

T.C
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE
UYARLANMIŞ METİNLERİN OKUDUĞUNU ANLAMA
BAŞARISINA ETKİSİ

İBRAHİM FATİH DEMİREL

2501171285

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET YALÇIN YILMAZ

İSTANBUL-2019

ÖZ

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE
UYARLANMIŞ METİNLERİN OKUDUĞUNU ANLAMA
BAŞARISINA ETKİSİ

İBRAHİM FATİH DEMİREL

Bu çalışma, ‘Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde’ kullanılacak seviyelere göre uyarlanmış destekleyici okuma metinlerinin eksikliği ve uyarlanmış metinlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin okuduğunu anlama başarısına etkisinin olup olmadığı, problem durumlarından hareketle oluşturulmuştur. Bu noktada çalışmada öncelikle alan yazın taraması yapılmış, yabancı dil öğretiminde okuma anlama becerisi ve yabancı dil öğretiminde kullanılacak metinlerin seçimi ile metin uyarlama başlıkları üzerinde özellikle durulmuştur. Ardından seçilen üç kısa öyküden ikisi A2 biri ise B1 seviyesine ‘orta özgünlük ve yapısal yaklaşım’ ilkeleri doğrultusunda uyarlanmıştır. B1 seviyesine uyarlanan metin, araştırmanın uygulama safhasında kullanılmıştır. Metin uyarlama biçimleri olarak, sadeleştirme ve genişletim kullanılmıştır. Metinlerin okuduğunu anlama başarısını ölçebilmek için uyarlanan metinlere bir son test hazırlanmıştır.

Çalışmanın uygulama bölümünde, uyarlanan ‘Hayat Güzeldir’ adlı metin Kastamonu Üniversitesi Türkçe Öğretim ve Uygulama Merkezi’nde öğrenim gören B1 seviyesindeki 100 öğrenciye şu şekilde uygulanmıştır: öğrenciler seçkisiz şekilde iki gruba ayrılmıştır. Bir gruba ‘Hayat Güzeldir’ hikâyesinin özgün formu verilmiş, diğer gruba ise aynı hikâyenin uyarlanmış formu verilmiştir. İki grup sözlük kullanmadan, aynı sınıf atmosferinde, aynı şartlar altında metinleri okumuş ve hazırlanan son teste yanıt vermişlerdir.

Çalışmanın sonuç ve bulgular kısmında; nicel araştırma desenlerinden, son test kontrol gruplu model yöntemi ile son testten elde edilen veriler tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır. Buna göre uyarlanmış metin okuyan öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar gözlenmiştir. Bu durum uyarlama aşamasının da temelini oluşturan

Krashen'in anlaşılır girdi kuramı ile paralellik göstermektedir. Elde edilen veriler ışığında, A1- A2 ve özellikle dil öğretiminde kritik eşik olarak addedilen B1 seviyesine kadar, anlamlı okuma-anlama etkinlikleri gerçekleştirip öğrencinin öz yeterlilik algısını ve dile karşı ilgisini artırmak için uyarlanmış metin kullanımının gerekliliği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: metin uyarlama, sadeleştirme, genişletim, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi

ABSTRACT
THE EFFECT OF ADAPTED TEXTS ON READING
COMPREHENSION ACHIEVEMENT IN TEACHING TURKISH
AS A FOREIGN LANGUAGE
İBRAHİM FATİH DEMİREL

This study examines both the lack of supportive reading texts adapted to the levels to be used in teaching Turkish as a foreign language and the effect of those supportive reading texts on the students' reading comprehension. At this point, the study was primarily conducted as a literature review, and reading comprehension in foreign language teaching, the selection of texts, and text adaptation to be used in foreign language teaching topics were particularly emphasized. After that, three short story were adopted to the A2 and B1 level based on the “medium-size authenticity and structural approach” principles. The text adapted to the B1 level was used during the application phase of the study. Simplification and elaboration are used as text adaptation forms. In order to measure the reading comprehension, a post- test has been prepared from the adapted texts.

In the implementation part of the study, the adapted text, “Hayat Güzeldir” (Life is Beautiful), was applied to 100 students at B1 level at the Turkish Teaching and Application Center of Kastamonu University. The research group was divided by two; one read the original story of Life is Beautiful as a control group while the other one read the adapted version pf the story. Both groups have not used the dictionary while reading the texts under the same conditions in the same classroom atmosphere and then, they responded to the final test.

In the findings and results part of the study, the data collected via post-test control group model, which was one of the quantitative research methods, were presented and interpreted. According to the findings, significant differences were observed in favor

of the learners who read the adapted text. This situation resembles with Krashen's The Input Theory, which is also the basis of the adaptation phase. In the light of the findings, it was concluded that it is necessary to use adapted text to increase the students' perception of self-efficacy and interest in the language via meaningful reading comprehension up to B1 level which is considered as critical threshold in language teaching.

Keywords: text adaption, simplification, expansion, teaching Turkish as a foreign language.

ÖNSÖZ

Çalışmanın amacı, uyarlanmış metin kullanımının yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerinin okuduğunu anlama başarısına etkisini ölçmektir. Çalışmada yapılan uygulama ile bu etki ölçülmeye çalışılmıştır. Buna ek olarak çalışma sonucunda elde edilen uyarlanmış metinler ile alanda eksikliği hissedilen dil seviyelerine göre uyarlanmış destekleyici okuma materyalleri, öğrencilerin kullanımına sunulmuştur.

Bu çalışma her ne kadar araştırmacı olarak benim eserim gibi görünse de arka planda yer alan ve beni her anlamda destekleyen pek çok kişiyi de içinde barındırmakta.

Kendisini tanıdığım ilk günden itibaren üzerimdeki etkisi tartışılmaz olan danışmanım, değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Yalçın YILMAZ başta olmak üzere, çalışmamın her aşamasında katkısı olan kıymetli hocam Doç. Dr. Fatma Bölükbaş KAYA' ya, tezimin şekillenmesinde sonsuz katkıları bulunan sayın hocam Doç. Dr. Şükran Dilidüzgün'e ve kendilerinin bilgi birikimlerinden istifade ettiğim tüm değerli hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Uygulama çalışmasını kurum içinde yapmama izin veren başta Kastamonu Üniversitesi TÖMER müdürü Dr. Öğr. Üyesi Yasin ŞERİFOĞLU olmak üzere, bu esnada bana yardımları dokunan tüm mesai arkadaşlarıma şükranlarımı sunuyorum.

Bu uzun ve meşakkatli süreçte sonsuz fedakârlıkları, sevgisi ve yardımları ile her an yanımda olan eşim Demet DEMİREL'e, tezin son döneminde hayatımıza giren ve bize umut veren, şans getiren kızım İNCİ' me ve eğitim hayatım boyunca gerek maddi gerek manevi desteklerini esirgemeyen aileme teşekkürlerimle.

İbrahim Fatih DEMİREL

İstanbul, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR LİSTESİ	xi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	5
1.Yabancı Dil Öğretimi Ve Metin Uyarlama	5
1.1. Yabancı Dil Öğretiminin Temel ve Genel İlkeleri	5
1.2. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ve Avrupa Dil Portfolyosu.....	6
1.3. Yabancı Dil Öğretiminde Okuma-Anlama Becerisi	12
1.4. Yabancı Dil Öğretiminde Metin Seçimi	16
1.5. Metin Uyarlama.....	21
1.5.1. Metin Uyarlama Biçimleri Olarak Genişletim (Elaboration) ve Sadeleştirme (Simplification)	23
1.5.1.1. Metin Sadeleştirme Türleri.....	29
İKİNCİ BÖLÜM.....	32
2. Metin Uyarlama Süreçleri	32
2.1. Hayat Güzeldir (B1)	34
2.2. Eskici (A2)	66
2.3. Asfalt Yol (A2).....	88
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	129
3.Yöntem	129
3.1. Problem Durumu	129
3.2. Tezin Konusu	129
3.3. Tezin Amacı ve Önemi	130
3.4. Sınırlılıklar	131

3.5. Araştırmanın Modeli.....	131
3.6. Araştırma Alanı	132
3.7. Evren / Örneklem.....	133
3.8. Veri Toplama ve Çözümleme Teknikleri.....	133
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	135
4. Bulgular ve Değerlendirme	135
4.1. Özgün Metin Okuyucularının, Metin Sonrası Okuma-Anlama Sorularına Verdikleri Cevapların Değerlendirilmesi	136
4.2. Uyarlanmış Metin Okuyucularının Metin Sonrası Okuma-Anlama Sorularına Verdikleri Cevapların Değerlendirilmesi.....	137
4.3. Cevaplanan Okuma-Anlama Soruları ve Cevapların Yorumlanması	138
4.4. Özgün Metin Okuyucularının ve Uyarlanmış Metin Okuyucularının Genel Başarı Oranlarının Mukayesesi ve Değerlendirilmesi.....	144
5.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	146
KAYNAKÇA.....	150
EKLER.....	154

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Özgün Metin Okuyan Katılımcıların Toplam Soru Puanları ve Soru Bazlı Genel Başarı oranları.....	136
Tablo 2: Uyarlanmış Metin Okuyan Katılımcıların Toplam Soru Puanları ve Soru Bazlı Genel Başarı Oranları.....	137
Tablo 3: Özgün metin ve Uyarlanmış Metin Okuyucuların Genel Okuma-Anlama Genel Sınav Puanları ve Başarı Oranları.....	144

KISALTMALAR LİSTESİ

TÖMER : Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi

DİLMER : Dil Merkezi

ADP : Avrupa Dil Portfolyosu

CEFR : The Common European Framework of Reference for Languages

GİRİŞ

Gelişen ve gelişmekte olan dünya düzeninde sınırlar yavaş yavaş ortadan kalkmakta ve her alanda evrensellik ön plana çıkmaktadır. Bu duruma uyum sağlamak hemen her birey ve alan için elzem bir hâl almıştır. Bu dünya düzeni içerisinde şüphesiz dil ve bu dilin aktarım biçimi de önem kazanmaktadır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi Türkiye'nin stratejik ve politik konumu gereği gün geçtikte daha önemli hâle gelmektedir. Hem Türk soylu cumhuriyetlerden hem diğer ülkelerden gelen öğrenciler, Türkçeye büyük bir ilgi göstererek dilimizi öğrenmektedirler. Eğitim başta olmak üzere ticaret, siyasi ilişkiler, ekonomik gerekçeler ile Türkçe her gün daha büyük coğrafyalara yayılmaktadır. Gerek Başbakanlığa bağlı 'Yunus Emre Enstitüsü' gerek üniversiteler bünyesinde yer alan TÖMER'ler vasıtası ile "Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi", gün geçtikçe önem kazanan ve üzerinde çalışılan bir alan hâline gelmiştir.

Dil öğretimi için kullanılan pek çok yöntem, teknik ve yaklaşım bulunmaktadır. Bu noktada dil öğretiminin tarihsel süreci içerisinde, 1950'lere kadar Türkiye'de de yoğun şekilde kullanılan, okuma ve yazma becerilerini temele alan *Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi'nden*, doğallığı temele alan ve Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi'ni eleştiren *Dolaysız Yöntem'den*, hedef dilde öğretimi savunan ve dil bilgisi kurallarını kolaydan zora doğru derecelendirerek öğreten *Sözel Yaklaşım'dan (Durumsal Dil Öğretimi)*, yapısal ve işlevsel öğretimi birleştirip dilin iletişim işlevine öncelik veren; etkileşim ve iletişim olmazsa dil öğretiminin gerçekleşmemiş olacağını savunan *İletişimsel Yaklaşım'dan* ve dilin doğal iletişim etkinlikleri kullanılarak öğretilmesini savunan *Doğal Yaklaşım'dan* bahsetmek uygun olacaktır.

Çağdaş yabancı dil öğretim programları, okuma-anlama becerisinin kazandırılmasında yazınsal eserlerin kullanılmasını desteklemekte ve tavsiye etmektedir. Örneğin; *Karshen'in* öncülüğünü yaptığı *Doğal Yaklaşım* dil öğretimi için bazı öneriler sunmaktadır. *Doğal Yaklaşım'a* göre öğrenciye mümkün olduğunca anlaşılır, algılanabilir girdi sunulmalıdır. Öğrenme ortamlarında dinleme

ve okuma becerileri üzerine odaklanılmalıdır. Öğrenciye anlaşılır girdi varsayımına göre mevcut dil düzeyinin bir basamak üzerinde anlaşılır girdi sağlanmalı ve

konuşma becerisinin bu etkinlikler sonrası kendiliğinden gelişmesi beklenmelidir. Girdi olarak sunulan metinler, öğrenci için ilgi çekici olmalı ve rahat bir öğrenme atmosferine öğrenciyi sevk etmelidir. Bu eserler yaşayan dilin farklı bağlamlar ve biçimlerle doğal olarak aktarıldığı ve öğrencinin amacına hizmet eden, özgün nitelikli eserler olmalıdır. Hedef dilin kültürü, günlük dil kullanım örnekleri ve edebi dil kullanımı bu eserler sayesinde öğrencilere aktarılabilir. Burada önemli olan husus bu aktarımda kullanılacak metinlerin doğru seçimidir.

Yazınsal metinler, kullanılan ders materyallerinde genellikle B2-C1 gibi düzeylere uygun şekilde özgün biçimleriyle bulunmaktadır. Ancak A1-A2 ve B1 seviyeleri için söz konusu metinlerin özgün biçimleri ile kullanılması bazı problemleri de beraberinde getirebilmektedir.

Bu noktada yabancı dil öğretiminde *özgün/otantik metin* ve *uyarlanmış metin* kullanım paradoksundan bahsetmek gerekmektedir. Bu paradoksun etkileri yıllardır süregelen bir tartışmayı da içine almaktadır. Şöyle ki: özgün metinler yabancı dil öğrencisi için özel hazırlanmış metinler değildir. Dilin doğası gereği içerisinde estetik unsurlar, sanatlı söyleyişler, metaforlar barındırabilir. İçerdiği sözcük dağarcığı, muhattap olduğu öğrencinin sahip olduğu sözcük dağarcığı seviyesinin üstünde olabilir. Bu eserler genellikle ana dil konuşurlarına hitap edecek şekilde kaleme alınmış eserlerdir. Yani, bu metinlerin hiçbirinin temelde oluşturuluş amacı yabancı bir dili öğretmek değildir. Bu sayılan özellikleri ile yabancı dil öğretiminde kullanılan özgün metinler, dili öğrenmeye yeni başlamış öğrenciler için beklenen muhtemel faydadan çok zarar getirebilir. Öğrenci dile karşı ön yargı geliştirebilir, öğrencinin dil karşısındaki özgüveni düşebilir, öğrenimine ket vurulabilir, öğrenci metin üzerinden başarı duygusunu tadamayacağı için hedef dilden uzaklaşabilir. Bu noktada devreye uyarlanmış metinler girmektedir.

Metin uyarlama, kullanılacak metnin çeşitli kriterler ışığında öğrencinin dil seviyesine uygun hale getirilerek, okunurluk ve anlaşılabilirlik oranının yükseltilmesi temeline dayanmaktadır. Diğer bir tanımla, metin uyarlama; yabancı dil

öğrencilerinin hedef dilde okudukları bir metni daha iyi anlamalarını sağlamak amacıyla yapılan söz dizimsel ve sözcüksel değişimlerdir. (Ellis,1993; Hill 1997; Young 1999) Bu tanımlar ileri düzey dil öğrencilerinden ziyade dil öğrenmeye yeni başlayanları ilgilendirmektedir. İleri düzey öğrencilerin, yazınsal metinden aldığı hazzı ve dilde ustalaşma duygusunu temel ve orta düzey öğrencilerinin de hissetmesi ve yaşaması onların dil öğrenme isteklerini de şüphesiz olumlu yönde etkileyecektir. Bu gerekçelerle özellikle temel ve orta düzeyde uyarlanmış metin kullanımı önem arz etmektedir.

Örneğin Fransa’da yer alan ünlü yayınevi *Hachette*, Fransızlara ait önemli edebi eserler için önceden çıkarılmış kelime kullanım sıklığını göz önünde tutarak, bazı uyarlama çalışmaları yapmıştır. Bu çalışmalardan biri *Sefiller* romanı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Roman Fransızcada en çok kullanılan dokuz yüz ve bin iki yüz kelime kullanılarak yeniden yazılmış ve farklı ülkelerde Fransızca öğrenen öğrenciler için, destekleyici okuma kitabı hâline getirilmiştir.

Yukarıda bahsedilen gerekçeler yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler için seviyelere göre uyarlanmış yardımcı okuma kitaplarının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bu düşünceler ve bilgilerle, tezin kuramsal bölümünde *özgün metin ve uyarlanmış metin* kavramları üzerinde durulmuştur. Kavramlar, uzman görüşleri ile açıklandıktan sonra metin sadeleştirme türleri tartışılmıştır. Bu bilgilerle birlikte uyarlanmış metin ve özgün metin kullanımının avantajları ve dezavantajları ortaya konulmuştur.

Tezin metin uyarlama süreçleri bölümünde ise, üç adet öykü kuramsal bölümde verilen ölçütler ve Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni, Avrupa Dil Portfolyosu kazanımları, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının içerdiği dil bilgisi yapıları doğrultusunda A2 ve B1 seviyelerine göre uyarlanmıştır. (Asfalt Yol-A2, Eskici-A2, Hayat Güzeldir-B1)

Çalışmanın uygulama safhası için uyarlanmış metinlerden biri olan Hayat Güzeldir adlı öykü kullanılmıştır. Uygulama yapılacak metnin, B1 seviyesine uyarlanan metin olarak seçilmesi, B1 seviyesinin dil öğretiminde eşik düzey özelliği

göstermesinden kaynaklanmaktadır. Avrupa Referans Dil Çatısı'na göre dil düzeyleri şu şekilde belirlenmiştir:

A	Temel Dil Kullanımı:	A1	Dili Tanıma Düzeyi
		A2	Ara Düzey
B	Bağımsız Dil Kullanımı	B1	Eşik Düzey
		B2	İleri Düzey
C	Yetkin Dil Kullanımı	C1	Özerk Düzey
		C2	Yetkin Konuşucu Düzeyi

B1 dil seviyesi dil öğretiminde kritik bir eşiktir. B1, öğrencinin anlamlı öğrenmeler yapmaya başladığı, A1 ve A2 seviyelerinde tanımaya başlayıp genel çerçevesini çizdiği dile, hakim olmaya başladığı seviyedir.

Bu gerekçeler ile yapılan çalışmada, uygulamada kullanılan ve eğitimcilere ders materyali olarak sunulan öykü B1 seviyesine göre uyarlanmıştır.

Uyarlanmış olan bu öykülere, öğrencilerin okuyup yanıtlaması için bir son test hazırlanmıştır. Bu son test ile uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlama başarısına etkisini ölçmek amaçlanmıştır. Daha sonra bu öykülerden biri olan, *Mustafa Kutlu*'ya ait *Hayat Güzeldir* öyküsü, 100 adet B1 seviyesinde Türkçe öğrencisine şu şekilde uygulanmıştır:

100 öğrenciden rastgele seçilen 50 tanesine metnin özgün formu, diğer 50 tanesine ise metnin uyarlanmış formu verilmiştir. Daha sonra öğrencilerden sözlük kullanmadan ve herhangi bir destek almadan 60 dakika içerisinde ellerindeki metinleri okumaları ve okuma-anlama sorularına cevap vermeleri istenmiştir. Uygulama sonrası elde edilen veriler ışığında, uyarlanmış metnin okuma anlama becerisine etkisi olup olmadığı tartışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.Yabancı Dil Öğretimi Ve Metin Uyarlama

1.1. Yabancı Dil Öğretiminin Temel ve Genel İlkeleri

“Ethnologue” un 2018 yılı baskısında dünya üzerinde konuşulan ve yaşayan 7,097 dil tespit ve tasnif edilmiştir. Bu kadar çok dilin konuşulduğu bir dünya düzeninde dil öğrenmek ve dil öğretmek şüphesiz çağın önemli problem durumlarından birini teşkil etmektedir. Bu konu üzerine pek çok çalışma yapılmıştır ve gün geçtikçe yapılan çalışmalar artarak devam etmektedir.

Diğer pek çok alanda olduğu gibi dil öğretim alanında da öğretimin selameti için uygulanan yaklaşımlar, yöntemler, teknikler vardır. Ancak bunların uygulanmasından önce, bir yol haritası mahiyetinde, ilkeler belirlenmeli ve bu doğrultuda hareket edilip uygun yaklaşım, yöntem, tekniklerle dil öğretimi gerçekleştirilmelidir. İlkeler belirlenmeden yapılan dil öğretimi pek çok hatayı da beraberinde getirebilir.

Yabancı dil öğretiminde de bu ilkelerin belirlenmesi neyin nasıl öğretileceğini göstermesi ve öğretimde bir standart oluşturulması açısından önemlidir. Alan yazında (literatür) yabancı dil öğretimi ilkeleri, *temel ilkeler* ve *genel ilkeler* olarak gruplandırılmıştır. (Demirel, 1993) Bu ilkelerden söz edecek olursak,

Genel ilkeler :

1. Öğretime Dinleme/İzleme, Okuma Becerilerinin Geliştirilmesi ve İçsel Anlama Süreci ile Başlanması (Beceriler ilkesi)
2. Güncel dilin öğretilmesi (Kullanılabilirlik ilkesi)
3. Söyleyişe önem verme (Gerçekçilik ilkesi)
4. Yeni cümle kalıplarının bilinen sözcüklerle öğretilmesi (Girdi ilkesi)
5. Öğrencilere öğrendiklerinin uygulama imkanının verilmesi (Uygulama ilkesi)
6. Öğrencilerin dil öğreniminde yaptığı yanlışlıkların anında düzeltilmesi (Dönüt ilkesi)
7. Herkese eşit söz hakkı tanınması (Eşitlik ilkesi)
8. Öğrencinin yalnızca öğrendiklerinden sorumlu tutulması (Sorumluluk ilkesi)
9. İdeal öğretim hızının belirlenmesi (İdeal hız ilkesi)

10. Tekrara dayalı eğitim (Sarmal eğitim ilkesi)
11. Dil ile birlikte kültürün verilmesi

Temel ilkeler:

1. Bütün dil becerilerini geliştirme
2. Basitten karmaşığa; somuttan soyuta gitme
3. Görsel ve işitsel araçları kullanma (Teknoloji ilkesi)
4. Öğrencileri cesaretlendirme ve aktif kılma (Cesaretlendirme ilkesi)
5. Bir seferde tek yapıyı sunma ilkesi
6. Bireysel farklılıkları dikkate alma
7. Ölçme ve değerlendirmede birlik
8. Dil öğretiminin sınıftan gerçek hayata taşıma
9. Dil öğretiminin planlanması, şeklinde verilmektedir. (Demirel, 1993)

Burada sayılan genel ve temel ilkeler evrenselliği kanıtlanmış, her bir maddesi uzun ve zorlu çalışmalar sonucu test edilmiş ilkelerdir. Bu ilkeler özümseyerek, bunlar üzerine bina edilen bir dil öğretimi, öğrenciyi başarıya götürmeye yakındır.

1.2. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ve Avrupa Dil Portfolyosu

Çalışmanın uygulama kısmına da dayanak oluşturması bakımından, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (CEFR) ve Avrupa Dil Portfolyosu (ADP) kavramları önemlidir.

Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni, Avrupa ülkelerinde dil öğretim programlarını, program yönergelerini, sınav ve ders kitapları vb. konulardaki çalışmaları yönlendirmek için ortak bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır. Yabancı dil öğrenenlerin, bu dili iletişim kurmada kullanabilmek için neleri bilmeleri ve bu dilde etkinlik kazanmak için hangi bilgi ve yeteneklerini geliştirmeleri gerektiğini kapsamlı bir şekilde açıklamaktadır.

Bu açıklamalar, dilin olgunlaştığı kültür bağlamını da kapsamaktadır. Başvuru metni aynı zamanda yabancı dil öğrenenlerin gerçekleştireceği ilerlemenin, öğrenmenin her aşamasında ve yaşam boyu öğrenme temeliyle ölçülebilmesini sağlayan dil yeterlilik düzeylerini de tanımlamaktadır.

Tanımdan da anlaşılacağı üzere başvuru metni, dil öğretiminde geniş kapsamlı bir standardizasyon sunmaktadır. Öğrencilerin iletişimsel yetilerini hangi seviyede, ne düzeye getirmeleri gerektiğinden, hedef dilin içerisinde anlam kazandığı kültüre kadar pek çok konuya temas etmektedir.

MEB tarafından 2009 yılında Türkçeye çevirisi yapılan başvuru metni, 2018 yılında güncellenmiştir. Daha önce A1- A2- B1- B2- C1- C2 olarak verilen dil seviyeleri yapılan güncelleme ile 7 seviyeye çıkarılmıştır. Eklenen ‘PRE A-1’’ seviyesi ile öğrencinin dile hazırlık dönemi de sürece dâhil edilmiştir.

Çerçeve metin, dil öğretiminde bir standart sağlanması ve dilin daha profesyonelce öğretilmesi hususunda önem arz etmektedir.

CEFR (2018:25)’e göre çerçeve metnin birincil amacı: tüm seviyelerde eğitimin; amaç ve sonuçlarının olumlu formülasyonunun tanıtımını yapmaktır.

Modern diller alanında Avrupa Konseyi’nin Kültürel İşbirliği Konseyi ile gerçekleştirdiği çalışmalar, kuruluşundan itibaren birtakım orta vadeli projelerle gerçekleşmiş; çalışmalar tutarlılık ve devamlılığını Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesince hazırlanan Tavsiye Kararları R(82) 18’in ön sözünde belirtilen üç temel ilkedен almıştır:

1. Avrupa’daki dil ve kültür çeşitliliğinin, zengin mirasının korunması ve geliştirilmesi gerekir. Ortak bir kaynaktır ve bu çeşitliliği iletişim yolunda bir engel olmaktan çıkarıp karşılıklı bir zenginleşme ve anlayış hâline getirmek için eğitim alanında büyük çabaya ihtiyaç vardır.
2. Avrupa hareketliliğini artırmak, ortak anlayış ve işbirliğini güçlendirmek, önyargı ve ayrımcılığın üstesinden gelebilmek için, farklı anadile sahip Avrupalılar arasında iletişim ve etkileşimin kolaylaştırılması gerekmektedir. Bu, ancak modern Avrupa dillerini daha iyi bilmekle mümkün olacaktır.
3. Üye ülkeler, modern dil öğretim ve öğreniminde ulusal ilkeleri kabul ettiği ya da geliştirdiği takdirde mevcut ilkelerindeki işbirliği ve eşgüdümde uygun düzenlemeleri yaparak Avrupa düzeyinde daha büyük bir yakınlaşma elde edilebileceklerdir. (CEFR,2018)

Bu bilgiler ışığında Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sahasında çalışan pek çok kurum ve kuruluş da kendine mihmandar olarak bu başvuru metnini almış ve öğretim sürecini buna göre planlamıştır. Çalışmanın uygulama kısmında da bu alandaki kazanımlar listelenmiş ve kullanılmıştır.

Çalışma okuma-anlama becerisine odaklanmış bu sebeple başvuru metnindeki okuma anlama becerileri araştırılmıştır.

Başvuru metninde (CEFR,2018:60), okuduğunu anlama becerileri seviyelere göre şu şekilde sıralanmıştır:

C-2	Soyut, yapısal olarak karmaşık veya çok dilli edebi ve edebi olmayan yazılar dahil olmak üzere, yazılı dilin bütün biçimlerini hemen hemen anlayabilir. Geniş bir uzun ve karmaşık metinler yelpazesini anlayabilir, açık bir anlamın yanı sıra stil ve örtülü inceliklerin fark edilmesini takdir edebilir.
C-1	Zor bölümleri yeniden okuyup, kendi uzmanlık alanıyla ilgili olsun veya olmasın, uzun ve karmaşık metinleri ayrıntılı olarak anlayabilir. Okumak için fırsatlar olması ve başvuru araçlarına erişebilmesi şartıyla edebi yazılar, gazete veya dergi makaleleri ve özel akademik veya profesyonel yayınlar dahil olmak üzere çok çeşitli metinleri anlayabilir.
B-2	Geniş bir bağımsızlık derecesiyle, okuma stilini ve hızını farklı metin ve amaçlara uyarlayarak ve uygun referans kaynakları kullanarak seçerek okuyabilir. Geniş bir aktif okuma sözlüğüne sahiptir, ancak düşük frekanslı deyimlerle ilgili biraz zorluk yaşayabilir.
B-1	Alanı ile ilgili konularda yazılan metinleri veya ilgi alanındaki konularda yazılan gerçek metinleri, tatmin edici düzeyde anlayabilir.
A-2	Günlük yapılan rutin işlerle ve işle alakalı ifadeler içeren basit ve kısa metinleri anlayabilir. Kullanım sıklığı yüksek uluslararası kelime hazinesi içeren basit ve kısa metinleri anlayabilir.
A-1	Çok kısa, basit metinleri; aynı anda tek bir cümleyi anlayabilir, tanıdık isimleri, kelimeleri ve temel ifadeleri seçebilir ve metni istenildiği gibi yeniden okuyabilir.
Pre-A1	Bilinen kelime hazinesini kullanarak, resimlerin eşlik ettiği aşina olduğu kelimeleri tanıyabilir. Resimli bir fast-food restoran menüsü gibi.

CEFR’de, bu genel kazanımlardan hariç, okuma becerisi alt başlıklar olarak ayrılmış ve her biri için ayrı ayrı kazanımlar listesi hazırlanmıştır. Bu alt başlıklar şunlardır:

Haberleşme için okuma, oryantasyon için okuma, bilgi ve argüman için okuma, talimatlara göre okuma, boş zaman faaliyeti olarak okuma.

CEFR’de, bu alt başlıklar da dil seviyelerine göre kazanımlarla açıklanmıştır. (CEFR,2018:60-65)

Çerçeve metinde dört temel beceri için de buna benzer kazanım listeleri bulunmaktadır. Türkçeyi, yabancı dil olarak öğretirken faydalanılan ders meteryallerinin bu kazanımları göz önünde bulundurarak hazırlanması gerekmektedir.

Avrupa Dil Portfolyosu ise, resmi olmayan kültürler arası deneyimlerinizin ve yaşamınız boyunca okulda, mesleki eğitimde işyerinde edindiğiniz dil deneyimlerinizin kayıt ve rapor edildiği bir araçtır. Bu dosya kariyerinizde kullanılmak üzere dil öğrenme nitelik ve deneyimlerinizin Avrupa ölçütlerinde net biçimde yansıtıldığı bir kayıt sağlayacaktır. Başka bir ifade ile dil öğrencilerinin kültürel, dilsel, kişisel deneyimlerini belgeleyebilecekleri bir platformdur.

Avrupa Dil Portfolyosu, size ait olmakla beraber işveren ve eğitimciler için dil yeterliliklerinizin örnek çalışmalar yoluyla hemen görülebilmesine de olanak tanımaktadır.

Avrupa Dil Portfolyosu üç bölümden oluşmaktadır: *Dil Pasaportu*, *Dil Geçmişi* ve *Dosya*. Her bölümün içeriğinde bunların nasıl kullanılacağına ilişkin açıklamalar bulunmaktadır.

Dil Pasaportu, belirli dönemlerde değişik dillerdeki yeterliliğinizle ilgili genel bilgileri içerir. Biçimsel nitelikleri ve kendini değerlendirme kayıtlarını tutarak önemli dil ve kültürler arası öğrenme deneyimleri ile dil yeterliliklerini / becerilerini tanımlar. Avrupa Konseyi tarafından önerilen Standart Pasaport (16 yaşından büyükler için Avrupa Dil Portfolyosu) tüm Avrupa’da denklik ve serbest dolaşım süreçlerini kolaylaştırır.

Dil Geçmişi, kişinin bildiği her bir dille neler yapabileceğini belirtmesini, mesleki eğitimde ve işyerinde edindiklerinin yanı sıra örgün eğitim sistemleri içinde ve dışında kazandığı dilsel ve kültürel deneyimleri hakkında bilgileri eklemesini sağlar. Kişinin

öğrenme sürecini ve gelişimini değerlendirip, eğitim sürecini planlamasını kolaylaştırır. Ayrıca birçok dilde yeterli olma anlamında çok dilliliğe teşvik eder.

Dosya, Dil Geçmişi ve Dil Pasaportu bölümlerinde kayıtlı olan başarı ve deneyimlerinizi örneklerle açıklamanız ve belgelendirmeniz için gerekli materyalleri kayıt altına almanızı sağlar.

Türkiye’de bu, Dil Pasaportu ve Referans Dil Çatısı uygulamasına Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığında 2001 tarihinde alınan bir Makam Onayı ile başlanmıştır. Başlangıç olarak özel okullarda ,yabancı dille eğitim yapan özel Türk okulları, Anadolu liseleri ve süper liselerde uygulaması yapılmış ardından aşamalı olarak genel liselerimize doğru yaygınlaştırılmasına karar verilmiştir. Dil projesinin ilk aşamasında Ankara ile Antalya’dan 20 devlet okulu ile dört özel okul pilot okul olarak alınmış ve bu okullarda pilot uygulamalara başlanmıştır. 2004 yılında pilot okul sayısı 30’a çıkarılmıştır. 2005 ve daha sonraki yıllarda uygulamanın ülke genelinde yaygınlaştırılması planlanmıştır.

1.2.1. Avrupa Konseyi

Avrupa Konseyinin, sürekli merkezi Fransa’nın Strazburg kentindedir. Avrupa Konseyi devletlerarası bir organizasyondur. Esas amacı Avrupa kıtasının birliğini ilerletmek; demokrasi, insan hakları ve kanunların hakimiyeti gibi temel değerlerin saygınlığını sağlamak ve artırmak, Avrupa vatandaşlarının itibarını güvence altına almaktır.

Hedeflerinden bir tanesi de Avrupa kültürel kimliği bilincini artırmak ve farklı kültürlerden insanlar arasında karşılıklı anlaşma ve iş birliğini ilerletmektir. Bu anlamda Avrupa Konseyi tüm seviyelerde dil öğrenimine ve kültürler arası deneyimlere kılavuzluk etmek ve bunu desteklemek için Avrupa Dil Portfolyosunun tanıtımını koordine etmektedir.

Avrupa Konseyi;

- Öğrenmeleri gerçekleşirken bu süreci takip etme

- Önemli kültürler arası temasları da içeren dil öğrenme aşama ve deneyimlerini kaydetme konularında dil öğrenenlere yardımcı araç olarak Avrupa Dil Portfolyosunu sunmuş bulunuyor.

Hedefler:

- Dil öğrenimini ve buna bağlı deneyimleri güçlendirmek,
- Daha fazla dil öğrenimini özendirmek,
- Eğitim ve iş sahaları arasında geçişlilik sağlamak,
- Avrupa Kıtası'nda demokratik vatandaşlığı ilerletmek ve muhafaza etmek,
- Dilsel çeşitliliğin kıymetini insanlara göstermektir.

1.2.2. Avrupa Dil Portfolyosu

Üç bölümden oluşur:

1- Dil Pasaportu

Bu belge dil öğrencilerinin dil becerilerinin, dil yeterliliklerinin ve kültürler arası deneyimlerinin bir nevi zaptıdır. Bu beceriler burada kayıt altına alınır.

Dil becerileri, CEFR'de sunulan yeterlilik düzeyleriyle açıklanmaktadır. Bu ölçek (kendini değerlendirme çizelgesi) Dil Pasaportu'nda belirtilmiştir. Ölçek, hem kendini değerlendirme çizelgesi hem de dil pasaportunun bir parçasıdır.

Pasaportun içeriğinde şu bilgiler yer almaktadır:

- Dil becerilerinin görüntüsü,
- Dil öğreniminin ve kültürler arası deneyimlerin kısa bir geçmişi,
- Sahip olunan sertifikaların ve diplomaların kaydı (**bknz. Ek1**)

2- Dil Geçmişi

Bu bölümde dil öğrenim öyküsünün bir manada kaydı yer almaktadır. Dil geçmişi bölümü, kişinin kendi dil öğrenim hedeflerini belirlemesine, kişinin kendini değerlendirme şemasına göre değerlendirmesine, dil yetkinliklerini ve ilerlemesini kaydetmesine yardımcı olur. (**bknz. Ek2**)

3- Dosya

Dosya bölümü ise, kişinin deneyimlerini ve aşamalarını açıklayan ve resmi olarak belgeleyen bölümdür. Bu bölüm sahip olunan bazı kişisel çalışmaların örneklerini kapsar. Dosya sahibinin sahip olduğu sertifikalar, diplomaları bölümde kendine yer bulur. (bknz. Ek3) (<http://tomer.ankara.edu.tr/avrupa-dil-portfoliyosu/>)

Yine Avrupa Dil Portfoliyosu'nun dil geçmişi bölümünde B1 seviyesinde okuma becerisinin altında öğrenciden edinmesi beklenen kazanımlar şu şekilde sıralanmıştır:

- 1- İlgili alanıma giren basit bir metni anlayabilir veya aşina olduğum bir metindeki bilinmeyen sözcükleri tahmin edebilirim.
- 2- Bir metindeki ana fikri çıkarabilirim, ancak her ayrıntıyı anlayamam.
- 3- Günlük hayatta karşılaştığım mektup, resmi yazışma, broşür türü metinlerden benim için gerekli olan bilgileri çıkarıp anlayabilirim.
- 4- Kişisel mektuplardaki duygu, dilek ve olayları anlayabilir ve bir mektup arkadaşlığı kurabilirim.
- 5- Gazete ve dergilerdeki haberleri, ana hatlarıyla anlayabilirim.
- 6- Haber özeti gibi metinlere göz gezdirerek kimin, neyi, nerede yapmış olduğuna ilişkin bilgiyi bulabilirim.

Hedef dil öğrencileri için yapılan çalışmalarda, dil seviyeleri belirlenirken Avrupa Dil Portfoliyosu içerisindeki 'Dil Becerileri Profili'nden ve Başvuru Metni kazanım listelerinden yararlanılmaktadır.

1.3. Yabancı Dil Öğretiminde Okuma-Anlama Becerisi

Temel dil becerilerini okuma-anlama, dinleme, yazma ve konuşma olarak ayırmak doğru olacaktır. İyi bir dil öğretimi şüphesiz dört temel becerinin de eşit oranlarda gelişme gösterdiği şekilde olmalıdır. Okuma-anlama da bu dört beceri içerisinde yer

alan önemli ayaklardan biridir ve şüphesiz yabancı bir dilde okuma, ana dilinde yapılan okumaya göre daha fazla çaba gerektiren, daha meşakkatli bir süreçtir.

Bu önemli beceriyi Günay (2007) ‘Alıcının metin karşısında yaptığı düşünsel bir etkinlik’, Yaylı (2014) ise ‘Okuma denince akla hem okur ve metin, hem okuduğunu anlama süreci, hem de okumanın olduğu şartlar ve ortam gelmelidir’ olarak tanımlamaktadır. Başka bir ifade ile okuma; belleğin, dikkatin, algılama ve kavrama süreçlerinin kontrollü bir şekilde aktif edilmesidir.

Daha farklı uzmanların tanımları ile de bu örnekleri çoğaltmak mümkündür fakat herkes tarafından ve her kuram tarafından kabul edilebilecek bir tanıma ulaşmak oldukça zordur. Genel bir ifade ile okumayı, eldeki metni anlamlandırıp yorumlama işi, olarak görmek yanlış bir ifade olmayacaktır.

Alan yazında okuma modelleri üçe ayrılmıştır. Bunlar:

a- *Metne dayalı okuma*; temel olarak metinde verilen bilgiye dayalı bir modeldir. Metinde yer alan bilgiler tümevarım şeklinde harflerden kelimeye, kelimeden anlama doğru ilerler. Okuyucu en küçük birimden hareketle metnin tümünü anlamaya çalışır.

b- *Bilgiye dayalı okuma*; okuyucuların varsayımlarını test ettiği bir modeldir. Okuyucu, okuyacağı metinle alakalı tahminlerde bulunur ve daha sonra metni kelime kelime okumadan genelinden tahminlerinin doğruluk ve yanlışlığını görür. Buna göre yeni tahminler geliştirir. Yabancı dil öğretiminde kullanılması gerekli bir modeldir.

c- *Etkileşimsel okuma*; okuyucunun, okuyacağı metin hakkında ön bilgilere sahip olması onun okuma etkinliğini anlamlı kılar der. Söz konusu ön bilgilere metni anlamak için kullanılan geçmiş tecrübeleri de dahil eder. (Keskin, Okur, 201: 296)

Yabancı dil öğretiminde üç modelden de faydalanılması gerekmektedir. Bahsedilen üç okuma modelinin de avantajları ve dezavantajları vardır. İyi bir eğitici bu okuma modellerine hâkim olmalı ve okuma sürecini planlayabilmelidir.

Bir metni ana dilde okuma ile yabancı dilde okumanın öğrenci açısından şüphesiz farklı anlamlandırma süreçleri vardır.

Örneğin ana dilde okuyucu, okuduğu metni kısa sürede anlamlandırıp, yorumlayabilirken; benzer bir metni, o dili yabancı dil olarak öğrenen okuyucu, daha uzun sürede anlamlandırıp yorumlamaya çalışacaktır. Bu da yabancı dilde yapılan bir okumanın, ana dilde yapılan okumaya göre daha zor bir süreç olduğunu doğrulamaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi özelinde düşünülecek olursa, yine okuma-anlama diğer becerilerle beraber düşünüldüğünde hakiki bir önem arz etmektedir. Temel dil becerileri kazanımında alan yazında kabul edilen sıralama *dinleme-konuşma-okuma-yazma* şeklindedir. Ancak yabancı dil öğretiminde bu sıralamayı bu şekli ile kabul etmek doğru olmayacaktır. Zira diğer üç becerinin öğretiminde okuma becerisine önemli bir rol düşmektedir. Çünkü okumada dil ile düşünce arasında bir iletişim ve etkileşim vardır. Özellikle yabancı dil eğitiminde okuma metinleri ziyadesi ile önemlidir çünkü öğrenci metinler aracılığıyla, hedef dilin kültürünü tanımaya başlar, dil bilgisi yapılarını görür ve sözcük dağarcığını bu metinler sayesinde geliştirebilir. Hepsi birlikte düşünüldüğünde okuma anlama becerisi, yabancı dil öğretiminde göz ardı edilemeyecek derecede önemli bir beceri alanıdır.

Okuma ve yabancı dil öğretimi tarihçesi özelinde konuya bakıldığında Er (2005: 212), şu ifadelerle durumu özetlemiştir:

Yabancı dil öğretiminde okuma öğretimi uzun zaman öncesinden beri var olan bir işlemdir. 18 yüzyılda, seçilmiş metinlerin okunması, öğrenilecek yabancı dilin inceliklerinin daha iyi kavranmasını sağlayacağı için öncelikli idi. Bu anlayışa göre okuma, yazılı ve sözlü anlatımdan bile öncelikli olarak düşünülüyordu. Bu görüş XX. yüzyıla kadar geçerliliğini korudu ve özellikle Latince, Sanskritçe gibi dillerin öğretilmesinde öncelikli olarak uygulandı. Eğitimciler 1920-1930 yılları arasında okuma uygulamalarını güncelleştirdiler ve okumayı yazınsal ve yazınsal olmayan metinlere uyguladılar. Dilbilgisi-çeviri yöntemi de denilen geleneksel dil öğretim yaklaşımında da okuma XVI. yüzyıldan beri geçerliliğini koruyan bir uygulama olmuştur. Okumayı yabancı dil öğrenmenin öncelikli ilk adımı şeklinde gören bu anlayış işlevsel yaklaşımlarda da devam etmiştir. İşlevsel yaklaşıma göre anadil öğrenirken edinilen dil kazanımları öğrenenin gereksinimleri doğrultusunda yabancı dil öğretimine de aktarılabilir.

Görsel-işitsel yaklaşımların ortaya çıkışıyla birlikte (1950-1970 yılları arası) yazılı dille ilgili aktivitelerde olduğu gibi okuma da ikinci plana itilmiş ancak 1970'li yıllardan itibaren okuma daha da baskın bir şekilde ön plana çıkmıştır. Yazma becerilerinin olumlu yönde geliştirilebilmesi için okumanın öncelikli olduğu düşünülmeye başlanmıştır.

Yabancı dil öğretiminde okuma becerisinin kazandırılmasına etki eden pek çok değişken vardır. Bunlar içerisinde en önemlilerden birisi, hedef okuyucu kitlesinin durumudur. Yabancı dil öğrenen öğrenci kitlesi; hedef dildeki gramer yapılarına, kelime zenginliğine, tümce bilgisine yeteri düzeyde sahip değildir. Bu sebeple yapılan okuma etkinlikleri öncelikle bilgi düzeyinde kalmaktadır. Yani, öğrenci hedef dili anlamak için okuma etkinlikleri yapmaktadır. Bunlar bilişsel olarak daha üst basamaklar olan sentez, değerlendirme, çözümleme gibi basamaklara geçmesi için öğrenciye bir merdiven görevi görmektedir.

Örneğin; yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bir öğrencinin, Türkçe yaptığı bir okumada, okuduklarının bellekte kalma süresi daha kısıtlıdır. Öğrenci eldeki metni uzun sürelerde tamamlamakta, sözcükleri, tümceleri, dil bilgisi yapılarını anlamlandırmakta daha fazla zorlanmaktadır. Özellikle temel ve orta düzey öğrencileri, metinlerde dilsel ayrıntılara haddinden fazla takılmakta ve bu onlara okunan metnin daha kısa sürede hafızadan çıkması şeklinde geri dönmektedir. Bu şüphesiz önemli bir problem durumudur. Bu gerekçe ile öğrenciler, eldeki metnin bağlaşıklığını, bağdaşıklığını kavrayamamakta ve arka plandaki bütünlüğü görmekte zorlanmaktadırlar.

Burada önemli olan, öğrencinin okuma amacını belirleyip ona göre bir strateji ile okuma etkinlikleri yapmak ve süreci yönetmektir.

Hem yabancı dilde hem anadilde her birey şüphesiz farklı amaçlarla okumaktadır. Okuma etkinliğini başlatan da bu amaçlardır. Zira okuma amaçları; okuma etkinliğinde kullanılacak metnin türünden, okuma etkinliğinde kullanılacak stratejiye kadar pek çok değişkeni kapsamaktadır. Bu noktada Rivers ve Temperley okuma amaçlarını yedi başlık altında sıralamaktadır: (*Aktaran Keskin, Okur, 2013:295*)

- 1- Bir amaç doğrultusunda bilgi edinmek ya da o konuya meraklı olmak,

- 2- Günlük hayatımızda bazı işlerin nasıl yapılacağı ile ilgili bilgi toplamak,
- 3- Bir oyunda yer almak, bir oyun oynamak ya da bulmaca çözmek,
- 4- Arkadaşlarla yazışmak ya da iş mektuplarını anlamak,
- 5- Bir şeyin ne zaman, nerede olacağını öğrenmek,
- 6- Ne olup bittiğini anlamak,
- 7- Zevk, heyecan veya eğlenmek için okumak.

Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (2013) metninde ise yapılan çalışmalar sonucu okuma etkinliklerinin amaçları,

- 1- Fikir edinme amacıyla okuma,
- 2- Başvuru eserleri kullanma gibi, bilgi edinme amacıyla okuma,
- 3- Yönergeleri okuma ve yerine getirme,
- 4- Okuma tadını almak amacıyla okuma, şeklinde gruplandırılmıştır.

Sayılan amaçlar doğrultusunda, bu noktada devreye metin seçimi girmektedir. Yani yabancı dil öğretiminde kullanılacak metinler ve bu metinlerin seçimi ayrı bir özen istemektedir. Amaca ve öğrenci yeterliliklerine göre yapılan bir metin seçimi, eğitim sürecini başarıya götürebilir.

1.4. Yabancı Dil Öğretiminde Metin Seçimi

Yabancı dil öğretiminde, geliştirilmesi hedeflenen becerinin türüne göre kullanılması muhtemel pek çok etkinlik ve materyal mevcuttur. Örneğin yazma becerisini geliştirmek için sınıf ortamında yapılan kontrollü yazma etkinlikleri, ilan, afiş hazırlama gibi özgün metin yaratıları ön plana çıkarken; dinleme becerisinin geliştirilmesi için sınıf ortamında yapılan dinleme aktiviteleri, hedef gramer yapısını içeren şarkı dinlemeleri, öykü okumaları gibi etkinlikler öğrencilere bu anlamda kolaylık sağlamaktadır.

Okuma metinleri ise doğru seçildiği takdirde dört temel beceriyi de aktif hale getirebilmekte ve geliştirebilmektedir. Metin öncesi etkinlikler, metin sırasında

yapılan etkinlikler ve metin sonrasında yapılan etkinlikler ile profesyonel bir öğretici eşliğinde dört temel beceri de harekete geçirilebilir.

Örneğin; seçilen metinden hareketle metin öncesinde öğrencilere metinden bazı fotoğraflar gösterilerek metnin konusu ve kahramanları hakkında yorum ve tahmin yapmaları istenebilir. Bu şekilde konuşma becerileri hareket geçirilir. Metin sırasında, metin yarıda kesilip devamını öğrencilerin tamamlamaları istenerek sınıf atmosferinde kontrollü bir yazma çalışması yaptırılabilir. Metin, öğretici tarafından seslendirilerek, sonrasında öğrencilere dinletilerek sorular sorulabilir. Bu ve benzeri etkinliklerle dört temel beceriyi de eğitim sürecine dâhil etmek ve aktif olarak kullanmak mümkündür. Bu örnekleri çoğaltmak ve detaylandırmak olasıdır. Burada önemli olan, doğru metin seçimidir.

Bu noktada yabancı dil öğretiminde yazınsal metin mi yoksa öğretici metin mi kullanılacağı hususu önem kazanmaktadır. Çalışma yabancı dil öğretiminde yazınsal metin kullanımı ve bu metinler üzerinde yapılan uyarlama işlemlerinin okuduğunu anlama başarısını etkisini test etmeyi amaçlamaktadır. Bu sebeple yazınsal metinler üzerinde durulmuştur.

Köse, metin seçimi konusunda dikkate alınması gereken noktaları şu şekilde ifade etmektedir:

“Yabancı dil öğretimi alanında ideal bir yazınsal metnin seçimi konusunda, öğrencilerin okuma–anlama becerisinin, sözcük dağarcığının, sözlü ve yazılı konuşma becerilerinin geliştirilmesini sağlama, onların hayal dünyalarını zenginleştirme, yaratıcılıklarını ve yeteneklerini ortaya çıkarma gibi özelliklerin göz önünde bulundurulması temel ilkeler olarak görülmelidir.”(Köse, 2015:170)

Yani seçilen metin öğrencinin dil seviyesine uygun olmazsa, metnin içerdiği kelime hazinesi öğrencinin mevcut kelime bilgisinin çok üstünde yer alırsa; metin, okuma

sonrası ölçme değerlendirme ve kavrama testlerine uygun değilse ve öğrencide okuma isteği uyandırmıyorsa, kullanılan metni sorgulamak ve değiştirmek gerekebilir.

Yabancı dil öğretiminde kullanılacak yazınsal metinlerin özelliklerini şu maddeler ile sıralamak mümkündür:

- “Metinler belirli dil yapılarını ve sözcükleri öğretmelidir.
 - Metnin dil düzeyi, öğrencinin düzeyinin biraz üstünde olmalıdır.
 - Metinler, temel okuma stratejilerini desteklemelidir.
 - Metinlerin içeriği öğrencilerin ilgisini çekmelidir.
 - Metinler, öğrenciler için uygun dil düzeyinde ve özgün olmalıdır.
 - Metnin uzunluğu başlangıç düzeyindeki öğrenciyi yıldıracak nitelikte olmamalıdır.
 - Metinler farklı sınıf içi etkinliklere dönüştürülerek kullanılmaya uygun olmalıdır.”
- (Wallace,1992:71; Halley ve Austin 2004:159)

Köse (2008) ise yaptığı çalışma sonrası iyi bir metin seçiminde olması gereken kriterleri Fransızcanın yabancı dil öğretimi özelinde şu şekilde sıralamıştır:

- “ 1. Düzyazının kur düzeyine göre adapte edilmiş olması
2. Düzyazının boyut ve içerik açısından ders süresine uygunluğu
3. Söz dağarcığının kur düzeyine uygunluğu
4. Temanın, öğrencilerin yaş ve ilgi alanlarına uygunluğu
5. Temanın, ders kitabında, bulunduğu ünitelere koşutluğu
6. Kültürel bilgi ve Fransız medeniyetine yönelik içerik
(Sosyokültürel bağlam, kültürler arası boyut vb.)
7. Düzeye uygun cümle uzunluğu
8. Aşamalı dil bilgisi (bulunduğu üniteye veya bir önceki üniteye
dil bilgisi kurallarının bulunması ve/veya tekrarı)
9. Temanın, özel ve toplumsal yaşamları için gerekliliği ve
işlevselliği

10. Metin dışı ve görüntüsel göstergeye değin öğelerin yer alması

11. Eserin tamamının okunması konusunda güdüleme”

Şüphesiz bu kriterleri diğer dillerin, yabancı dil olarak öğretiminde de uygulamak mümkün ve hatta elzemdir. Aksi takdirde yapılan okuma etkinlikleri yanlış metin seçimi yüzünden bir amaca hizmet etmeyecektir.

Yapılan incelemede, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan *Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti-İstanbul*’da ve *Yeni Hitit Ders Kitabı*’nda yazılı kaynak olarak iki metin türü kullanıldığı görülmüştür. Bunlardan biri *kurgu (yapay) metinler* diğeri ise *özgün metinlerdir*.

Kurgu metinler, genellikle dil öğreticisi ya da öğreticileri tarafından dil öğretme kaygısı güdülen, üniteye gözetilen amaçlar doğrultusunda kaleme alınmış metinlerdir.

Başka bir ifade ile kurgu metinler ‘‘gerçek yaşamla doğrudan özdeş olmayan, bunu yansıtmayı amaçlamayan, özgöndergeli ve okuyucuya doğrudan eyleme dökülemeyecek yaşantı örnekleri sunan’’ metinlerdir. (Demircan,1990:100) Daha çok tanışma, alışveriş, telefon görüşmesi, ülke tanıtımı, günlük hayat işlemleri gibi münasebetleri içeren basit diyaloglar ve kısa öyküler şeklinde yazılmıştır.

Özgün metinler ise, yabancı dil öğrencileri göz önüne alınmadan, bir dil bilgisi yapısı ya da dil öğretim amacı gütmeyen, daha ziyade ana dil konuşurlarına yönelik yazılmış metinlerdir.

Başka bir ifade ile özgün metinler ‘‘gerçek yaşam ile özdeş okura/alıcıya gerçek dünyada yararlı olabilecek edimsel bilgileri sağlamaya yöneliktir’’ (Demircan,1990:100)

Günümüzde kullanılan modern eğitim sistemleri ve dil öğretim yöntemleri savunucuları, bu tür metinlerin dil öğretiminde daha fazla kullanılması hususunda görüş birliğine varmış gözükülmektedirler. Buna gerekçe olarak ise özgün metinlerde kullanılan dilin doğal, yapaylıktan uzak bir dil olması ve öğrenciyi direkt olarak

günlük hayatta kullanılan dile maruz bırakması gösterilmiştir. Yine özgün metin savunucuları kurgu metinlerin, sadece öğrenciyi özgün metinleri okumaya hazırlayabileceğini söylemektedirler.

Özgün metinler, *kullanmalık* ve *yazınsal metin* olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır.

Kullanmalık metinler, daha çok belirli konularda bilgi verme amacı güden, muhtevasında gündelik yaşantılar barındıran metinlerdir. Örnek vermek gerekirse; ilanlar, gazete haberleri, sosyal etkinlik duyuruları, restoran menüleri, otogarlarda, metro istasyonlarında, havaalanlarında yapılan anonslar bu kategoride değerlendirilebilir.

Tapan (1990:57) ‘a göre bu tür metinler yabancı dil öğretiminde son derece önemlidir. Çünkü öğrencinin karşılaşabileceği günlük yaşantı durumlarında ortaya çıkabilecek sorunları ve yaşantıları örneklemektedir. Öğrencinin bu metinlerde elde edeceği kazanımlarla, gündelik yaşamda toplumsal yönden kendini doğru olarak ifade edebilmesi ve dil aracılığıyla yabancı dünyada eyleme geçebilmesi mümkündür.

Yazınsal metinler ise “değişik okumalara açık ve çok katmanlı anlamı olan metinlerdir. Yazınsal metinler hedef dil ile beraber hedef kültürün de öğretilmesinde etkili olduğundan yabancı dil derslerinde önemli bir yer tutmaktadır.” (Bölükbaş, 2015:926)

Söz konusu yazınsal metinlerle, öğrenci diğer insanların deneyimlerini paylaşabilir, bu metinlerde tarih, kültür, hayat felsefesi edinebilir ve kişisel gelişimini bunlarla destekleyebilir. Yabancı dil öğretimi özelinde düşünüldüğünde, yazınsal metinlerle ilgili bu noktada da önemli olan; kullanılan metnin öğrencinin dil düzeyinin çok üstünde olmamasıdır. Metinler öğrencinin dil düzeyine, artalan bilgisine, yaşam deneyimlerine ve ilgisine uygun olmalıdır. Bu noktaların üzerinde yer alan metinler nedeniyle öğrenci dile karşı motivasyon kaybı yaşayabilir ve yine bu metinler öğrenme zorluklarına sebep olabilir.

Sonuç olarak, metinlerin türü ne olursa olsun derslerde işlevsel olarak kullanılması için öğrenci tarafından anlaşılması gerekmektedir. Yani yabancı dil öğretiminde öğrencinin anlayabileceği ve üzerinde yorum yapabileceği metinler kullanılmalıdır.

Krashen (1985) *anlaşılır girdi kuramında* öğrenci, dil düzeyinin biraz üzerinde (input +1) anlaşılır girdiye maruz bırakılmalıdır der. Bu kurama göre öğrenci, hedef dilde bir sonraki aşamaya geçebilmek için bir sonraki aşamanın parçası olan bir yapıyı içeren girdiyi almalıdır. Bu girdi ne dil düzeyinin altında ne de dil düzeyinin çok üzerinde olmalıdır.

Bölükbaş (2015:926) yabancı dil derslerinde sunulan girdinin, öğrencinin dil düzeyinden bir adım ileride olduğu zaman öğrencinin bu yeni bilgiyi ön öğrenmelerine dayanarak anlamlandırdığını ve bu yeni bilgi ile sıkça karşılaşınca, kendiliğinden bir ileri düzeye çıktığını söyler.

Yabancı dil öğrenimde temel ölçüt *anlaşılır girdidir*. Bu olmadıkça dilsel düzeyde ilerleme mümkün değildir. Bu sebeple kullanılan metin ister kurgu olsun ister özgün, öğrencinin düzeyine göre uyarlanmalı ve bu şekli ile öğrenciye verilmelidir.

1.5. Metin Uyarlama

Okuma etkinliklerinde kullanılan okuma materyallerinin dil düzeyleri ve dil yapıları öğrencinin dil düzeylerine göre değişmektedir. Burada önemli olan öğrencinin dil düzeyine uygun okuma metnlerinin, öğrencinin karşısına çıkarılmasıdır. Bunu sağlamak için ya öğreticiler/metin yazarları tarafından duruma uygun olarak yazılan kurgu metinler kullanılmaktadır ya da özgün bir metin alınıp öğrencinin seviyesine göre uyarlanmaktadır.

Kullanılan kurgu metinler yapaylığa düşmesi, gerçek hayat durumlarından kopuk olması gibi nedenlerle sıklıkla eleştirilmekte ve aynı gerekçelerle özgün metinler ön plana çıkarılmaktadır. Zira kurgu metinler sadece kullanılacağı ders atmosferinde, öğretilecek gramer yapılarını içermekte ve bu doğrultuda yapay bir dil oluşturmaktadır. Bu da dilin en önemli özelliklerinden *iletişim becerilerinin* geliştirilmesine katkı sağlamamakta hatta bunun önünde bir engel olarak durmaktadır.

Özgün metin kullanımında ise karşılaşılan en önemli sorun, metnin öğrencinin dil düzeyine uygunluğudur. Zira özgün metinler, dil öğretim amacı gütmekten kaleme alınmış eserlerdir. İçeriğinde kullanılan doğal dil yapıları, iletişimsel yetiyi şüphesiz

geliştirmekte ve bu anlamda kurgu metinlerden daha işlevsel görev yapmaktadır. Ancak özellikle A1, A2 ve B1 düzeylerindeki öğrenciler için, kullanılan özgün metnin muhtevasında barındırdığı kelime dağarcığı, dil yapıları, somutluktan uzak oluşu bir problem teşkil etmektedir.

Bu durum öğrencilerde, anlama problemlerine ve dile karşı motivasyon kaybına sebebiyet vermektedir. Bu gerekçelerle A1, A2 ve B1 seviyelerinde kullanılacak özgün metinlerin, öğrencilerin dil düzeylerine uygun şekilde uyarlanmaları gerekmektedir. Durmuş'a göre (2013a:136-137) :

Dil öğretim süresince öğrencinin bilgi, beceri ile ilgili boşluk ve de metnin zorluğu arasında bir ilişki olduğuna inanılır. Dil öğretiminde öğrenci metnin (hem dil bilimsel, hem de konunun içeriğinin doğal) zorluğu altında eziliyorsa, sunulan içeriği anlayamayabilirler. Eğer müfredat da önemli ölçüde okuma kitabına dayanıyorsa, bu durumda öğrenciler derste katılamayabilirler. Bu noktada metin uyarlamanın özellikle de sadeleştirmenin en göze çarpan yararlarından biri, artmış akademik başarı, kendine güveni sağlayan artmış okuduğunu anlama düzeyi ve bunların yanı sıra azalmış hayal kırıklığı ve korkudur.

Metin uyarlama temel olarak, yabancı dil öğrencilerinin hedef dilde okudukları bir metni daha iyi anlamalarını sağlamak amacıyla yapılan söz dizimsel ve sözcüksel değişimlerdir. (Hill, 1997)

Durmuş (2013b) metin uyarlamanın pek çok amaç doğrultusunda yapılabileceğini söyler ve bunları şu şekilde sıralar:

Metin uyarlama;

- yabancı ya da ikinci dil öğretiminde, özgün metinleri, özellikle başlangıç ve orta düzeydeki öğrencilerin dil düzeylerine uyarlamak için,
- lehçeler arası çeviri çalışmalarına katkı sağlamak için,

- alfabe dışındaki bazı nedenlerle, tarihi metinlerin okunmasında güçlük çeken aynı dilin modern okuyucularına yardımcı olabilmek için,
- yetişkinler için üretilmiş metinlerin, o dili anadil olarak konuşan çocuklara yönelik uyarlanmasında,
- konuşma yitimi, yazı okuma bozukluğu gibi doğal sebeplerle ya da beyin hasarları ile sonuçlanan hastalıklar sonrasında bilişsel bozukluklar gösteren kişilerin durumuna yardımcı olabilmek, amaçları ile kullanılır.

Alan yazında özgün bir metni uyarlama sürecinde 3 farklı görüş mevcuttur (Bölükbaş,2015):

1. **Katı Özgünlük Tutumu:** Dil, eğer tüm girdiler özgünse en iyi biçimde öğrenilebilir.
2. **Özgünlük Karşıtı Bakış:** Dil, eğer tüm öğeler özel olarak öğrenciler için hazırlanmışsa en iyi biçimde öğrenilebilir.
3. **Orta Özgünlük Bakışı:** Dil, öğrencinin yeterliğine ve müfredattaki dersin amacına uygun, belli derecede özgün ve çeşitlendirilmiş girdilerle en iyi biçimde öğrenilebilir.

1.5.1. Metin Uyarlama Biçimleri Olarak Genişletim (Elaboration) ve Sadeleştirme (Simplification)

Metin uyarlama, bu görüşler ışığında iki biçimde yapılmaktadır. Bunlardan birisi *genişletim (elaboration)* diğeri ise *sadeleştirmedir (simplification)*.

Durmuş (2013b: 393) :

İkinci/yabancı dil öğretiminde hedef kitlenin anlama düzeyini yukarı çekmek, öğrenme sürecine olumlu etkide bulunmak üzere kaynak metinde yer alan, hedef kitlenin anlayamayacağı varsayılan sözcükler veya sözcük grupları korunarak bu sözcüksek unsurların, hedef dilin kitlenin anlayacağı varsayılan eş, yakın anlamlı veya açıklaması olan

yapılarla birlikte sunulması neticesinde ortaya genişletilmiş (elaborated) metin çıkmaktadır, demektir.

Bu metni savunan uzmanlar, gerekçe olarak öğrencinin anlayamayacağı varsayılan kelimelerin ya da kelime gruplarının, aslında nihai olarak öğrenmek zorunda oldukları kelimeler ya da kelime grupları olduklarını söylemektedirler.

Bu durumda, bu yapıları cümleden çıkarmak veya değiştirmek yerine onları muhafaza ederek, cümleye öğrencilerinin dil düzeyinde açıklamalar eklemenin dil öğretimi açısından daha isabetli olacağını söylemektedirler. Bu şekilde anlama düzeyinin daha yukarılara çekilebileceğine inanmaktadırlar.

Bu çalışmanın da temel taşlarından olan, metin uyarlamasının bir diğer yolu *sadeleştirme* için ise iki yaklaşım söz konusudur. Bunlar *yapısal yaklaşım* ve *sezgisel yaklaşımdır* (Allen, 2009).

Yapısal yaklaşıma göre sadeleştirme, seviyelendirilmiş okuma materyallerine dayandırılır ve yaygın okumalar yoluyla öğrencinin hedef dilde ilerlemesi amaçlanır. Seviyelendirilmiş okuma materyalleri hazırlanırken de öğrencinin her bir dil seviyesinde bilmesi gereken sözcükler ve yapılar önceden listelenir ve metinler bu listelere göre sadeleştirilir (akt. Bölükbaş, 2015: 927).

Yapısal yaklaşımın ön gördüğü bir diğer sadeleştirme yolu da *geleneksel okunabilirlik formülleridir*.

Geleneksel okunabilirlik formülleri, tümce uzunluğu, sözcük uzunluğunu, yani başka bir ifade ile; cümledeki sözcük sayısı ve sözcüklerdeki harf sayısı baz alınarak formüle edilen bir algoritmadır. Daha ziyade anadildeki okumalar üzerinde etkili olduğu düşünülen bu formüllerin yabancı dil öğretimindeki etkisi tartışma konusu olmaya devam etmektedir.

Bölükbaş (2015:927)'a göre bunun sebebi: yabancı dilde okuduğunu anlama becerisini, cümlelerin ya da sözcüklerin uzunluğu değil; sözcüklerin bilinirliği, metindeki konuya ilişkin ön bilgiler gibi bilişsel faktörlerin daha çok etkilemesidir. Yani, yabancı dil eğitimi bir alan bir öğrenci; sözcüklerini, konusunu, dil bilgisi

yapılarını daha çok bildiği uzun bir metni; bilmediği sözcüklerden, dil bilgisi yapılarından ve kendisi için alakasız bir konudan oluşan kısa bir metne göre daha iyi ve kolay anlayabilir.

Sezgisel yaklaşıma göre ise, metin sadeleştirmesini yapan kişi ya da kişiler kendilerini o dilin yabancı dil olarak eğiticiyi olarak görürler ve öğrencilerin hangi düzeyde hangi kelimeleri ve hangi dil bilgisi yapılarını bildiklerine/bilmeleri gerektiğine sezgisel olarak karar verirler.

Metin uyarlama işlemini bu sezgileri doğrultusunda gerçekleştirirler. Bu yaklaşım uzmanlar tarafından çok sağlıklı görülmemektedir. Çünkü nesnellikten uzaktır, ortaya çıkan ürünler sadeleştirmeyi yapan kişi/kuruma göre farklılık gösterir. Aynı dil düzeyi için yapılmış iki sadeleştirilmiş metin çok farklı yapılar ve kelime grupları içerebilir.

İkinci/yabancı dil öğretiminde, öğrencilerin düzeylerine göre sadeleştirilmiş metin oluşturmak zorunda kalan öğretim elemanları, bu tür pedagojik amaçlı sadeleştirme süreçlerinde çoğunlukla bilgisayar tabanlı olmayan, elle değiştirim kurallarına dayalı sezgisel (intuitive) sadeleştirme yöntemini seçmektedir. (akt. Durmuş,2013c: 1299)

Bu şekilde sadeleştirme yapan öğretim elemanları, sadeleştirmenin miktarına, dilbilimsel yönlerine kişisel kanaati doğrultusunda karar vermektedir. Metnin nasıl olursa okunurluğunun ve anlaşılabilirliğinin artacağına kendi inisiyatiflerine göre karar vermektedirler. Bu da ortaya çıkan sadeleştirilmiş metinlerde tutarsızlıklara sebebiyet vermektedir. Özellikle eğitim almamış ve alanın içinden olmayan kişilerin yaptığı uygulamalar güvenilir olmaktan uzak, eksik ve yetersiz kalabilmektedir.

Richard ve Schmidt (2002: 486)' e göre:

Terim anlamı olarak sadeleştirme (simplification), ikinci/yabancı dil öğrencileri için basitleştirilmiş okuma materyali veya başka tür materyaller üretmek niyetiyle, kelime,

yapı listeleri veya belirli dil bilgisi kurallarından faydalananak, özgün materyallerin uyarlanması ve yeniden yazılmasıdır. Bunu yapmaktaki amaç ise dil bilgisel olarak hedef dildeki özgün metinden daha az karmaşık ve anlaşılır yapılar üretmektir. Daha genel bir ifadeyle söylemek gerekirse de sadeleştirme, dil bilgisel olarak hedef dildeki kurallardan, yapılardan daha az karmaşık olan kurallar ve yapıların kullanılması durumunda ne olacağını tanımlamak için kullanılan bir terimdir.

Uzaman görüşlerine göre sadeleştirmenin iki türünden bahsetmek mümkündür. Bunlardan biri dilin sadeleştirilmesi diğeri ise içeriğin sadeleştirilmesidir. Bunu dengede tutmak ve isabetli şekilde uygulamak hayli zor bir olgudur. Durmuş (2013c: 1298) bu durumu şu şekilde açıklamaktadır:

Bu noktada ikinci/yabancı dil öğrencisine sunulan metnin, karmaşık dil bilgisel özelliklerinin giderilmesine ek olarak anlaşılması güç söz varlığının kullanım sıklığı fazla olan sözcüklerle değiştirilmesi, yapısal özelliklerinin yanı sıra içeriğinin öğrencinin düzeyine göre oluşturulması esastır. Bu amaçla sadeleştirilmiş metinler, ana dilli ortamlarda üretilmiş özgün metinler olabildiği gibi, bütün bu kaygılarla hedef kitlenin yeterlilik düzeyine göre, doğrudan oluşturulmuş metinler de olabilir.

Sadeleştirilmiş metnin gerekliliğini savunan pek çok uzman, temel ve orta düzeydeki öğrencilerin anlama becerilerini geliştirmek için bu metinlerin elzem olduğunu söylemektedirler. 'Günümüzde yabancı dil temel ve orta düzeylerdeki metinlerin büyük çoğunluğu sadeleştirilmiş dil girdisine dayanmaktadır ve taraftarlarınca sadeleştirilmiş metinlerin pratik olma özelliği vurgulanmaktadır.' (akt. Bakan,2012: 22).

'*A linguistic Analysis of Simplified and Authentic Texts*' adlı çalışmanın sahipleri Crossley ve McCarty (2007), yabancı dil öğrencilerinin sahip oldukları birikimleri görmeleri ve bunu kuvvetlendirmeleri için sadeleştirilmiş metinlerin gerekli ve yararlı olduğunu belirtmektedirler.

Sadeleştirilmiş metinler, öğrencinin bulunduğu dil düzeyine uygun şekilde ses bilgisel, dil bilgisel ve kelime çeşitliliği barındırmaktadır. Bu öğrencinin pratik yapmasına ve hali hazırda sahip olduğu bilgileri pekiştirmesine olanak sağlamaktadır. Özgün metnin, yabancı dil öğretiminde gerekliliğinin savunulduğu bir ortamda temel ve orta düzey dil öğrencilerinin bu metinlerden mahrum bırakılması düşünülemez. Ancak orijinal formu ile özgün bir metni temel ve orta düzey öğrencilere vermek de öğrencilerin bilişsel yükünü artırıp, onları anlamlı öğrenme ortamından uzaklaştırabilir. Bu gerekçe ile de sadeleştirilmiş metinler gereklidir.

Sadeleştirilmiş metinler, istenen belirli yapıların öğrencilere özgün metin içerisinde kontrollü olarak verilmesine de olanak sağlamaktadır. Bu şekilde sadeleştirilmiş bir metin, öğrencinin kendi kendine öğrenmesine ve öğrendiklerini pekiştirmesine de imkân sağlamaktadır.

“Çoğu bilinmeyen yapılardan oluşmuş özgün bir metin, öğrenciyi zorlayıcı ve problematik bir görüntü çizebilirken, büyük bir kısmı bilinen yapılardan oluşan ancak bünyesinde sınırlı sayıda bilinmeyen dilsel girdiye de yer veren bir metin öğrenciyi sonunda çözüme ulaşabileceği, dışına göre bir problemle meşgul olmaya itecektir.” (Bakan,2012: 24)

Örneğin B1 düzeyinde bir dil bilgisi yapısı öğretilmek istenirken kullanılan özgün metin, öğrencinin bildiği A2 dil düzeyi yapılarla örülü iken öğretilmek istenen B1 düzeyi dil bilgisi yapısı kontrollü şekilde parçada verilebilir. Bu öğrencinin çıkarım yapma, hazır bulunuşluluğunu sorgulama ve yeni yapıyı anlamlandırma süreçlerine yardımcı olacaktır.

Bu görüşün savunucusu ve yapılan pek çok sadeleştirme çalışmasının temel dayanağı *Krashen'in anlaşılabilir girdi/input +1 (1981-1985)* kuramıdır.

Krashen (2009:21) düşüncelerini şu şekilde ifade etmektedir:

“Bizler bildiğimizin biraz ötesindeki yapıları içeren dili anladığımız zaman, o dili edinmiş oluyoruz. Peki, bu nasıl mümkün? Henüz edinmediğimiz yapıları içeren bir dili anlamamız nasıl mümkün olabilir? Bu açık paradoks şunu gösteriyor ki, anlamak için dilsel yeterlilikten fazlasını kullanıyoruz. Bizler aynı zamanda bağlamı, dünya bilgisini ve dil dışı bilgiyi de bize doğrudan yönlendirilen dili anlamada yardımcı olarak kullanıyoruz.”

Kuramı destekleyen diğer bir uzman görüşü ise:

“İkinci dil öğretiminde sadeleştirilmiş metinleri kullanmayı savunan en etkili denence, Krashen’in kavranabilir girdi kuramı üzerine bina edilmiştir. Özünde bu kuram, öğrencinin dili doğal bir sıralamada geliştireceklerini söyler. Girdiyi anlamada eldeki dil yetisi düzeyinden bir adım sonrasını içermek bu gelişimi beraberinde getirmektedir. Girdi anlaşıldıkça ve yeteri kadarı zihinlere yerleştikçe öğrenci ilerlemek için gerekli dil özellikleri ile (dil bilgisi, şekil bilgisi, anlam bilgisi) ilişki kuracaktır. Bu nedenle resmi bir bilgilendirmeye ve tanımlamalara ihtiyaç yoktur.” (akt. Bakan, 2012: 24)

Tüm bu açıklamalar ışığında söylenebilir ki; modern dil öğretim sistemlerinin, iletişimsel yetiye katkısını öne çıkararak savunduğu özgün metin kullanımı, temel ve orta düzeyler için Krashen’in Anlaşılabilir Girdi Kuramı, ile harmanlanarak sadeleştirilmiş şekilde, eğitim planlaması içerisinde kullanılmalıdır. Buna göre öğrencinin dil düzeyinin +1 üzerinde dil yapıları ve anlam bilgisi içeren metinlerin kullanımı, öğrenci üzerindeki bilişsel yükü azaltıp metni anlamayı, buna paralel olarak dil öğrenmeyi kolaylaştıracaktır. Aksi durumda sıklıkla bilmediği yapılarla ve anlamlarla karşılaşacak olan öğrenci mevcut problem durumu içinde boğulacak ve öğrencinin hedef dildeki gelişimi yavaşlayacak hatta belki de duracaktır. Öğrencinin hedef dile karşı motivasyonu düşecek ve hedef dilden uzaklaşacaktır. İleri/yüksek seviyelerde sadeleştirilmemiş, özgün metinler kullanmak, amaca hizmet etse dahi; bu metinlerin temel ve orta düzeylerde uygulanması, yukarıda ifade edilen pek çok sorunu da beraberinde getirecektir.

Deneysel araştırmalar ve çalışmalar da sadeleştirilmiş metinlerin önemini ve kullanım gerekliliğini gözler önüne sermektedir. şöyle ki:

“Long ve Ross (1993), dilsel olarak sadeleştirilmiş metni okuyan ikinci dil ğrencilerinin, zgn metin okuyanlara kıyasla, kavramayı ölçmeye yönelik çoktan seçmeli maddelerde daha başarılı sonuçlar elde ettiklerini tespit etmişlerdir. Bu bulgu onu izleyen sadeleştirilmiş versiyonun, metni anlama düzeyini artırdığı görüşüne yönelik bir çalışmayla (Yano, Long, Ross, 1994) da desteklenmiştir. Son dönemde Tweissi (1998) tarafından yürütülen bir başka çalışmada da sadeleştirmenin ikinci dil ğrencilerinin okuma-anlamalarını olumlu yönde etkilediği sonucuna varmıştır” (akt. Bakan, 2012:26).

1.5.1.1. Metin Sadeleştirme Türleri

Çalışmanın bu bölümüne kadar, metin sadeleştirmenin ve metin genişletiminin temel ve orta düzeydeki yabancı dil öğrencileri için elzem olduğu sonucu vurgulanmıştır. Young (1999:350) bu noktada zgn metinlerin, ‘tümceleri kısaltarak, atarak veya deyimsel ifadeleri yeniden oluşturarak, kişiselleştirmeden ve az kullanılan sözcükleri kullanmaktan kaçınarak ve daha az karmaşık sözdizimleri kullanarak sadeleştirileceği’ni ifade etmektedir.

Tweissi (1998:201) ise, sadeleştirilmiş metinlerin okuma anlama yetisi üzerinde tartışmasız olumlu yönde bir etkisi olduğundan söz eder. Ancak o, bu olumlu etkinin kaynağı olarak sadeleştirme miktarını değil sadeleştirme türünü ön plana çıkarır.

Bu noktada sadeleştirme türleri ile alakalı alan yazın taraması yapıldığında; (Alderson,2000; Chang,2008; Yano, Long ve Ross,1993; Oh 2001) metin sadeleştirmenin dört şekilde yapılabildiği görünmektedir. Bunlar :

- 1- Koruma
- 2- Değiştirme
- 3- zetleme
- 4- Silme

Koruma metnin zor ya da anlamaya engel olmayan bölümlerinin herhangi bir işleme tabi tutulmadan olduğu gibi bırakılması demektir.

Değiştirme, öğrencinin düzeyinin üstünde olan sözcük ve yapıların, aynı anlamı verecek şekilde öğrencinin bildiği sözcük ve yapılarla değiştirilmesidir.

Özetleme, bir metnin anlamını koruyarak basit bir biçimde ya da kısaca yeniden söylenmesidir.

Silme, metnin anlamına doğrudan katkısı olmayan ya da ayrıntı içeren bölümlerin metinden atılmasıdır. (Bölükbaş, 2015:928)

Sayılan türler içerisinde, yabancı dilde bir metin sadeleştirilirken en çok başvurulan sadeleştirme türü değiştirmedir. Bu noktada değiştirme hangi durumlarda ve nasıl yapılır bunu detaylandırmakta fayda vardır.

Alderson, Chang ve Nation' a göre değiştirme dört şekilde yapılabilir:

1- Sözcüksel değiştirme:

- a- Az kullanılan sözcük ya da ifadelerin, daha sıklıkla kullanılan sözcük ya da ifadelerle değiştirilmesi.
- b- Cümleden bazı sözcük ya da ifadelerin atılarak bu yolla sözcüksel yoğunluğun ve dolayısıyla, özellikle temel ve orta seviye öğrencilerde, bilişsel yükün azaltılması.
- c- Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla cümleye bazı yeni sözcük ve ifadelerin eklenmesi.

2- Sözdizimsel değiştirme:

- a- Devrik cümlelerin öğrenciye anlam karmaşası yaratmaması adına kurallı cümle hâline getirilmesi ya da cümledeki ifadelerin yeniden sıralanması-sıralamasının değiştirilmesi.
- b- Uzun cümlelerin kısa cümlelere ve bağlı, sıralı ya da bileşik cümlelerin basit cümlelere dönüştürülmesi, başka bir ifade ile cümlelerin bölünmesi.
- c- Anlaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla ayrı olan cümlelerin sebep-sonuç, amaç-sonuç, zıtlık vb. anlamı taşıyan bağlaçlarla bağlanması ve bu şekilde birleştirilerek anlam kolaylığı sağlanması.

3- Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme:

- a- Sözcük, ifade ve yapıların tekrarından kaçınarak metni anlamlı şekilde küçültme.
- b- Yapısal ve anlamsal olarak karmaşık olan ifadeleri yeniden kurma.
- c- Cümledeki örtük anlatımları ya da anlaşılması zor yapıları açıklamak için metne eklemeler yapma.

4- *Biçimsel değiştirme:* Uzun olan paragrafların anlaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla, aynı paragrafın birkaç parçaya bölünmesi ya da bağlaçlar kullanılarak iki paragrafın yine anlam kolaylığı gerekçesi ile birleştirilmesidir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. Metin Uyarlama Süreçleri

Bu çalışmanın içeriğini ikiye ayırmak mümkündür. İlk bölümde, ele alınan üç adet özgün metin, Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni ve Avrupa Dil Portfolyosu'nda belirlenmiş olan dil düzeylerine göre (A2 ve B1 seviyelerine) uyarlanmıştır.

Metinlerin uyarlanmasında 'Avrupa Dilleri Çerçeve Metni' ve Avrupa Dil Portfolyosu dışında bunlara göre hazırlanmış olan ders kitapları (Ankara Üniversitesi Yeni Hitit I-II ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe) içerisinde yer alan A1-A2-B1 seviyesi sözcük yapıları ve dil bilgisi yapıları temel alınmıştır. Metinler üzerinde sadeleştirme işlemi, kuramsal bölümde de anlatıldığı üzere koruma, silme, değiştirme, özetleme tekniklerinin tamamı ve genişletim kullanılarak yapılmıştır.

İkinci bölümde ise, uyarlaması yapılmış üç metin içerisinde biri (Hayat Güzeldir, Mustafa Kutlu) seçilerek sınıf içi uygulaması yapılmıştır.

Çalışmanın bu safhasında, mevzu bahis iki bölüm detaylı olarak açıklanacaktır.

Öncelikle çalışmanın temelini oluşturan uygulama için özgün metin seçimleri yapılmıştır. Metin seçiminde yine kuramsal bölümde aktarılan bilgiler doğrultusunda üç adet özgün metinde karar kılınmıştır. Çalışma uygulama da içerdiğinden ve bu uygulama sınıf içi etkinlik olarak yapılacağından kısa öyküler tercih edilmiştir. Türkçe'nin dönemsel olarak geçirdiği değişiklikleri de gözler önüne sermesi bakımından seçilen ilk iki metinde özgün metin ile uyarlanmış metin arasında dil bilgisel, sözcüksel manada ve anlaşılabilirlik noktasında fark olması istenmiştir. Bu yüzden bahsedilen diğer kriterlere ek, kaleme alındığı dönem olarak daha eskiye dayanan iki hikâye olan *Eskici (Refik Halit Karay)* ve *Asfalt Yol (Sabahattin Ali)* seçilmiştir. Seçilen diğer hikâye ise uygulaması da yapılan *Mustafa Kutlu'ya ait Hayat Güzeldir* adlı öyküdür. Bu öykü ise daha yakın geçmişte kaleme alınması ve içerdiğini sözcüksel, dil bilgisel yapıların B1 seviyesinde bilinirliğinin daha yüksek olması sebebi ile seçilmiştir. Yani yüzey yapısında yapılan değişikliklerin metnin temel ve derin yapısına olan etkisinin en aza indirgenmesi amaçlanmıştır.

Hayat Güzeldir, öyküsü çalışmanın uygulama kısmında kullanılırken, diğer iki uyarlama ise hazırlanan okuma anlama soruları ile alanda çalışan eğitimcilere yardımcı olması adına çalışmaya eklenmiştir. Alanda eksikliği fazlası ile hissedilen ‘Seviyelere Göre Uyarlanmış Destekleyici Okuma Metinleri’ anlamında kullanılabilecek işlevsel bir materyal olarak görülmüştür.

Seçilen metinler için yazıldığı dönem, uzunluk-kısalık kadar önemli diğer kriterleri ise şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Hedef dil öğrencilerini, hedef dilin kültürü ile yüzleştirmek ve bu yaşantıları örneklendirmek,
- Kullanılan özgün metinlerin, uygulanacak seviyelere yakın dil bilgisel ve sözcükler yapılar ile yaşantılar içermesi,
- Metinlerin soyut bağlamdan mümkün olduğunca uzak olacak şekilde somut yaşantı örnekleri içermesi,
- Metnin olay örgüsü içerisinde, okuyucuyu sürekli diri tutması ve okuyucunun konudan uzaklaşmasını engellemesi,
- Metnin konusunun okuyucuların ilgisini çekmesi,
- Metnin içerdiği olay örgüsünün karmaşık yapıda olmaması ve dil bilgisel, sözcüksel zorluklarla başa çıkmaya çalışan okuyucuya fazladan bir bilişsel yük getirmemesi (özellikle temel seviye okuyucularında)

Metnin yazıldığı dönem ve uzunluk-kısalık ölçütleri haricinde bu kriterleri de karşıladığı düşünülen üç eser (Hayat Güzeldir, Asfalt Yol, Eskici) sanatçılarına ait yapılan okumalardan sonra, çalışmada kullanılmak üzere tercih edilmiştir.

2.1. Hayat Güzeldir (B1)

1.Cümle: Nasıl olduğunu anlayamadı.

Uyarlanmış Cümle: Nasıl oldu, anlayamadı.

(‘nasıl olduğunu anlayamadı’ ifadesi içerdiği ortaç yapısının seviye üstü olması sebebiyle ‘nasıl oldu, anlayamadı’ şeklinde değiştirilmiştir.)

2.Cümle: Sürati normal, yol boştu.

Uyarlanmış Cümle: Sürati normal, yol boştu.

(Cümle korunmuştur.)

3.Cümle: Herhalde orada asfaltın ortası sıcaktan şişmiş, bir tuzağa dönüşmüştü.

Uyarlanmış Cümle: Herhalde orada asfaltın ortası sıcak hava yüzünden şişmiş ve bir tuzak gibi olmuştu.

(‘sıcaktan şişmiş’ ifadesinde kullanılan –tan ekinin karşıladığı ‘-dan dolayı’ kalıbı seviye üstü bir yapı olduğundan sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile cümle ‘Herhalde orada asfaltın ortası sıcak hava yüzünden şişmiş’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘tuzağa dönüşmüştü’ ifadesindeki ‘dönüşmek’ fiili de seviye üstü bir fiil olarak görüldüğünden ‘tuzak gibi olmuştu’ şeklinde değiştirilmiştir.)

4.Cümle: Şişkinliğe dokununca araba savruldu.

Uyarlanmış Cümle: Araba şişkinliğe dokundu ve savruldu.

(‘dokununca’ ifadesi içerdiği ulaç yapısının seviye üstü olması sebebiyle ‘dokundu ve’ şeklinde seviyeye uygun olacak biçimde değiştirilmiştir. Özne yapısı cümle başına alınmıştır.)

5.Cümle: Bunu beklemiyordu.

Uyarlanmış Cümle: Bunu beklemiyordu.

(Cümle korunmuştur.)

6.Cümle: Dalgındı, evet, ama ne düşünüyordu acaba?

Uyarlanmış Cümle: Dalgındı, evet, ama ne düşünüyordu acaba?

(Cümle korunmuştur.)

7.Cümle: Hatırlamıyor.

Uyarlanmış Cümle: Hatırlamıyor.

(Cümle korunmuştur.)

8.Cümle: Direksiyon hakimiyetini kaybetti.

Uyarlanmış Cümle: Direksiyonun kontrolünü kaybetti.

(Sözcüksel değiştirme ile az kullanılan 'hakimiyet' kelimesi 'kontrol' ile değiştirilmiştir. Tamlayan eki cümleye eklenerek 'direksiyonun hakimiyeti' şeklinde yazılmıştır.)

9.Cümle: Bir an.

Uyarlanmış Cümle: Bir an.

(Cümle korunmuştur.)

10.Cümle: Zaten hayat bir andır.

Uyarlanmış Cümle: Zaten hayat bir andır.

(Cümle korunmuştur.)

11.Cümle: Şarampole yuvarlanmaya başlayınca ellerini yüzüne kapadı ve kelime-i şehadet getirmeye başladı.

Uyarlanmış Cümle: Araba şarampole yuvarlanıyordu. Ellerini yüzüne kapadı ve kelime-i şehadet getirmeye başladı. 'Galiba öleceğim' diye düşünüyordu.

(‘Şarampole yuvarlanmaya başlayınca ellerini yüzüne kapadı’ ifadesi sözcüksel-sözdizimsel değiştirimden geçirilerek seviyeye uygun şekilde ‘Araba şarampole

yuvartanıyordu. Ellerini yüzüne kapadı' olarak değıştirilmiştir. Ayrıca kelime-i şehadet ifadesi Müslüman olmayan okuyucu kesim için bir anlam ifade etmeyeceğinden oradaki duygu 'galiba öleceğim' şeklinde cümleye eklenmiştir.)

12.Cümle: Bir takla.

Uyarlanmış Cümle: Bir takla.

(Cümle korunmuştur.)

13.Cümle: İki takla.

Uyarlanmış Cümle: İki takla.

(Cümle korunmuştur.)

14.Cümle: Üçüncüde her yer karardı.

Uyarlanmış Cümle: Üçüncü taklada her yer karardı.

(Tamlananı olmayan ifadeye anlamayı kolaylaştırması için tamlanan olarak 'takla' ifadesi eklenmiştir.)

15.Cümle: Gözlerini açtığında ilk gördüğü şey, arabanın açık camından neredeyse içeri girmeye çalışan bir gelincik oldu.

Uyarlanmış Cümle: Gözlerini açtı. Bir gelincik çiçeği gördü.

(Cümle içerdiği seviye üstü gramer yapıları ve kelimeler sebebiyle sözcüksel-sözdizimsel değıştirme ile seviyeye uygun şekilde uyarlanmıştır. 'Gözlerini açtığında gördüğü şey' ifadesinde yer alan ulaç yapıları seviye üstüdür. 'Gözlerini açtı' şeklinde uyarlanmıştır. 'arabanın açık camından neredeyse içeri girmeye çalışan bir gelincik oldu' ifadesi de içerdiği adlaştırma, ortaç yapıları sebebiyle ve ''gelincik' çiçeğinin sıfatı olarak kullanılan ifadelerin cümle anlamına doğrudan katkısı olmaması gereği ile 'bir gelincik çiçeği gördü' şeklinde değıştirilmiştir.)

16.Cümle: Kırmızı, kocaman bir gelincik.

Uyarlanmış Cümle: Kırmızı, kocaman bir gelincik.

(Cümle korunmuştur.)

17.Cümle: Elinde olmaksızın o durumda gelinciğe gülümsedi.

Uyarlanmış Cümle: Kontrolsüz bir şekilde o durumda gelinciğe gülümsedi.

(‘elinde olmaksızın’ ifadesi hem seviye için soyut anlam barındırması hem de seviye üstü gramer yapısı içermesi sebebiyle ‘kontrolsüz bir şekilde’ olarak değiştirilmiştir.)

18.Cümle: Beynin, zihnin, hafızanın unsurları ağır ağır birleşti; artık düşünebiliyordu.

Uyarlanmış Cümle: Yavaş yavaş kendine geldi; artık düşünebiliyordu.

(Kazadan sonra yavaş yavaş kendi gelme ve durumu fark etmeyi anlatan ‘Beynin, zihnin, hafızanın unsurları ağır ağır birleşti’ ifadesi seviyeye uygun şekilde sözcüksel değiştirme ile ‘Yavaş yavaş kendine geldi’ olarak değiştirilmiştir. Cümleden seviye üstü kelimeler ve betimlemeler atılarak sözcüksel yoğunluk azaltılmıştır ve silme işlemi uygulanmıştır.)

19.Cümle: Şarampole yuvarlanmıştı işte.

Uyarlanmış Cümle: Araba şarampoldeydi.

(Öznesi bulunmayan ve geçmiş zamanın hikayesi, birleşik zaman yapısı içeren ifade sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile ‘Araba şarampoldeydi’ şeklinde uyarlanmıştır.)

20.Cümle: Hiç kıpırdamadan vücudunu dinledi.

Uyarlanmış Cümle: Hiç kıpırdamadı, vücudunu kontrol etti.

(‘vücudunu dinledi’ ifadesi soyut anlam barındırdığından ve ‘kıpırdamadan’ ulaç yapısı ile birleştiğinde okuyucu için ekstra bilişsel yük getirdiğinden sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile cümleye ‘Hiç kıpırdamadı, vücudunu kontrol etti.’ şeklinde uyarlanmıştır.)

21.Cümle: Şakağından yanağına doğru ılık bir şey akıyordu.

Uyarlanmış Cümle: Şakağından yanağına doğru ılık bir şey akıyordu.

(Cümle korunmuştur.)

22.Cümle: Elini attı.

Uyarlanmış Cümle: Eliyle kontrol etti.

(‘elini attı’ ifadesinde ‘atmak’ fiili temel anlamı dışında kullanıldığından ‘eliyle kontrol etti’ şeklinde değiştirilmiştir.)

23.Cümle: Kan.

Uyarlanmış Cümle: Kan.

(Cümle korunmuştur.)

24.Cümle: İrkildi.

Uyarlanmış Cümle: İrkildi.

(Cümle korunmuştur.)

25.Cümle: Parmaklarıyla sildi, kanın geldiği yeri yokladı.

Uyarlanmış Cümle: Parmaklarıyla kanı sildi.

(‘kanın geldiği yeri yokladı’ ifadesi daha önce ‘eliyle kontrol etti’ şeklinde ifade edildiği için silinmiştir. Cümle ‘Parmaklarıyla kanı sildi’ şeklinde nesneli şekilde uyarlanmıştır.)

26.Cümle: Bir şey yok, şakağı çarpmış, artık nereye çarpmışsa, kanamış, önemli değil, acımıyor bile.

Uyarlanmış Cümle: Bir şey yok, şakağı bir yere çarpmış, kanamış, önemli değil, acımıyor bile.

(‘artık nereye çarpmışsa’ ifadesi içerdiği seviye üstü gramer yapıları ve anlam sebebiyle belirsizliği ifade edecek şekilde ‘ bir yere çarpmış’ olarak değiştirilmiştir.)

27.Cümle: Yeniden vücudunu dinledi.

Uyarlanmış Cümle: Yeniden vücudunu kontrol etti.

(‘vücunu dinlemek’ ifadesi yirminci cümlede olduğu şekli ile yinelenmiştir.)

28.Cümle: İyi.

Uyarlanmış Cümle: İyi.

(Cümle korunmuştur.)

29.Cümle: Hiç ağrı yoktu sanki.

30.Cümle: Sağ bacağı saymazsak.

31.Cümle: Orada baya bir sancı vardı.

Uyarlanmış Cümle: Sadece sağ bacağında çok sancı vardı başka hiç ağrı yoktu sanki.

(Sözdizimsel ve bağlamsal değiştirme ile anlamsal bütünlük içerecek şekilde üç cümle birleştirilmiş ve seviyeye uygun şekilde uyarlanmıştır.)

32.Cümle: Elini, kolunu, başını oynattı.

Uyarlanmış Cümle: Elini, kolunu, başını oynattı.

(Cümle korunmuştur.)

33.Cümle: Ohh!.. Çok şükür , her şey yerli yerindeydi.

Uyarlanmış Cümle: Ohh!.. Çok şükür, her şey iyiydi.

(‘her şey yerli yerindeydi’ ifadesi seviye için temel anlamı dışında anlaşılması zor bir ifade olduğundan ‘her şey iyiydi’ şeklinde değiştirilmiştir.)

34.Cümle: Bir bacağını çekti kaldırdı.

Uyarlanmış Cümle: Bir bacağını çekti kaldırdı.

(Cümle korunmuştur.)

35.Cümle: Bunda bir şey yok.

Uyarlanmış Cümle: Bunda bir şey yok.

(Cümle korunmuştur.)

36.Cümle: Ötekine davrandı, canı yandı.

Uyarlanmış Cümle: Diğer bacağını tuttu. Canı acıdı.

(‘ötekine davrandı’ ifadesi, kullanılan kelimelerin kullanım sıklıklarının düşük olması ve anlam açıklığı olmaması sebebiyle ‘diğer bacağını tuttu’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘canı yandı’ ifadesi de ‘yanmak’ kelimesinin yan anlam ilişkisi ile kullanılması sebebiyle değiştirilmiştir.)

37.Cümle: Sancılı bacak bu.

Uyarlanmış Cümle: Sancılı bacak bu.

(Cümle korunmuştur.)

38.Cümle: Sıkışmış ve bayağı ağrıyor.

Uyarlanmış Cümle: Sıkışmış ve çok ağrıyor.

(‘bayağı’ ifadesi, kullanım sıklığı daha fazla olan ‘çok’ ile değiştirilmiştir.)

39.Cümle: Dişini sıktı.

Uyarlanmış Cümle: Dişini sıktı.

(Cümle korunmuştur.)

40.Cümle: İçinden, ‘Kırık var galiba, buna da şükür’ dedi.

Uyarlanmış Cümle: Kendi kendine, ‘Kırık var galiba, buna da şükür’ dedi.

(‘içinden’ ifadesi, seviye için soyut bağlam ifade ettiğinden ‘kendi kendine’ olarak daha bilindik bir ifade ile, sözcüksel değiştirme yöntemiyle değiştirilmiştir.)

41.Cümle: Bacağı sıkıştığı yerden çıkarmak için bir daha yekindi.

Uyarlanmış Cümle: Bacağını kurtarmak için bir daha hareket etti.

(‘sıkıştığı yerden çıkarmak için’ ifadesi içerdiği ortaç yapısının seviye üstü olması ve sözcüksek yoğunluğun azaltılmak istenmesi sebebiyle sözcüksel değiştirme ile

'kurtarmak için' olarak uyarlanmıştır. 'yekindi' ifadesi de kullanım sıklığı gerekçesi ile 'hareket etti' olarak değiştirilmiştir.)

42.Cümle: Asıldı.

Uyarlanmış Cümle: Asıldı.

(Cümle korunmuştur.)

43.Cümle: Bir işe yaramadı.

Uyarlanmış Cümle: Bir işe yaramadı.

(Cümle korunmuştur.)

44.Cümle: Daha beter ağrıdı.

Uyarlanmış Cümle: Daha çok ağrıdı.

('beter' ifadesi sözcüksel değiştirme ile 'çok' olarak değiştirilmiştir.

45.Cümle: 'Yardım istemek lazım' dedi içinden.

Uyarlanmış Cümle: 'Yardım istemek lazım' dedi içinden.

(Cümle korunmuştur.)

46.Cümle: Kendini topladı.

Uyarlanmış Cümle: Kendini topladı.

(Cümle korunmuştur.)

47.Cümle: Evet bir kaza atlatmıştı ama çok şükür ucuz atlatmıştı.

Uyarlanmış Cümle: Evet bir kaza yaptı ama çok şükür iyiydi.

('kaza atlatmak' ve 'ucuz atlatmak' deyim yapıları seviye için uygun değildir. Hem ifadelerin deyimsel kullanımı hem de içerdikleri birleşik zaman yapıları seviyenin

üstündedir. Bu sebeple seviyeye uygun olacak şekilde 'kaza yaptı' ve 'iyiydi' olarak ifadeler basit zaman ile değiştirilmiştir.)

48.Cümle: Bu moral ile gelinciğin kadife yapraklarına dokundu 'N'aber güzelim' diye şakalaştı onunla.

Uyarlanmış Cümle: Bu moral ile gelinciğin kadife yapraklarına dokundu 'N'aber güzelim' diye şakalaştı onunla.

(Cümle korunmuştur.)

49.Cümle: Sonra papatyaları, öteki kır çiçeklerini fark etti.

Uyarlanmış Cümle: Sonra papatyaları, öteki kır çiçeklerini fark etti.

(Cümle korunmuştur.)

50.Cümle: Arıları, kelebekleri gördü.

Uyarlanmış Cümle: Arıları, kelebekleri gördü.

(Cümle korunmuştur.)

51.Cümle: Toprağa daha bir dikkatle baktı.

Uyarlanmış Cümle: Toprağa daha bir dikkatle baktı.

(Cümle korunmuştur.)

52.Cümle: Karıncalar, adını bilmediği böcekler bir o yana, bir bu yana gidip geliyor.

Uyarlanmış Cümle: Karıncalar; tuhaf, değişik böcekler bir o yana bir bu yana gidip geliyor.

('adını bilmediği böcekler' ifadesi içerdiği ortaç yapısının seviye üstü olması gereğiyle 'tuhaf, değişik böcekler' olarak sözcüksel-sözdizimsel değiştirmeye uğramıştır.)

53.Cümle: Toprakta nasıl bir hareket var anlatılmaz.

Uyarlanmış Cümle: Toprak çok hareketli.

(‘nasıl bir hareket var anlatılmaz’ ifadesi sözcüksel yoğunluğu düşürülerek seviyeye uygun şekilde ‘çok hareketli’ olarak değiştirilmiştir.)

54.Cümle: Bahar patlamış, her yan yeşil.

Uyarlanmış Cümle: Bahar gelmiş, her yer yeşil.

(‘bahar patlamış’ ifadesi temel anlamı dışında kullandığı için ‘bahar gelmiş’ şeklinde ‘her yan yeşil’ ifadesi de ‘her yer yeşil’ şeklinde değiştirilmiştir.)

55.Cümle: Başını kaldırıncı şarampolün ortasında bir erik ağacı gördü.

Uyarlanmış Cümle: Başını kaldırdı ve şarampolün ortasında bir erik ağacı gördü.

(‘başını kaldırıncı’ ifadesindeki ulaç yapısı seviye üstü olduğundan cümle sözdizimsel değiştirme ile ‘başını kaldırdı ve’ şeklinde değiştirilmiştir.)

56.Cümle: Her yanı bembeyaz çiçeğe kesmiş, sanki gelinlik giymiş.

Uyarlanmış Cümle: Her yanı bembeyaz çiçekli, sanki gelinlik giymiş.

(‘çiçeğe kesmiş’ ifadesinde ‘kesmek’ temel anlamı dışında kullanılmıştır. Bu sebeple ‘her yanı bembeyaz çiçekli’ şeklinde değiştirilmiştir.)

57.Cümle: İnsan bakmaya doyamıyor.

Uyarlanmış Cümle: Çok güzel bir manzara.

(‘insan bakmaya doyamıyor’ ifadesi içerdiği deyim grubunun seviye için uygun olmaması nedeniyle benzer anlamı sağlayacak şekilde sözcüksel değiştirme ile ‘çok güzel bir manzara’ şeklinde değiştirilmiştir.)

58.Cümle: Onun üzerinde mavi gök ve bulutlar.

Uyarlanmış Cümle: Onun üzerinde mavi gök ve bulutlar.

(Cümle korunmuştur.)

59.Cümle: Bir kuş öttü.

Uyarlanmış Cümle: Bir kuş öttü.

(Cümle korunmuştur.)

60.Cümle: Aynı kuş bir daha öttü.

Uyarlanmış Cümle: Aynı kuş bir daha öttü.

(Cümle korunmuştur.)

61.Cümle: Tâ aşağılarda akan derenin şırıltısını duydu.

Uyarlanmış Cümle: Aşağılarda bir dere akıyordu, onun sesini duydu.

(‘Tâ aşağılarda akan derenin şırıltısını’ ifadesi içerdiği ortaç yapısı ve kullanılan kelimelerin bazılarının kullanım sıklığının az olması sebebiyle seviyeye uygun olacak şekilde sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile ‘Aşağılarda bir dere akıyordu, onun sesini’ olarak değiştirilmiştir.)

62.Cümle: ‘ Yarabbi hayat ne kadar güzel.’

Uyarlanmış Cümle: ‘Yarabbi hayat ne kadar güzel.’

(Cümle korunmuştur.)

63.Cümle: Ama bizim gözümüz kör, kulağımız sağır.

Uyarlanmış Cümle: Ama bizim gözümüz kör, kulağımız sağır.

(Cümle korunmuştur.)

64.Cümle: Ancak dara düştüğümüzde, paçamız sıkıştığında görüyoruz bu güzellikleri.

Uyarlanmış Cümle: Sadece zor zamanlarda görüyoruz bu güzellikleri.

(‘dara düşmek’ ve ‘paçası sıkışmak’ deyimleri seviye için uygun kullanımlar değildir. Bu sebeple bu deyimler ‘zor zamanlar’ olarak değiştirilmiştir.)

65.Cümle: Bu ne kadar nimet!

Uyarlanmış Cümle: Bu ne kadar nimet!

(Cümle korunmuştur.)

66.Cümle: Bunların hangi birine şükretmeli?

67.Cümle: Etrafımda olanlara mı, hayatta kaldığıma mı?’’

Uyarlanmış Cümle: Bu doğal güzelliklere mi, hala hayattayım buna mı? Hangisine şükretmeli?

(İki cümle sözdizimsel ve bağlamsal değiştirme ile anlam bütünlüğünü sağlamak için birleştirilmiştir.)

68.Cümle: Kır havasını derin derin içine çekti.

Uyarlanmış Cümle: Uzun uzun nefes aldı. Kır havasını içine çekti.

(‘içine çekti’ ifadesi, deyimisel kullanım nedeniyle seviye için yeterli anlam açıklığına sahip olmadığından cümle başına ‘uzun uzun nefes aldı’ ifadesi eklenerek anlam açıklığı sağlanmıştır.)

69.Cümle: Bildiği şükür dualarını okudu.

Uyarlanmış Cümle: Şükretti ve dua etti.

(‘bildiği şükür dualarını okudu’ ifadesi, içerdiği ortaç gramer yapısının seviye üstü olması sebebiyle; sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile ‘şükretti ve dua etti’ şeklinde değiştirilmiştir.)

70.Cümle: Demek vadesi yetmemiş, daha göreceği günler var.

Uyarlanmış Cümle: Galiba benim için ölüm zamanı henüz gelmedi, diye düşündü.

(‘vadesi yetmek’ ve ‘göreceği günler’ deyim grupları, seviye için anlaşılır olmaktan uzaktır. Bu gerekçeler ile sözcüksel-sözdizimsel değiştirme uygulanmış ve cümle ‘Galiba benim için ölüm zamanı henüz gelmedi, diye düşündü.’ şeklinde seviyeye göre uyarlanmıştır.)

71.Cümle: Üç yaşına giren oğlu Emre var, karısı Şükran var.

Uyarlanmış Cümle: Üç yaşında oğlu Emre var, karısı Şükran var.

(‘üç yaşına giren oğlu Emre’ ifadesi içerdiği ortaç gramer yapısının seviye üstü olması sebebiyle ‘üç yaşında oğlu Emre’ şeklinde değiştirilmiştir.)

72.Cümle: “ Bu yaştan sonra bize şehir yeri yaramaz oğlum, varın siz gidiverin. Ananla ben yol gözleriz, bayramdan bayrama görüşürüz, yazları bekleriz” diyen köyde kalmış anası ile babası var.

Uyarlanmış Cümle: “ Biz artık yaşlıyız. Şehirde yaşayamayız. Siz gidin. Annenle ben burada sizi bekleriz. Bayramdan bayrama görüşürüz, yazları bekleriz” diyen köydeki annesi ile babası var.

(Cümle seviye üstü yapılar olan ortaç ve ulaçlar sebebiyle sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile seviyeye uygun şekilde uyarlanmıştır.)

73.Cümle: Arkadaşlar, akrabalar, yapılacak işler, alınacak eşyalar, ödenecek borçlar, gidilecek yerler, söylenecek sözler var.

Uyarlanmış Cümle: Arkadaşlar, akrabalar, yapılacak işler, alınacak eşyalar, ödenecek borçlar, gidilecek yerler, söylenecek sözler var.

(Anlaşılr girdi kuramı gereği cümle korunmuştur.)

74.Cümle: Dünya bu.

Uyarlanmış Cümle: Dünya bu.

(Cümle korunmuştur.)

75.Cümle: Cenab-ı Hak bunlarla uğraşalım ama esas itibarı ile kendisine ibaret edelim, iyi bir kul olalım diye yaratmış insanoğlunu.

Uyarlanmış Cümle: Allah bizi bunlarla uğraşalım ama aslında kendisine ibadet edelim, iyi bir kul olalım diye yaratmış.

(‘Cenab-ı Hak’ ifadesi, kullanım sıklığı daha fazla olan ‘Allah ‘ ile değiştirilmiştir. ‘esas itibarıyla’ ifadesi de aynı sebeple ‘aslında’ ile değiştirilmiştir. Cümle sonunda yer alan ‘insanoğlu’ ifadesi de ‘biz’ olarak değiştirilip cümleye nesne olarak eklenmiş ve cümle anlaşılrlığı seviyeye göre uyarlanmıştır.)

76.Cümle: Lakin nefsin orduları bu hakikate varmak için çıktığımız seferde yolumuzu kesiyor.

Uyarlanmış Cümle: Ama nefsimiz bu yolda bizi engelliyor.

('lakin' ifadesi kullanım sıklığı daha fazla olan 'ama' ile değiştirilmiştir. 'nefsin orduları bu hakikate varmak için çıktığımız seferde yolumuzu kesiyor' ifadesi içerdiği ortaç yapısı ve kullanılan 'nefsin orduları' 'hakikate varmak' 'yolumuzu kesmek' gibi ifadelerin seviye için anlaşılabilirlikten uzak olması sebebiyle 'nefsimiz bu yolda bizi engelliyor' şeklinde sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile değiştirilmiştir.)

77.Cümle: Şeytan bizi bir eşyadan ötekine fırlatıyor, gaflet perdesi gözümüzden kalkmıyor.

Uyarlanmış Cümle: Şeytan bizi aldatıyor.

('Şeytan bizi bir eşyadan ötekine fırlatıyor, gaflet perdesi gözümüzden kalkmıyor' ifadesi seviye için anlaşılması zor kelimeler ve ifadeler içermektedir. Bu gerekçe ile sözcüksel değiştirme ve silme uygulanarak cümle 'Şeytan bizi aldatıyor' şeklinde değiştirilmiştir.)

78.Cümle: Şu şarampolde, yuvarlanmış arabanın içinde düşündüğü şeylere bak.

Uyarlanmış Cümle: Şarampoldeki arabanın içinde neler düşünüyorsun?

('yuvarlanmış araba' ifadesi, ortaç gramer yapısı içermektedir. Bu yapı seviye üstü bir yapıdır. 'düşündüğü şeylere bak' ifadesi de aynı şekilde ortaç gramer yapısı içermektedir. Sözdizimsel değiştirme ile bu ifadeler seviyeye uygun olacak şekilde 'Şarampoldeki arabanın içinde neler düşünüyorsun' olarak değiştirilmiştir.)

79.Cümle: Oğlum sen önce kendini buradan kurtarmaya bak.

Uyarlanmış Cümle: Oğlum sen önce kendini buradan kurtar.

('kurtarmaya bak' ifadesi içerdiği adlaştırma yapısı ve temel anlam dışı kullanım sebebiyle seviyeye uygun değildir. Bu sebeple 'Kendini buradan kurtar' olarak değiştirilmiştir.)

80.Cümle: Yo, yo. Tam bunları düşünecek sıradır.

Uyarlanmış Cümle: Hayır, hayır. Tam bunları düşünecek zamandır.

(‘yo, yo’ ifadesi sözcüksel değiştirme ile ‘hayır, hayır’ olarak değiştirilmiştir. ‘düşünecek sıradır’ ifadesi ‘düşünecek zamandır’ olarak değiştirilmiştir.)

81.Cümle: İnsan ömründe kaç kere şarampole yuvarlanır.

Uyarlanmış Cümle: İnsan hayatında kaç kere şarampole yuvarlanır.

(‘ömür’ kelimesi sözcüksel değiştirme ile ‘hayat’ olarak değiştirilmiştir.)

82.Cümle: Bak kalp gözümü açtı bu kaza, gönlümdeki duygular zihnime aktı.

Uyarlanmış Cümle: Bu kaza ile birlikte hayatı ve kendini sorgulamaya başladı.

(‘kalp gözünün açılması’, ‘duygular zihnime aktı’ ifadeleri, deyimisel anlamlar içermektedir ve bu deyimisel anlamlar seviyeye uygun kullanımlar değildir. Bu gerekçe ile bu ifadeler sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile ‘hayatı ve kendini sorgulamaya başladı’ olarak uyarlanmıştır.)

83.Cümle: Düşünmeli, sağlam kararlar almalı, Azrail etrafta dolaşiyor ne olur, ne olmaz.

Uyarlanmış Cümle: Düşünmek, sağlam kararlar almak lazım, Azrail etrafta dolaşiyor ölebilirim diye düşündü.

(‘düşünmeli, sağlam kararlar almalı’ ifadesi seviye üstü olarak gereklilik kipi gramerini içermektedir. Bu yapı seviye için daha bilindik bir ifade ile ‘Düşünmek, sağlam kararlar almak lazım’ şeklinde uyarlanmıştır. ‘ne olur ne olmaz’ ifadesi de seviye için anlaşılabilirlikten uzak bir kullanım olduğundan burada ifade edilen durum ‘ölebilirim’ şeklinde verilerek doğrudan aktarım cümlesi yapılmıştır.)

84.Cümle: Ramazandan Ramazana; cumadan cumaya kıldığı namazı bütün yıla beş vakit yaymaya karar verdi.

Uyarlanmış Cümle: Ramanzandan Ramazana; cumadan cumaya namaz kılıyordu. Bunu bütün yıla beş vakit yaymaya karar verdi.

(‘ cumadan cumaya kıldığı namazı’ ifadesi içerdiği ortaç yapının seviye üstü olması sebebiyle ‘cumadan cumaya namaz kılıyordu. Bunu ...’ olarak sözdizimsel değiştirme ile değiştirilmiştir.)

85.Cümle: Yaşı geldi geçiyor.

Uyarlanmış Cümle: Artık yaşlandı.

(‘yaşı geldi geçiyor’ ifadesi sözcüksel değiştirme ile ‘artık yaşlandı’ olarak seviyeye uygun hale getirilmiştir.)

86.Cümle: Fakiri doyurmalı, garibi giydirmeli.

Uyarlanmış Cümle: Fakirlere, gariplere yardım etmek lazım.

(Özgün cümlede yer alan ettirgen yapı seviye üstü bir yapıdır. Bu cümle sözdizimsel değiştirme ile seviyeye uygun şekilde uyarlanmıştır.)

87.Cümle: Hz.Peygamber’in ahlakı ile davranmaya niyet etti.

Uyarlanmış Cümle: Hz.Peygamber’in ahlakı ile davranmaya niyet etti.

(Cümle korunmuştur.)

88.Cümle: Ve tabii şu kazayı sağ-sağlim atlattığı için bir de kurban kesecekti.

Uyarlanmış Cümle: Büyük bir kaza yaptı ama çok zarar görmedi. Bu yüzden bir kurban kesmeyi düşündü.

(‘kazayı sağ sağlim atlattığı için’ ifadesi seviye için uygun olmayan ulaç gramer yapısı içermektedir. Ayrıca ‘sağ sağlim’ birleşik sözü seviye için anlaşılır olmaktan uzaktır. Bu yüzden sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile ‘Büyük bir kaza yaptı ama çok zarar görmedi. Bu yüzden bir kurban kesmeyi düşündü.’ olarak cümle uyarlanmıştır.)

89.Cümle: Yukarıda kalan yoldan arabalar geçiyor ama onu fark etmiyorlar.

Uyarlanmış Cümle: Yukarıdaki yoldan arabalar geçiyor ama onu fark etmiyorlar.

(‘yukarıda kalan yoldan’ ifadesi içerdiği ortaç gramer yapısı gereği ‘yukarıdaki yoldan’ olarak değiştirilmiş ve seviyeye uygun hale getirilmiştir.)

90.Cümle: Aşağısı dereye kadar bayağı dik.

Uyarlanmış Cümle: Aşağıda bir dere var. Şarampol dereye kadar çok dik.

(Özgün cümle seviye için anlamsal olarak yeterince açık değildir.örn; ‘aşağısı’ (?) Anlamı detaylandırmak ve netleştirmek için cümleye açıklayıcı eklemeler yapılmış ve ‘bayağı’ ifadesi sözcüksel değiştirme ile ‘çok’ olarak değiştirilmiştir.)

91.Cümle: Araba neyse ki bir ağaca toslayıp durmuş.

Uyarlanmış Cümle: Araba bir ağaca çarpmış ve durmuş.

(‘neyse ki ‘ ifadesi silinmiş ‘toslayıp durmuş’ ifadesi de sözcüksel değiştirme ile ‘çarpmış ve durmuş’ şeklinde değiştirilmiştir.)

92.Cümle: Elini cebine atıp telefonu çıkarıyor.

Uyarlanmış Cümle: Elini cebine atıp telefonu çıkarıyor.

(Cümle korunmuştur.)

93.Cümle: Ortalığı velveye vermeyecek birini çağırmalı, bu kazayı eve duyurmadan, dile düşürmeden tamir etmeli.

Uyarlanmış Cümle: Sakin bir insana haber vermek lazım, bu kazayı evdekilere ve diğer insanlara söylememek lazım diye düşündü.

(‘ortalığı velveye vermeyecek birini çağırmalı’ ifadesi içerdiği deyim yapısı ve gereklilik kipi gramer yapısı gereği seviye üstüdür. Aynı şekilde ‘dile düşürmeden tamir etmeli’ ifadesi de deyim grubu ve gereklilik yapısı barındırmaktadır. Bu sebeplerden ötürü sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile cümleler ‘Sakin bir insana haber vermek lazım’ ve ‘diğer insanlara söylememek lazım diye düşündü’ şeklinde değiştirilmiştir.)

94.Cümle: En iyisi bacanağı Bahattin.

Uyarlanmış Cümle: En iyisi bacanağı Bahattin.

(Cümle korunmuştur.)

95.Cümle: Zeki, becerikli oğlandır.

Uyarlanmış Cümle: Zeki, becerikli çocuktur.

(‘oğlan’ kelimesi sözcüksel değiştirme ile ‘çocuk’ olarak değiştirilmiştir.)

96.Cümle: Hele ağabeyi Hacı Nurettin ile gelirse daha da iyi.

Uyarlanmış Cümle: Ağabeyi Hacı Nurettin ile gelirse daha da iyi.

(Sözcüksel yoğunluğu azaltmak için ‘hele’ ifadesi cümleden silinmiştir.)

97.Cümle: Zaman sonra Bahattin, Hacı ve trafik polisleri şarampolün ucunda beliriyor.

Uyarlanmış Cümle: Bir süre sonra Bahattin, Hacı ve trafik polisleri geldi.(‘zaman sonra’ ifadesi sözcüksel değiştirme ile ‘bir süre sonra’ olarak değiştirilmiştir. ‘şarampolün ucunda beliriyor’ ifadesi de sözcüksel yoğunluğu azaltıp anlaşılabilirliği artırmak için ‘geldi’ olarak uyarlanmıştır.)

98.Cümle: Sağlık görevlileri ve ambulans da var.

Uyarlanmış Cümle: Sağlık görevlileri ve ambulans da var.

(Cümle korunmuştur.)

99.Cümle: Bir kısmı kayıp düşmemek için dikkat ederek aşağıya, arabanın yanına kadar iniyor.

Uyarlanmış Cümle: Bazı görevliler kayıp düşmemek için dikkat ederek aşağıya, arabanın yanına kadar iniyor.

(‘bir kısmı’ ifadesi anlam açıklığı sağlamak için ‘bazı görevliler’ olarak değiştirilmiştir.)

100.Cümle: İyi olduğu anlaşılınca herkesin yüzü gülüyor.

Uyarlanmış Cümle: Onu kontrol ediyorlar. O iyi. Şimdi herkes mutlu görünüyor herkesin yüzü gülüyor.

(Özgün cümle içerisinde ortaç, ulaç ve edilgen gramer yapıları bulunmaktadır. Bunlar seviye üstü yapılardır. Bu sebeple sözdizimsel değiştirme ile cümle üç parça halinde seviyeye uygun şekilde uyarlanmıştır.)

101.Cümle: Hacı Nurettin kulağına eğilip, ‘ Bir kurban ve epeyce sadaka gerekir’ diye fısıldayınca aynı fısıltıyla cevap veriyor: ‘Merak etme niyetlendim zaten.’

Uyarlanmış Cümle: Hacı Nurettin, onun kulağına ‘Bir kurban kes ve sadaka ver’ diyor. O da ‘ Merak etme, yapacağım. Düşündüm’ diyor.

(Sözcüksel yoğunluğu azaltmak için ‘eğilip’ ifadesi silinmiştir. ‘niyetlendim’ ifadesi de seviyeye uygun olacak şekilde ‘yapacağım.Düşündüm’ olarak değiştirilmiştir.)

102.Cümle: Gelenler getirdikleri aletler ile bacağı sıkıştığı yerden kurtarıyor.

Uyarlanmış Cümle: Görevliler aletler ile onun bacağına kurtarıyor.

(Özgün cümle ortaç, ulaş yapıları içermektedir. ‘gelenler’ sıkıştığı yerden’ ifadeleri bu gerekçeler ile cümleden silinmiş ve ‘görevliler’ olarak değiştirilmiştir. ‘bacağı’ ifadesine tamlayan olarak ‘onun’ eklenmiştir.)

103.Cümle: Sağlıkçılar: ‘Aman kıpırdama’ diye uyarıyor.

Uyarlanmış Cümle: Sağlıkçılar: ‘Sakın kıpırdama’ diye uyarıyor.

(‘aman’ ifadesi sözcüksel değiştirme ile ‘sakın’ olarak değiştirilmiştir.)

104.Cümle: Usulüne uygun olarak arabadan alınıp sedyeye konuluyor.

Uyarlanmış Cümle: Onu dikkatlice arabadan alıp sedyeye koyuyorlar.

(‘usulüne uygun olarak’ ifadesi sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile ‘dikkatlice’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘alınıp, koyuluyor’ ifadeleri de içerdiği edilgen yapılar gereği etken cümle olarak tekrar yazılmıştır.)

105.Cümle: Ambulansa bindiklerinde Bahattin:

-Abi, arabada unuttuğun bir şey olmasın, diyor.

Uyarlanmış Cümle: Ambulansa biniyorlar. Bahattin:

-Abi, arabada bir şey unutma, diyor.

(‘bindiklerinde’ ifadesi içerdiği ulaş gramer yapısı gereği sözcüksel değiştirme ile ‘biniyorlar’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘unuttuğun bir şey’ ifadesi de içerdiği ortaç gramer yapısı sebebiyle ‘bir şey unutma’ şeklinde değiştirilmiştir.)

106.Cümle: -Yok, her şey yanımda, yalnız...

Uyarlanmış Cümle: -Yok, her şey yanımda, yalnız...

(Cümle korunmuştur.)

107.Cümle: Nurettin'e dönüyor:

-Hacı abi, çantam arka koltukta, aman ona dikkat et, diyor.

Uyarlanmış Cümle: Nurettin'e dönüyor:

-Hacı abi, çantam arka koltukta, aman ona dikkat et, diyor.

(Cümle korunmuştur.)

108.Cümle: Hacı:

-Meraklanma sen, ben bir çekici ayarlar arabayı getiririm.

Uyarlanmış Cümle: Hacı:

-Merak etme sen, ben bir çekici ayarlar arabayı getiririm.

('meraklanma sen' ifadesi içerdiği dönüşlü gramer yapısının seviye üstü olması gereğiyle sözdizimsel değiştirme ile 'merak etme sen' olarak değiştirilmiştir.)

109.Cümle: Siz gidin.

Uyarlanmış Cümle: Siz gidin.

(Cümle korunmuştur.)

110.Cümle: Hadi büyük geçmiş olsun.

Uyarlanmış Cümle: Hadi çok geçmiş olsun.

('büyük' sıfatı temel anlamı dışında kullanılmıştır. Bu sebeple sözcüksel değiştirme ile 'çok' şeklinde değiştirilmiştir.)

111.Cümle: Kaza şehre yakın bir yerde olmuş.

Uyarlanmış Cümle: Kaza şehre yakın bir yerde olmuş.

(Cümle korunmuştur.)

112.Cümle: Yarım saate varmadan hastaneye ulaşıyorlar.

Uyarlanmış Cümle: 20-25 dakikada hastaneye ulaşıyorlar.

(‘yarım saate varmadan’ ifadesi sözcüksel değiştirme ile ‘20-25 dakikada’ şeklinde seviyeye uygun şekilde değiştirilmiştir.)

113.Cümle: Bacağa bakıyorlar, film çekiliyor, ufak bir kırıkmiş ama yine de alçıya alıyorlar.

Uyarlanmış Cümle: Bacağa bakıyorlar, film çekiyorlar. Ufak bir kırıkmiş ama yine de alçıya alıyorlar.

(‘film çekiliyor’ ifadesi seviye üstü olan edilgen gramer yapısı içermektedir. Bu sebeple sözcüksel değiştirme ile ‘film çekiyorlar’ olarak değiştirilmiştir.)

114.Cümle: Başında, kolunda, kaburgasında yaralanan çizilen yerler silinip ilaçlanıp bantlanıyor.

Uyarlanmış Cümle: Başında, kolunda, kaburgasında yaralar çizikler var. Oraları siliyorlar, ilaçlıyorlar, bantlıyorlar.

(‘yaralanan çizilen yerler’ ifadesi, ortaç ve dönüşlü gramer yapıları içermektedir, ‘silinip, ilaçlanıp, bantlanıyor’ ifadesi de seviye üstü edilgen gramer yapıları içermektedir. Bu sebeple sözdizimsel değiştirme ile seviyeye uygun şekilde uyarlama yapılmıştır.)

115.Cümle: Bir de koltuk değneği.

Uyarlanmış Cümle: Bir de koltuk değneği veriyorlar.

(Eksilteli cümle yapısı ‘vermek’ fiili ile tamamlanmış ve anlam açıklığı sağlanmıştır.)

116.Cümle: Hadi selametle.

Uyarlanmış Cümle: Hadi güle güle.

(‘selametle’ ifadesi sözcüksel değiştirme ile ‘güle güle’ olarak değiştirilmiştir.)

117.Cümle: Bir sürpriz olmasın, şükran endişelenmesin diye taksiye bindiklerinde eve telefon açtı.

Uyarlanmış Cümle: Bir sürpriz olmasın, şükran endişelenmesin diye düşündü. Taksiye bindiler sonra şükran’ı aradı.

(Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile yapısal ve anlamsal olarak seviye için karışık olan ifadeler seviyeye göre yeniden kurulmuştur. ‘Bindiklerinde’ ifadesi içerdii ulaş sebebiyle ‘bindiler sonra ‘ şeklinde ‘eve telefon açtı’ ifadesi de ‘şükra’ı aradı’ şeklinde değiştirilmiştir.)

118.Cümle: - İnanmayacaksın ama merdivenlerden yuvarlandım.

Uyarlanmış Cümle: - İnanmayacaksın ama merdivenlerden düştüm.

(‘yuvarlanmak’ ifadesi içerdii dönüşlü gramer yapısının seviye üstü olması sebebiyle ‘düştüm’ şeklinde değiştirilmiştir.)

119.Cümle: Bacakta ufak bir kırık var.

Uyarlanmış Cümle: Bacağımda ufak bir kırık var.

(‘bacakta’ ifadesi iyelik eki eklenerek ‘bacağımda’ şeklinde sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile uyarlanmıştır.)

120.Cümle: Bahattin ile geliyoruz.

Uyarlanmış Cümle: Bahattin ile geliyoruz.

(Cümle korunmuştur.)

121.Cümle: şükran bir çığlık atıyor, sonra aniden sakinleşip:

- Başka bir şeyin yok değil mi? doğru söyle, ölümü öp.

Uyarlanmış Cümle: şükran bir çığlık atıyor, sonra aniden sakinleşip:

- Başka bir şeyin yok değil mi? doğru söyle.

(Deyim kullanımı seviye için anlaşılabilirlik olarak sorun yaratmaktadır. Bu sebeple 'ölümü öp' deyimini silme tekniği ile cümleden çıkarılmıştır.)

122.Cümle: İyice ferahlasın diye telefonda küçük bir kahkaha atıp, rahat rahat:

- Yok hayatım, yemin ederim.

Uyarlanmış Cümle: İyice rahatlasın diye telefonda küçük bir kahkaha atıp, rahat rahat:

- Yok hayatım, yemin ederim.

('ferahlasın' ifadesi sözcüksel değiştirme ile 'rahatlasın' olarak değiştirilmiştir.)

123.Cümle: Beni böyle ayağım alçada görüp üzülmeysin diye önceden haber vereyim dedim.

Uyarlanmış Cümle: Beni böyle ayağım alçada görüp üzülme diye önceden haber vermek istedim.

('üzülmeysin' diye ifadesi istek kipinin ikinci tekil şahıs kişisini içermektedir. Ancak bu gramer yerine emir kipi kullanımı daha fazladır. Bu sebeple ifade 'üzülme' olarak değiştirilmiştir. 'vereyim dedim' ifadesi de 'vermek istedim' olarak sözdizimsel değiştirme ile değiştirilmiştir.)

124.Cümle: Emre nasıl?

Uyarlanmış Cümle: Emre nasıl?

(Cümle korunmuştur.)

125.Cümle: -İyi, iyi.

Uyarlanmış Cümle: -İyi, iyi.

(Cümle korunmuştur.)

126.Cümle: Hadi bekliyorum.

Uyarlanmış Cümle: Hadi bekliyorum.

(Cümle korunmuştur.)

127.Cümle: Hay Allah.

Uyarlanmış Cümle: Hay Allah.

(Cümle korunmuştur.)

128.Cümle: Kaza işte, geliyorum demez ki.

Uyarlanmış Cümle: Kaza işte, geliyorum demez ki.

(Cümle korunmuştur.)

129.Cümle: Eve varacaklar neredeyse.

Uyarlanmış Cümle: Eve çok az kaldı.

(‘varacaklar neredeyse’ ifadesi söcüksel-sözdizimsel değiştirme ile ‘çok az kaldı’ olarak değiştirilmiştir.)

130.Cümle: Arabayı durdurdu.

Uyarlanmış Cümle: Arabayı durdurdu.

(Cümle korunmuştur.)

131.Cümle: Bahattin’e : ‘Bacanak şuradan Emre’ye bir çikolata al’ dedi.

Uyarlanmış Cümle: Bahattin’e : ‘Bacanak şuradan Emre’ye bir çikolata al’ dedi.

(Cümle korunmuştur.)

132.Cümle: Bahattin fırladı.

Uyarlanmış Cümle: Bahattin hemen koştu.

(‘fırladı’ ifadesi cümle içerisinde yüklendiği anlam doğrultusunda sözcüksel değiştirme ile ‘hemen koştu’ olarak değiştirilmiştir.)

133.Cümle: Eve her gelişinde Şükran’la beraber karşıları babasını.

Uyarlanmış Cümle: Eve her gelişinde Şükran’la beraber karşıları babasını.

(Cümle korunmuştur.)

134.Cümle: Babası onu kucağına alınca yüzüne bile bakmadan elini uzatıp ceketin iç cebinden çikolatayı çıkarır, sonra babasının yanağına bir öpücük kondururdu.

Uyarlanmış Cümle: Babası onu kucağına alıyordu, o zaman Emre babasının cebinden çikolatayı alıp babasını öpüyordu.

(Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile sözcüksel yoğunluk azaltılmış ve seviye düşürülmüştür. ‘öpücük kondurmak’ ifadesi ‘öpüyordu’ şeklinde değiştirilmiştir.)

135.Cümle: Alışkın kerata.

Uyarlanmış Cümle: Her zaman böyle yapıyordu.

(Özgün cümle seviye için anlamsal olarak anlaşılabilirlikten uzaktır. Bu sebeple sözdizimsel değiştirme ile seviyeye uygun şekilde değiştirilmiş ve ‘kerata’ kelimesi cümleden atılmıştır.)

136.Cümle: Şükran’la Emre kapı önünde bekliyor.

Uyarlanmış Cümle: Şükran’la Emre kapı önünde bekliyor.

(Cümle korunmuştur.)

137.Cümle: Arabadan sağlıklı bir adam gibi indi.

Uyarlanmış Cümle: Arabadan sağlıklı bir adam gibi indi.

(Cümle korunmuştur.)

138.Cümle: Bahattin’in koluna girdi.

Uyarlanmış Cümle: Bahattin'in koluna girdi.

(Cümle korunmuştur.)

139.Cümle: Bacağının acısına aldırmadan normal biri gibi yürüdü.

Uyarlanmış Cümle: Bacağı ağrıyordu. Ama önem vermedi. Sağlıklı biri gibi yürüdü.

(‘bacağının acısına aldırmadan’ ifadesi içerdiği ulaş yapısı gereği ‘bacağı ağrıyordu. Ama önem vermedi’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘normal biri’ ifadesi de anlam açıklığı sağlamak için ‘sağlıklı biri’ şeklinde değiştirilmiştir.)

140.Cümle: Topallamak istemiyor, karısına ve oğluna gülümsüyordu.

Uyarlanmış Cümle: Topallamak istemiyor, karısına ve oğluna gülümsüyordu.

(Cümle korunmuştur.)

141.Cümle: Şükran fazla dayanamadı, zaten gözü yaşlı takımındandı.

Uyarlanmış Cümle: Şükran fazla dayanamadı ve ağladı.

(‘gözü yaşlı takımındandı’ ifadesi anlam olarak seviye üstü bir kullanımdır. Bu sebeple sözcüksel değiştirme ile durumu açıklayıcı olacak şekilde ‘ağladı’ ifadesi cümleye eklenmiş ve ‘gözü yaşlı takımındandı’ ifadesi silinmiştir.)

142.Cümle: Şıpıdık terliklerle koşup boynuna sarıldı.

Uyarlanmış Cümle: Terliklerle koşup boynuna sarıldı.

(‘şıpıdık’ sıfatı cümle anlamı için kritik önem arz etmemekte ve seviye üstü bir kullanım içermektedir. Bu sebeple cümleden atılmıştır.)

143.Cümle: ‘ Geçmiş olsun canım, geçmiş olsun. Çok ağrın var mı?’

Uyarlanmış Cümle: ‘ Geçmiş olsun canım, geçmiş olsun. Çok ağrın var mı?’

(Cümle korunmuştur.)

144.Cümle: Emre arkadan bıdır bıdır geliyor, bir yandan ‘Baba, baba’ diye sesleniyor.

Uyarlanmış Cümle: Arkadan Emre geliyor, ‘Baba, baba’ diyor.

(‘bıdır bıdır geliyor’ içerdiği zarf kullanımının seviye için anlam karmaşası oluşturması sebebiyle ‘geliyor’ şeklinde değiştirilmiş, ‘ bir yandan’ ve ‘sesleniyor’ ifadeleri sözcüksel değiştirme ile sözcük yoğunluğunun azaltılması için cümleden atılmıştır.)

145.Cümle: Bahattin ‘ Verilmiş sadakanız varmış abla, Allah korumuş abimi’ diyor.

Uyarlanmış Cümle: Bahattin ‘ Büyük bir kaza olmuş, Allah korumuş abimi’ diyor.

(‘verilmiş sadakanız varmış’ ifadesi hem içerdiği gramer yapısı hem de deyimisel kullanımı sebebiyle seviyeye uygun görülmemiştir. Bu nedenle ‘Büyük bir kaza olmuş’ şeklinde anlam verilmeye çalışılmıştır.)

146.Cümle: Şükran ona bir göz atıp yeniden kocasına dönü: ‘Ne diyor bu?’

Uyarlanmış Cümle: Şükran ona baktı sonra tekrar kocasına döndü: ‘Ne diyor bu?’

(‘göz atmak’ deyimini seviye için deyim kullanımı uygun olmadığından ‘baktı’ olarak değiştirilmiştir. ‘yeniden’ ifadesi sözcüksel değiştirme ile ‘ tekrar’ olarak değiştirilmiştir.)

147.Cümle: Emre yetişmişti.

Uyarlanmış Cümle: Emre geldi.

(‘yetişmişti’ ifadesi duyulan geçmiş zamanın hikayesi gramer yapısı içermektedir. Bu yapı seviye dil barajının üstünde yer alan bir yapıdır. Bu nedenle anlamsal bütünlük göz önüne alınarak ‘geldi’ olarak değiştirilmiştir.)

148.Cümle: Bahattin onu kaldırıp babasının kucağına verdi.

Uyarlanmış Cümle: Bahattin onu alıp babasının kucağına verdi.

(‘kaldırmak’ ifadesi içerdiği ettirgen yapının seviye üstü bir kullanım olması nedeniyle anlamsal bütünlük içinde ‘almak’ fiili ile değiştirilmiştir.)

149.Cümle: Emre’nin koltuk değneğinin farkında olacak hali yoktu.

Uyarlanmış Cümle: Emre koltuk değneğinin farkında bile değildi.

('koltuk değneğinin farkında olacak hali yoktu' ifadesi söcüksel-sözdizimsel değiştirme ile 'koltuk değneğinin farkında bile değildi' şeklinde değiştirilmiştir. Amaç seviye üstü gramer yapısından kurtularak cümleyi seviyeye uygun hale getirmektir.)

150.Cümle: Hemen elini babasının ceketinin iç cebine daldırıp çikolatayı yakaladı.

Uyarlanmış Cümle: Hemen elini babasının ceketinin iç cebine soktu ve çikolatayı aldı.

('elini babasının ceketinin iç cebine daldırıp' ifadesinde 'daldırmak' fiili anlamsal olarak seviyeye uygun bir fiil kullanımı değildir. 'elini babasının ceketinin iç cebine soktu' şeklinde değiştirilmiştir. 'çikolatayı yakaladı' ifadesinde de 'yakalamak' fiili temel anlamı ile kullanılmamıştır. Bu gerekçe ile 'çikolatayı aldı' şeklinde değiştirilmiştir.)

151.Cümle: Çıkardı ve her zaman yaptığı gibi babasını yanağından öptü.

Uyarlanmış Cümle: Çıkardı ve her zamanki gibi babasını yanağından öptü.

('ve her zaman yaptığı gibi' ifadesi sözcüksel değiştirme ile 'yaptığı' ifadesi cümleden atılarak 'her zamanki gibi' olarak değiştirilmiştir.)

152.Cümle: Babası ona tek kolu ile bir daha sarıldı.

Uyarlanmış Cümle: Babası ona tek kolu ile bir daha sarıldı.

(Cümle korunmuştur.)

153.Cümle: Yüzünü, gözünü öptü, kokladı.

Uyarlanmış Cümle: Yüzünü, gözünü öptü, kokladı.

(Cümle korunmuştur.)

154.Cümle: Çocuk kokusu.

Uyarlanmış Cümle: Çocuk kokusu.

(Cümle korunmuştur.)

155.Cümle: Kendi oğlu.

Uyarlanmış Cümle: Kendi oğlu.

(Cümle korunmuştur.)

156.Cümle: İşte hayat.

Uyarlanmış Cümle: İşte hayat.

(Cümle korunmuştur.)

157.Cümle: Bahattin taksiye ücretini verip yolladı.

Uyarlanmış Cümle: Bahattin taksiye ücretini verdi ve taksi gitti.

('yolladı' fiili seviye için kullanım sıklığı ve bilinirliği düşük bir ifadedir. Bu sebeple fiil 'gitti' şeklinde bilinir ve basit bir fiille değiştirilmiş ve anlam muhafaza edilmiştir.)

158.Cümle: Sonra Emre'yi babasının kucağından aldı.

Uyarlanmış Cümle: Sonra Emre'yi babasının kucağından aldı.

(Cümle korunmuştur.)

159.Cümle: Karı-koca-çocuk ve bacanak eve doğru yürüdüler.

Uyarlanmış Cümle: Karı-koca-çocuk ve bacanak eve doğru yürüdüler.

(Cümle korunmuştur.)

160.Cümle: Soyunup dökündü.

Uyarlanmış Cümle: Kıyafetlerini değiştirdi.

('soyunup dökündü' deyim ifadesi, seviyede deyim kullanımı uygun olmadığı için 'kıyafetlerini değiştirdi' şeklinde değiştirilmiştir.)

161.Cümle: Şükran o zaman alçılı bacağı, yara ve çiziklerle dolu vücudu, bant ile kaplı yerleri gördü.

Uyarlanmış Cümle: Şükran o zaman alçılı bacağı, yaraları, bantları ve çizikleri gördü.

(Sözcüksel değiştirme ile ‘yara ve çiziklerle dolu vücudu, bant ile kaplı yerleri gördü’ ifadesi ‘yaraları, bantları ve çizikleri gördü’ şeklinde değiştirilmiş ve sözcüksel yoğunluk azaltılmıştır.)

162.Cümle: Bu işin öyle ‘merdivenden düştüm’ lafıyla ilgili olmadığını anladı.

Uyarlanmış Cümle: ‘Merdivenden düştüm’ diye yalan söylediğini anladı.

(Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile ‘Bu işin öyle’ ifadesi cümleden atılarak sözcüksel yoğunluk azaltılmıştır.)

163.Cümle: Ama üstelemedi.

Uyarlanmış Cümle: Ama bir şey demedi.

(‘üstelemedi’ ifadesi sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile anlatılmak istenen anlam göz önünde bulundurularak ‘bir şey demedi’ olarak değiştirilmiştir.)

164.Cümle: Kocasının elini yüzünü yıkamasına yardım etti.

Uyarlanmış Cümle: Kocasının elini yüzünü yıkamasına yardım etti.

(Cümle korunmuştur.)

165.Cümle: Eşofmanlarını giydirdi, sedire oturttu, sırtına yastıklar koydu, bir yastık da alçılı bacağın altına.

Uyarlanmış Cümle: Eşinin giyinmesine, oturmasına yardım etti. Onun sırtına ve alçılı bacağının altına yastık koydu.

(‘Eşofmanlarını giydirdi, sedire oturttu’ ifadeleri seviye üstü gramer yapısı olan ettirgen fiiller içermektedir. Bu sebeple sözcüksel-sözdizimsel değiştirme yapılmış ve yapılar ‘Eşinin giyinmesine, oturmasına yardım etti’ şeklinde değiştirilmiştir. Sözcüksel değiştirme ile bazı sözcükler atılarak sözcüksel yoğunluk azaltılmıştır.)

166.Cümle: Şimdi kahve ister, biliyor.

Uyarlanmış Cümle: Şimdi kahve ister, biliyor.

(Cümle korunmuştur.)

167.Cümle: ‘Yarabbi sana şükürler olsun, onu bize bağışladın’ diye dua ederek, bir yandan akan gözyaşlarını silerek, titreyen elleri ile kahveyi kotardı.

Uyarlanmış Cümle: ‘Yarabbi sana şükürler olsun, onu bize bağışladın’ diye dua ederek, gözyaşlarını sildi ve zorla kahveyi yaptı.

(‘akan gözyaşlarını’ ifadesinde ‘akan’ ortaç gramer yapısı olmadığına da cümle anlamında bozulma yaşanmadığından ifade silinmiştir. ‘titreyen elleri ile kahveyi kotardı’ ifadesi de içerdiği sıfat fiil ve ‘kotarmak’ fiili nedeniyle seviye üstü görülmüş ve ‘zorla kahveyi yaptı’ şeklinde değiştirilmiştir.)

168.Cümle: Emre çikolatasını yiyor, oyuncak treni ile oynuyor.

Uyarlanmış Cümle: Emre çikolatasını yiyor, oyuncak treni ile oynuyor.

(Cümle korunmuştur.)

169.Cümle: Kahveler geldi.

Uyarlanmış Cümle: Kahveler geldi.

(Cümle korunmuştur.)

170.Cümle: Şükran kendine de yapmıştı.

Uyarlanmış Cümle: Şükran kendine de yaptı.

(‘yapmıştı’ ifadesi duyulan geçmiş zamanın hikayesi birleşik zaman yapısını içermektedir. Bu sebep ile sözcüksel-sözdizimsel değiştirmeye ‘yaptı’ olarak uyarlanmıştır.)

171.Cümle: Herkes yerini aldı.

Uyarlanmış Cümle: Herkes oturdu.

(‘yerini aldı’ ifadesi deyim kullanımı sebebiyle ‘herkes oturdu’ olarak değiştirilmiştir.)

172.Cümle: Şükran kocasına döndü, müşfik bir sesle:

-Ee,.. Anlat bakalım, bu iş nasıl oldu?

Uyarlanmış Cümle: Şükran kocasına döndü, sevecen, yumuşak bir sesle:

-Ee... Anlat bakalım, bu iş nasıl oldu?

(‘müşfik’ kelimesi sözcüksel değiştirme ile ‘sevecen, yumuşak’ olarak değiştirilmiştir.)

173.Cümle: Evinin sıcak, güvenli kucaklarında, eşinin ve evladının yanbaşımda, çok şükür sağlıklı ama ölümden dönmüş bir adam olarak kahvesinden hüpürtülü bir yudum aldı.

Uyarlanmış Cümle: Sıcak ve güvenli evinde, eşinin ve çocuğunun yanındaydı. Çok şükür sağlıklıydı ama büyük bir kaza atlatmıştı. Bu düşüncelerle kahvesinden bir yudum aldı.

(Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile; ‘Evinin sıcak, güvenli kucaklarında’ ifadesi, içerdiği tamlama yapısında ‘kucak’ kelimesinin temel anlamı dışında kullanılması sebebiyle, ‘Sıcak ve güvenli evinde’ şeklinde; ‘yanbaşımda’ kelimesi ‘yanında’ şeklinde; ‘çok şükür sağlıklı ama ölümden dönmüş bir adam olarak kahvesinden hüpürtülü bir yudum aldı’ ifadesi de içerdiği ortaç ve ulaş gramer yapıları sebebiyle, ‘Çok şükür sağlıklıydı ama büyük bir kaza atlatmıştı. Bu düşüncelerle kahvesinden bir yudum aldı’ şeklinde değiştirilmiştir.)

174.Cümle: Oh, be!..

Uyarlanmış Cümle: Oh, be!..

(Cümle korunmuştur.)

175.Cümle: Sonra ‘Kaza şöyle oldu’ diye anlatmaya başladı.

Uyarlanmış Cümle: Sonra ‘ Kaza şöyle oldu’ diye anlatmaya başladı.

(Cümle korunmuştur.)

2.2. Eskici (A2)

1.Cümle: Vapur rıhtımdan kalkıp tâ Marmara'ya doğru uzaklaşmaya başlayınca yolcuyu geçirmeye gelenler, üzerlerinden ağır bir yük kalkmış gibi ferahladılar

Uyarlanmış Cümle: Vapur rıhtımdan kalktı. Marmara Denizi'ne doğru gitti. Hasan'ın uzak akrabaları onu yolcu ettiler. Onlar mutluydular

(Cümle içerisinde yer alan hedef seviye üstündeki 'uzaklaşmaya başlayınca' yapısı 'gitti' ile, 'geçirmeye gelenler' yapısı 'yolcu ettiler' ile değiştirilmiştir. 'üzerlerinden ağır bir yük kalkmış gibi ferahladılar' ifadesi 'mutluydular' olarak değiştirilmiştir. Metnin ilerleyen bölümlerinde (4.cümle) öğreneceğimiz 'yolcu eden uzak akrabalar' cümleye eklenmiştir. 'Marmara'ya doğru' ifadesi 'Marmara Denizi' olarak açıklanmıştır)

2.Cümle: Çocukcağız Arabistan'da rahat eder, dediler.

Uyarlanmış Cümle: Küçük çocuk Arabistan'da rahat eder, dediler.

(Küçültme sıfatı kullanılarak 'Çocukcağız' şeklinde yazılan ifade, daha bilindik bir sıfat kullanılarak tekrar 'küçük çocuk' şeklinde yazılmıştır.)

3.Cümle: Hayırlı bir iş yaptıklarına herkesi inandırmış olanların uydurma neşesiyle, fakat gönülleri isli, evlerine döndüler.

Uyarlanmış Cümle: Hayırlı bir iş yaptık, diye düşündüler ama huzursuz şekilde evlerine döndüler.

(Cümle içerisindeki 'yaptıklarına herkesi inandırmış olanların uydurma neşesiyle' cümlecigi içerdiği sıfat fiil ve ulaç eklerinin seviye üstü gramerler olması sebebiyle '.... , diye.' yapısıyla aktarma cümlesi haline dönüştürülmüştür. 'gönülleri isli' ifadesi soyut bir ifade olduğu için aynı anlamı verecek şekilde daha bilindik bir sıfat tamlaması ile ' huzursuz şekilde' biçiminde değiştirilmiştir.)

4.Cümle: Zaten babadan yetim kalan küçük Hasan, anası da ölünce uzak akrabaları ve konu komşunun yardımıyla halasının yanına, Filistin'in ücra bir kasabasına gönderiliyordu.

Uyarlanmış Cümle: Zaten Hasan'ın babası yoktu. Annesi de öldü. O zaman uzak akrabaları ve komşuları yardım etti. Şimdi Hasan'ı, Filistin'de küçük bir kasabaya gönderiyorlardı. Hasan'ın halası orada yaşıyordu.

(Cümle içerisinde yer alan 'babadan yetim kalan' ifadesi 'Hasan'ın babası yoktu' şeklinde, 'anası ölünce' ifadesi 'annesi de öldü' şeklinde, 'konu komşu' ifadesi 'komşuları' şeklinde, 'üçra kasaba' ifadesi de 'küçük bir kasaba' şeklinde değiştirilmiştir. Bu şekilde cümle seviye üstü yapılardan ve soyut ifadelerden arındırılıp seviyeye uygun hale getirilmiştir.)

5.Cümle: Hasan vapurda eğlendi; gırl gırl işleyen vinçlere, üstleri yazılı cankurtaran simitlerine, kurutulacak çamaşırlar gibi iplere asılı sandallara, vardiya değiştirilirken çalınan kampanaya bakarak çok eğlendi.

Uyarlanmış Cümle: Hasan vapurda eğlendi. Gürültülü vinçlere, cankurtaran simitlerine, iplerdeki sandallara, kampanaya (büyük çan) baktı. Çan seslerini dinledi ve çok eğlendi.

('gırl gırl işleyen vinçler' ifadesi gürültülü vinçler olarak, 'üstleri yazılı cankurtaran simitleri' ifadesi 'cankurtaran simitleri' olarak, 'kurutulacak çamaşır gibi iplere asılı sandallar' ifadesi 'iplerdeki sandallar' olarak, 'vardiya değiştirilirken çalınan kampanaya bakarak eğlendi' ifadesi 'kampanaya (büyük çan) baktı. Çan seslerini dinledi ve eğlendi' olarak değiştirilmiştir. Bunun sebebi hem içerdiği sıfat fiil ve ulaç yapılarının metnin anlaşılabilirliğini azaltması hem de parçanın anlamına doğrudan katkısı olmayan uzun tasvir cümlelerinin hedef seviye üstünde yer almasıdır.)

6.Cümle: Beş yaşında idi; peltek, şirin konuşmalarıyla de güverte yolcularını epeyce eğlendirmişti.

Uyarlanmış Cümle: Hasan beş yaşındaydı. Peltek ve şirin konuşuyordu. Yolcular onunla çok eğleniyordu.

('Beş yaşında idi' şeklinde verilen imek fiilinin geçmiş zaman formu daha sık kullanılan ve bilinen şekli olan birleşik formu ile verilmiştir. (Beş yaşındaydı.) Hedef seviye kazanımlarının üstüne yer alan geçmiş zamanın hikayesi birleşik zaman yapısı içeren 'güverte yolcularını epeyce eğlendirmişti' cümlesi ' yolcular onunla çok eğleniyordu' şeklinde değiştirilmiştir. Bunun sebebi içerdiği ettirgen yapı ve görece

az kullanılan ‘epeyce’ sıfatıdır. Gizli özne olarak kullanılan ‘Hasan’ cümleye gerçek özne olarak eklenmiştir.)

7.Cümle: Fakat vapur, şuraya buraya uğrayıp bir sürü yolcu bıraktıktan sonra sıcak memleketlere yaklaşıncı kendisini bir durgunluk aldı.

Uyarlanmış Cümle: Vapur çeşitli yerlere uğrayıp yolcuları bıraktıktan sonra sıcak memleketlere yaklaştı. O zaman Hasan sessizleşti, sakinleşti.

(‘Şuraya buraya’ gibi soyut kalan ifadeler seviyeye uygun ve kullanım sıklığı yüksek olan kelimelerle ‘çeşitli yerlere ‘ şeklinde değiştirilmiştir. ‘yaklaşıncı’ ulaş yapısını içeren ifade seviyeye uygun ‘yaklaştı’ şekilde, ‘kendisini durgunluk aldı’ ifadesi de seviye için fazla soyut kaldığından ‘Hasan sessizleşti ve sakinleşti’ şeklinde değiştirilmiştir.)

8.Cümle: -Hasan gel!

Uyarlanmış Cümle: -Hasan gel!

(Cümle korunmuştur.)

9.Cümle: -Hasan git! ,demiyorlardı.

Uyarlanmış Cümle: -Hasan git, demiyorlardı.

(Cümle korunmuştur.)

10.Cümle: İsmi değişir gibi olmuştu.

11.Cümle: Hassen şekline girmişti:

Uyarlanmış Cümle: Sanki ismi değişti , “Hassen” oldu.

(Cümledeki ‘olmuştu’ ‘girmişti’ gibi geçmiş zamanın hikayesi bileşik zamanları göz önünde bulundurularak anlam bütünlüğünü bozmadan ve anlamayı kolaylaştıracak şekilde iki cümle (10-11) birleştirilmiştir ve ‘değişir gibi olmuştu’ ifadesi ‘sanki değişti’ şeklinde tekrar yazılmıştır.)

12.Cümle: Taal hun ya Hassen, diyorlardı, yanlarına gidiyordu.

Uyarlanmış Cümle: -Taal hun Hassen, diyorlardı Hasan geliyordu.

(Anlam karışıklığını gidermek için özne (Hasan) cümleye eklenmiştir.)

13.Cümle: -Ruh ya Hassen... derlerse uzaklaşıyordu.

Uyarlanmış Cümle: -Ruh ya Hassen... diyorlardı, Hasan oradan gidiyordu.

(Seviye barajının üstünde yer alan 'derlerse' şart kipi yapısı seviyeye uygun olacak şekilde 'diyorlardı' haline getirilmiş ve cümle özne (Hasan) ile tamamlanmıştır.)

14.Cümle: Hayfa'ya çıktılar ve onu bir trene koydular.

Uyarlanmış Cümle: Hasan Hayfa'da gemiden inip trene bindi.

(Seviye için soyut kalan ' Hayfa'ya çıktılar' ve 'trene koydular' cümlecikleri daha somut ifadelerle 'Hayfa'da gemiden inip' 'trene bindi' şeklinde değiştirilmiştir.)

15.Cümle: Artık anadili büsbütün işitilmez olmuştu.

Uyarlanmış Cümle: Artık ana dili hiç yoktu.

('işitilmez olmuştu' gibi edilgen ve birleşik zaman yapıları içeren cümle seviyeye uygun şekilde 'yoktu' olarak sadeleştirilmiştir 'büsbütün' sıfatı da seviye için uygun görülmeyip 'hiç' ile değiştirilmiştir.)

16.Cümle: Hasan, köşeye büzüldü; bir şeyler soran olsa da susuyordu, yanakları pençe pençe, al al olarak susuyordu.

Uyarlanmış Cümle: Hasan, trende sessiz bir köşe buldu ve oraya gitti. Bazen insanlar ona bir şey soruyordu ama o susuyordu, hiç cevap vermiyordu.

('köşeye büzüldü' dönüşlü yapısı 'bir köşe buldu ve oraya gitti' şeklinde , 'soran olsa da susuyordu' sıfat fiil ve şart kipi içeren yapılar 'bazen insanlar ona bir şey soruyordu ama o susuyordu' şekilde değiştirilmiştir. Eserin edebi niteliğini artıran ancak; bizim nihai hedeflerimizden biri olmayıp aksine A2 seviyesi için anlamı zorlaştıran, 'yanakları pençe pençe, al al' gibi sanatlı ifadeler de anlam ön plana çıkarılarak silme tekniği ile silinmiştir.)

17.Cümle: Portakal bahçelerine dalmış, göğsünde bir katılık, gırtlığında lokmasını yutamamış gibi bir sert düğüm, daima susuyordu.

Uyarlanmış Cümle: Her zaman susuyordu...

(Metnin anlamına doğrudan katkısının olmadığı düşünülen 'Portakal bahçelerine dalmış, göğsünde bir katılık, gırtlığında lokmasını yutamamış gibi bir sert düğüm'

benzetme tümceciği tamamen silinmiştir. Ve ‘daima’ yerine kullanım sıklığı daha fazla olan ‘her zaman’ kelimesi eklenmiştir.)

18.Cümle: Fakat hem pür nakil çiçek açmış, hem yemişlerle donanmış güzel, ıslak bahçeler de tükendi; zeytinlikler de seyrekleşti.

Uyarlanmış Cümle: Artık yeşil, çiçekli, güzel, bahçeler bitti. Zeytinlikler azaldı.
(*Kullanım sıklığı düşük ve eski olan kelimelere süslenmiş ‘Fakat hem pür nakil çiçek açmış, hem yemişlerle donanmış güzel, ıslak bahçeler de tükendi’ cümlesi ‘artık yeşil, çiçekli, güzel bahçeler bitti’ şeklinde değiştirilmiş birleşik cümle yapısı basite indirgenmiştir. ‘seyrekleşti’ kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan ‘azaldı’ kelimesi ile değiştirilmiştir.*)

19.Cümle: Yamaçlarında keçiler otlayan kuru, yalçın, çatlak dağlar arasından geçiyorlardı.

Uyarlanmış Cümle: Şimdi dağlar vardı. Yamaçlarında keçiler otluyordu. Dik, kuru dağlar arasından geçiyorlardı.

(*‘yamaçlarında keçiler otlayan kuru, yalçın, çatlak dağlar’ sıfat fiil yapısı içeren uzun tasvir cümlesi bölünmüş ve seviyeye uygun şekilde ‘şimdi dağlar vardı. Yamaçlarında keçiler otluyordu.’ şeklinde değiştirilmiştir.*)

20.Cümle: Bu keçiler kapkara, beneksiz kara idi; tüyleri yeni otomobil boyası gibi aynamsı bir cila ile, kızgın güneş altında, pırıl pırıl yanıyordu.

Uyarlanmış Cümle: Bu keçiler kapkaraydı. Keçilerin tüyleri güneşin altında parlıyordu.

(*Uzun tasvir cümlesi anlama doğrudan katkısı olmadığı gerekçesi ile basite indirgenmiş ve seviyeye uygun hale getirilmiştir. ‘bu keçiler kapkara, beneksiz kara idi’ ifadesi ‘bu keçiler kapkaraydı’ şeklinde ‘tüyleri yeni otomobil boyası gibi aynamsı bir cila ile, kızgın güneş altında, pırıl pırıl yanıyordu’ ifadesi de seviyenin çok üzerinde bezetmeler içerdiği için ‘keçilerin tüyleri güneşin altında parlıyordu’ şekilde değiştirilmiştir.*)

21.Cümle: Bunlar da bitti; göz alabildiğine uzanan bir düzlüğe çıkmışlardı; ne ağaç vardı, ne dere, ne ev!

Uyarlanmış Cümle: Bunlar da bitti. Şimdi büyük bir düzlükteydiler. Ağaç, ev, dere hiçbir şey yoktu!

(Geçmiş zamanın hikayesi birleşik zamanı ve ulaç ekleri içeren 'göz alabildiğine uzanan bir düzlüğe çıkmışlardı' cümlesi 'şimdi büyük bir düzlükteydiler' şeklinde tekrar yazılmıştır. 'ne ağaç vardı ne dere, ne ev' yapısı da 'ağaç, ev, dere hiçbir şey yoktu' şeklinde değiştirilmiştir.)

22.Cümle: Yalnız ara sıra kocaman kocaman hayvanlara rast geliyorlardı; çok uzun bacaklı, çok uzun boylu, sırtları kabarık, kambur hayvanlar trene bakmıyorlardı bile...

Uyarlanmış Cümle: Sadece ara sıra kocaman kocaman hayvanlar görüyorlardı. Bu çok uzun bacaklı, çok uzun boylu, sırtları kabarık, kambur hayvanlar trene bakmıyorlardı bile...

('yalnız' edatının, sıfat olan 'yalnız' ile karıştırılması ihtimaline karşılık 'sadece' ile değiştirilmiştir. 'rast gelmek' fiili daha sık kullanım gösteren 'görmek' fiili ile karşılanmıştır.)

23.Cümle: Ağzlarında beyazımsı bir köpük çiğneyerek dalgın ve küskün arka arkaya, ağır ağır, yumuşak yumuşak, iz bırakmadan ve toz çıkarmadan gidiyorlardı.

Uyarlanmış Cümle: Hayvanların ağzında beyaz bir köpük vardı. Ağır ağır, iz bırakmadan ve toz çıkarmadan gidiyorlardı.

(Cümle uzunluğu iki cümleye bölünerek kısaltılmıştır. 'ağzlarında beyazımsı bir kötü çiğneyerek' ifadesi ' Hayvanların ağzında beyaz bir köpük vardı.' olarak değiştirilmiştir. Seviye üstü görülen, hayvan içi kullanılan ve soyut kalan 'dalgın, küskün, yumuşak yumuşak' sıfatları cümleden çıkarılmıştır.)

24.Cümle: Çok sabretti, dayanamadı, yanındaki askere parmağıyla göstererek sordu; o güldü:

-Gemel! Gemel! dedi.

Uyarlanmış Cümle: Hasan çok sabretti ama dayanamadı. Yanındaki askere sordu:

-Bunlar ne?

Asker güldü.

-Gemel! Gemel! , dedi.

(Anlam karışıklığının önüne geçmek için cümleye özne eklenmiştir. ‘parmağıyla göstererek sordu’ ifadesi içerdiği seviye üstü ulaş yapısı sebebiyle ‘yanındaki askere sordu’ şeklinde değiştirilmiştir ve ‘parmağıyla göstererek’ ifadesi silme yöntemi ile silinmiştir.)

25.Cümle: Hasan'ı bir istasyonda indirdiler.

Uyarlanmış Cümle: Bir süre sonra Hasan bir istasyonda indi.

(Cümleye zaman açıklaması (bir süre sonra) eklenmiştir. ‘indirdiler’ ettirgen yapısı hedef seviye üstü olduğundan değiştirilerek ‘Hasan istasyonda indi’ şeklinde değiştirilmiştir.)

26.Cümle: Gerdanından, alnından, kollarından ve kulaklarından biçim biçim, sürü sürü altınlar sallanan kara çarşafı, kara çatık kaşlı, kara iri benli bir kadın göğsüne bastırdı.

Uyarlanmış Cümle: Bir kadın onu bekliyordu. Kadının boynunda, alnında, kollarında, kulaklarında çeşit çeşit, pek çok altın vardı. Kara çarşafı, çatık kaşlı; siyah, büyük benli bir kadın Hasan’ı göğsüne çekti.

(Yirmi üç kelime ve seviye üstü sıfatlar ile sıfat fiiller barındıran cümle üç cümle halinde verilmiştir. ‘ Gerdanından, alnından, kollarından ve kulaklarından biçim biçim, sürü sürü altınlar sallanan kara çarşafı, kara çatık kaşlı, kara iri benli bir kadın ‘ sıfat fiil yapısı iki cümle ile seviyeye uygun olarak ‘ ‘ Bir kadın onu bekliyordu. Kadının boynunda, alnında, kollarında, kulaklarında çeşit çeşit, pek çok altın vardı.’ şeklinde verilmiştir.’ ‘ Seviye üstü görülen ‘‘gerdan, sallanan, biçim biçim’’ kelimeleri ve yapıları basitleştirmek adına ‘boyun, vardı, çeşit çeşit’ olarak değiştirilmiştir.)

27.Cümle: Anasınıninkine benzemeyen, tuhaf kokulu, fazla yumuşak, içine gömülüverilen cansız bir göğüs...

Uyarlanmış Cümle: Bu göğüs, annesinin göğsüne benzemiyordu. Tuhaf kokuyordu. Fazla yumuşak ve cansızdı.

(Devrik ve eksilteli cümle yapısı basit ve kurallı hale getirilmiştir. ‘gömülüverilen’ yapısı benzer bir karşılığı bulunamadığı ve anlamsal olarak önemli görülmediği için

parçadan çıkarılmıştır. ‘benzemeyen’ kelimesindeki sıfat fiil gramer yapısı da seviye üstü olduğu için ‘benzemiyordu’ şeklinde değiştirilmiştir.)

28.Cümle: -Ya habibi! Ya ayni!

Uyarlanmış Cümle: -Ya habibi! Ya ayni! ,dedi.

(Aktarma cümlesi olduğu için ‘dedi’ kelimesi eklenmiştir.)

29.Cümle: Halasının yanındaki kadınlar da sarıldılar, öptüler, söyleştiler, güldüler.

Uyarlanmış Cümle: Halasının yanındaki kadınlar da sarıldılar, öptüler, konuştular, güldüler.

(‘söyleşmek’ fiili kullanım sıklığı daha fazla olan ‘konuşmak’ fiili ile değiştirilmiştir.)

30.Cümle: Birçok çocuk da gelmişti; entarilerinin üstüne hırka yerine elbise ceket giymiş, saçları perçemli, başları takkeli çocuklar...

Uyarlanmış Cümle: Orada başka çocuklar da vardı. Çocukların üstünde hırka yoktu. Elbise, ceket vardı. Saçları perçemli, başları şapkalı çocuklar...

(‘birçok çocuk da gelmişti’ ifadesi içerdiği geçmiş zamanın hikayesi birleşik zaman yapısının seviye üstü olması sebebiyle ‘orada başka çocuklar da vardı’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘entarilerinin üstüne hırka yerine elbise ceket giymiş çocuklar’ ifadesindeki sıfat fiil ekleri seviye üstü olduğundan ‘çocukların üstünde hırka yoktu. Elbise, ceket vardı’ şeklinde değiştirilmiştir.)

31.Cümle: Hasan durgun, tıkanıktı; susuyor, susuyordu.

Uyarlanmış Cümle: Hasan durgundu, sessizdi. Sadece susuyordu.

(Seviye üstü sıfat olarak düşünülen ‘tıkanık’ yakın anlamlı olacak şekilde ‘sessizdi’ ile değiştirilmiştir. ‘susuyor, susuyordu’ yapısı ‘sadece susuyordu’ şeklinde değiştirilmiştir.)

32.Cümle: Öyle haftalarca sustu.

Uyarlanmış Cümle: Öyle haftalarca sustu.

(Cümle korunmuştur.)

33.Cümle: Anlamaya başladığı Arapçayı, küçücük kafasında beliren bir inatla konuşmayarak sustu.

34.Cümle: Daha büyük bir tehlikeden korkarak deniz altında nefes almamaya çalışan bir adam gibi tıkanıldığını duyuyordu, yine susuyordu.

Uyarlanmış Cümleler: Artık biraz Arapça anlıyordu ama konuşmak istemiyordu bu yüzden hep susuyordu.

(Anlam bütünlüğü içinde önemli olan bilgilerin seviyeye göre verilmesine dikkat edilerek metnin anlamına doğrudan katkısı olmayan ve içerisinde seviye üstü yapılar barındıran cümleler değiştirilmiştir. ‘Anlamaya başladığı Arapçayı, küçücük kafasında beliren bir inatla konuşmayarak sustu.’ Cümlesi ‘ Artık biraz Arapça anlıyordu ama konuşmuyordu’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘daha büyük bir tehlikeden korkarak deniz altında nefes almamaya çalışan bir adam gibi tıkanıldığını duyuyordu, yine susuyordu.’ cümlesi içerdiği ulaş yapıları, adlaştırma yapıları ve parçanın anlamına doğrudan katkısı olmayan uzun tasvir cümleleri sebebiyle ‘bu yüzden susuyordu’ şeklinde değiştirilmiştir. İki cümle(33-34) birleştirilmiştir.)

35.Cümle: Hep sustu.

Uyarlanmış Cümle: Hep sustu.

(Cümle korunmuştur.)

36.Cümle: Şimdi onun da kuşaklı entarisi, ceketi, takkesi, kırmızı merkep vardı.

Uyarlanmış Cümle: Şimdi onun da kuşaklı kıyafetleri, ceketi, şapkası vardı.

(Kullanım sıklığı az olan ‘entari, takke, merkep’ kelimeleri eş değeri olacak şekilde ‘kıyafet, şapka’ şeklinde değiştirilmiş ve yakın anlamlısı bulunamayanlar cümleden çıkarılmıştır.)

37.Cümle: Saçlarının ortası el ayası kadar sıfır makine ile kesilmiş, alına perçemler uzatılmıştı.

Uyarlanmış Cümle: Makine ile saçlarının ortasını kestiler ve onun da alına perçemler yaptılar.

(Metnin anlamına doğrudan katkısı olmayan tasvir amaçlı kullanılan, sıfat fiil içeren ‘Saçlarının ortası el ayası kadar sıfır makine ile kesilmiş ‘ yan cümlesi seviyeye uygun

olarak 'saçlarının ortasını kestiler' şeklinde sadeleştirilmiştir. 'el ayası kadar' ifadesi soyutluğu sebebiyle 'makine ile kesilmiş' ifadesi ise seviye üstü gramer yapısı sebebiyle, 'makine ile' şeklinde sadeleştirilmiş ve cümle başına eklenmiştir. Bu şekilde anlam bütünlüğü bozulmamıştır.)

38.Cümle: Deri gibi sert, yayvan tandır ekmeğine alışmıştı; yer sofrasında bunu hem kaşık, hem çatal yerine dürümleyerek kullanmayı beceriyordu.

Uyarlanmış Cümle: Deri gibi sert, büyük tandır ekmeğine alıştı. Yer sofrasında yemeklerini bu ekmekle yiyordu. Çatal, kaşık kullanmıyordu.

(Cümlede geçmiş zamanın hikayesi birleşik zamanı içeren yapılar ve adlaştırma yapıları bulunmaktadır. Bunlar seviye üstü yapılardır. Bu sebeple 'yayvan tandır ekmeğine alışmıştı' cümlesi 'büyük tandır ekmeğine alıştı' şeklinde değiştirilmiştir. Ayrıca kullanım sıklığı düşük 'yayvan' kelimesi yakın anlamlısı olacak şekilde 'büyük' ile değiştirilmiştir.' Çatal kaşık yerine'ifadesi daha basit olarak ' çatal kaşık kullanmıyordu' şeklinde değiştirilmiştir. 'dürümleyerek' ifadesi 'çatal kaşık kullanmıyordu' ifadesi ile karşılandığı için tekrar edilmemiş ve cümleden silinmiştir.)

39.Cümle: Bir gün halası sokaktan bağırarak geçen bir satıcıyı çağırıldı.

Uyarlanmış Cümle: Bir gün sokaktan bir ayakkabı tamircisi geçiyordu ve bağırıyordu. Hasan'ın halası tamirciyi eve çağırıldı.

(Hikayenin ilerleyen safhalarında adamın kazanacağı sıfatlardan biri olan ayakkabı tamirciliği önceden verilerek durum sezdirilmiştir. Anlam karışıklığını gidermek için 'satıcı' yerine 'ayakkabı tamircisi' kullanılmıştır. Cümle içerisinde yer alan 'bağırarak geçen' sıfat fiil ve ulaç yapısı 'bir gün sokaktan bir ayakkabı tamircisi geçiyordu ve bağırıyordu' şeklinde iki cümle şeklinde, açıklamalı olarak verilmiştir.)

40.Cümle: Evin avlusuna sırtında çuval kaplı bir yayvan torba, elinde bir ufacık iskemle ve uzun bir demir parçası, dağınık kıyafetli bir adam girdi.

Uyarlanmış Cümle: Adam evin bahçesine geldi. Adamın sırtında geniş bir torba, elinde küçük bir iskemle ve uzun bir demir parçası vardı. Adamın elbiseleri çok eskiydi.

(Anlama direkt katkısı olmayan uzun tasvir cümlesi üç cümleye bölünerek öğrenci için anlam kolaylığı sağlanmaya çalışılmıştır. 'avlu' kelimesi 'bahçe' ile, 'çuval' kelimesi sonraki cümlede geçeceği şekilde 'torba' ile, 'yayvan' kelimesi 'geniş' ile, 'ufacık' küçültme eki içeren sıfat 'küçük' ile, 'dağınık' sıfatı ise 'eski' ile değiştirilmiştir. Bu işlem yapılırken anlaşılır girdi kuramına göre kullanım sıklığı göz önüne alınmıştır.)

41.Cümle: Torbasında da mukavva gibi bükülmüş bir tomar duruyordu.

Uyarlanmış Cümle: Torbasında da mukavva gibi bir şey vardı.

(Seviye için anlamlandırması zor olan 'duruyordu' fiili 'vardı' olarak değiştirilmiştir. 'bükülmüş' sıfat fiil yapısı seviyeye uygun olmadığı ve cümleden çıkarılması halinde parça bütünlüğü için bir kayıp oluşturmayaacağından ve yakın anlamlısı bulunamadığından cümleden çıkarılmıştır.)

42.Cümle: Konuştular, sonra önüne bir sürü patlak, sökük, parça parça ayakkabı dizdiler.

Uyarlanmış Cümle: Halası ile adam konuştular, sonra halası adamın önüne bir sürü eski, sökük, yırtık ayakkabı koydu.

(Gizli özneli olarak 'Konuştular' şeklinde başlayan cümle anlam karışıklığı yaratmaması için gerçek özneleri eklenerek 'halası ile adam konuştular' şeklinde değiştirilmiş yani ekleme yapılmıştır. Seviye üstü görülen 'patlak (ayakkabı)' sıfatı 'yırtık (ayakkabı)' ile değiştirilmiş ve 'eski' sıfatı anlamı tamamlayacağı gerekçesi ile cümleye eklenmiştir. 'önüne dizdi' ifadesi de daha somut şekilde 'önüne koydu' olarak değiştirilmiştir.)

43.Cümle: Satıcı iskemlesine oturdu.

Uyarlanmış Cümle: Tamirci iskemlesine oturdu.

(39.cümlede yapılan düzeltme gereği 'satıcı' 'tamirci' olarak verilmiştir.)

44.Cümle: Hasan da merakla karşısına geçti.

Uyarlanmış Cümle: Hasan da merakla onun karşısına oturdu.

(Cümle anlam açıklığı bakımından 3. tekil şahıs tamlayan eki (onun) ile tamamlanmıştır. 'karşısına geçti' ifadesi 'karşısına oturdu' şeklinde daha bilindik bir fiil ile değiştirilmiştir.)

45.Cümle: Bu dört yanı duvarlı, tek kat, basık ve toprak evde öyle canı sıkılıyordu ki...

Uyarlanmış Cümle: Hasan bu tek katlı, toprak, küçük evde çok sıkılıyordu.

(Gizli özneli olarak verilen ancak A2 seviyesi için anlamsal açıklığı bulunmayan cümleye 'Hasan' öznesi eklenmiştir. Seviye üstü görülen 'basık' sıfatı benzer anlamı karşılayan daha bilindik olan 'küçük' sıfatı ile değiştirilmiştir. Ev için tasvir amaçlı kullanılan 'dört yanı duvarlı' ifadesi seviye için uygun açıklıkta olmadığından cümleden silinmiştir.)

46.Cümle: Şaşarak eğlenerek seyrediyordu; mukavvaya benzettiği kalın deriyi iki tarafı keskin incecik, sapsız bıçağıyla kesişine, ağzına bir avuç çivi doldurmasına, sonra bunları birer birer, İstanbul'da gördüğü maymun gibi avurdundan çıkarıp ayakkabıların altına çabuk çabuk mıhlayışına, deri parçalarını, pis bir suya koyup ıslatışına, mundar çanaktaki macuna parmağını daldırıp tabanlara sürüşüne, hepsine bakıyordu.

Uyarlanmış Cümle: Tamirci mukavvayı çantadan aldı. Bıçağıyla onu kesti. Ağzına bir avuç küçük çivi aldı, sonra bu çivileri tek tek ağzından çıkardı ve ayakkabıların altına çaktı. Deri parçalarını suya koydu, onları ıslattı. Başka kutudaki macunu ayakkabıların tabanına sürdü. Hasan tamirciyi izliyordu. Çok şaşırıyordu ve eğleniyordu.

(Tek cümle ve elli kelime olarak yazılan cümle 7 cümle şeklinde tekrar yazılmıştır. Bu işlem yapılırken anlaşılır girdi kuramı dikkate alınmıştır. Yani anlamlı ve kullanım sıklığı fazla olan kelimeler ile değiştirim, silme ve ekleme teknikleri uygulanmıştır. Cümlede fazlasıyla yer alan sıfat fiiller, zarf fiiller ve uzun tasvir ifadeleri bu seviyede okuyucular için anlamın önüne geçmektedir ve anlaşılabilirliği zorlaştırmaktadır. Bu sebeplerle seviyeye uygun yapılarla ve sıfatlarla cümleler değiştirilmiş ve bölünmüştür. 'Şaşarak eğlenerek seyrediyordu' cümlesi 'çok şaşırıyordu ve eğleniyordu' şeklinde değiştirilmiş ve cümle sonuna eklenmiştir. 'mukavvaya benzettiği kalın deriyi iki tarafı keskin incecik, sapsız bıçağıyla kesişine' ifadesi 'Tamirci mukavvayı çantadan aldı. Bıçağıyla onu kesti' şeklinde değiştirilmiştir. 'sonra bunları birer birer, İstanbul'da gördüğü maymun gibi avurdundan çıkarıp ayakkabıların altına çabuk çabuk mıhlayışına' ifadesi 'sonra bu çivileri tek tek ağzından çıkardı ve ayakkabıların altına çaktı' şeklinde değiştirilmiştir. 'deri parçalarını, pis bir suya koyup ıslatışına' ifadesi 'deri parçalarını kirli bir suya

koydu, onları ıslattı’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘mundar çanaktaki macuna parmağını daldırıp tabanlara sürüşüne, hepsine bakıyordu’ ifadesi de ‘başka kutudaki macunu ayakkabıların tabanına sürdü. Hasan tamirciyi izliyordu’ şeklinde değiştirilmiştir.)

47.Cümle: Susuyor ve bakıyordu.

Uyarlanmış Cümle: Hasan susuyordu ve onu izliyordu.

(Cümleye nesne ile özne eklenmiş ve anlam daha netleştirilmiştir.)

48.Cümle: Bir aralık nerede ve kimlerle olduğunu keyfinden unuttu, dalgınlığından anadiliyle sordu

Uyarlanmış Cümle: Çok keyifliydi. Bir ara her şeyi unuttu, çok dalgındı ve ana dilinde yani Türkçe sordu

(Seviye üstü görülen ve soyut anlam veren ifadeler değiştirilmiştir. ‘bir aralık nerede ve kimlerle olduğunu keyfinden unuttu’ ifadesi içerdiği ulaç yapısı sebebiyle ‘bir ara her şeyi unuttu’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘dalgınlığından ana diliyle sordu’ ifadesi ‘çok dalgındı ve anadilinde yani Türkçe sordu’ şeklinde değiştirilmiştir. Ana dili ifadesine ‘Türkçe’ açıklaması eklenmiştir.)

49.Cümle: -Çiviler ağzına batmaz mı senin?

Uyarlanmış Cümle: Çiviler senin ağzına batmıyor mu?

(Devrik cümle kurallı hale getirilmiştir, ‘batmaz mı?’ şeklinde sorulan geniş zamanlı soru şimdiki zaman eki ile ‘batmıyor mu?’ şeklinde seviye için daha anlaşılır olacak şekilde değiştirilmiştir.)

50.Cümle: Eskici başını hayretle işinden kaldırdı.

Uyarlanmış Cümle: Eskici şaşırdı. Başını kaldırdı.

(Seviye üstü görülen ‘hayret’ kelimesi daha sık kullanılan ‘şaşırmak’ fiili ile değiştirilmiştir ve cümle ikiye bölünerek anlam kolaylığı sağlanmıştır.)

51.Cümle: Uzun uzun Hasan'ın yüzüne baktı.

Uyarlanmış cümle: Uzun uzun Hasan’ın yüzüne baktı.

(Cümle korunmuştur.)

52.Cümle: -Türk çocuğu musun be?

Uyarlanmış Cümle: -Sen Türk çocuğu musun?

(Seslenme nidası kullanımının seviye için anlam karışıklığı oluşturabilmesi ihtimaline karşılık seslenme nidası cümleden silinmiştir ve cümleye ikinci tekil şahıs zamiri eklenmiştir.)

53.Cümle: İstanbul'dan geldim.

Uyarlanmış Cümle: İstanbul'dan geldim.

(Cümle korunmuştur.)

54.Cümle: -Ben de o taraflardan... İzmit'ten!

Uyarlanmış Cümle: Ben de o taraftan geldim. İzmit'ten!

(Eksilteli cümle yapısı yüklem eklenerek tamamlanmıştır.)

55.Cümle: Eskicide saç sakal dağınık, göğüs bağı açık, pantolonu dizlerinden yamalı, dişleri eksik ve suratı sarı, sapsarıydı; gözlerinin akına kadar sarıydı.

Uyarlanmış Cümle: Eskicinin saçları, sakalları dağınık, göğsü açık, pantolonunu eskiydi. Dişleri eksik ve suratı sarıydı. Sapsarıydı.

(Metnin anlamına doğrudan katkısı olmayan tasvir amaçlı kullanılan ve seviye üstü görülen 'yamalı' sıfatı ile 'gözlerinin akı' isim tamlaması cümleden silinmiştir. Anlaşılmayı zorlaştıran uzun, sıfatlı cümlecikler üç cümle şeklinde daha kısa ve net hale getirilmiştir. 'bağı' kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan 'göğüs' kelimesi ile değiştirilmiştir.)

56.Cümle: Türkçe bildiği ve İstanbul taraflarından geldiği için Hasan, şimdi onun sade işine değil, yüzüne de dikkatle bakmıştı.

Uyarlanmış Cümle: Eskici Türkçe biliyordu ve İstanbul taraflarından geliyordu. Bu sebeple Hasan şimdi sadece onun işine bakmıyordu. Yüzüne de dikkatle bakıyordu.

(Seviye üstü ulaç yapıları içeren 'Türkçe bildiği ve İstanbul taraflarından geldiği için ' cümlesi ' Eskici Türkçe biliyordu ve İstanbul taraflarından geliyordu.' şeklinde seviyeye uygun hale getirilmiş ve '-diği için' yapısı ' bu sebeple' ifadesi ile karşılanmıştır. Geçmiş zamanın hikayesi birleşik zaman yapısı içeren ' şimdi onun

sade işine değil, yüzüne de dikkatle bakmıştı.’ cümlesi ‘ şimdi sadece onun işine bakmıyordu. Yüzüne de dikkatle bakıyordu’ şeklinde değiştirilmiştir.)

57.Cümle: Göğsünün ortasında, tıpkı çenesindeki sakalı andıran kırçıl, seyrek bir tutam kıl vardı.

Uyarlanmış Cümle: Adamın göğsünün ortasında bir parça kıl vardı. Çenesinde de bunun gibi sakal vardı.

(‘tıpkı çenesindeki sakalı andıran ‘ sıfat fiil içeren yapı ‘çenesinde de bunun gibi ‘ ifadesi ile tekrar yazılmıştır ve seviyeye uygun hale getirilmiştir. ‘göğsünün ortasında’ ifadesine tamlayan eklenmiştir ve ‘ adamın göğsünün ortasında’ şeklinde tekrar yazılmıştır.)

58.Cümle: Dişsizlikten peltek çıkan bir sesle tekrar sordu

Uyarlanmış Cümle: Adamın az dişi vardı. Bu yüzden peltekti. Adam tekrar sordu
(‘dişsizlikten peltek çıkan bir ses’ sıfat fiil ve sebep anlamı içeren ‘-Dan’ ekini içeren cümle seviye üstü olması sebebiyle ‘ Adamın az dişi vardı. Bu yüzden peltekti’ şeklinde değiştirilmiştir.)

59.Cümle: Ne diye düştün bu cehennemın bucağına sen?

Uyarlanmış Cümle: Sen buraya neden geldin?

(Hikayenin muhtemel okuyucuları arasında Arap coğrafyasından öğrenciler de olacağı düşüncesi ile ‘cehennem’ olarak yapılan tasvir cümleden silinmiştir. Bu şekilde olası bir hassasiyetin önüne geçilmesi amaçlanmıştır. ‘ne diye’ soru ifadesi kullanım sıklığı daha fazla olan ‘neden’ soru ifadesi ile değiştirilmiştir.)

60.Cümle: Hasan anladığı kadar anlattı.

Uyarlanmış Cümle: Hasan eskiciye bir şeyler anlattı. Çünkü o da tam cevabı bilmiyordu.

(Barındırdığı ‘anladığı kadar’ ulaş yapısı seviye üstü olduğu için cümle ikiye bölünmüş ve aynı anlam iki cümle ile ‘bir şeyler anlattı’ , ‘ çünkü o da tam cevabı bilmiyordu’ şeklinde verilmiştir.)

61.Cümle: Sonra Kanlıca'daki evlerini tarif etti; komşusunun oğlu Mahmut'la balık tuttıklarını, anası doktora giderken tünele bindiklerini, bir kere de kapıya beyaz boyalı hasta otomobili geldiğini, içinde yataklar serili olduğunu söyledi.

Uyarlanmış Cümle: Sonra Hasan Kanlıca'daki evlerini tarif etti. Komşunun oğlu Mahmut'u anlattı. ' Mahmut ile balık tutuyorduk.' dedi. Sonra ' Annem hastaydı. Doktora gidiyorduk. Bunun için tramvaya biniyorduk. Bir gün evimizin önüne beyaz boyalı hasta arabası geldi. Arabanın içinde yatak vardı' dedi. Her şeyi anlattı.

(Cümle içerisinde yer alan sıfat fiiller ve ulaçlar A2 seviyesi öğrencileri için anlamayı zorlaştırmaktadır. Bu sebeple seviyeye uygun kelimelerle anlam bütünlüğü bozulmadan cümle değiştirilmiş ve parçalara ayrılarak tekrar yazılmıştır. 'sonra Kanlıca'daki evlerini tarif etti' cümlesine özne olarak 'Hasan' eklenmiş ve anlam bulanıklığı giderilmeye çalışılmıştır. 'komşusunun oğlu Mahmut'la balık tuttıklarını, anası doktora giderken tünele bindiklerini, bir kere de kapıya beyaz boyalı hasta otomobili geldiğini, içinde yataklar serili olduğunu söyledi.' seviye üstü ulaç yapıları içeren cümle basit ifadelerle, cümle sayısı artırılarak tekrar yazılmıştır. 'balık tuttıklarını' ifadesi 'balık tutuyorduk', 'anası doktora giderken tünele bindiklerini' ifadesi ' annem hastaydı, doktora gidiyorduk; bunun için tramvaya biniyorduk' şeklinde, 'bir kere de kapıya beyaz boyalı hasta otomobili geldiğini, içinde yataklar serili olduğunu söyledi' ifadesi de ' 'Bir gün evimizin önüne beyaz boyalı hasta arabası geldi. Arabanın içinde yatak vardı' dedi'' şeklinde aktarım cümlesi olarak değiştirilmiştir.)

62.Cümle: Bir aralık da kendisi sordu?

Uyarlanmış Cümle: Sonra Hasan sordu.

('bir aralık' ifadesi seviye için soyut kalmaktadır. Bu sebeple aynı anlamı karşılayan ve kullanım sıklığı daha fazla olan 'sonra' kelimesi ile değiştirilmiştir. 'kendi' dönüşlülük zamiri de seviye için anlam zorluğuna sebep olmaktadır. Bu yüzden o da cümleden silinmiştir.)

63.Cümle: Sen niye burdasın?

Uyarlanmış Cümle: Sen niye burdasın?

(Cümle korunmuştur.)

64.Cümle: Öteki başını ve elini şöyle salladı; uzun iş manasına...

Uyarlanmış Cümle: Eskici başını ve elini salladı. Uzun hikaye dedi.

('öteki' belgisiz zamir yapısı gerçek özne ile değiştirilmiştir. Cümle anlamı içinde soyut kalan 'şöyle' ifadesi cümleden silinmiştir. 'uzun iş manasına' ifadesi de seviye için soyut kaldığından 'uzun hikaye dedi' şeklinde seviyeye uyarlanmıştır.)

65.Cümle: Ve mırıldandı:

-Bir kabahat işledik de kaçtık!

Uyarlanmış Cümle Ve mırıldandı:

-Bir suç işledik ve kaçtık!

('kabahat' kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan ve aynı anlamı veren 'suç' kelimesi ile değiştirilmiştir.)

66.Cümle: Asıl konuşan Hasan'dı, altı aydan beri susan Hasan...

Uyarlanmış Cümle: Hasan altı aydan beri susuyordu. Ama şimdi konuşuyordu. Sürekli konuşmak istiyordu.

('asıl konuşan' sıfat fiil yapısı '(ama) şimdi Hasan konuşuyordu' şeklinde değiştirilmiştir. 'altı aydan beri susan Hasan' sıfat fiil içeren cümle de 'Hasan altı aydan beri susuyordu' şeklinde değiştirilmiştir. 'asıl konuşan' ifadesini karşılamak için cümleye 'sürekli konuşmak istiyordu' ifadesi eklenmiştir.)

67.Cümle: Durmadan, dinlenmeden, nefes almadan, yanakları sevincinden pembe pembe, dudakları taze, gevrek, billur sesiyle biteviye konuşuyordu.

Uyarlanmış Cümle: Durmadan, dinlenmeden, nefes almadan konuşuyordu. Yanakları pembe pembe sevinçle, sürekli konuşuyordu.

('dudakları taze, gevrek, billur sesiyle' sıfat tamlamaları seviye üstü görüldüğünden ve cümlelerin anlamına doğrudan katkı sağlamayıp tasvir amaçlı kullanıldığından cümleden silinmiştir. 'yanakları sevincinden pembe pembe' ifadesinden 'sevincinden' kelimesi çıkarılmıştır. Çünkü 'sebebiyle' anlamı veren '-DAn' yapısı seviye üstünde bir yapı olarak görülmüştür. 'biteviye' ifadesi de kullanım sıklığı daha fazla olan 'sürekli' ifadesi ile değiştirilmiştir.)

68.Cümle: Aklına ne gelirse söylüyordu.

Uyarlanmış Cümle: Her şeyi söylüyordu

('aklına ne gelirse söylüyordu' ifadesi seviye üstü olan şart kipi yapısı sebebiyle ' Her şeyi söylüyordu' şeklinde değiştirilmiştir.)

69.Cümle: Eskici hem çalışıyor, hem de, ara sıra "Ha! Ya? Öyle mi?" gibi dinlediğini bildiren sözlerle onu söyletiyordu; artık erişemeyeceği yurdunun bir deresini, bir rüzgarını, bir türküsünü dinliyormuş gibi hem zevkli, hem yası dinliyordu; geçmiş günleri, kaybettiği yerleri düşünerek benliği sarsıla sarsıla dinliyordu.

Uyarlanmış Cümle: Eskici hem çalışıyordu hem de ara sıra ; 'Ha! Ya! Öyle mi?' gibi sözlerle cevap veriyordu. Hasan devam ediyordu. Adam sanki vatanının deresini, rüzgarını, türküsünü dinliyordu. Eski günleri, eski yerleri düşünüyordu. Hasan'ı dinliyordu. 'Tekrar vatanımı göremeyeceğim' diye düşünüp üzüliyordu.

(Kırk iki kelime ve seviye üstü gramer yapıları içeren cümle seviyeye uygun şekilde altı cümle olarak tekrar yazılmıştır. 'dinlediğini bildiren sözlerle onu söyletiyordu' ifadesi 'gibi sözlerle cevap veriyordu' şeklinde değiştirilmiştir. Ayrıca 'Hasan devam ediyordu' cümlesi anlamı pekiştirmek ve Hasan'ın konuşmaya devam ettiğini ifade etmek için cümleye eklenmiştir. 'artık erişemeyeceği yurdunun bir deresini, bir rüzgarını, bir türküsünü dinliyormuş gibi hem zevkli, hem yası dinliyordu' cümlesi ' adam sanki vatanının deresini, rüzgarını, türküsünü dinliyordu.' 'tekrar vatanımı göremeyeceğim' diye düşünüp üzüliyordu.' şeklinde iki cümle ile tekrar yazılmıştır. 'geçmiş günleri, kaybettiği yerleri düşünerek benliği sarsıla sarsıla dinliyordu.' ifadesi 'eski günleri, eski yerleri düşünüyordu' olarak değiştirilmiş ve seviyeye uygun hale getirilmiştir. 'benliği sarsıla sarsıla dinliyordu' ifadesi 'üzülüyordu' ile karşılanmaya çalışılmıştır.

70. Cümle: Daha çok dinlemek için de elini ağır tutuyordu.

Uyarlanmış Cümle: Daha çok dinlemek istiyordu. Bu yüzden işini yavaş yavaş yapıyordu.

(Seviye üstü bir gramer olan '-mAk için' yapısını karşılaması için ' bu yüzden' ifadesi cümleye eklenmiştir. 'elini ağır tutuyordu' ifadesi de seviye için fazla soyut kaldığından 'işini yavaş yavaş yapıyordu' olarak değiştirilmiştir.

71.Cümle: Fakat, nihayet bütün ayakkabılar tamir edilmiş, iş bitmişti.

Uyarlanmış Cümle: Fakat, sonunda bütün ayakkabıları tamir etti ve işi bitti.

(‘nihayet’ kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan ‘sonunda’ kelimesi ile değiştirilmiştir. ‘tamir edilmiş’ edilgen yapısı seviye üstü olduğundan ‘tamir etti’ şeklinde değiştirilmiş ve özne cümleye eklenmiştir. ‘bitmişti’ kelimesi geçmiş zamanın hikayesi birleşik zaman yapısını içerdiğinden ‘bitti’ şeklinde basit geçmiş zaman ile değiştirilmiştir.)

72.Cümle: Demirini topraktan çekti, kösesini dürdü, çivi kutusunu kapadı, çiriş çanağını sarmaladı.

Uyarlanmış Cümle: Demirini topraktan aldı, kösesini topladı. Çivi kutusunu ve yapıştırıcı kutusunu kapadı.

(‘topraktan çekti’ ifadesi daha somut olacak şekilde, daha bilindik bir fiil kullanılarak ‘topraktan aldı’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘dürdü’ fiili kullanım sıklığı daha fazla olan ‘topladı’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘çiriş çanağı’ ifadesi de aynı sebeple ‘yapıştırıcı kutusu’ şeklinde değiştirilmiştir.)

73.Cümle: Bunları hep aheste aheste yaptı.

Uyarlanmış Cümle: Bunları hep yavaş yavaş yaptı.

(‘aheste’ sıfatı kullanım sıklığı daha fazla olan ‘yavaş’ sıfatı ile karşılanmıştır.)

74.Cümle: Hasan, yüreği burkularak sordu.

Uyarlanmış Cümle: Hasan çok mutsuzdu. Üzgün üzgün eskiciye sordu.

(‘yüreği burkulmak’ deyiimi seviye için anlam olarak uygun olmadığından ‘Hasan çok mutsuzdu’ şeklinde ekstra bir cümle ile verilmiştir. ‘burkularak’ ulaç yapısı da ‘üzgün üzgün sordu’ şeklinde değiştirilmiştir.)

75.Cümle: Gidiyor musun?

Uyarlanmış Cümle: Gidiyor musun?

(Cümle korunmuştur.)

76.Cümle: Gidiyorum ya, işimi tükettim.

Uyarlanmış Cümle: Evet gidiyorum. İşim bitti.

(‘gidiyorum ya’ ifadesindeki ‘ya’ daha çok günlük konuşma dilinde bir seslenme ve onaylama ünlemi olarak kullanıldığından ve yazı dilinde gramatikal bir karşılığı olmadığından aynı sebeplerle anlamayı zorlaştıracığından ‘evet gidiyorum’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘tüketmek’ ifadesi de kullanım sıklığı daha fazla olan ‘bitmek’ kelimesi ile değiştirilmiştir.)

77.Cümle: O zaman gördü ki, küçük çocuk, memleketlisi, minimini yavru ağlıyor...

Uyarlanmış Cümle: Eskici o zaman gördü ki, küçük çocuk, onun hemşehrisi, minik çocuk ağlıyordu...

(Cümlede gizli özne şeklinde verilen ‘Eskici’ gerçek özne olarak eklenmiştir. ‘memleketlisi’ kullanım sıklığı daha fazla olan ‘hemşehrisi’ kelimesi ile karşılanmıştır. ‘minimini yavru’ sıfat tamlaması da ‘minik çocuk’ şeklinde değiştirilmiştir.)

78.Cümle: Sessizce, titreye titreye ağlıyor.

Uyarlanmış Cümle: Sessizce ağlıyordu.

(‘titreye titreye’ zarfı parçanın anlamına doğrudan katkısı olmadığından ve seviye üstü bir yapı olarak görüldüğünden cümleden silinmiştir. Parçada zaman bütünlüğü açısından şimdiki zamanla verilen fiil şimdiki zamanın hikayesi biçiminde değiştirilmiştir.)

79.Cümle: Yanaklarından gözyaşları birbiri arkasına, temiz vagon pencerelerindeki yağmur damlaları dışarının rengini geçilen manzaraları içine alarak nasıl acele acele, sarsıla çarpışa dökülürse öyle, bağrının sarsıntılarıyla yerlerinden oynayarak, vuruşarak içlerinde güneşli mavi gök, pırıl pırıl akıyor.

Uyarlanmış Cümle: Yanaklarından sürekli göz yaşları akıyordu. Hiç durmuyordu. Göz yaşları yağmur damlaları gibi akıyordu.

(Cümleden silindiğinde parçanın anlamı bozulmadığından ve aksine seviye için anlaşılabilirliği arttığından uzun tasvir cümlesi üç cümle halinde yeniden yazılmış ve aynı anlam, basit ifadelerle verilmeye çalışılmıştır.)

80.Cümle: Ağlama be! Ağlama be!, dedi.

Uyarlanmış Cümle: Eskici :

Ağlama be! Ağlama be!, dedi.

(Cümleye kişi eklenmiş ve ‘.. dedi’ şeklinde aktarım cümlesine dönüştürülmüş, gramer olarak bir değişiklik yapılmamıştır.)

81.Cümle: Eskici başka söz bulamamıştı.

Uyarlanmış Cümle: Eskici başka bir şey diyemedi.

(‘ başka söz bulamamıştı’ ifadesi hem soyut kaldığı hem de içerdiği geçmiş zamanın hikayesi birleşik fiil yapısı nedeniyle ‘ başka bir şey diyemedi’ şeklinde değiştirilmiştir.)

82.Cümle: Bunu işiten çocuk hıçkırır hıçkırır katıla katıla ağlamaktadır; bir daha Türkçe konuşacak adam bulamayacağına ağlamaktadır.

Uyarlanmış Cümle: Hasan bunu duydu. Daha çok ağladı. Çünkü Hasan ‘Bir daha kiminle Türkçe konuşacağım?’ diye düşündü. Bu yüzden daha çok ağladı.

(‘bunu işiten çocuk’ ifadesi ‘Hasan bunu duydu’ , ‘hıçkırır hıçkırır katıla katıla ağlamaktadır’ ifadesi de içerdiği seviye üstü zarflar ve ‘-mAktadır’ yapısı sebebiyle ‘ daha çok ağladı’ şeklinde seviyeye uygun yapılarla değiştirilmiştir.)

83.Cümle: -Ağlama diyorum sana! Ağlama.

Uyarlanmış Cümle: Eskici:

‘Ağlama diyorum sana! Ağlama.’ dedi

(Gizli özne ile verilen cümleye gerçek özne olarak ‘Eskici’ eklenmiş ve cümle aktarım cümlesine dönüştürülmüştür.)

84.Cümle: Bunları derken onun da katı, nasırlaşmış yüreği yumuşamış, şişmişti.

Uyarlanmış Cümle: Eskici de çok üzgündü. Onun sert kalbi yumuşadı.

(Seviye üstü sıfatlarla ve yapılarla verilen duygu daha basit sıfatlarla ve yapılarla iki cümle olarak tekrar yazılmıştır. ‘nasırlaşmış yüreği yumuşamıştı, şişmişti’ ifadesi ‘onun sert kalbi yumuşadı’ şeklinde değiştirilmiştir. Cümleden üzgün olduğu çıkarımı yapılarak ‘eskici de çok üzgündü’ ifadesi cümleye eklenmiş ve anlam detaylandırılmıştır.)

85.Cümle: Önüne geçmeye çalıştı amma yapamadı, kendini tutamadı; gözlerinin dolduğunu ve sakallarından kayan yaşların, Arabistan sıcağıyla yanan kızgın göğsüne bir pınar sızıntısı kadar serin, ürpertici, döküldüğünü duydu.

Uyarlanmış Cümle: Göz yaşlarına engel olamadı ve o da ağladı.. Şimdi ikisi de ağlıyordu.

(Yirmi altı kelimededen oluşan , seviye üstü gramer yapıları ve sıfatlar içeren ziyadesi ile uzun cümle iki cümle şeklinde basit yapılarla anlam bütünlüğünü sağlayacak şekilde tekrar verilmiştir. ' Önüne geçmeye çalıştı amma yapamadı, kendini tutamadı ' ifadesi 'göz yaşlarına engel olamadı' şeklinde değiştirilmiştir. 'gözlerinin dolduğunu ve sakallarından kayan yaşların, Arabistan sıcağıyla yanan kızgın göğsüne bir pınar sızıntısı kadar serin, ürpertici, döküldüğünü duydu.' tasvir cümlesi ise anlam bütünlüğünü bozmayacağı gerekçesi ile cümleden silinmiştir ve 'o da ağladı' şeklinde verilmiştir. Parça bütününden çıkarım yapılarak ' şimdi ikisi de ağlıyordu' cümlesi eklenmiştir.)

2.3. Asfalt Yol (A2)

1.Cümle: İstasyondan kalkıp vilayet merkezine giden kamyon, iki saat kadar sarstıktan sonra, beni gideceğim köye ayrılan yolun başında bıraktı.

Uyarlanmış Cümle: Kamyon istasyondan kalktı, şehir merkezine gidiyordu. Yolda beni iki saat kadar sarstıktan sonra köy yolunun başında indim.

(‘istasyondan kalkıp vilayet merkezine giden kamyon’ ifadesi içerdiği sıfat fiil yapısı sebebiyle ‘Kamyon istasyondan kalktı, şehir merkezine gidiyordu’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘iki saat kadar sarstıktan sonra, beni gideceğim köye ayrılan yolun başında bıraktı.’ ifadesi de yine içerdiği ulaç ve sıfat fiil yapıları sebebiyle ‘yolda beni iki saat kadar sarstıktan sonra köy yolunun başında indim’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘vilayet’ kelimesi ‘şehir’ ile kullanım sıklığı gerekçesi ile değiştirilmiştir. ‘bıraktı’ ifadesi de daha somut olacak şekilde ‘indim’ olarak değiştirilmiştir. Cümle genelinde sözcüksel-sözdizimsel değiştirme uygulanmıştır.)

2.Cümle: İki adım bile atacak halim yoktu.

Uyarlanmış Cümle: Çok yorgundum.

(Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme tekniği ile anlamayı kolaylaştırmak amacıyla cümleye ‘ Çok yorgundum’ ifadesi eklenmiştir. ‘iki adım bile atacak halim yoktu’ ifadesi aynı gerekçe ile cümleden silinmiştir.)

3.Cümle: Çantamı yanıma koyarak, kenarlarından otlar fırlayan bir taşın üstüne oturdum.

Uyarlanmış Cümle: Çantamı yanıma koyarak, bir taşın üzerine oturdum.

(Sözcüksel değiştirme ile seviye üstü olan ve metnin bütünlüğü için önem arz etmeyen ve betimleme içeren ‘kenarından otlar fırlayan bir taş’ ifadesi; ‘ bir taş’ olarak değiştirilmiş ve silme uygulanmıştır.)

4.Cümle: Kafamdaki uğultuyu dinlemeye başladım.

Uyarlanmış Cümle: Kafamda sanki bir gürültü vardı. Onu dinliyordum.

(‘dinlemeye başladım.’ adlaştırma yapısı genel cümle zorluğu açısından iki cümleye bölünerek ‘ kafamda sanki bir gürültü vardı. Onu dinliyordum’ şeklinde değiştirilmiştir. Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme uygulanmıştır. ‘uğultu’ ifadesi de daha sık kullanılan ‘gürültü’ ile değiştirilmiştir.)

5.Cümle: İçi tozla karışık ter kokan kamyon dünyanın bu en bozuk yolunda bizi birbirimize vura vura sersem etmişti.

Uyarlanmış Cümle: İçi tozlu, ter kokulu kamyon dünyanın en bozuk yolunda bizi birbirimize vura vura sersemletti.

(‘İçi tozla karışık ter kokan kamyon’ ifadesi içerdiği sıfat fiil yapısı sebebiyle ‘İçi tozlu, ter kokulu kamyon’ şeklinde seviyeye uygun olarak değiştirilmiştir. ‘sersem etmişti’ birleşik fiili içerdiği geçmiş zamanın hikayesi birleşik zamanı sebebiyle ‘sersemletti’ şeklinde basit fiil ve basit zamanlı olacak şekilde değiştirilmiştir.)

6.Cümle: Birdenbire duraklamalar, bir çukura yuvarlanır gibi sarsıntılar, bana nerede olduğumu bile unutturmuş ve beni karanlık bir rüya dünyasına atmıştı.

Uyarlanmış Cümle: Kamyon ani duraklamalar yapıyordu. Yol şiddetli sarsıntılara sebep oluyordu. Bu yüzden ‘Neredeyim ben?’ diye düşünüyordum. Karanlık bir rüyada gibiydim.

(Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile yapısal ve anlamsal olarak karmaşık olan ifadeler yeniden kurulmuştur. ‘birdenbire duraklamalar, çukura yuvarlanır gibi sarsıntılar’ ifadesi ‘kamyon ani duraklamalar yapıyordu. Yol şiddetli sarsıntılara sebep oluyordu’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘bana nerede olduğumu bile unutturmuş ve beni karanlık bir rüya dünyasına atmıştı’ ifadesi içerdiği seviye üstü sıfat fiil yapısı ve soyut bağlam sebebiyle ‘ ‘Neredeyim ben?’ diye düşünüyordum. Karanlık bir rüyada gibiydim’’ şeklinde yeniden kurulmuştur.

7.Cümle: Şimdi oturduğum taşın üzerinde bu rüyadan silkinmeye çalışıyordum.

Uyarlanmış Cümle: Hala taşın üzerinde oturuyordum. Bu rüyadan uyanmak için çabalıyordum.

(‘Şimdi oturduğum taşın üzerinde’ ifadesi içerdiği sıfat fiil yapısının seviye için uygun olmaması ve anlamayı zorlaştırması sebebiyle 3.cümleye atıfta bulunularak ‘hala

taşın üzerinde oturuyordum’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘bu rüyadan silkinmeye çalışıyordum.’ İfadesi içerdiği adlaştırma grameri ve ‘silkinme’ kelimesinin kullanım sıklığının seviye için uygun olmaması sebebiyle ‘bu rüyadan uyanmak için çabalıyordum’ şeklinde değiştirilmiştir.)

8.Cümle: Gideceğim köyü şoför göstermişti.

Uyarlanmış Cümle: Kamyonadan inmeden önce şoför bana köyü gösterdi.

(‘Gideceğim köyü şoför göstermişti’ cümlesi içerdiği sıfat fiil ve geçmiş zamanın hikayesi birleşik zaman yapısı sebebiyle ‘Kamyonadan inmeden önce şoför bana köyü gösterdi’ şeklinde yeniden kurulmuştur. Anlam karmaşıklığı yaratmaması için mevzu bahis şoförün, inmiş olduğu kamyonun şoförü olduğu ifade edilmiş ve fiil basit zamanlı olarak tekrar yazılmıştır.)

9.Cümle: Burası oturduğum yerden yarım saat kadar uzakta, külrengi bir kerpiç yığını idi.

Uyarlanmış Cümle: Köy buradan yarım saat kadar uzaktaydı. Orada bir yığın külrengi kerpiç ev vardı.

(‘Burası oturduğum yerden yarım saat kadar uzakta’ ifadesi içerdiği sıfat fiil yapısı sebebiyle ‘Köy buradan yarım saat kadar uzaktaydı’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘külrengi bir kerpiç yığını idi.’ ifadesi önceki cümleye bağlı betimleme görevi gören bir kelime grubu içerdiği ve bunun anlamayı zorlaştırdığı gerekçesi ile ‘orada bir yığın külrengi kerpiç ev vardı’ şeklinde seviyeye uygun ifadelerle değiştirilmiştir.)

10.Cümle: Bir kenarda ince ince yükselen yine külrengi birkaç kavak, orada, ufacık da olsa, bir su bulunduğunu anlatıyordu.

Uyarlanmış Cümle: Bir kenarda ince ince, yine külrengi birkaç kavak vardı. Bu yüzden orada ufacık da olsa su vardır, diye düşündüm.

(‘yükselen’ sıfat fiil yapısı parçanın anlamına doğrudan katkısı olmadığı ve seviye üstü bir gramer yapısı olduğu için silinmiştir. ‘su bulunduğunu anlatıyordu’ ifadesi de içerdiği ulaç yapısı sebebiyle sözdizimsel değiştirme ile ‘orada ufacık da olsa su vardır, diye düşündüm.’ şeklinde değiştirilmiştir.)

11.Cümle: Belki bir saat oturduğum yerde kaldıktan sonra yavaşça ve sallanarak doğruldum.

Uyarlanmış Cümle: Belki bir saat aynı yerde oturdum. Sonra yavaşça ve sallanarak kalktım.

(‘belki bir saat oturduğum yerde kaldıktan sonra’ sıfat fiil yapısı içeren ifade seviye üstü olduğu için ‘belki bir saat aynı yerde oturdum, sonra’ şeklinde seviyeye uygun basit zamanlı fiil ile verilmiştir. ‘doğruldu’ ifadesi de ‘kalktım’ şeklinde kullanım sıklığı daha fazla olan fiil ile değiştirilmiştir.)

12.Cümle: Küçük çantamı yerden alıp yürümeye başladım.

Uyarlanmış Cümle: Küçük çantamı yerden alıp yürümeye başladım.

(Cümle korunmuştur)

13.Cümle: Kendim köylü olduğum ve bizim köylülerimizi iyi tanıdığım için içimde yabancı bir yere gidiyorum hissi yoktu.

Uyarlanmış Cümle: Ben de köylüydim ve bizim köylülerimizi iyi tanıyordum. Bu yüzden ‘ Yabancı bir yere gidiyorum’ diye düşünmüyordum.

(Sözdizimsel değiştirme ile ‘Kendim köylü olduğum (için)’ ifadesi ‘ben de köylüydim’ , ‘köylülerimizi iyi tanıdığım için’ ifadesi ‘ köylülerimizi iyi tanıyordum’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘yabancı yere gidiyorum hissi yoktu.’ ifadesi de doğrudan aktarım cümlesi şeklinde ‘ yabancı bir yere gitmiyorum, diye düşünüyordum.’ şeklinde değiştirilmiştir.)

14.Cümle: İlk vazifemde muvaffak olacağıma emindim.

Uyarlanmış Cümle: İlk görevimde başarılı olacağım, dedim. Buna emindim.

(‘vazife’ kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan ‘görev’ kelimesi ile değiştirilmiştir. ‘muvaffak olacağıma’ ifadesi hem içerdiği kullanım sıklığı düşük ‘muvaffak’ kelimesi hem de ‘olacağıma’ ulaş yapısı sebebiyle ‘İlk görevimde başarılı olacağım, dedim’ şeklinde doğrudan aktarım cümlesine dönüştürülmüştür.)

15.Cümle: Akşam olmaya başlamıştı.

Uyarlanmış Cümle: Akşam oluyordu.

(‘başılamıştı’ görülen geçmiş zamanın hikayesi birleşik zamanı, seviye barajına uygun olan şimdiki zamanın hikayesi ile değiştirilmiş ve ‘olmaya başlamıştı’ ifadesi ‘ oluyordu’ olarak verilmiştir.)

16.Cümle: Köye yaklaşıncı ortalığı büsbütün bir kıvıllık kapladı.

Uyarlanmış Cümle: Köye yaklaştık. O zaman her yer kıpkızıl oldu.

(‘yaklaşıncı’ ifadesi seviye üstü –ıncı yapıtı gereğı ‘yaklaştık. O zaman’ şeklinde verilmiştir. ‘ortalığı büsbütün kıvıllık kapladı ifadesi’ soyut ifadeler sebebiyle ‘ her yer kıpkızıl oldu.’ şeklinde değiştirilmiştir.)

17.Cümle: Kırmızı bir deniz gibi parlayıp kımıldayan bu bir karış boyundaki kuru bozkır otlarının üzerinde upuzun gölgem yatıyor ve gölgemin başı, ileride, aralarından yer yer çekirgeler fırlayan bu otların arasında kayboluyordu.

Uyarlanmış Cümle: Kuru **bozkır,** kırmızı bir deniz gibi parlıyordu. Gölğem bu bozkırdaki otların arasında kayboluyordu.

(Parçanın anlamına doğrudan katkısı olmayan ve ayrıntı betimleme içeren ifadeler cümleden silinmiştir.)

18.Cümle: Köyün kenarındaki birkaç evin önüne gelince burnuma yanmakta olan tezek kokusu geldi.

Uyarlanmış Cümle: Köyün kenarındaki birkaç evin önüne geldim. O zaman burnuma yanık tezek kokusu geldi.

(‘Köyün kenarındaki birkaç evin önüne gelince’ ifadesi içerdığı zarf fiil yapıtı sebebiyle ‘Köyün kenarındaki birkaç evin önüne geldim. O zaman’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘burnuma yanmakta olan tezek kokusu geldi.’ ifadesi de içerdığı –makta olan sıfat fiil yapıtı sebebiyle ‘burnuma yanık tezek kokusu geldi’ şeklinde değiştirilmiştir.)

19.Cümle: Gözümün önünde, saç üzerinde yufka pişirilen bir ocak ve bekleşen yalınayak çocuklar canlandı.

Uyarlanmış Cümle: Bir saç düşündüm. Onun üzerinde kadınlar yufka ekmek pişiriyordu ve yanında çıplak ayaklı çocuklar bekliyordu.

(‘gözümün önünde ... canlandı’ ifadesi seviye için fazla soyut kalmaktadır. Bu sebeple cümle anlamını muhafaza edilecek şekilde yeniden kurgulanmış ve ‘bir saç düşündüm’ şeklinde ifade edilmiştir. ‘ saç üzerinde yufka pişirilen ocak’ ifadesi içerdiği edilgen+sıfat fiil yapısının seviye üstü olması sebebiyle ‘Onun (sacın) üzerinde kadınlar yufka pişiriyordu’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘bekleşen yalınayak çocuklar’ ifadesi de içerdiği işteş+sıfat fiil yapısı sebebiyle ‘yanında çıplak ayaklı çocuklar bekliyordu’ şeklinde değiştirilmiştir.)

20.Cümle: Sokaklarda daha evlerini bulamamış birkaç inek kuyruklarını kalçalarına çarparak yürüyor ve ara sıra böğürüyordu.

Uyarlanmış Cümle: Sokaklarda birkaç inek vardı. Onlar evlerini bulamıyordu ve kuyruklarını kalçalarına çarparak yürüyorlardı. Ara sıra **böğür**üyorlardı.

(‘evlerini bulamamış birkaç inek’ ifadesi içerdiği sıfat fiil sebebiyle iki cümle ile ‘ Sokaklarda birkaç inek vardı. Onlar evlerini bulamıyordu’ şeklinde değiştirilmiştir.)

21.Cümle: Bu öyle bir böğürüştü ki, uzun uzun düşündükten sonra söylenen derin manalı bir söze benziyordu

Uyarlanmış Cümle: Uzun uzun düşündükten sonra anlamlı bir söz söylüyor gibi böğürüyordu.

(‘söylenen derin manalı bir söz’ ifadesi içerdiği sıfat fiil yapısı ve soyut ifadeler kullanımı nedeniyle ‘ düşündükten sonra anlamlı bir söz söylüyor gibi’ şeklinde değiştirilmiştir.’ Bu öyle bir böğürüştü ki’ girişi de içerisindeki adlaştırma yapısı ve yine soyut ifadeler sebebiyle cümleden silinmiştir.)

22.Cümle: Gitgide daha kuvvetlenen keskin bir gübre kokusu beni daha çok buraya yaklaştırdı.

Uyarlanmış Cümle: Her dakika daha fazla gübre kokusu geliyordu. Bu koku ile buraya daha çok yaklaştım.

(‘Gitgide daha kuvvetlenen keskin bir gübre kokusu’ ifadesi içerdiği soyut sıfat (keskin koku) ve sıfat fiil yapısı sebebiyle ‘Her dakika daha fazla gübre kokusu geliyordu’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘gübre kokusu beni daha çok buraya yaklaştırdı’ ifadesi

içerdiği ettirgen yapı sebebiyle 'Bu koku ile buraya daha çok yaklaştım' şeklinde değiştirilmiştir.)

23.Cümle: Köy yaşayan, çalışan bir mahluktur ve bu koku onun ter kokusudur.

Uyarlanmış Cümle: Köy canlı ve çalışan bir canlıdır ve bu koku onun ter kokusudur.
('yaşayan' ve 'çalışan' sıfat fiil yapıları 'canlı' ve 'çalışkan' sıfatları ile değiştirilmiş ve yakın anlam elde edilmiştir.)

24.Cümle: Dünyada hiçbir koku beni bu kadar saramamış, kafamdan birbiri arkasına bu kadar çok hatıralar yuvarlayıp geçirmemiştir.

Uyarlanmış Cümle: Dünyada hiçbir koku beni bu kadar etkilemedi. Bu koku ile bir çok hatırayı hatırlıyordum.

('saramamıştı' ve 'geçirmemiştir' görülen geçmiş zamanın hikayesi birleşik zamanlı yapılar seviye üstü olduğundan 'etkilemedi' ve 'hatırlıyordum' şeklinde benzer anlamları verecek şekilde değiştirilmiştir. Anlama doğrudan katkısı olmayan betimleme cümleleri de aynı gerekçe ile silinmiştir.)

25.Cümle: Kahvenin önünde birkaç ihtiyardan başka kimse kalmamıştı.

Uyarlanmış Cümle: Kahvenin önünde birkaç ihtiyardan başka kimse yoktu.

(Duyulan geçmiş zamanın hikayesi birleşik zamanı seviye üstü olduğundan 'kalmamıştı' ifadesi 'yoktu' ile değiştirilmiştir.)

26.Cümle: Beni görünce yerlerinden kalkmadan baktılar.

Uyarlanmış Cümle: Beni gördüler. Yerlerinden kalkmadan baktılar.

(-Inca gramer yapısı seviye üstü olduğundan cümle ikiye bölünmüştür. 'görünce' ifadesi 'gördüler' şeklinde değiştirilip birinci cümle bitirilmiştir.)

27.Cümle: Yanlarına gidip oturdum; kim olduğumu anlattım.

Uyarlanmış Cümle: Yanlarına gidip oturdum; kendimi onlara tanıttım.

('kim olduğumu anlattım' ifadesi içerdiği ulaş sebebiyle sözdizimsel değiştirme ile 'kendimi onlara tanıttım' şeklinde değiştirilmiştir.)

28.Cümle: İçlerinden biri **muhtarmış**.

Uyarlanmış Cümle: İçlerinden biri muhtarmış.

(Cümle korunmuştur.)

29.Cümle: Benden önceki öğretmen gideli altı ayı geçtiğini, o zamandan beri okulun kapalı durduğunu söyledi:

Uyarlanmış Cümle: ‘Senden önceki öğretmen altı ay kadar önce gitti, o zamandan beri okul kapalı.’ dedi.

(‘gideli’ ‘durduğunu’ ifadeleri seviye üstü gramer yapıları içerdiği için cümle doğrudan aktarım cümlesine çevrilmiştir.)

30.Cümle: -Daha harmanların hepsi kaldırılmadı.

Uyarlanmış Cümle: -Daha harman kalkmadı.

(‘kaldırılmadı’ ettirgen yapılı fiil seviye üstü olduğundan ettirgen ekinden kurtarılmış ve özenin yapısı gereği anlamlı bir yapı elde edildiğinden bu şekilde bırakılmıştır.)

31.Cümle: Çocuklar okula falan gelmezler.

Uyarlanmış Cümle: Çocuklar okula falan gelmezler.

(Cümle korunmuştur.)

32.Cümle: Beş on gün oturup dinlenirsin!- dedi.

Uyarlanmış Cümle: Beş on gün oturup dinlenirsin!- dedi.

(Cümle korunmuştur.)

33.Cümle: Çocukları toplamak, dersleri yoluna koymak pek güç olmadı.

Uyarlanmış Cümle: Çocukları toplamak, dersleri düzenlemek çok zor olmadı.

(‘dersleri yoluna koymak’ ifadesi içerdiği deyimın soyutluğu nedeniyle ‘dersleri düzenlemek’ şeklinde, ‘pek güç olmadı’ ifadesi de kullanım sıklığı sebebi ile ‘çok zor olmadı’ şeklinde değiştirilmiştir.)

34.Cümle: Köylüler kendi dilleriyle konuşanları anlamakta gecikmiyorlar.

Uyarlanmış Cümle: Ben de köylüler gibi konuşuyordum. Onları anlıyordum. Bu yüzden onlar da beni çok çabuk anladılar.

(‘kendi diliyle konuşulanları ‘ ifadesi içerdiği soyut ifadeler ve sıfat fiil yapısı sebebiyle parçalara bölünerek ‘ben de köylüler gibi konuşuyordum. Onları anlıyordum’ şeklinde verilmiştir. ‘anlamakta gecikmiyorlar’ ifadesi de soyut kelimeler nedeniyle daha bilindik kelimelerle ‘Bu yüzden onlar da beni çok çabuk anladılar’ şeklinde değiştirilmiş ve anlam bütünlüğü korunmuştur.)

35.Cümle: Şimdilik hiçbir şeyden şikayetçi değilim.

Uyarlanmış Cümle: Şimdilik hiçbir şeyden şikayetçi değilim.

(Cümle korunmuştur.)

36.Cümle: Yalnız bir yol meselesi var ki, bunu kendime iş edindim ve aylardır uğraşıyorum.

Uyarlanmış Cümle: Sadece bir yol problemi var. Aylardır bu problemle uğraşıyorum. *(‘mesele’ kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan ‘problem’ kelimesi ile değiştirilmiştir. ‘kendime iş edindim’ deyim grubu içeren ifade seviyeye uygun olmadığı için silinmiştir. İkinci cümleye edat grubu eklenerek anlaşılabilirlik artırılmaya çalışılmıştır.)*

37.Cümle: İlk geldiğim gün kamyonda canımı çıkaran o yol, meğer bütün vilayetin en büyük derdiymiş.

Uyarlanmış Cümle: Sonradan anladım, aslında bu problem bütün vilayetin en büyük derdiymiş.

(İçerdiği seviye üstü ulaş ve ortaç yapıları sebebiyle ‘ ilk geldiğim gün kamyonda canımı çıkaran o yol’ ifadesi önceki cümle referans gösterilerek silinmiştir ve anlam bu şekilde muhafaza edilmiştir.)

38.Cümle: Herkes mahsulünü, yolcusunu bunun üzerinden geçirmeye mecbur.

Uyarlanmış Cümle: Herkes ürünü, yolcusu için bu yolu kullanmak zorunda.

(‘mahsul’ kelimesi kullanım sıklığı daha yüksek olan ‘ürün’ ile değiştirilmiştir. ‘bunun üzerinden’ ifadesi anlam açıklığı sağlamak için ‘bu yoldan’ ile değiştirilmiştir.

‘geçirmeye mecbur’ ifadesi de hem içerdiği adlaştırma yapısı hem de ettirgen gramer yapısı sebebiyle ‘bu yolu kullanmaya mecbur’ şeklinde değiştirilmiştir.)

39.Cümle: Başka yol yok ve buna da yol demek için pek bol keseden atmak lazım.

Uyarlanmış Cümle: Başka yol yok ve buna da yol demek çok zor.

(‘bol keseden atmak’ deyimi A2 seviyesinin üzerinde bir kullanım olduğu için cümleden silinmiştir ve cümle anlamı koruyacak şekilde ‘ çok zor’ olarak değiştirilmiştir.)

40.Cümle: İşin garibi, vilayet merkezini altmış kilometre uzaktaki demiryoluna bağlayan yol da bu!..

Uyarlanmış Cümle: İşin garibi, demiryolu vilayet merkezine altmış kilometre uzakta ve bağlantı için tek yol bu yol!..

(‘bağlayan’ sıfat fiil ifadesi seviye üstü olduğundan cümle iki parça şeklinde değiştirilmiştir.)

41.Cümle: Herhalde daha mühim işler bunun yapılmasını bu kadar geri bırakmış.

Uyarlanmış Cümle: Herhalde daha önemli işler vardı. Bu yüzden yol böyleydi.

(‘mühim’ kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan ‘önemli’ ile değiştirilmiştir. ‘bunun yapılmasını geri bırakmış’ ifadesi içerdiği adlaştırma yapısı ve soyut ifadeler sebebiyle değiştirilmiştir.)

42.Cümle: Ben, hem bizim köyden, hem de başka köylerden vilayete müracaat ettirdim; yolun yaptırılmasının ne kadar lazım olduğunu dilim döndüğü kadar anlattım.

Uyarlanmış Cümle: Ben hem bizim köydeki insanlara hem başka köylerdeki insanlara yolun önemi anlattım. Onlara ‘ Gidin ve vilayet merkezine başvuru yapın, dilekçe yazın.’ dedim.

(‘müracaat ettirdim’ ifadesi içerdiği ettirgen yapı sebebiyle direkt aktarım cümlesi şeklinde tekrar verilmiştir. Durumu daha net ifade edebilmek için ‘dilekçe yazın’ ifadesi cümleye eklenmiştir. ‘dilim döndüğü kadar’deyimi seviye üstü olduğundan cümleden çıkarılmıştır.)

43.Cümle: Uzun istidaları hükümet memurları pek okumazlar diye, her fikrimi ayrı bir istidaya yazarak bunları ayrı ayrı köylerden verdirdim.

Uyarlanmış Cümle: Memurlar uzun dilekçeleri pek okumazlar diye, her fikrimi ayrı ayrı dilekçelere yazdım ve bunları ayrı ayrı köylerden verdim.
('istida' kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan 'dilekçe' ile değiştirilmiştir.)

44.Cümle: Böylece hepsi okunmuş olacak.

Uyarlanmış Cümle: Böylece hepsini okuyacaklar, diye düşündüm.
('okunmuş olacak' ortaç yapısı seviye üstü olduğundan direkt aktarım cümlesi şeklinde verilmiştir.)

45.Cümle: Yolun yapılmasında köylünün nasıl yardımı olacağına dair de birçok fikirler ileri sürdüm.

Uyarlanmış Cümle: Yol yapımı için köylü nasıl yardım edebilir? Bu konu hakkında da birçok fikir söyledim.
(Adlaştırma yapısı ve ulaş yapısı içeren cümle bu sebeple tekrar yazılmıştır. 'yol yapılmasında' ifadesi 'yol yapımında' şeklinde 'nasıl yardımcı olacağı' ifadesi 'nasıl yardımcı olabilir' şeklinde değiştirilmiştir. 'birçok fikirler ileri sürdüm' ifadesi seviye için soyut kaldığından 'birçok fikir söyledim' şeklinde değiştirilmiştir.)

46.Cümle: Geçenlerde şehre gittiğim zaman maarif müdürü bana biraz tuhaf muamele etti.

Uyarlanmış Cümle: Geçenlerde şehre gittim. O zaman Milli Eğitim Müdürü bana biraz tuhaf davrandı.
('gittiğim zaman' ulaş ifadesi 'gittim. O zaman' şeklinde değiştirilmiştir. ' maarif müdürü' ifadesi kullanım sıklığı gerekçesi ile 'milli eğitim müdürü' şeklinde değiştirilmiştir.)

47.Cümle: Kızıyor da kızdığını belli etmeyip alay etmeyi tercih ediyor gibiydi.

Uyarlanmış Cümle: Kızıyor ama belli etmiyor, bunun yerine benimle alay ediyor gibiydi.

(‘kızdığını’ortaç yapısı seviye üstü olduğu için değiştirilmiştir. ‘alay etmeyi tercih ediyor’ ifadesi de adlaştırma yapısı gereği değiştirilmiştir.)

48.Cümle: Neden diye merak ettim.

Uyarlanmış Cümle: Neden diye merak ettim

(Cümle korunmuştur.)

49.Cümle: Sonra laf arasında:

-Siz okul dışındaki işlerle de uğraşacak vakit bulabiliyorsunuz galiba, talebeniz pek mi az?- dedi.

Uyarlanmış Cümle: Sonra laf arasında:

-Siz okul dışındaki işlerle de uğraşmak için vakit bulabiliyorsunuz galiba, öğrenciniz çok mu az?- dedi.

(‘uğraşacak vakit’ ifadesi içerdiği ortaç yapısı sebebiyle ‘uğraşmak için vakit’ olarak değiştirilmiştir. ‘talebe’ kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan ‘öğrenci ‘ ile değiştirilmiştir. ‘pek’ derece zarfı da yine daha sık kullanılan ‘çok ‘ile değiştirilmiştir.)

50.Cümle: Az değil ama, o da vazifem değil mi?- diye cevap verdim

Uyarlanmış Cümle: Az değil ama, o da görevim değil mi?- diye cevap verdim.

(‘vazife’ kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan ‘görev’ ile değiştirilmiştir.)

51.Cümle: Alaycı gözlerini üstümde gezdirdi.

Uyarlanmış Cümle: Alaycı bir ifade ile bana baktı.

(‘gözlerini üstümde gezdirdi’ ifadesi seviye için soyut anlam ifade ettiğinden ‘bana baktı ‘ şeklinde değiştirilmiştir.)

52.Cümle: Bir şey söylemedi.

Uyarlanmış Cümle: Bir şey söylemedi.

(Cümle korunmuştur.)

53.Cümle: Sonra dışarıda, kahvede arkadaşlardan duydum.

Uyarlanmış Cümle: Sonra dışarıda, kahvede arkadaşlardan duydum

(Cümle korunmuştur.)

54.Cümle: Maarif müdürü bana kızgınmış.

Uyarlanmış Cümle: Milli Eğitim Müdürü bana kızgınmış.

(‘Maarif Müdürü’ ifadesi kullanım sıklığı gerekçesi ile ‘Milli Eğitim Müdürü’ olarak değiştirilmiştir.)

55.Cümle: Ben köylülere Teşkilatı Esasiye Kanunu’nu (Anayasa) okumuş, anlatmıştım.

Uyarlanmış Cümle: Ben köylülere bir gün Anayasayı okudum, anlattım.

(‘okumuştum, anlatmıştım’ geçmiş zamanın hikayesi birleşik zaman ifadesi seviye üstü olduğundan belirsiz geçmiş zaman sıfatı kullanılarak basit geçmiş zamana dönüştürülmüştür.)

56.Cümle: Kadastro’da işi olan bir köylü bir istida vermiş, bir müddet sonra da cevap istemiş.

Uyarlanmış Cümle: Kadastro’da işi olan bir köylü bir dilekçe vermiş, bir süre sonra da cevap istemiş.

(‘iş olan’ ifadesi seviye üstü olmasına rağmen Anlaşılır Girdi Kuramı ilkeleri gereği değiştirilmemiştir. ‘bir müddet’ ifadesi kullanım sıklığı gereği ‘ bir süre ‘ olarak değiştirilmiştir.)

57.Cümle: Ne cevabı, denince: -Basbayağı cevap vereceksiniz! Mecbursunuz! Kanun var!- diye dayatmış.

Uyarlanmış Cümle: Ne cevabı, demişler. O zaman: - Cevap vereceksiniz! Mecbursunuz! Kanun var!- diye ısrar etmiş.

(‘denince’ ulaş yapısı seviye üstü olduğundan ‘demişler, o zaman:’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘basbayağı’ ifadesi seviye için soyut kaldığından silinmiştir. ‘dayatmış’ ifadesi kullanım sıklığı gereği ‘ ısrar etmiş’ şeklinde değiştirilmiştir.)

58. Cümle: Sormuşlar, araştırmışlar, kanunu benden öğrendiğini anlayınca maarif müdürüne şikayet etmişler.

Uyarlanmış Cümle: Bu adam kanunu nereden öğrendi?, diye sormuşlar, araştırmışlar. Sonra fark etmişler ki benden öğrendi. O zaman Milli Eğitim Müdürüne şikayet etmişler.

(‘öğrendiğini’ ve ‘anlayınca’ ifadeleri içerdiği ulaş yapıları gereği değiştirilmiş ve direkt aktarım cümlesi şeklinde verilmiştir.)

59.Cümle: Hele bu yol işiyle bu kadar uğraştığıma kızanlar pek çok.

Uyarlanmış Cümle: Bu yol işi ile çok uğraşıyordum. Bu yüzden pek çok kişi bana kızıyordu.

(‘uğraştığıma kızanlar pek çok’ ifadesinde, içerdiği ortaç yapıları seviye üstü olduğundan ‘bu yol işiyle çok uğraşıyordum. Bu yüzden pek çok kişi bana kızıyordu’ şeklinde iki cümle olarak değiştirilmiştir.)

60.Cümle: Bir alakaları olduğundan değil, iş olsun diye kızıyorlar.

Uyarlanmış Cümle: Onların bu işle alakaları yoktu. Bana yol için kızmıyorlardı. Sebepsiz şekilde sadece kızıyorlardı.

(‘alakaları olduğundan değil, iş olsun diye’ ifadeleri içerdiği ulaş yapısı ve deyim sebebiyle sözdizimsel değiştirme üç cümle şeklinde seviyeye uygun gramer yapıları ile tekrar yazılmıştır.)

61.Cümle: Benim öğretmen olduğum köyde oldukça zengin bir Rüstem Ağa var.

Uyarlanmış Cümle: Bizim köyde çok zengin bir Rüstem Ağa var.

(‘öğretmen olduğum köyde’ yapısındaki ortaç eki değiştirilmiş ‘bizim köyde’ olarak ifade edilmiştir.. ‘oldukça’ ifadesi daha sık kullanılan yakın anlamlısı ‘çok’ kelimesi ile değiştirilmiştir.)

62.Cümle: Şehirde arabacı dükkanı işletiyor, yaylıları, kağnıları tamir ediyor.

Uyarlanmış Cümle: Şehirde arabacı dükkanı var, yaylıları, kağnıları tamir ediyor.

(‘dükkan işletmek’ ifadesi seviye için temel anlam dışında bir ifade olduğundan ‘dükkanı var’ şeklinde değiştirilmiştir.)

63.Cümle: Bunun istida veren köylere gidip benim aleyhime sözler söylediğini duydum.

Uyarlanmış Cümle: Ben sonradan duydum ki Rüstem Ağa dilekçe veren köylere gidip benim için kötü sözler söylüyordu.

(‘ istida’ kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan ‘dilekçe’ ile değiştirilmiştir. ‘söylediğini duydum’ ifadesi içerdiği ortaç yapısı gereği değiştirilmiştir. ‘bunun’ işaret zamiri anlam açıklığı sağlaması amacıyla ‘Rüstem Ağa’nın ‘ şeklinde değiştirilmiştir.)

64.Cümle: Pek şaşmadım.

Uyarlanmış Cümle: Pek şaşmadım.

(Cümle korunmuştur.)

65.Cümle: Bütün teşebbüslerden henüz bir şey çıkmadı.

Uyarlanmış Cümle: Bütün girişimlerden henüz bir sonuç çıkmadı.

(‘teşebbüs’ kelimesi ‘girişim’ ile değiştirilmiş, ‘henüz bir şey çıkmadı’ ifadesi soyut kaldığı için ‘henüz bir sonuç çıkmadı’ şeklinde değiştirilmiştir.)

66.Cümle: Ara sıra bu işin arkasını bırakacak oluyorum.

Uyarlanmış Cümle: Ara sıra bu işten vazgeçmek istiyorum.

(‘bırakacak oluyorum’ ol- yardımcı fiili kurulan yapı seviye üstü olduğundan yakın anlamlı olacak şekilde ‘vazgeçmek istiyorum’ şeklinde değiştirilmiştir.)

67.Cümle: (Çünkü hükümetteki, hele nafiadaki (Eskiden Nafia (Bayındırlık) Vekaleti’nin kentteki yönetim birimi.) memurlar benimle açıktan açığa alay ediyorlar.)

Uyarlanmış Cümle: (Çünkü bazı memurlar benimle alay ediyorlar.)

(Parçanın anlam bütünlüğü açısından kritik öneme sahip olmayan detay cümleler içerdiği eski kelimeler ve seviye üstü gramerler nedeniyle silme tekniği gereği silinmiştir.)

68.Cümle: Fakat akşamları köyde, istasyondan dönen arabaların, kağnıların ve zavallı hayvanların halini görünce içim acıyor.

Uyarlanmış Cümle: Akşamları arabalar, kağnılar ve zavallı hayvanlar istasyondan dönüyor. Bunları görüyorum ve çok üzülüyorum.

(‘dönen’ ‘görünce’ kelimeleri içerdği seviye üstü ortaç ve ulaç yapıları sebebiyle değiştirilmiştir. Cümle yeniden iki cümle halinde yazılmıştır.)

69.Cümle: Kendi kendime: -Başladığın işi yarıda bırakma iki gözüm, sana yakışmaz!- diyorum.

Uyarlanmış Cümle: Kendi kendime: -Bir işe başladın, bu işi yarım bırakma. Bu sana yakışmaz!’ diyorum.

(‘başladığın’ ortaç yapısı seviye üstü olduğundan ‘başladın, bu işi’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘iki gözüm’ ifadesi seviye için anlaşılma zorluğu yaratacak bir kullanım olması sebebiyle cümleden silinmiştir.)

70.Cümle: Ne de uzun muameleleri varmış böyle şeylerin.

Uyarlanmış Cümle: Ne de uzun prosedürleri varmış böyle işlerin.

(‘muamele’ kelimesi yerine kullanım sıklığı gereğiyle ‘prosedür’ kelimesi kullanılmıştır. ‘şey’ yerine anlam açıklığı sebebiyle ‘iş’ kelimesi kullanılmıştır)

71.Cümle: Vilayet konağında bizim istidaların girip çıkmadığı oda kalmadı.

Uyarlanmış Cümle: Vilayet konağında bizim dilekçelerimiz neredeyse tüm odalara girip çıktı.

(‘istida’ kelimesi kullanım sıklığı sebebiyle ‘dilekçe’ ile değiştirilmiştir. ‘girip çıkmadığı oda’ ifadesi içerdği ortaç yapısı sebebiyle ‘neredeyse tüm odalara girip çıktı’ şeklinde değiştirilmiştir.)

72.Cümle: Köylüler bile benim bu **gayretime** şaşıyorlar.

Uyarlanmış Cümle: Köylüler bile benim bu gayretime şaşıyorlar.

(Cümle korunmuştur.)

73.Cümle: Onlarda da bu işin sonu çıkacağına dair bir ümit yok.

Uyarlanmış Cümle: Onlarda bu işin bir sonucu olmayacak, diye düşünüyordu.

(‘çıkacağına dair’ bağlama ulacı yapısı seviye üstü olduğundan, cümle aktarım cümlesi halinde tekrar yazılmıştır.)

74.Cümle: Hala bir şey çıkmadı...

Uyarlanmış Cümle: Hala bir şey çıkmadı...

(Cümle korunmuştur)

75.Cümle: Galiba bu yolu yapmayacaklar.

Uyarlanmış Cümle: Galiba bu yolu yapmayacaklar.

(Cümle korunmuştur.)

76.Cümle: Köylü de bana yardım etmiyor.

Uyarlanmış Cümle: Köylü de bana yardım etmiyor.

(Cümle korunmuştur.)

77.Cümle: Pek ölü mahluklar...

Uyarlanmış Cümle: Ölü gibiler.

(‘pek ölü mahluklar’ ifadesi içerdiği ‘mahluk’ kelimesinin ve genel cümle anlamının seviye üstü olması sebebiyle ‘ ölü gibiler’ şeklinde değiştirilmiştir.)

78.Cümle: Belki de pek akıllı mahluklar da, boşuna yere uğraşmak istemiyorlar.

Uyarlanmış Cümle: Belki de pek akıllılar bu yüzden boşuna yere uğraşmak istemiyorlar.

(‘mahluk’ kelimesi seviye üstü bir ifade olduğundan ve çıkarılması cümle anlam bütünlüğünü bozmayacağından cümleden silinmiştir. ‘da’ bağlacı seviye üstü olduğundan ‘ bu yüzden ‘ ile değiştirilmiştir.)

79.Cümle: İçimde hiç şevk kalmadı.

Uyarlanmış Cümle: İçimde hiç istek kalmadı.

(‘şevk’ kelimesi kullanım sıklığı açısından ‘ istek’ kelimesi ile değiştirilmiştir.)

80.Cümle: İnsana birkaç kelime ile cevap verseler yine neyse, fakat ne evet, ne hayır!...

Uyarlanmış Cümle: İnsana birkaç kelime ile cevap verseler yine neyse, fakat ne evet, ne hayır!...

(Cümle korunmuştur.)

81.Cümle: Sanki bu istidaları ses vermez bir derin kuyuya atmışız...

Uyarlanmış Cümle: Sanki bu dilekçeleri derin bir kuyuya atmışız gibi...

('istida' kelimesi kullanım sıklığı gerekçesi ile ' dilekçe' olarak değiştirilmiştir. 'ses vermez bir derin kuyu' sıfat tamlaması yapısı içerdiği ortaç sebebiyle ' derin bir kuyu' olarak değiştirilmiştir.)

82.Cümle: Akşamları köyün yanı başındaki sırta çıkarak uzakta tozlara bulanıp uzanan yolu seyrediyorum.

Uyarlanmış Cümle: Akşamları köyün yanındaki tepeye çıkıyordum ve uzaktaki tozlu, uzun yolu seyrediyordum.

('yanı başındaki' ifadesi seviye için fazla soyut kaldığından 'yanındaki' olarak, 'sırt' ifadesi eş anlamlısı sebebiyle anlam karışıklığı yaratmaması için 'tepe' kelimesi ile 'uzanan' sıfat fiil yapısı da 'uzun yol' olarak değiştirilmiştir.)

83.Cümle: Bazan tozdan bembeyaz olmuş ve üstüne sepetlerle denkler sarılmış bir kamyon görünüyor, bir bataklıkta dizlerini kaldırıp indirerek yürüyen bir insan gibi ileri geri sallanarak, yıkılacak gibi olarak, ağır ağır ilerliyor.

Uyarlanmış Cümle: Bazen tozdan dolayı bembeyaz bir kamyon görünüyor, bir bataklıktaki insan gibi ileri geri sallanarak ağır ağır ilerliyor.

('tozdan bembeyaz olmuş, üstüne sepetlerle denkler sarılmış bir kamyon' ifadesindeki ortaç yapıları seviye üstü olduğundan ve belirttikleri sıfatlar parçanın anlam bütününe doğrudan katkı sağlamayıp seviye için iler düzey kelimeler içerdiğinden ' tozdan dolayı bembeyaz bir kamyon' şeklinde değiştirilmiştir. 'bir bataklıkta dizlerini kaldırıp indirerek yürüyen bir insan gibi ileri geri sallanarak, yıkılacak gibi olarak, ağır ağır ilerliyor' ifadesi de aynı şekilde içerdiği uzun betimlemeler ve ortaç yapıları gereği sadeleştirilerek 'bir bataklıktaki insan gibi ileri geri sallanarak ağır ağır ilerliyor' şeklinde yazılmıştır.)

84.Cümle: Bu o kadar üzücü bir manzara ki, tekniğin en son ifadelerinden biri olan bu makine ile dünyanın bu en iptidai yolunun mücadelesini görmemek için insan gözlerini kapıyor.

Uyarlanmış Cümle: Bu çok üzücü bir manzara. Son teknoloji makine ile dünyanın en ilkel yolunun mücadelesi. Bunu görmek insanı çok üzüyor.

(‘tekniğin en son ifadelerinden biri olan bu makine ile’ ifadesi içerdiği ortaç yapısı ve soyut bağlam sebebiyle ‘Son teknoloji makine ile’ şeklinde, ‘dünyanın bu en iptidai yolunun mücadelesini görmemek için insan gözlerini kapıyor.’ ifadesi de içerdiği kullanım sıklığı düşük olan ‘iptidai’ ve soyut deyimsel ifadeler sebebiyle ‘dünyanın en ilkel yolunun mücadelesi. Bunu görmek insanı çok üzüyor.’ şeklinde değiştirilmiştir.)

85.Cümle: Bazan koşup yolu avuçlarımla düzeltmek, orada hiç olmazsa beş on metrelik bir yeri bir -yol- haline koyarak kendi hisseme düşen vazifeyi yapmış olmak istiyorum.

Uyarlanmış Cümle: Bazen koşmak ve avuçlarımla yolu düzeltmek istiyorum. En azından beş on metrelik bir yeri –gerçek yol- yapmak istiyorum. Bu şekilde rahatlamak istiyorum.

(‘hiç olmazsa’ ve ‘kendi hisseme düşen vazifeyi yapmış olmak’ ifadeleri içerdiği gramer yapıları ve deyimsel ifadeler sebebiyle değiştirilmiş ve cümle üç parça halinde seviyeye uygun şekilde yeniden yazılmıştır.)

86.Cümle: Bizim iş birdenbire canlandı.

Uyarlanmış Cümle: Bizim iş aniden canlandı.

(‘birdenbire’ kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan ‘aniden’ ile değiştirilmiştir.)

87.Cümle: Geçenlerde şehre büyüklerimizden biri gelmiş.

Uyarlanmış Cümle: Geçenlerde şehre önemli bir kişi gelmiş.

(‘büyüklerimizden biri’ ifadesi Türk kültürüne yabancı biri için anlam açısından net olmadığı için ‘önemli bir kişi’ olarak değiştirilmiştir.)

88.Cümle: Otomobili ne kadar rahat da olsa bu yol yine kendini hissettirmiş olacak ki, bir laf arasında valiye bundan bahsetmiş, vali de hemen atılarak: -İlk düşündüğümüz şeylerden biri de budur, hemen bu sene yaptırmak istiyoruz, projeleri hazırlanıyor.

Uyarlanmış Cümle: Özel arabasıyla gelmiş ancak yine de yolun bozukluğu dikkatini çekmiş ve valiye bundan bahsetmiş. Vali de hemen cevap vermiş: -Bu sorunu biz de öncelikle düşünüyoruz, hemen bu sene yolu yenilemek istiyoruz.

(‘Otomobili ne kadar rahat da olsa bu yol yine kendini hissettirmiş olacak ki’ ifadesi içerdiği seviye üstü gramer yapıları ve bağlam nedeniyle ‘Özel arabasıyla gelmiş ancak yine de yolun bozukluğu dikkatini çekmiş’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘vali de hemen atılarak’ ifadesindeki ‘atılmak’ fiilinin içerdiği anlam yine seviye için soyut kalacağından ‘Vali de hemen cevap vermiş’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘İlk düşündüğümüz şeylerden biri de budur, hemen bu sene yaptırmak istiyoruz, projeleri hazırlanıyor.’ ifadesi içerdiği ortaç, ettirgen ve edilgen yapılar sebebiyle aynı anlamı verecek şekilde ‘Bu sorunu biz de öncelikle düşünüyoruz, hemen bu sene yenilemek istiyoruz.’ şeklinde değiştirilmiştir.)

89.Cümle: Hatta asfalt yaptırmayı bile düşünüyoruz...

Uyarlanmış Cümle: Hatta yol için asfalt düşünüyoruz.

(‘yaptırmayı bile düşünüyoruz’ ifadesi içerdiği ettirgen ve adlaştırma yapıları sebebiyle ‘yol için asfalt düşünüyoruz’ şeklinde değiştirilmiştir.)

90.Cümle: Acaba bu yol asfalt olsa şehrimizi sık sık şerefendirir misiniz?- demiş.

Uyarlanmış Cümle: Acaba bu yol asfalt olsa şehrimize sık sık gelir misiniz?- demiş. *(‘şerefendirmek’ ifadesi seviye için fazla soyut kalacağından ‘gelmek’ fiili değiştirilmiştir.)*

91.Cümle: O büyük zat da:

-Gelirim tabii...- diye cevap vermiş.

Uyarlanmış Cümle: O önemli kişi de:

-Gelirim tabii...- diye cevap vermiş.

(‘büyük zat’ ifadesi seviye için soyut anlam ifade ettiğinden daha önce kullanıldığı şekli ile ‘önemli kişi’ olarak değiştirilmiştir.)

92.Cümle: Bunun üzerine asfalt meselesi aldı yürüdü.

Uyarlanmış Cümle: Bunun üzerine herkes asfalt meselesini konuşuyordu.

(‘asfalt meselesi aldı yürüdü’ deyimini seviye için uygun bir kullanım olmadığından anlaşılabilirliğini artırmak için cümle ‘herkes asfalt meselesini konuşuyordu’ şeklinde değiştirilmiştir.)

93.Cümle: Ben meğer uykudaymışım, vali projelerden bahsediyor...

Uyarlanmış Cümle: Ben meğer uykudaymışım, vali projelerden bahsediyor...

(Cümle korunmuştur.)

94.Cümle: Demek zannettiğim kadar bu işe lakayt değıllermiş, yalnız gürültüsüz, şatafatsız bir şekilde halka hizmet etmeyi daha uygun buluyorlarmış.

Uyarlanmış Cümle: Ben, onlar bu konuyla çok ilgisiz, diye düşünüyordum. Aslında öyle değıllermiş. Sadece gösterişsiz, sade bir şekilde halka hizmet etmek daha uygun, diye düşünüyörlarmış.

(‘zannettiğim kadar’ ‘hizmet etmeyi uygun buluyorlarmış’ ifadeleri içerdğı seviye üstü gramer yapıları sebebiyle ‘gürültüsüz, şatafatsız’ sıfatları da anlam olarak seviye üstü görölmesi sebebiyle cümleden silinmiştir ve cümle seviyeye uygun şekilde: ‘Ben, onlar çok bu konuyla çok ilgisiz, diye düşünüyordum’, ‘Sadece gösterişsiz, sade bir şekilde halka hizmet etmek daha uygun, diye düşünüyörlarmış.’ aktarım cümlesi olarak değıştirilmiştir.)

95.Cümle: Fakat bu sessizliğin aksine olarak bu sefer de iş pek yaygaraya verildi.

Uyarlanmış Cümle: Fakat bu sefer ortalık sessiz değıldi, herkes bu haberleri konuşuyordu.

(‘sessizliğin aksine’ ifadesi seviye için uygun bir ifade olmadığından daha önceki sessizliğe atıfta bulunarak cümle ‘fakat bu sefer ortalık sessiz değıldi’ şeklinde değıştirilmiştir. ‘iş pek yaygaraya verildi’ ifadesi de içerdğı deyim ve edilgen yapı sebebiyle ‘ herkes bu haberleri konuşuyordu’ şeklinde değıştirilmiştir.)

96.Cümle: Vilayetin, yemek listesi büyüklüğünde haftalık gazetesinin yarısını asfalt şose havadisleri dolduruyor.

Uyarlanmış Cümle: Vilayetin, yemek listesi kadar büyük bir haftalık gazetesi vardı.

Bu gazetenin yarısında asfalt yol haberleri vardı.

(‘Vilayetin, yemek listesi büyüklüğünde haftalık gazetesinin yarısını’ ifadesi içerdiği uzun zincirleme ad tamlaması yapısının anlamı zorlaştırması sebebiyle cümle ikiye bölünmüştür ve seviyeye uygun basitlikte yeniden yazılmıştır. ‘Vilayetin, yemek listesi kadar büyük bir haftalık gazetesi vardı.’ , ‘bu gazetenin yarısında’. ‘asfalt şose havadisleri’ ifadesi kullanıl sıklığı yüksek olan kelimeler kullanılarak ‘asfalt yol haberleri’ şeklinde değiştirilmiştir.)

97.Cümle: Köyde de itibarım artar gibi oldu.

Uyarlanmış Cümle: Benim de köyde saygınlığım arttı gibi hissediyordum.

(‘artar gibi oldu’ ifadesi C1 seviyesi gramer yapıları içerdiğinden aynı anlamı verecek şekilde ‘arttı gibi hissediyordum’ değiştirilmiştir. ‘itibar’ kelimesi kullanım sıklığı daha yüksek olan ‘saygınlık’ ile değiştirilmiştir.)

98.Cümle: Bizim köylülerin insana muamele edişleri zaten barometre gibi.

Uyarlanmış Cümle: Zaten bizim köylüler insana bazen iyi bazen kötü davranıyor.

(‘muamele edişleri zaten barometre gibi’ ifadesi içerdiği ironi ve teşbihin seviye üstü olması sebebiyle ve içerdiği adlaştırma yapısı sebebiyle ‘bizim köylüler insan bazen iyi bazen kötü davranıyor’ şeklinde değiştirilmiştir.)

99.Cümle: Bence bu yolu asfalt yapmaya şimdilik hiç lüzum yoktu.

Uyarlanmış Cümle: Bence bu yol için asfalta şimdilik hiç gerek yoktu.

(‘yapmaya’ adlaştırma ifadesi seviye üstü olması sebebiyle cümleden silinmiştir ve ‘asfalt’ kelimesine getirilen yönelme durum eki ile anlam karşılanmıştır. ‘lüzum yoktu’ ifadesi de kullanım sıklığı yüksek olan ‘gerek yoktu’ ile değiştirilmiştir.)

100.Cümle: Üç dört misli fazla masraf edileceğine, bu para daha lüzumlu yerlere harcanabilir ve buraya, kendimize göre bir yol, temiz bir şose yeterdi.

Uyarlanmış Cümle: Üç dört kat fazla masraf etmek doğru değildi. Bunun yerine bu para ile daha gerekli işler yapmak mümkündü. Buraya kendimize göre bir yol, temiz bir şose yeterdi.

(‘Üç dört misli fazla masraf edileceğine’ ifadesindeki ‘-AcAğınA’ yapısı seviye üstü olduğundan ‘Üç dört kat fazla masraf etmek doğru değildi. Bunun yerine’ şeklinde değiştirilmiştir.)

101.Cümle: Fakat belki başka bir düşündükleri var.

Uyarlanmış Cümle: Fakat belki başka bir şey düşünüyorlardı.

(‘düşündükleri var’ ifadesi seviye üstü gramer yapısı içerdiği için cümle anlamını bozmayacak şekilde ‘düşünüyorlardı’ şeklinde değiştirilmiştir.)

102.Cümle: Belki her şeyin son derece mükemmel olmasını istiyorlar.

Uyarlanmış Cümle: Belki her şey son derece mükemmel olsun, diye düşünüyorlar.

(‘her şeyin son derece mükemmel olmasını’ ifadesi içerdiği adlaştırma yapısının seviye üstü olması sebebiyle ‘her şey son derece mükemmel olsun, diye düşünüyorlar’ şeklinde aktarım cümlesine çevrilerek değiştirilmiştir.)

103.Cümle: Bu kadar büyük işlere aklım ermez..

Uyarlanmış Cümle: Bu kadar büyük işlerden anlamam..

(‘aklım ermez’ deyim ifadesi seviye için uygun bir kullanım olmadığından ‘anlamam’ şeklinde değiştirilmiştir.)

104.Cümle: Bir yol olsun da, paramız varsa isterse halı da döşetilsin...

Uyarlanmış Cümle: Yol işi olsun sonra paramız varsa, isterlerse halı da döşetsinler..

(‘bir yol olsun da’ ifadesindeki ‘bundan/ondan sonra’ anlamı var veren ‘da’ seviye için anlaşılması zor bir ifade olduğundan cümleden çıkarılmış ve yerine ‘sonra’ eklenmiştir. ‘döşetilsin’ ifadesindeki edilgen gramer yapısı da seviye üstü olduğundan cümle etken hale getirilmiş ve ‘döşetsinler’ şeklinde değiştirilmiştir.)

105.Cümle: Vali Ankara’ya gitmiş.

Uyarlanmış Cümle: Vali Ankara’ya gitmiş

(Cümle korunmuştur.)

106.Cümle: Tetkikat yapan mühendisler yolun yarım milyona çıkacağını söylemişler, halbuki vilayet bütçesi 350 bin lira...

Uyarlanmış Cümle: Mühendisler araştırma yapmış ve ‘ Yol için yarım milyon masraf olur.’ demişler. Ancak vilayetin bütçesi 350 bin lira.

(‘tetkikat’ ifadesi kullanım sıklığı daha fazla olan ‘araştırma’ ile değiştirilmiştir. ‘tetkikat yapan mühendisler’ ifadesi içerdiği ortaç gramer yapısı gereği ‘mühendisler araştırma yapmış’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘yolun yarım milyona çıkacağını söylemişler’ ifadesindeki ortaç gramer yapısı seviye üstü olduğundan cümle doğrudan anlatım cümlesi şeklinde ‘‘ Yol için yarım milyon masraf olur.’ demişler’’ olarak değiştirilmiştir. ‘halbuki’ ifadesi kullanım sıklığı daha yüksek olan ‘ancak’ ile değiştirilmiştir.)

107.Cümle: Bu parayı bulmak için bankalara müracaat edilmiş, onlar da Maliye Vekaleti’nin kefaleti olmadan para vermemişler, Maliye Vekaleti de Meclis’ten izin almadan kefil olamazmış, hulasa karışık işler vesselam.

Uyarlanmış Cümle: Bu parayı bulmak için bankalara müracaat etmişler. Onlar da maliye bakanlığından izin lazım demişler. Maliye bakanlığı da Meclis’ten izin lazım demiş. Yani karışık işler..

(‘müracaat edilmiş’ ifadesi içerdiği edilgen gramer yapısı sebebiyle ‘(onlar) bu parayı bulmak için bankalara müracaat etmiş’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘Maliye Vekaleti’ kullanım sıklığı açısından ‘Maliye Bakanlığı’ olarak değiştirilmiştir. ‘kefil olmak’ ifadesi seviye için fazla soyut bir anlam olduğundan ‘izin’ ile değiştirilmiş ve aynı anlam ifadesi sağlanmıştır. ‘hulasa karışık işler vesselam’ ifadesi de kalıp olarak seviye için uygun olmadığından cümleden silinmiş ve ‘Yani karışık işler..’ ifadesi cümleye eklenmiştir.)

108.Cümle: Vali bütün bunları yoluna koymak için gitmiş...

Uyarlanmış Cümle: Vali bütün problemleri çözmek için gitmiş...

(‘bütün bunları yoluna koymak için’ ifadesindeki ‘yoluna koymak’ deyiimi seviye için uygun bir kullanım olmadığından anlamı karşılayacak şekilde ‘ problemleri çözmek için’ olarak değiştirilmiştir.)

109.Cümle: Adamcağız bu yol meselesini kendine iş edindi.

Uyarlanmış Cümle: Adamcağız son zamanlarda sürekli bu yol sorunu ile meşguldü.

(‘kendine iş edindi’ deyimini seviye için uygun olmadığından aynı anlam ‘sürekli bu yol sorunu ile meşguldü’ şeklinde verilmeye çalışılmıştır. ‘mesele’ kelimesi de kullanım sıklığı daha fazla olan ‘sorun’ ile değiştirilmiştir.)

110.Cümle: Meclisi Umumi’den tahsisat almak için bir nutuk vermiş, vilayet gazetesinde okudum.

111.Cümle: Bir belagat numunesi.

Uyarlanmış Cümle: Meclisten para almak için özel bir konuşma hazırlamış ve çok güzel konuşmuş. Vilayet gazetesinde okudum.

(‘Meclisi Umumi’ ifadesinin içeriği seviye için anlaşılır olmadığından ve parçanın anlam bütünlüğünü bozmayacağından ‘Meclis’ ile değiştirilmiştir. ‘nutuk vermiş’ ve ‘bir belagat numunesi’ ifadeleri de seviye için anlaşılır olmadığından ‘özel bir konuşma hazırlamış’ ve ‘çok güzel konuşmuş’ şeklinde iki cümle birleştirilerek değiştirilmiştir.)

112.Cümle: Kendisini bu yol işine dört elle sarılmaya sevk eden, o büyük zatın işaretini olduğunu söylüyor ve onun yol yapıldıktan sonra daima geleceğini vaat ettiğini hatırlatıyor.

Uyarlanmış Cümle: Vali ‘Bu yol işiyle bu kadar ilgileniyorum çünkü o önemli kişi bunu işaret etti ve yol olduktan sonra daima geleceğim, diye söz verdi’ diyor.

(‘dört elle sarılmak ‘ deyimini seviye için uygun olmadığından ‘bu işle bu kadar ilgileniyorum’ şeklinde aynı anlam verilmeye çalışılmıştır. ‘o büyük zat’ ifadesi önceki cümlelerde verildiği şekli olan ‘önemli kişi ‘ ile değiştirilmiştir. ‘geleceğini vaat ettiğini hatırlatıyor’ ifadesi içerdiği ortaç yapıları ve ettirgen yapısı sebebiyle doğrudan anlatım cümlesi şeklinde değiştirilmiştir.)

113.Cümle: Hakikaten büyüklerimiz her şeyi görüyorlar ve bir işaretleriyle uyuyanları uyandırıyorlar.

Uyarlanmış Cümle: Hakikaten bu önemli kişiler her şeyi görüyorlar ve bir işaretleriyle uykudaki herkesi uyandırıyorlar.

(‘büyüklerimiz’ ifadesi gerçek anlamıyla kullanılmadığı ve önceki cümlelerde ‘önemli kişi’ olarak verildiği için burada da aynı şekilde değiştirilmiştir. ‘uyuyan herkes’

ifadesindeki ortaç yapısı da seviyede bilinen gramer yapısıyla ‘uykudaki herkes’ şeklinde değiştirilmiştir.)

114.Cümle: Yalnız vali bu yol için halkın da birçok müracaatları olduğundan hiç bahsetmiyor, yolun köylüye ne kadar faydası olacağını da söylemiyor.

Uyarlanmış Cümle: Yalnız vali bu yol için halkın da birçok müracaatları var ve yolun köylüye ne kadar faydası olacak, bunları hiç söylemiyor.

(‘müracaatları olduğundan’, ‘faydası olacağından’ ifadeleri içerdği ulaş yapılarının seviye üstü olmasından dolayı ‘müracaatları var’, ‘faydası olacak’ şeklinde değiştirilmiştir.)

115.Cümle: Belki bunlar herkesin bildiğı şeyler de onun için.

Uyarlanmış Cümle: Belki bunları herkes biliyor, onun için söylemiyor.

(‘belki bunlar herkesin bildiğı şeyler’ ifadesi içerdği ortaç yapısı sebebiyle ‘belki bunları herkes biliyor’ şeklinde değiştirilmiştir. Cümleye yüklem olarak ‘söylemiyor’ eklenmiştir.)

116.Cümle: Her ne ise, bu yol işinde bir damlacık tesirim olduysa ne mutlu bana...

Uyarlanmış Cümle: Her ne ise, bu yol işinde bir damlacık etkim varsa ne mutlu bana...

(‘tesir’ kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan ‘etki’ ile değiştirilmiştir. ‘olduysa’ ifadesi içerdği gramer yapıları sebebiyle daha basite indirgenerek ‘varsa’ olarak değiştirilmiştir.)

117.Cümle: Yolun yapılmasına başlandı bile.

Uyarlanmış Cümle: Yol yapılıyordu.

(‘yolun yapılmasına başlandı bile’ ifadesi içerdği adlaştırma ve edilgen gramer yapıları sebebiyle ‘Yol yapılıyordu’ olarak değiştirilmiştir.)

118.Cümle: Bankalardan borç alınmış, bilmem kaç senede ödenecekmiş.

Uyarlanmış Cümle: Bankalardan borç almışlar, bilmem kaç senede ödeyeceklermiş.

(‘borç alınmış’ ve ‘ödenecemmiş’ ifadeleri içerdiği edilgen yapıların seviye üstü olması sebebiyle ‘(onlar) bankadan borç almışlar’ ve ‘ (onlar) ödeyeceklermiş’ şeklinde değiştirilmiştir.)

119.Cümle: Borç taksitlerine karşılık olmak üzere hastane tahsisatından biraz kırpılmış ve önümüzdeki sene maarif kadrosu biraz kısılacakmış.

Uyarlanmış Cümle: Borç taksitleri için hastane masraflarını biraz azaltmışlar ve önümüzdeki sene eğitim kadrosunu da biraz azaltacaklarmış.

(‘borç taksitlerini karşılık olmak üzere’ ifadesi içerdiği ulaç yapısının seviye üstü olması nedeniyle ‘ Borç taksitleri için’ olarak, ‘kırpılmış’ ve ‘kısılacakmış’ ifadeleri de içerdiği edilgen yapılar sebebiyle ‘(onlar) azaltmış’ ve ‘(onlar) azaltacaklarmış’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘tahsisat’ kelimesi de kullanım sıklığı daha fazla olan ‘masraf’ ile değiştirilmiştir.)

120.Cümle: İşin buraya varacağını hiç düşünmemiştim.

Uyarlanmış Cümle: Bu iş böyle olacak diye hiç düşünmemiştim.

(‘işin buraya varacağını’ ifadesi içerdiği genel adlaştırma yapısının seviye üstü olması sebebiyle ‘bu iş böyle olacak, diye’ şeklinde doğrudan anlatım cümlesine dönüştürülmüştür.)

121.Cümle: Fakat daha ortada bir şey yok.

Uyarlanmış Cümle: Fakat daha ortada bir şey yok.

(Cümle korunmuştur.)

122.Cümle: Vakitsiz telaş etmeyelim.

Uyarlanmış Cümle: Vakitsiz telaş etmeyelim.

(Cümle korunmuştur.)

123.Cümle: Para bulmak isteyince maariften önce akla gelecek çok şeyler var.

Uyarlanmış Cümle: Para bulmak için eğitimden önce akla gelecek çok şeyler var.

(‘maarif’ kelimesi kullanım sıklığı ve parçanın öncesinde de aynı şekilde değiştirilmiş olması sebebiyle ‘eğitim’ ile değiştirilmiştir.)

124.Cümle: Mesela vali çok alakadar olduğu bu yol meselesi için şimdilik vali konağı yaptırmaktan vazgeçebilir...

Uyarlanmış Cümle: Mesela vali bu yol projesi için şimdilik vali konağı yaptırmaktan vazgeçebilir.

(‘alakadar olduğu’ ifadesi hem içerdiği seviye üstü gramer yapısı hem de kelimelerin kullanım sıklığı gerekçesi ile cümleden silinmiştir. ‘yol meselesi’ ifadesi de ‘yol projesi’ şeklinde değiştirilerek anlatım daha somut hale getirilmiştir.)

125.Cümle: Yol ilerliyor, bizim köye ayrılan köşede de hararetli çalışmalar var.

Uyarlanmış Cümle: Yol ilerliyor. Bizim köy yolunda da hararetli çalışmalar var.

(‘bizim köye ayrılan köşe’ ifadesi içerdiği ortaç gramer yapısının seviye üstü olması sebebiyle ‘bizim köy yolunda’ şeklinde değiştirilmiştir.)

126.Cümle: Silindirler gelip gidiyor ve alacalı bulacalı bir sürü köylü amele karıncalar gibi çalışıyor.

Uyarlanmış Cümle: Silindirler gelip gidiyor ve bir sürü köylü işçi karıncalar gibi çalışıyor.

(‘alacalı bulacalı’ sıfat yapıları kelime anlamı olarak seviye üstü olduğundan cümleden silinmiştir. ‘amele’ kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan ‘işçi’ ile değiştirilmiştir.)

127.Cümle: Bu çalışma akşam geç vakte kadar sürüyor, sonra kenardaki çadırlara çekilip yatıyorlar.

Uyarlanmış Cümle: Bu çalışma akşam geç saate kadar sürüyor, sonra işçiler kenardaki çadırlara gidip yatıyorlar.

(‘vakit’ kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan saat ile değiştirilmiştir. ‘çadırlara çekilip yatıyorlar’ ifadesinde yer alan ‘çekilmek’ fiili de temel anlamı dışında kullanıldığı için ‘çadırlara gidip’ şeklinde sözcüksel değiştirme ile değiştirilmiştir.)

128.Cümle: Amelenin çoğu açıkta yatıyor.

Uyarlanmış Cümle: İşçilerin çoğu açıkta yatıyor.

(‘amele’ kelimesi önceki cümlede olduğu gibi aynı gerekçe ile ‘işçi’ ile değiştirilmiştir.)

129.Cümle: Müteahhit çadır yetiştirememiş.

Uyarlanmış Cümle: Müteahhit yeterli sayıda çadır bulamamış.

('çadır yetiştirememiş' ifadesindeki 'yetiştirmek' fiili seviye için soyut anlam ifade ettiğinden cümle 'yeterli sayıda çadır bulamamış' şeklinde değiştirilmiştir.)

130.Cümle: Şafakla beraber tekrar faaliyet başlıyor.

Uyarlanmış Cümle: Şafakla beraber tekrar çalışma başlıyor.

('faaliyet' kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan 'çalışma' kelimesi ile değiştirilmiştir.)

131.Cümle: Bizim köyden de amele yazılanlar var.

Uyarlanmış Cümle: Bizim köyden de işçiler var.

('amele yazılanlar var' ifadesi içerdiği seviye üstü ortaç yapısı ve kelimelerin yan temel anlamı ile kullanılmaması sebebiyle 'bizim köyden de işçiler var' şeklinde değiştirilmiştir.)

132.Cümle: Beş on kuruş kazanıp vergi borcunu ödeyecekler.

Uyarlanmış Cümle: Beş on kuruş kazanıp vergi borcunu ödeyecekler.

(Cümle korunmuştur.)

133.Cümle: Bunlar geceleri köye dönüyorlar; ama pek bitkin bir halde.

Uyarlanmış Cümle: Bunlar geceleri köye dönüyorlar; ama pek yorgun bir halde.

('bitkin' ifadesi kullanım sıklığı daha fazla olan 'yorgun' ile değiştirilmiştir.)

134.Cümle: Müteahhidin başlarına diktği memur ekmek yemek için bile on dakika zor izin veriyormuş.

Uyarlanmış Cümle: Onları kontrol eden memur ekmek yemek için bile on dakika zor izin veriyormuş.

('başlarına diktği memur' ifadesi içerdiği seviye üstü ortaç yapısı ve kullanılan deyim sebebiyle 'onları kontrol eden memur' şeklinde değiştirilmiştir.)

135.Cümle: Bizim köylü önceleri pek lakayttı, fakat taş döşenip asfalt işi başlayınca hepsini bir merak sardı.

Uyarlanmış Cümle: Bizim köylü önceleri pek ilgisizdi, fakat taş döşenip asfalt işi başladı o zaman herkes merak etmeye başladı.

('lakayt' ifadesi kullanım sıklığı daha fazla olan 'ilgisiz' ile değiştirilmiştir. 'taş döşenip asfalt iş başlayınca' ifadesi içerdiği ulaş yapısının seviye üstü olması sebebiyle 'taş döşenip asfalt işi başladı o zaman' şeklinde değiştirilmiştir. 'hepsini merak sardı' ifadesi de içerdiği deyim sebebiyle 'herkes merak etmeye başladı' şeklinde değiştirilmiştir.)

136.Cümle: Kocaman kazanlarda kaynatılıp sonra yerlere dökülen bu kara şeyin üzerinde yürünebileceğini, hele kamyonların ve arabaların geçeceğini pek kabul edemiyorlar.

Uyarlanmış Cümle: Bu kara şeyin (asfalt) üzerinde insanlar yürüyordu, kamyonlar ve arabalar geçiyordu. Bu durum köylüler için biraz tuhaftı bu yüzden bunu pek kabul edemiyorlardı.

('Kocaman kazanlarda kaynatılıp sonra yerlere dökülen bu kara şeyin üzerinde' ifadesinde kullanılan edilgen yapılar, ortaç yapılar cümleyi seviye için anlaşılabilir kılmuştur. Bu gerekçelerle bu ifade cümleden silinmiştir. 'kara şey' ifadesine açıklayıcı olması açısından 'asfalt' eklenmiştir. 'yürünebileceğini' 'geçeceğini' ifadeleri de seviye üstü yapılar olduğundan cümle 'Bu durum köylüler için biraz tuhaftı bu yüzden bunu pek kabul edemiyorlardı' şeklinde yeniden yazılmıştır.)

137.Cümle: Tarlaları bu tarafta olanlar akşamları dönerken yolun kenarındaki hendeğe çömelip sigaralarını tüttürerek silindir in ileri geri gidişine bakıyorlar ve tanıdıkları amelelerle aldıkları yevmiyeler hakkında konuşuyorlar.

Uyarlanmış Cümle: Tarlaları bu civarda olan köylüler akşamları dönerken yolun kenarında oturuyorlar ve sigara içip çalışan silindire bakıyorlardı. Tanıdıkları işçilerle aldıkları para hakkında konuşuyorlardı.

('hendeğe çömelip sigaralarını tüttürerek silindir in ileri geri gidişine bakıyorlar' ifadesi seviye üstü gramer yapıları ve kelimeler içerdiği için 'yolun kenarında

oturuyorlar ve sigara içip çalışan silindire bakıyorlardı' şeklinde değiştirilmiştir.
'yevmiye' kelimesi de seviye için uygun olmadığından 'para' şeklinde değiştirilmiştir.)

138.Cümle: Yol bitti.

Uyarlanmış Cümle: Yol bitti.

(Cümle korunmuştur.)

139.Cümle: Birkaç gün sonra açılış töreni olacak.

Uyarlanmış Cümle: Birkaç gün sonra açılış töreni olacak.

(Cümle korunmuştur.)

140.Cümle: Köyün yanındaki tepeye çıkıp bakınca, uzakta kara bir yılan gibi parlıyor.

Uyarlanmış Cümle: Köyün yanındaki tepeye çıkıp bakınca; yol, uzakta kara bir yılan gibi parlıyor.

(Cümleye anlam netliği açısından 'yol' olarak özne eklenmiştir.)

141.Cümle: İki tarafına ağaç da dikeceklermiş.

Uyarlanmış Cümle: Yolun iki tarafına da ağaç dikeceklermiş.

(Anlam karışıklığının önüne geçmesi açısından cümleye tamlayan eki olarak 'yolun' eklenmiştir.)

142.Cümle: Enfes bir şey doğrusu.

Uyarlanmış Cümle: Harika bir görüntü olacaktır.

('enfes' kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan harika ile değiştirilmiştir. 'enfes bir şey doğrusu' ifadesindeki 'doğrusu' kelimesi karşıladığı anlam olarak seviye üstü bulunduğundan cümle 'Harika bir görüntü olacaktır' şeklinde değiştirilmiştir.)

143.Cümle: Bütün Vilayet halkının buradan nasıl akın akın geçeceğini, nasıl kolaylıkla, kayar gibi istasyona varacağını düşündükçe içimde bir şey hopluyor.

Uyarlanmış Cümle: Bütün Vilayet halkı buradan geçecek, kolaylıkla istasyona varacak, diye düşünüyorum ve heyecanlanıyorum.

('akın akın geçeceğini' , 'kayar gibi istasyona varacağını düşündükçe' ifadeleri içerdiği seviye üstü ortaç ve ulaş yapıları gereği doğrudan anlatım cümlesi şeklinde

değiştirilmiştir: ‘Bütün Vilayet halkı buradan geçecek, kolaylıkla istasyona varacak, diye düşünüyorum’ ‘içimde bir şey hopluyor’ ifadesi de seviye için fazla soyut anlam ifade ettiğinden daha bilindik ifadelerle ‘heyecanlanıyorum’ şeklinde değiştirilmiştir.)

144.Cümle: Yolun sağlamlığı hakkında dedikodular var...

Uyarlanmış Cümle: Yolun sağlamlığı hakkında dedikodular var...

(Cümle korunmuştur.)

145.Cümle: Müteahhit adamakıllı vurdu diyorlar.

Uyarlanmış Cümle: Müteahhit yolsuzluk yaptı, bu işten haksız kazanç elde etti, diyorlar.

(‘adamakıllı vurdu’ ifadesi hem içerdiği anlam hem de kelimelerin seviye için uygun olmaması sebebiyle ‘yolsuzluk yaptı, bu işten haksız kazanç elde etti’ şeklinde değiştirilmiştir.)

146.Cümle: Fakat herhalde dedikodudan ibaret.

Uyarlanmış Cümle: Herhalde hepsi sadece bir dedikodu.

(‘dedikodudan ibaret’ ifadesi içerdiği ‘-dan ibaret’ yapısının seviye için anlaşılır bir ifade olmaktan uzak olması nedeniyle ‘Herhalde hepsi sadece bir dedikodu’ şeklinde değiştirilmiştir.)

147.Cümle: Bu dehşetli güzel manzaranın karşısında insana nasıl fena düşünceler gelebilir, şaşıyorum.

Uyarlanmış Cümle: Bu harika manzaranın karşısında insana nasıl kötü düşünceler gelebilir, şaşıyorum.

(‘dehşetli güzel’ ifadesi anlaşılabilirliği artırmak gayesi ile ‘harika’ olarak değiştirilmiştir.)

148.Cümle: Bugün ömrümün en mesut günü idi.

Uyarlanmış Cümle: Bugün hayatımın en mutlu günüydü.

(‘ömrümün’ kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan ‘hayatımın’ ile değiştirilmiştir. ‘mesut’ kelimesi de aynı gerekçe ile ‘mutlu’ ile değiştirilmiştir. Aynı yazılan ‘idi’ ek fiili daha fazla kullanılan ve bilinen formu olan birleşik haliyle verilmiştir.)

149.Cümle: Şehrin kenarında taklar kurulmuştu, bütün memurlar resmi elbiselerini giyip gelmişler.

Uyarlanmış Cümle: Şehrin kenarına dekoratif süsler yapılmış, bütün memurlar resmi elbiselerini giyip gelmişler.

(‘tâk’ kelimesini karşılamak için ‘dekoratif süs’ ifadesi kullanılmıştır.)

150.Cümle: Hususi muhasebe müdürü bile, bej pardösüsünün üstüne silindir şapkayı oturtmuş, -1.55- boyu ile ön tarafta yer almış.

Uyarlanmış Cümle: Özel muhasebe müdürü bile, bej montunun üstüne silindir şapkasını takmış, 1.55 boyu ile ön tarafta yer almış.

(‘hususi’ kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan ‘özel’ ile değiştirilmiştir. ‘pardösü’ kelimesi aynı gerekçe ile mont ile değiştirilmiştir. ‘şapkayı oturtmuş’ ifadesindeki ‘oturtmak’ fiili hem içerdiği gramer yapısı hem de kullanım amacı olarak seviye üstü olduğundan ‘tutmak’ fiili ile değiştirilmiştir.)

151.Cümle: Ben de bir kat elbisemi silip ütüledim ve öyle geldim.

Uyarlanmış Cümle: Ben de bir kat elbisemi silip ütüledim ve öyle geldim.

(Cümle korunmuştur.)

152.Cümle: Maarif müdürü ters ters bakıyor ama, ne derse desin, bir gün köyden ayrılmakla kıyamet kopmaz ya...

Uyarlanmış Cümle: Milli Eğitim Müdürü kötü kötü bakıyor ama bir gün köyden ayrıldım diye bir şey olmaz ya...

(‘ters ters bakıyor’ ifadesinde kullanılan sıfat yapısı seviye için temel anlamı dışında kullanıldığından anlam karmaşası yaratabilir. Bu sebeple ‘kötü kötü’ ile değiştirilmiştir. ‘ne derse desin’ ifadesi içerdiği gramer yapısı gereği cümleden silinmiştir. ‘kıyamet kopmaz ya’ ifadesi de seviye üstü bir deyim yapısı olması sebebiyle ‘bir şey olmaz ya’ şeklinde değiştirilmiştir.)

153.Cümle: Bu yol bir parça benim eserim demektir...

Uyarlanmış Cümle: Bu yol bir parça benim eserim demektir...

(Cümle korunmuştur.)

154.Cümle: Halk ve köylü uzaktan seyrediyorlardı, yanlarına gittim, konuştum, sevincimden herkesi kucaklayacağım geliyor.

Uyarlanmış Cümle: Halk ve köylü uzaktan seyrediyorlardı, yanlarına gittim, konuştum. Çok mutluydum, herkesi kucaklamak istiyordum.

(‘sevincimden herkesi kucaklayacağım geliyor’ ifadesi içerdiği gramer yapısının seviye üstü olması gerekçesi ile ‘Çok mutluydum, herkesi kucaklamak istiyordum’ şeklinde değiştirilmiştir.)

155.Cümle: Yerime döndükten sonra aklıma geldi, köylülere, yakına gelmeleri için işaret ettim.

Uyarlanmış Cümle: Yerime döndükten sonra aklıma geldi, köylülere: yakına gelin, diye işaret ettim.

(‘yakına gelmeleri için’ adlaştırma yapısı seviye için anlam bulanıklığı yaratabileceği gerekçesi ile doğrudan anlatım cümlesi şeklinde : ‘yakına gelin, diye’ değiştirilmiştir.)

156.Cümle: Bu yol herkesten evvel onların demektir.

Uyarlanmış Cümle: Bu yol herkesten önce onların yolu.

(‘evvel’ kelimesi kullanım sıklığı daha fazla olan ‘önce’ ile değiştirilmiştir. ‘onların demektir’ ifadesi de tamlanan eki eklenerek ‘onların yolu’ şeklinde tekrar yazılmıştır.)

157.Cümle: Birkaç tanesi ilerleyecek oldu, jandarmalar bırakmadı, ben de sesimi çıkarmadım ama neşemin yarısı kaçtı.

Uyarlanmış Cümle: Birkaç tanesi gelmek istedi ama jandarma izin vermedi. Ben de bir şey demedim ama neşemin yarısı gitti.

(Cümlelerin seviye için anlaşılabilirliğini artırmak için: ‘ilerleyecek oldu’ ifadesi önceki cümleye referans olarak ‘gelmek istedi’ şeklinde, ‘jandarma bırakmadı’ ifadesi ‘jandarma izin vermedi’ şeklinde, ‘sesimi çıkarmadım’ ifadesi ‘bir şey demedim’ şeklinde değiştirilmiştir.)

158.Cümle: Vali uzunca bir nutuk verdi, sesi pek gür olmadığı için iyi işitemedim, yalnız kulağıma: -Cumhuriyet, bayındırlık... Rehberlerimiz... Her şey halk için...- sözleri geldi.

Uyarlanmış Cümle: Vali uzunca bir konuşma yaptı. Sesi çok yüksek değildi bu yüzden iyi duyamadım. Ama kulağıma : - Cumhuriyet, bayındırlık... Rehberlerimiz... Her şey halk için... , sözleri geldi.

(‘nutuk verdi’ ifadesi ‘konuşma yaptı’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘sesi pek gür olmadığı için iyi işitemedim’ ifadesi içerdiği kullanım sıklığı düşük kelimeler ve seviye üstü gramer yapıları sebebiyle ‘Sesi çok yüksek değildi bu yüzden iyi duyamadım’ şeklinde değiştirilmiştir.)

159.Cümle: Birkaç kişi daha, kısa sözler söylediler.

Uyarlanmış Cümle: Birkaç kişi daha, kısa sözler söylediler.
(Cümle korunmuştur.)

160.Cümle: Kordele kesildi, önde valininki olmak üzere, bir otomobil kafilesi hızla ileri atıldı.

Uyarlanmış Cümle: Kurdeleyi kestiler. Önde valinin arabası olmak üzere bir araba kafilesi hızla ileri hareket etti.

(Kordele kesildi’ ‘hızla iler atıldı’ ifadeleri içerdiği edilgen gramer yapılarının seviye üstü olması sebebiyle ‘kurdeleyi kestiler’ bir araba kafilesi hızla ileri hareket etti’ şeklinde değiştirilmiştir.

161.Cümle: Arkasından memurlar beş on adım yürüdüler, herkes ayağını asfalta alıştırır gibiydi.

Uyarlanmış Cümle: Arkasından memurlar beş on adım yürüdüler. Herkes ayağını asfalta alıştırır gibiydi.
(Cümle korunmuştur.)

162.Cümle: Köylüler belki acemiliklerinden, belki de bir şey söylerler diye çekindikleri için, asfalta basmaya cesaret edemeyerek yolun iki kenarındaki toprak

kısımda yürüyorlar ve büyük gözlerle ortaya, üzerinde taze otomobil lastiği izleri ıslak ıslak parlayan asfalta bakıyorlardı.

Uyarlanmış Cümle: Köylüler belki acemilerdi, belki de bir şey söylerler diye kokuyorlardı. Bu yüzden asfalta basmadan yolun iki kenarındaki toprakta yürüyorlardı. Şaşkınlıkla asfalta bakıyorlardı.

(‘diye çekindikleri için’ ifadesi içerdiği gramer yapısının seviye üstü olması sebebiyle ve sonraki cümle olan ‘asfalta basmaya cesaret edemeyerek’ ifadesine atıf yapılarak ‘belki de bir şey söylerler diye kokuyorlardı’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘büyük gözlerle ortaya, üzerinde taze otomobil lastiği izleri ıslak ıslak parlayan asfalta bakıyorlardı.’ İfadesindeki sıfatlar ve ortaç yapısı cümlelerin anlamına doğrudan katkısı olmadığı ve seviye için uygun olmayan yapılar olduğundan cümleden silinmiştir ve ‘Şaşkınlıkla asfalta bakıyorlardı’ şeklinde yazılmıştır.)

163.Cümle: Her şeye rağmen köye muzaffer bir kumandan gibi döndüm.

Uyarlanmış Cümle: Her şeye rağmen köye mutlu döndüm.

(‘muzaffer bir kumandan gibi’ ifadesi seviye için anlaşılır olmaktan uzak benzetme içerdiğinden ‘mutlu’ şeklinde değiştirilmiştir.)

164.Cümle: Yolun açılışının onuncu günü nafianın fen memurları vilayete bir rapor vermişler.

Uyarlanmış Cümle: Yol açıldıktan on gün sonra memurlar vilayete bir rapor vermişler.

(‘yolun açılışının onuncu günü’ ifadesi içerdiği adlaştırma yapısının seviye üstü olması sebebiyle ‘yol açıldıktan on gün sonra’ şeklinde değiştirilmiştir. ‘nafianın fen memurları’ ifadesi de içerdiği kelimelerin kullanım sıklığının düşük olması sebebiyle ‘memurlar’ şeklinde değiştirilmiş ve ‘nafia’ ile ‘fen’ kelimeleri silinmiştir.)

165.Cümle: Kağnıların ve öküz arabalarının, hatta diğer arabaların da asfaltı şiddetle tahrip ettiğini bildirmişler.

Uyarlanmış Cümle: Kağnılar, öküz arabaları, hatta diğer arabalar asfaltı bozuyor , demişler.

('hatta diğer arabaların da asfaltı şiddetle tahrip ettiğini bildirmişler' ifadesi içerdiği dolaylı aktarım yapısının seviye üstü olması sebebiyle doğrudan aktarıma çevrilmiştir.)

166.Cümle: Bunda yolun pek sağlam olmamasının de tesiri olacağını hiç ağızlarına almamışlar, halbuki yalnız kağnıların değil, biraz yüklüce kamyonların geçtiği yerlerde bile çukurlar kalıyor ve yer yer bozukluklar görülüyordu.

Uyarlanmış Cümle: Yol çok sağlam değil bu da sebep olabilir dememişler. Halbuki biraz ağır kamyonlar yoldan geçiyor orada bile çukurlar kalıyor, yol bozuluyordu. Yani sebep kağnılar, öküz arabaları değildi. Yol kalitesizdi.

(Anlamı netleştirmek ve sağlamlaştırmak için ima edilen durum net ifadelerle söylenmiştir. Yani cümleye 'Yani sebep kağnılar, öküz arabaları değildi. Yol kalitesizdi' ifadeleri eklenmiştir. Yine önceki cümlede olduğu gibi dolaylı aktarım cümleleri de seviye üstü olması sebebiyle doğrudan aktarım cümlelerine çevrilmiştir.)

167.Cümle: Vilayetçe telaşa düşmüşler.

Uyarlanmış Cümle: Vilayetçe telaşlanmışlar.

(Kullanım sıklığı gerekçesi ile 'telaşa düşmek' birleşik fiili 'telaşlanmak' şeklinde değiştirilmiştir.)

168.Cümle: Daha parası ödenmeyen yolun, o büyük zat şehri bir kere bile şereflelendirmeden on beş gün içinde eski haline dönmesi tehlikesi karşısında hemen toplanmışlar ve lastik tekerlekli olmayan nakil vasıtalarının asfalt yoldan geçmelerini menetmeye karar vermişler.

Uyarlanmış Cümle: Daha yolun parasını ödemedik, o önemli kişi bir kere bile gelmedi, on beş gün içinde yol yine eski haline dönecek, diye düşünmüşler. Ve bir karar almışlar: 'Lastik tekerleksiz araçlar asfalt yoldan GEÇEMEZ!'

(İçerisinde edilgen gramer yapısı, dönüşlü fiiller ve ortaçağ ulaç yapıları içeren 35 kelimeden oluşan uzun cümle yapısı seviye için anlaşılabilirliği imkansız kıldığı gerekçesi ile cümle aslına uygun şekilde gramer yapıları dikkate alınarak sözcüksel ve sözdizimsel değiştirme ile uyarlanmıştır.)

169.Cümle: Köyde bu havadise kimse inanmak istemedi, fakat birkaç köylü jandarmalar tarafından durdurulup kağnılarını yoldan çıkarmaya, çamurlu tarlalardan geri dönmeye mecbur edilince, herkes işin ciddi olduğunu anladı.

Uyarlanmış Cümle: Köyde bu habere kimse inanmak istemedi. Fakat jandarmalar birkaç köylüyü durdurdu ve kağnılarını yoldan çıkardı. Çamurlu tarlalara soktu. O zaman herkes anladı. Problem ciddiydi.

(‘havadis’ kelimesi sözcüksel değiştirme ile ‘haber’ olarak değiştirildi. ‘, fakat birkaç köylü jandarmalar tarafından durdurulup kağnılarını yoldan çıkarmaya, çamurlu tarlalardan geri dönmeye mecbur edilince, herkes işin ciddi olduğunu anladı.’ İfadeleri içerdiği seviye üstü gramer ve dil yapıları gereğince sözcüksel- sözdizimsel değiştirme tekniği ile yeniden uyarlanmıştır.)

170.Cümle: Bu yasak pek ağırdı.

Uyarlanmış Cümle: Bu yasak çok ağırdı.

(‘pek’ ifadesi kullanım sıklığı gereğesi ile ‘çok’ ile değiştirilmiştir.)

171.Cümle: Yol iki dağ arasındaki bir boğazdan geçtiği için, şimdi istasyona gitmek isteyenler bu dağı dolaşacaklar ve tam altı saat ziyan edeceklerdi.

Uyarlanmış Cümle: Yol iki dağ arasındaki bir boğazdan geçiyordu. Bu yüzden şimdi istasyona gitmek için fazladan 6 saat yolculuk ile bu dağı geçmek lazımdı.

(‘geçtiği için’ ifadesi, ulaş yapısı seviye üstü bir gramer yapısı içermektedir. Yine aynı şekilde ‘gitmek isteyenler’ ifadesi de ortaç yapısı içermektedir. Bu sebeplerle sözcüksel-sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Bu cümleler bu teknik ile değiştirilmiştir.)

172.Cümle: Bir yere toplanıp bir çare düşündüler, fakat ne jandarmalara karşı koymaya, ne de kağnılara lastik tekerlek taktırmaya, şimdilik imkan yoktu.

Uyarlanmış Cümle: Bir yere toplanıp bir çözüm düşündüler. Fakat jandarmalara karşı koymak, ve kağnılara lastik tekerlek takmak, şimdilik mümkün değildi.

(‘çare’ kelimesi sözcüksel değiştirme ile ‘çözüm’ olarak değiştirilmiştir. ‘ne.. ne..’ gramer yapısı cümlelerin tümü düşünülünce anlaşılabilirlik açısından sorun teşkil etmektedir. Bu sebeple sözcüksel-sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. ‘fakat ne

jandarmalara karşı koymaya, ne de kağınlara lastik tekerlek taktırmaya, şimdilik imkan yoktu' ifadesi , 'Fakat jandarmalara karşı koymak, ve kağınlara lastik tekerlek takmak, şimdilik mümkün değildi' şeklinde değiştirilmiştir.)

173.Cümle: Altı saat daha fazla süren ve eskisinden birkaç defa daha berbat olan bir yoldan gidecekler, dağın arkasından dolaşacaklardı...

Uyarlanmış Cümle: Köylüler şimdi çok daha kötü bir yoldan, altı saat daha fazla yolculuk yapacaklar, dağın arkasından dolaşacaklardı.

('Altı saat daha fazla süren' , ' daha berbat olan' ifadeleri seviye üstü gramer yapısı olan ortalık içermektedir. Bu sebeple cümle sözcüksel ve sözdizimsel olarak değiştirilmiştir. 'berbat' ifadesi kullanım sıklığı sebebiyle 'çok kötü' olarak sözcüksel değiştime uğramıştır.)

174.Cümle: Hiçbirisi artık benimle konuşmuyor, hepsi bana düşman gözlerle bakıyordu.

Uyarlanmış Cümle: Köylülerin hiçbirisi artık benimle konuşmuyor, hepsi bana düşman gözlerle bakıyordu.

(Cümleye tamlayan olarak 'köylülerin' ifadesi eklenmiş ve anlam bulanıklığı giderilmiştir.)

175.Cümle: Bir gün akşamüstü muhtar geldi:

-Oğlum- dedi, -biz senden şikayetçi değildik ama, bu yol meselesi işi değiştirdi.

Uyarlanmış Cümle: Bir gün akşamüstü muhtar geldi:

-Oğlum- dedi, -Biz senden şikayetçi değildik ama, bu yol meselesinden sonra durum değişti.

('yol meselesi işi değiştirdi' ifadesi hem gramer yapısındaki ettirgen yapı sebebiyle hem de anlamsal olarak seviye üstü görülmüştür. Bu gerekçe ile ifade 'bu yol meselesinden sonra durum değişti' olarak uyarlanmıştır.)

176.Cümle: Köylü başımıza gelen bu derdi senden biliyor ve söz dinlemiyor.

Uyarlanmış Cümle: Köylüler, bu sorun onun yüzünden oldu, diyorlar ve söz dinlemiyorlar.

(‘başımıza gelen bu derdi senden biliyor’ ifadesi içerdiği seviye üstü ortaçağ yapısı anlamsal olarak karmaşık ifadeler nedeniyle sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile ‘bu sorun onun yüzünden oldu, diyorlar’ şeklinde uyarlanmıştır.)

177.Cümle: Birkaç keredir seni dövmeye, hatta daha ileri gitmeye kalktılar, ben önüne zor geçtim...

Uyarlanmış Cümle: Birkaç defa seni dövmek hatta daha fazlasını yapmak istediler, ben zor engelledim.

(Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile seviye için anlaşılması zor gramerler ve ifadeler içeren ‘Birkaç keredir seni dövmeye, hatta daha ileri gitmeye kalktılar’ ifadesi seviyeye uygun olacak şekilde ‘Birkaç defa seni dövmek hatta daha fazlasını yapmak istediler’ değiştirilmiştir. ‘ben önüne zor geçtim...’ ifadesi de ‘ben zor engel oldum’ şeklinde değiştirilmiştir.)

178.Cümle: Başka köylerde de senin düşmanların çoğalıyor.

Uyarlanmış Cümle: Başka köylerde de senin düşmanların çoğalıyor.

(Cümle korunmuştur.)

179.Cümle: Bir gün başına bir iş gelir.

Uyarlanmış Cümle: Bir gün kötü bir olay yaşayabilirsin.

(‘başına bir iş gelir’ ifadesi seviye için anlaşılır bir girdi sağlamamaktadır. Bunu ifade etmek için ‘Bir gün kötü bir olay yaşayabilirsin’ şeklinde sözcüksel-sözdizimsel değiştirme yapılmıştır.)

180.Cümle: İyisi mi, güzellikle buradan git.

Uyarlanmış Cümle: En iyisi sen güzellikle buradan git.

(‘iyisi mi’ ifadesi sözcüksek değiştirme ile ‘en güzeli’ olarak değiştirilmiştir.)

181.Cümle: Darılma, gücenme, hakkını helal et!

Uyarlanmış Cümle: Küsme, kırılma, hakkını helal et!

(‘darılma, gücenme’ ifadesi sözcüksel değiştirme ile kullanım sıklığı daha fazla olan ‘küsme, kırılma’ kelimeleri ile değiştirilmiştir.)

182.Cümle: Ben de bunu düşünmüyor değildim.

Uyarlanmış Cümle: Ben de bunu düşünüyordum.

(‘Ben de bunu düşünmüyor değildim’ ifadesi içerdiği iki olmuşuz yapı nedeniyle seviye için anlaşılır bir girdi sağlamaktan uzaktır. Bu sebeple ifade ‘ Ben de bunu düşünüyordum’ şeklinde uyarlanmıştır.)

183.Cümle: Köylünün bana karşı aldığı tavırdan hayırlı mana çıkaramazdım.

Uyarlanmış Cümle: Köylüler bana karşı bir tavır almışlardı. Bu durumdan iyi bir sonuç çıkarmak mümkün değildi.

(‘Köylünün bana karşı aldığı tavırdan’ ifadesi içerdiği ortaç gramer yapısının seviye üstü olması sebebiyle ‘: Köylüler bana karşı bir tavır almışlardı’ şeklinde değiştirilmiştir. Sözdizimsel değiştirme ile de cümle ikiye ayrılmıştır. ‘Bu durumdan iyi bir sonuç çıkarmak mümkün değildi’ şeklinde cümle devam ettirilmiştir.)

184.Cümle: Birkaç parça eşyayı çantama doldurdum, artanını bir bohça yaptım; bu köye geldiğim gibi yine bir akşam vakti, güneş sarı otlara uzanır ve rüzgar bunları kızıl bir deniz gibi dalgalandırırken, keskin gübre kokularını ve tezek dumanlarını arkamda bırakarak, çıktım yürüdüm.

Uyarlanmış Cümle: Birkaç parça eşyayı çantama koydum. Diğer eşyalarımı bohça yaptım. Bu köye geldiğim gibi yine rüzgarlı bir akşam vakti gübre kokularını ve tezek dumanlarını arkamda bıraktım. Çıktım, yürüdüm...

(Otuz dokuz kelime ve seviye üstü pek çok gramer yapısı ile parçanın anlamına doğrudan katkısı olmayan uzun betimleme ifadeleri içeren cümle sözcüksel-sözdizimsel değiştirme ile sözcük yoğunluğundan arındırılmış, bazı betimleme ifadeleri silinmiş ve kullanım sıklığı göz önünde bulundurularak sözcüksel değiştirme yapılmıştır.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.Yöntem

3.1. Problem Durumu

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders materyalleri son zamanlarda çeşitlilik göstermeye ve sayıca çoğalmaya başlamıştır. Ancak bu materyallerde özellikle de ders kitabı olarak kullanılan Türkçe öğretim setlerinde yer alan metinler genellikle özgün metinlerdir. Bu durum ileri seviye öğrencileri için bir sorun yaratmasa da temel ve orta düzey öğrencileri için bir problem ihtiva etmektedir. Şöyle ki mevcut dil seviyesinin çok üzerinde bir metin ile karşı karşıya kalan öğrenci bu durum neticesinde dile karşı ön yargı geliştirebilmekte, estetik zevkten uzaklaşmakta ve hedef dilin görece karmaşık yapısı altında ezilmektedir.

Çalışmanın yoğunlaştığı diğer bir problem durumu da ders kitapları dışında, öğrencinin bireysel dil öğretimine katkı sağlayacak, destekleyici okuma kitaplarının sayısının yok denecek kadar az olmasıdır. Kendi ana dilinde kitap okuma alışkanlığı edinmiş ve bireysel dil öğretimini bu şekilde yürütmüş bireyler, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenirken de bu doğrultuda, Türk kültüründen unsurlar içeren, dil öğretimine de katkı sağlayacak destekleyici kitaplar aramaktadırlar. Çalışma bu problem durumları üzerine bina edilmiştir.

3.2. Tezin Konusu

Bu tezde, *Mustafa Kutlu*'nun *Hayat Güzeldir* adlı öyküsü, Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni, Avrupa Dil Portfolyosu ve Yeni Hitit ile İstanbul ders kitaplarından elde edilen veriler doğrultusunda, B1 seviyesinde Türkçe öğrenen yabancı öğrencilere yönelik olarak; koruma, değiştirme, özetleme ve silme yöntemleri ve genişletim kullanılarak uyarlanmıştır.

Daha sonra Kastamonu Üniversitesi TÖMER'de B1 seviyesinde öğrenim gören 100 öğrenci üzerinde çalışmanın uygulaması yapılmıştır. Bu uygulama ile özgün metin ve uyarlanmış metnin, okuma-anlama becerisi üzerinde etkisi olup olmadığı hususu araştırılmıştır. Uygulama sonucu elde edilen veriler paylaşılmış ve yorumlanmıştır.

3.3. Tezin Amacı ve Önemi

Kuramsal bölümler ve uygulama içeren bu tezin temel amacı, B1 düzeyindeki öğrenciler için hazırlanan uyarlanmış metin ile aynı metnin özgün formunu kullanarak, metin uyarlamanın, öğrencinin okuma anlama becerisine etkisini ölçmektir.

Tezin alt amaçlarını ise şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. Uygulaması yapılan *Hayat Güzeldir* öyküsü ve örnek metinler olarak teze konulan *Asfalt Yol*, *Eskici* öyküleri ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin okuma anlama becerilerini geliştirmek.
2. Türkçe öğrencilerinin, Türk yazınından bazı öyküleri estetik zevk alarak okumaları ve anlamaları.
3. Metin uyarlama işlemlerini, metnin özgünlüğünden uzaklaşmadan, yazınsallık değerinden en az kayıpla gerçekleştirebilmek.
4. Yapılan uyarlama işlemlerinin öğrenci üzerindeki etkisini, sınıf atmosferinde yapılan testlerle ölçmek ve sonuçlarını tartışmak.
5. Seçilen kısa hikâyeler aracılığı ile hedef dilin kültürünü, öğrenciye aktarmak.

Yapılan alan yazın taramasında Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler için özel hazırlanmış, dil seviyelerine göre uyarlanmış destekleyici okuma kitaplarının sayısının oldukça az olduğu görülmüştür. Birkaç yüksek lisans tezi ile bu konuya değinilmişse de özellikle yurt dışındaki örnekleri baz alındığında nitelik ve nicelik olarak bu çalışmaların hayli az olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. Mevzu bahis çalışmaların çoğunda da uyarlama işlemleri bir deneme olarak kalmaktan öteye geçememiştir. Bu çalışmada ise metin uyarlama işlemi sonrasında TÖMER’de eğitim alan öğrenciler üzerinde uygulama yapılmıştır. Bu durum tezi diğer pek çok çalışmadan ayırmakta ve önemini artırmaktadır.

Sadece uygulaması yapılan *Hayat Güzeldir* öyküsü değil, örnek uyarlanmış metin olarak teze konulan diğer iki çalışma da dil öğreticilerin kullanımına sunulmuştur. Belli ölçütler ve kurallar çerçevesinde uyarlanıp öğrenciler üzerinde test edilmiş metinler, alandaki eksikliği bir nebze olsun gidermesinin yanında öğrencilere kolaylık

sağlayacak, öğrencilerin dil öğrenme motivasyonunu artıracak ve kendinden sonraki çalışmalara bir ön ayak olacaktır.

3.4. Sınırlılıklar

Bu çalışma, Kastamonu Üniversitesi Türkçe Öğretimi ve Uygulama Merkezi (TÖMER) bünyesinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 düzeyi öğrenciler ile sınırlandırılmıştır.

3.5. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, alan yazın taraması sonucu ulaşılan metin sadeleştirme ölçütleri merkezli bir uyarlama çalışması yapılmıştır. Çalışmada, *Hayat Güzeldir* öyküsü B1 seviyesine uyarlanmıştır. Metin, sadeleştirme türleri olan; a-) koruma, b-) değiştirme, c-) özetleme d-) silme işlemleri ve genişletim uygulamaları ile uyarlanmıştır. Daha sonra aynı metnin özgün formu ile uyarlanmış formu Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilere uygulanmıştır. Çalışma seçkisiz atama ile oluşturulan iki grup üzerinden yürütülmüştür. Çalışma ile uyarlanmış metnin okuduğunu anlama başarısına etkisi sınanmış, elde edilen veriler aracılığıyla başarı oranları belirlenmiştir.

Yöntem olarak; nicel araştırma desenlerinden, son test kontrol gruplu model kullanılmıştır. Karasar'a göre (2014:97) gerçek deneme modelleri, bilimsel değeri en yüksek deneme modellerini içinde barındırır. Buna gerekçe olarak; gerçek deneme modellerinde, birden çok grup kullanılmasını ve grupların yansız atama (örnekleme) ile oluşturulmasını gösterir. Bu sistem ile her araştırmada ister istemez en az bir deney bir de kontrol grubunun bulunacağını ifade eden Karasar, bunları öteki değişkenler açısından 'eşitlenmiş' sayar.

Çalışmada gerçek deneme modellerinden 'Sontest Kontrol Gruplu Model' kullanılmıştır.

Sontest kontrol gruplu model: Sontest kontrol gruplu modelde yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Bunlardan biri deney öteki kontrol grubu olarak kullanılır. Gruplara, yalnızca son test uygulanır (deney sonu ölçme yapılır). Modelin simgesel görünümü:

G1 R X O1.2

----- dir.

G2 R O2.2

Çoğu denemelerde öntestın uygulanması ya olanaksız ya da gereksizdir. Grupların yansız atama ile oluşturulması, deney öncesi benzerliğı sağlamak için yeterli sayılabilir. Böylece de, deney öncesi ölçmenin iç ve dış geçerlilik üzerindeki olumsuz etkisi önlenabilir.

Bu modelde ‘X’in etkisi O1.2 ve O2.2 ölçmelerinin karşılaştırılmasıyla saptanır. (G: grup, R: grupların oluşturulmasındaki yansızlık, X: bağımsız değişkenler düzeyi, O: ölçme-gözlem) (Karasar, 2014:98)

3.6. Araştırma Alanı

Uygulama, Kastamonu Üniversitesi TÖMER bünyesinde gerçekleştirilmiştir. Kastamonu Üniversitesi TÖMER’de Türkçe öğretimi, ortalama 20 kişilik sınıflarda, alanında uzman ve profesyonel eğiticiler tarafından yürütölmektedir. Sınıflarda iletişim hedef dil olan Türkçe ile sağlanmaktadır. Kurumda her bir seviye (A1, A2, B1, B2, C1) 80 ders saatinde tamamlanmaktadır. Seviye sonunda yapılan ve dört temel dil becerisini de ölçen sınavlar neticesinde başarılı olan öğrenciler bir üst seviyeye geçmeye hak kazanırken, başarısız olanlar aynı kuru tekrar etmektedir. Kurumda ders kitabı olarak İstanbul Üniversitesi DİLMER’e ait Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı İSTANBUL, kullanılmaktadır. Sürekli eğitim yapılan merkezde Türkçe kursları; A1, A2, B1, B2, C1 olmak üzere 5 seviyede yürütölmektedir. Merkezin öğrenci profilini Türk soylu cumhuriyetlerden gelen öğrenciler, Afrika’dan gelen öğrenciler ve Arap coğrafyasından gelen öğrenciler oluşturmaktadır.

3.7. Evren / Örneklem

Araştırmanın evrenini, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemine ise, Kastamonu Üniversitesi TÖMER’de, B1 seviyesinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen iki grup oluşturmaktadır. Bu gruplar çalışmada özgün metni okuyanlar ve uyarlanmış metni okuyanlar olarak ifade edilmiştir. Uygulamaya katılan öğrenciler, sınıflardan seçkisiz şekilde ve gönüllülük esasına göre seçilmiştir.

3.8. Veri Toplama ve Çözümleme Teknikleri

Araştırma için öncelikle öğrencilerin dil seviyeleri belirlenmiştir. Bunun için, Ankara Üniversitesi TÖMER Hitit-1, Hitit 2, İstanbul Üniversitesi DİLMER Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı: İstanbul A-1, A-2, B-1 ders kitapları incelenmiştir. B-1.2 seviyesinde bir öğrencinin sahip olduğu kabul edilen dil bilgisi yapıları ve söz varlığı belirlenmiştir. Daha sonra bu bilgiler Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni ve Avrupa Dil Portfolyosu kazanımları ile karşılaştırılmıştır. Oradaki B.1 seviyesi dil kazanımları ile ders kitaplarından elde edilen yapılar karşılaştırılıp birleştirilmiş ve B1 seviyesi öğrencilerin bildikleri varsayılan dil bilgisi yapıları belirlenmiştir. **(bknz. EK4)** Söz varlığı hususunda ve uygulama esnasında Türk Dil Kurumu’nun Büyük Sözlük’ü referans alınmış ve kullanılmıştır.

Araştırma Kastamonu Üniversitesi TÖMER’de yabancı dil olarak Türkçe öğrenmekte olan, B1 seviyesindeki öğrencilere uygulanmıştır. 160 saatlik dersin ardından yapılan A1- A2 sınavlarında başarılı olup B1 seviyesinde öğrenim gören 100 öğrenci uygulama için seçilmiştir.

Ardından, seçkisiz olarak seçilen 50 öğrenciye uygulama metninin özgün formu, diğer 50 öğrenciye ise, aynı metnin uyarlanmış formu verilmiştir. Daha sonra uyarlanmış bir metnin, okuma anlama beceresi üzerindeki etkisini ölçmek için çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı, eşleştirmeli ve kısa cevaplı sorulardan oluşan bir okuma anlama sınavı, her iki metni de okuyan öğrencilere aynı süre içerisinde uygulanmıştır. Sorular kısa sürede yanıtlanacak ve aynı oranda başarı derecelerini gösterecek şekilde hazırlanmıştır. Sorular hazırlanırken Ankara Üniversitesi Uzaktan Türkçe Sınavı, soru hazırlama yönergeleri takip edilmiş ve uygulanmıştır.

Uygulama, sınıf ortamında bizzat araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Öncelikle yapılan araştırma öğrencilere açıklanmış, sorular ve metin ile ilgili yönergeler tarif edilmiştir. Daha sonra öğrencilere, metin okuma ve okuma anlama başarısını ölçen son test soruları için 60 dakika süre verilmiştir. Öğrencilerin, uygulama esnasında sözlük kullanımına izin verilmemiş ve araştırmacı tarafından öğrencilere kelimelerle alakalı her hangi bir açıklama yapılmamıştır.

Uygulama sonrası elde edilen veriler nicel veri tablosuna aktarılmıştır. Tüm ğrencilerin verdikleri cevaplar, hata ve doğruluk payını vermesi açısından yüzde (%) olarak ifade edilmiştir. Daha sonra, her bir soru için verilen cevapların doğruluk oranları çıkarılmış ve sonuçlar, zgn metin okuyucuları ile uyarlanmış metin okuyucuları olarak ayrı bir başlık altında değerlendirilmiş ardından başarı oranları karşılaştırılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. Bulgular ve Değerlendirme

Çalışmanın bu bölümünde, Kastamonu Üniversitesi TÖMER bünyesinde B1 seviyesinde, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 100 öğrenciye yapılan uygulamanın sonuçları değerlendirilmiştir.

Öncelikle tablolar hâlinde, özgün metin okuyucularının ve uyarlanmış metin okuyucularının, metin sonrası okuma anlama sorularına verdikleri cevaplar, başarı oranlarını (yüzde olarak) verecek şekilde tablolastırılmıştır. Bölümün sonunda ise iki metnin başarı oranları, yine tablo eşliğinde ve yüzdelik sistem ile mukayese edilmiştir.

Uygulamaya katılan 100 öğrenci, aynı gün ve aynı saatte, bir amfide toplu olarak sınava alınmıştır. Katılımcılar rastgele olarak iki gruba ayrılmıştır. Bir gruba özgün metin formu, diğer gruba ise uyarlanmış metin formu verilmiştir.

Uyarlanmış metni okuyan grubun yaş ortalaması 20,08 olarak hesaplanmıştır. Bu grupta 36 erkek, 14 kız yer almıştır. Katılımcıların ülkelere göre dağılımı incelendiğinde ise; Türkmenistan'dan 4, Çin'in Doğu Türkistan Bölgesi'nden 11, Özbekistan'dan 2, Kırgızistan'dan 7, Kazakistan'dan 6, Irak'tan 3, Azerbaycan'dan 3, Somali'den 4, Suriye'den 2, Afganistan'dan 4, Filistin'den 1, Yemen'den 1, Mısır'dan 1 olmak üzere 13 milletten öğrencinin bu grupta yer aldığı görülmüştür. Grubun geneli Türk soylu cumhuriyetlerden, Orta Asya ülkelerinden ve ana dili Arapça olan ülkelerden gelmektedir.

Özgün metni okuyan grubun yaş ortalaması 20,33 olarak hesaplanmıştır. Bu grupta 39 erkek, 11 kız yer almıştır. Katılımcıların ülkelere göre dağılımı incelendiğinde ise; Türkmenistan'dan 8, Çin'in Doğu Türkistan Bölgesinden 10, Özbekistan'dan 2, Kırgızistan'dan 9, Kazakistan'dan 4, Irak'tan 3, Azerbaycan'dan 1, Somali'den 3, Suriye'den 4, Afganistan'dan 3, Ukrayna'dan 2, Gine Bissau'dan 1 olmak üzere 12 farklı milletten öğrencinin bu grupta yer aldığı görülmüştür. Grubun geneli uyarlanmış metin okuyanlarda olduğu gibi Orta Asya ülkelerinden, Türk soylu cumhuriyetlerinden ve ana dili Arapça olan Arap ülkelerinden gelmektedir.

4.1. Özgün Metin Okuyucularının, Metin Sonrası Okuma-Anlama Sorularına Verdikleri Cevapların Değerlendirilmesi

Tablo 1: Özgün Metin Okuyan Katılımcıların Toplam Soru Puanları ve Soru Bazlı Genel Başarı oranları

SORU	TOPLAM SORU PUANI ve BAŞARI ORANI
1.soru	(354) %70,8
2.soru	(322) %64,4
3.soru	(463) %46,3
4.soru	(92) %46
5.soru	(284) %56,8
6.soru	(218) %27,25

Tablo incelendiğinde, en yüksek başarı oranı birinci soruda, en düşük başarı oranı ise altıncı sorudadır. Birinci soru bir kelime eşleştirme sorusudur. Katılımcılar bu soruda zorlanmamış ve soru genelinde ; %70,8 oranında başarı sağlamıştır. Altıncı soru ise bir özet çıkarma/ sıralama sorusudur. Metni özümsemeden, olay akışına ve olayların genel detayına hâkim olmadan yapılması zor bir sorudur. Özgün metin okuyucuları bu soruda soru genelinde %27,25 oranında başarı göstermişlerdir. Bu sonucu, metnin genel dokusuna hâkim olamadıkları ve bu gerekçe ile olay sıralaması yapamadıkları şeklinde yorumlamak yanlış olmayacaktır. Diğer sorularda da başarı oranları yüksek değildir. Katılımcıların, okudukları metni anlayıp anlamadıklarını ölçen teste verdikleri cevaplar, istenilen düzeyde metne hâkimiyet kuramadıklarını ve anlama problemleri yaşadıklarını göstermektedir

4.2. Uyarlanmış Metin Okuyucularının Metin Sonrası Okuma-Anlama Sorularına Verdikleri Cevapların Değerlendirilmesi

Tablo 2: Uyarlanmış Metin Okuyan Katılımcıların Toplam Soru Puanları ve Soru Bazlı Genel Başarı Oranları

SORU	TOPLAM SORU PUANI ve BAŞARI ORANI
1.soru	(384) %76,8
2.soru	(442) %88,4
3.soru	(762) %76,2
4.soru	(180) %90
5.soru	(442) %88,4
6.soru	(572) %71,5

Tablo incelendiğinde, katılımcıların en yüksek başarı oranı yakaladıkları soru 4. soru olurken, en düşük başarı oranı 6. soru da izlenmiştir. Çoktan seçmeli ve öyküden geçen bir olayın sebebini öğrenmeyi amaçlayan soruya 50 katılımcının 45'i doğru cevap vermiştir. Bu da okuyucuların öykü üzerinde hâkimiyet kurmakta ve öyküyü anlamlandırmakta zorlanmadıklarını göstermektedir. En düşük başarı oranı ise bir özet çıkarma/ sıralama sorusu olan 6. soruda izlenmiştir. Ancak tüm sorular için elde edilen başarı oranları, okuyucuların genel olarak okuduklarını anladıklarını ve sorulara bu doğrultuda cevap verebildiklerini göstermektedir.

İkinci, dördüncü ve beşinci sorularda ölçülen başarı oranları %90 civarındadır. Bu sonuçlar uygulanan testin hedefe ulaştığını ve bu metni okuyan katılımcıların istenen oranlara yakın şekilde, testi cevaplandıklarını göstermektedir.

4.3. Cevaplanan Okuma-Anlama Soruları ve Cevapların Yorumlanması

1.Soru: Eş / yakın anlamlı kelimeleri eşleştiriniz.

- 1- sancı
- 2- irkilmek
- 3- kahkaha atmak
- 4- hayat
- 5- öteki
- 6- sürat

- 1- diğer
- 2- yüksek sesle gülmek
- 3- korkmak
- 4- ağrı
- 5- hız
- 6- yaşam

Kelime bilgisinin ölçüldüğü ve 10 tam puan üzerinden puanlanan 1. soruda özgün metin okuyucuları verdikleri cevaplarla %70,8 başarı oranını yakalarken; uyarlanmış metin okuyucuları %76,8 başarı oranına ulaşmıştır. Bu sonuç iki grup katılımcıları arasında kelime bilgisi bakımından anlamlı bir farklılık olmadığı şeklinde yorumlanmıştır.

2.Soru: Aşağıdaki cümleler doğru ise (D) yanlış ise (Y) yazınız.

1. Şoför uyudu ve araba şarampole yuvarlandı. (....)
2. Araba üç takla attı. (....)
3. Kazada ana karaktere hiçbir şey olmadı. (....)
4. Şükran, kocasını görüyor ve ağlıyor. (....)
5. Bahattin, Emre'nin babası. (....)

Bilgi ve kavrama düzeyinde sorulardan oluşan, 10 tam puan üzerinden hesaplanan doğru yanlış sorularında özgün metin okuyucuları %64,4 başarı oranını yakalarken; uyarlanmış metin okuyucuları %88,4 başarı oranına ulaşmıştır. Bu anlamlı bir farklılık olarak göze çarpmaktadır. Bilgi ve kavrama düzeyindeki sorulara özgün metin okuyucularının verdikleri yanıtlar metnin geneline hakim olamadıkları şeklinde yorumlanmıştır.

3.Soru: Aşağıdaki sorulara cevap veriniz.

- a- Kaza nasıl oldu?
- b- Hikâyedeki ana karakter, kazadan sonra hangi duyguları hissetti, neler düşündü?
- c- Kaza yeri ile hastane yakın mı?
- d- Ana karakter, eve gitmeden önce neden çikolata istedi?
- e- Karısına telefonda neden yalan söyledi?

20 tam puan üzerinden hesaplanan; bilgi, kavrama ve uygulama basamaklarında hazırlanmış kısa cevaplı sorularda, özgün metin okuyucuları %46,3 başarı oranını yakalarken; uyarlanmış metin okuyucuları %76,2 başarı oranına ulaşmıştır. Öğrencinin bu sorulara yanıt verebilmesi için olay akışına hâkim olması, parça içinden olayı tespit etmesi ve aktarması beklenmiştir. Ancak aradaki anlamlı farklılık özgün metin okuyucularında bu yeterliliklerin olmadığını göstermiştir.

4.Soru: Ana karakter, kazadan sonra neden bacanağı Bahattin'i aradı?

- a- Bahattin'i çok seviyor.
- b- Kaza yerine en yakın kişi Bahattin
- c- Bahattin zeki ve becerikli bir adam
- d- Bahattin doktor

4 tam puan üzerinden hesaplanan çoktan seçmeli soruda, özgün metin okuyucuları %46 başarı oranını yakalarken; uyarlanmış metin okuyucuları %90 başarı oranına ulaşmıştır. Özgün metin okuyucuları bu soruda daha çok (b) seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu durum, parçanın devamında bahsedilen hastane ile kaza yerinin yakın olduğu bilgisi ile açıklanabilir. Özgün metin okuyucuları parça bütününe hâkimiyet kuramadıkları için kelime benzerlikleri üzerinden yanlış cevaba yönelmiştir.

5.Soru: Aşağıdaki boşlukları uygun kişilerle doldurunuz.

(Bahattin – Emre – Sükran- Ana karakter)

- a- Marketten çikolata aldı. (.....)
- b- Kaza yaptı. (.....)
- c- Babasını kapıda karşıladı ve çikolatayı babasının cebinden aldı.
(.....)
- d- Karısına telefonda kaza hakkında yalan söyledi.
(.....)
- e- Onu kapıda karşıladı ve gördükten sonra hemen ağladı.
(.....)

10 tam puan üzerinden hesaplanan ve parçadaki ana karakterlerin tahlili üzerine yoğunlaşan bilgi basamağındaki soruda, özgün metin okuyucuları %56,8 başarı oranını yakalarken; uyarlanmış metin okuyucuları %88,4 başarı oranına ulaşmıştır. Bu anlamlı farklılık özgün metin okuyucularının okudukları metindeki ana karakterleri tahlil edemedikleri ve bu gerekçe ile zorlandıkları şeklinde yorumlanmıştır.

6.Soru: Aşağıdaki cümleleri hikâyenin özeti şeklinde sıralayınız. (1,2,3,4,5,6,7,8,9)

- Dalgındı ve yoldaki bir sorun nedeniyle kaza yaptı. (.1.)
- O kazayı anlatmaya başladı. (.....)
- Hastaneye gittiler.(.....)
- Onu arabadan çıkardılar. (.....)
- Bahattin, sağlık görevlileri ve polisler geldi. (.....)
- Yavaş yavaş kendine geldi, vücudunu kontrol etti. (.....)
- Hayatıyla ilgili sorgulamalar yaptı, şükretti ve cebinden telefonu çıkardı. (.....)
- Yardım için bacanağı Bahattin'i aradı. (.....)
- Eve geldiler karısı onun yalan söylediğini daha büyük bir sorun olduğunu anladı. (.....)

16 tam puan üzerinden hesaplanan ve değerlendirme basamağında hazırlanan soruda öğrencilerden okudukları metni özümseyip özetlemeleri istenmiştir. Bu soruda özgün metin okuyucuları %27,5 başarı oranını gösterirken; uyarlanmış metin okuyucuları %71,5 başarı oranını yakalamıştır. Aradaki bu anlamlı farklılık, özgün metin okuyucularının okudukları metne hâkimiyetlerinin oldukça düşük olduğu ve anlamlı bir okuma etkinliği gerçekleştiremedikleri şeklinde yorumlanmıştır. Uyarlanmış metin okuyucularının ise soruda yüksek sayılabilecek bir başarı oranına ulaşmaları, okudukları metni anlamlandırıp özümseyerek bu doğrultuda yanıtlayabildikleri şeklinde yorumlanmıştır.

4.4. Özgün Metin Okuyucularının ve Uyarlanmış Metin Okuyucularının Genel Başarı Oranlarının Mukayesesi ve Değerlendirilmesi

Tablo 3: Özgün metin ve Uyarlanmış Metin Okuyucuların Genel Okuma-Anlama Genel Sınav Puanları ve Başarı Oranları

	Genel Başarı Puanları ve Ortalamaları
Özgün Metin Okuyucuları	(1,643) %46,942
Uyarlanmış Metin Okuyucuları	(2,751) %78,885

Özgün metin okuyucuları ve uyarlanmış metin okuyucuları olarak ayrılan katılımcıların, metin sonrası yapılan okuma-anlama testine verdikleri cevaplar tabloda puan ve başarı oranı olarak aktarılmıştır.

Özgün metni okuyup sorulara cevap veren katılımcılar, genel başarı oranı olarak %46,942 gibi ortalama altı bir başarı oranı yakalarken; uyarlanmış metni okuyup aynı sorulara cevap veren katılımcılar, %78,885 gibi ortalama üstü bir genel başarı oranı yakalamışlardır. İki grup başarı oranları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Uygulamaya her iki grubun: yaş ortalamaları, kız-erkek katılımcı sayıları, gruplarda yer alan katılımcıların uyrukları bakımından dengeleri arasında ise anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Başarıya etki etmesi muhtemel bu değişkenler, iki grup arasında son derece benzerlik gösterir iken okuma-anlama sınavı sonuçları aynı derecede farklılık göstermektedir. Uyarlanmış metin okuyan katılımcılar, özgün metin okuyan katılımcılardan çok daha başarılı bir sonuç elde etmişlerdir.

Başarı oranlarındaki bu anlamlı farklılığı yukarıda sayılan dış değişkenlere bağlamak doğru değildir. Bu başarı oranlarındaki farklılığın temel sebebi, iki grup katılımcılarının, okudukları metni anlayıp, tahlil edip yorumlamalarındaki sonuçların bir tezahürüdür. Özgün metin okuyucuları, metnin barındırdığı seviye üstü gramer yapıları ve kelime hazinesi içinde kaybolmuş ve okuduğu metnin neredeyse yarıdan fazlasını anlamamıştır. Her iki grup katılımcılarının kelime bilgileri, sahip oldukları gramer yapıları ve daha birçok önemli değişken hemen hemen aynı iken, aradaki bu başarı anlamındaki farklılık başka türlü yorumlanamamıştır.

Uyarlanmış metin okuyucuları ise, orta özgünlük görüşüne ve yapısal uyarlama ilkelerine göre sadeleştirilmiş, sahip oldukları artalan bilginin bir fazlasını (input + 1) kendilerine sunan metni %80'e yakın bir oranda anlamış ve sorulara bu doğrultuda yanıtlar vermiştir.

Bu veriler katılımcıların sonraki öğrenim süreçlerine de şüphesiz etki edecektir. Sürekli doğru seçilmemiş ve sahip olduğu hazırbulunuşluğun çok üzerinde bilgiler içeren özgün metinlerle muhatap olan öğrenci bir noktadan sonra başarısızlık duygusunu içselleştirip hedef dile karşı olumsuz bir tutum geliştirecek ve özgüven problemi yaşayacaktır. Diğer taraftan uyarlanmış metni okuyan ve metin üzerinden başarı duygusunu tadan öğrenci de hedef dile karşı olumlu bir tutum geliştirecek ve öğrenme motivasyonunda ciddi bir olumlu ivme izlenecektir.

Bu durumun muhtemel sebepleri ve bununla alakalı öneriler sonuç bölümünde de ele alınıp tartışılmaya devam edilmiştir.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, 1980’lerde akademik ve programlı olarak çalışılmaya başlanan bir alandır. Bilimsel çalışmaların birikimli ilerlediği düşünülürse bu alanı hala emekleme döneminde olan bir bebeğe benzetmek yanlış olmayacaktır. Özellikle son 15 yıldır artan çalışmalar hala yeterli düzeye gelmiş değildir.

Türkiye’nin artan jeopolitik önemiyle paralel olarak, yabancı dil olarak Türkçe de gün geçtikçe önem kazanan bir alan haline gelmiştir. Son yıllarda özellikle Orta Asya Türk soylu cumhuriyetlerinden eğitim, ticaret gibi çeşitli sebeplerle gelen ve özellikle Arap coğrafyasından savaş, kıtlık gibi zorunlu sebeplerle ülkemize gelen insanlar açısından Türkçe hedef dil haline gelmiştir. Bu talebi ve dilimize olan teveccühü karşılamak için yapılan çalışmalar da aynı oranda hız kazanmıştır.

Öncülüğünü İstanbul Üniversitesi DİLMER, Ankara Üniversitesi TÖMER ve Yunus Emre Enstitüsü gibi saygın kuruluşların yaptığı çalışmalar yavaş yavaş meyvelerini vermeye başlamıştır. Bu kurumlar tarafından öğretim programları hazırlanmakta, Türkçe öğretim setleri hazırlanıp öğrencilerin hizmetine sunulmaktadır. Ancak dil mirası ve dil tarihi olarak dünya üzerindeki pek çok dilden daha eski ve köklü olan Türkçe üzerine yapılan çalışmalar, diğer dillerle mukayese edildiğinde hala yetersiz denebilecek noktadadır.

Bu alanın daha sistemli bir şekilde çalışılması ve alan hakkında üretimde bulunulması için yapılması gereken pek çok husus bulunmaktadır. Örneğin; Türk eğitim sisteminde ‘Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi’ üzerine bir lisans programı bulunmamaktadır. Bugün dünya üzerinde önemli sayılan diller arasında olan Fransızca, İngilizce, Almanca gibi dillerin öğretimi için mevzu bahis ülkelerde özel ihtisas alanları bulunmaktadır. Başka bir ifade ile örneğin; Almanya’da Alman vatandaşlarına kendi dilinin incelikleri ve tarihini öğretmek için ayrı bir bölüm, Almancayı yabancı dil olarak öğrenmek isteyen ve ana dili Almanca olmayan insanlara Almanca öğretecek öğreticiler yetiştirmek için ayrı bir bölüm mevcuttur. Bu alanda, Almancayı yabancı dil olarak nasıl daha iyi öğretebiliriz, hususunda çalışmalar ve araştırmalar uzun yıllardır devam etmektedir. Ülkemizde ise lisans düzeyinde bir bölüm maalesef yok

iken; yine öncülüğünü İstanbul Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi'nin yaptığı aşağıda yer alan on bir üniversitede Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi, yüksek lisans programı bulunmaktadır.

1. Ankara Üniversitesi- Yüksek Lisans-Doktora
2. Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi-Yüksek Lisans
3. Dokuz Eylül Üniversitesi- Yüksek Lisans-Doktora
4. Gazi Üniversitesi- Yüksek Lisans- Doktora
5. Hacettepe Üniversitesi- Yüksek Lisans- Doktora
6. İstanbul Üniversitesi –Yüksek Lisans
7. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi- Yüksek Lisans
8. Sakarya Üniversitesi- Yüksek Lisans
9. İstanbul Aydın Üniversitesi- Yüksek Lisans
10. Yıldız Teknik Üniversitesi- Yüksek Lisans
11. Başkent Üniversitesi – Yüksek Lisans

Bu derece önem arz eden bir alan için bu sayı oldukça az ve yetersizdir. Buna paralel olarak alanda materyal ve profesyonel eğitici eksikliği göze çarpmaktadır.

Bu çalışma, alanda eksikliği hissedilen destekleyici okuma materyalleri, problem durumu noktasında bu eksikliğin giderilmesine katkıda bulunması ve kendisinden sonra yapılacak çalışmalara örnek teşkil etmesi için hazırlanmıştır.

Yabancı dil öğretiminde okuma becerisi etkinlikleri, yetkin öğreticilerin kontrolünde, doğru metin seçimleri ile dört temel beceriyi de aktif hâle getirebilir. Bu noktada çalışma, doğru metin seçimi için gerekli olabilecek metin uyarlama konusu üzerinde durmuştur. Alan yazından uzman görüşleri eşliğinde metin uyarlama açıklanmış ve bu bilgiler ışığında Türk Edebiyatının üç önemli isminin, üç kısa öyküsü A2 ve B1 seviyelerine uyarlanmıştır. Ardından uyarlamalardan bir tanesi (Hayat Güzeldir – B1) B1 seviyesinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen yüz öğrenciye uygulanmıştır.

Çalışma ile uyarlanmış metinlerin okuma anlama becerisi üzerine etkisi test edilmek istenmiştir. Çalışmanın uygulama safhasında, nicel araştırma desenlerinden, son test kontrol gruplu model yöntemi tercih edilmiş ve elde edilen veriler tablolar halinde ortaya konulmuştur.

Bu verilere göre özgün metin okuyan grubun katılımcılarının, hazırlanan okuma-anlama soruları özelinde, genel başarı oranı %46,942 olarak hesaplanmıştır. Uyarlanmış metni okuyan ikinci elli kişilik katılımcı grubun başarı oranı ise %78,6 olarak hesaplanmıştır. Grupların eğitim aldıkları kurumda bulundukları dil seviyesi (B1) aynıdır. Tüm katılımcılar toplamda 160 ders saati eğitim görmüş ve kurum tarafından yapılan A1 ve A2 kur sınavlarında başarı göstererek B1 seviyesinde eğitim görmeye hak kazanmışlardır. Yine iki grubun yaş ortalamaları, kadın-erkek dengesi ve katılım gösterdikleri milliyetler bağlamında elde edilen veriler hemen hemen aynıdır. Bu durumda genel başarı oranlarının bu derece anlamlı bir farklılık göstermesi, uyarlanmış metin okuyan katılımcıların başarılı, özgün metin okuyan katılımcıların başarısız olması, test edilen varsayımı onaylamaktadır.

Özellikle okuma anlama sınavında yer alan 6. soruda uyarlanmış metin okuyan katılımcılar %71.5 oranında başarı gösterirken, özgün metin okuyan katılımcılar %27,25 başarı oranında kalmıştır. Bu soru uygulama basamağında yer alan bir özet çıkarma / sıralama sorusudur. Katılımcı metnin genelini anlamak ve anladıklarını yorumlamak zorundadır. Ardından da olay örgüsüne göre verilen olayları sıralamak durumundadır. Bu soruda katılımcının parçaya olan hâkimiyeti önemlidir. Uyarlanmış metni okuyan katılımcılar diğer beş soruda olduğu gibi bu soruda da yüksek bir başarı oranı yakalarken, özgün metin okuyan katılımcılar oldukça düşük bir başarı oranında kalmıştır. Bu sonuç, özgün metin okuyan katılımcılarının metnin geneline hâkim olamadıkları ve anlama problemleri yaşadıkları şeklinde yorumlanmıştır.

Uzman görüşlerine göre, yabancı dil öğretiminde, kurgu metinlerden ziyade özgün metin kullanılması kabul gören bir olgudur. Kurgu metinlerin doğal dil yapısından uzak, yapay bir dil olgusu yaratması ve iletişimsel yetiyi desteklememesi bu görüşlerin temelini oluşturur. Ancak özgün metin kullanımı da, doğru metin seçilmezse ve metin üzerinde, gerekli olduğunda sadeleştirme ve genişletim işlemleri uygulanmazsa

işlevsel olmaktan uzaklaşmaktadır. Bu yüzden yapılan çalışmanın verilerine de dayanarak özellikle temel ve orta düzey dil öğrencileri için kullanılan metinlerde, metin uyarlama işlemleri olumlu sonuçlar vermektedir. Okuyucular bu metinler sayesinde, sahip oldukları ön bilgilerinin (+1) üzerinde hedeflenen dil bilgisi yapılarını öğrenebilmekte, okudukları ve anladıkları metin aracılığıyla kültürel kazanımlar elde edebilmekte ve en önemlisi hedef dile karşı özgüven seviyelerini yükseltebilmektedir.

Yapılan çalışma sonrası elde edilen uyarlanmış metinler, Türkçe öğretim setlerinin A2 ve B1 düzeyindeki kitaplarında kullanılabilecek yapıdadır. Yine yapılan çalışmada elde edilen uyarlanmış metinler, bireysel öğrenme etkinlikleri olarak da öğrencilere fayda sağlayabilir.

Çalışmanın kuramsal bölümleri ve uygulama örnekleri, bu konu hakkında çalışma yapmak isteyen araştırmacılara bir yol gösterici olabilir. Çalışmanın sınırlılıklarından biri olarak dinleme kayıtları olmaması ve yazma alıştırmaları içermemesi gösterilebilir. Alanında uzman kişilerce oluşturulan bir grup, yapılan çalışmayı daha detaylandırıp daha geniş katılımcılarla uygulayabilir. Ardından elde edilen veriler, değerlendirilip yorumlandıktan sonra ortaya çıkan metinler Türkçe öğretim setlerinde rahatlıkla kullanılabilir. Özellikle Türk Edebiyatı'nın önemli şahsiyetlerinin her birinden alınacak bir kısa öykü, oluşturulan komisyon tarafından tüm dil düzeylerine göre uyarlanabilir. Bu şekilde hem kültürel aktarım ziyadesi ile sağlanır hem de eğitimcilere ders atmosferinde kullanılacak anlamlı bir materyal sunulmuş olur.

Son olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, bir devlet politikası haline gelmeli, kurullar aracılığıyla bu alanda bir standart sağlanmalı, oluşturulacak komisyonlar ile alana nasıl daha fazla katkı sağlanabilir, sorusu üzerinde çalışılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Alderson, J.C.: 2000 “**Assessing Reading Cambridge**”, Cambridge University Press.
- Allen, D.: 2009 “A Study Of Role Of Relative Clauses In The Simplification Of New Texts For Learners Of English”, **System** **37** (4), pp.585-599.
- Avrupa Dil Porfolyosu, “Avrupa Dil Portfolyosu”, <http://tomer.ankara.edu.tr/avrupa-dil-portfolyosu/> (çevrimiçi).
- Bakan, H.: 2012 “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, ‘Meserret Oteli’,” **Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi**.
- Bölükbaş, F.: 2015 “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Dil Düzeylerine Göre Sadeleştirilmesi”, **International Journal Of Language Education and Teaching**, s.925-935.
- Chang, S.: 2008 “A Preliminary Categorization of Techniques of Simplification in ESL/EFL Graded Readers” (Ed. Martin Edwardes) **Proceedings of BAAL Annual Conference**, London: Scitsiugnil Press.
- Council of Europe.: 2018 “Common European Framework Of Reference For Languages: Learning, Teaching, Assessment Companion Volume With New Descriptors”, <http://www.coe.int/lang-cefr> (çevrimiçi).

- Creswell, J. W.: 2008 **Educational Research Planning, Conducting and Evaluating Quantitative and Qualitative Research**, International Pearson Merrill Prentice Hall.
- Demirel, Ö.: 1993 **Yabancı Dil Öğretimi İlkeler, Yöntemler, Teknikler**, Usem Yay. Ankara.
- Demircan, Ö.: 1990 **Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri**, İstanbul: Ekin Eğitim-Yayıncılık.
- Durmuş, M.: 2013a İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Sadeleştirilmiş Metin Sorunları Üzerine. **Bilig**,65: s.135-150.
- Durmuş, M.: 2013b Metin Değiştirimin Dilbilimsel Süreçleri Üzerine, **The Journal of Academic Social Science Studies**, 6/4, s.391-408.
- Durmuş, M.: 2013c İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Özgün ve Değiştirilmiş Dilsel Girdi Üzerine, **Turkish Studies, Volume 8/1 Winter**, s.1291-1306.
- Er, A.: 2005 **Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 12**, s.208-218.
- Ellis, R.: 1993 Naturally Simplified Input, Comprehension and Second Language Acquisition. In M.L. Tickoo (Ed.), **Simplification : Theory and Application** (pp.53-68) Singapore : SEAMEO Regional Language Centre.
- Günay, D.: 2007 **Metin-Dilbilgisi**, İstanbul: Multilingual Yay.
- Halley, M.H.; Austin, T.Y.: 2004 **Content-Based Second Language Teaching and Learning-an Interactive Approach**, USA :Pearson Education Inc.

- Hill, D.: 1997 Survey Review: Graded Readers, **ELT Journal**,51: pp.57-81.
- Karasar, N.: 2014 **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, 26.Basım, Nobel Yay.
- Keskin, F., Okur A.: 2013 **Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı**, Ankara, Grafiker Yay., s.293-308.
- Köse, B.: 2005 **Kültürel Boyutuyla Yabancı Dil Öğretiminde Yazınsal Metin**, Ankara: Ankara Üniversitesi Tömer, s.153-172.
- Köse, B.: 2008 Yabancı Dil Olarak Fransızcanın Öğretiminde Yazınsal Metinlerin Seçimindeki Ölçütler ve Eğitsel Uygulamalara Yönelik Görüşler, **Yayımlanmış Doktora Tezi**, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Krashen, S.: 1985 **The Input Hypothesis: Issues and Implications**, London:Longman.
- Krashen, S.: 2009 **Principles and Practise In Second Language Acquisition. (Internet Edition)** USA: University of Southern California.
- Kutlu, M.: 2018 **Hayat Güzeldir Hikaye**, Dergah Yay.
- Oh, S.: 2001 Two Types of Input Modification and EFL Reading Comprehension: Simplification Versus Elaboration, **TESOL Quarterly**, 35: pp 69-96.
- Richard, J. C. And Schmidt, R.: 2002 **Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics**, Longman.
- Tapan, N.: 1990 Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Kültür Bağlamının Değerlendirilmesi, **İÜ Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi**, VII: s.55-68.

- Tweisse, A.I.: 1998 The Effects of Amount and Type of Simplification on Foreign Language Reading Comprehension, **Language Learning** 44: pp.189-219.
- Wallace, C.: 1992 **Reading Oxford**, Oxford University Press.
- Yano, Y.; Long, M.H.; Ross, S.: 1994 The Effects of Simplified and Elaborated Texts on Foreign Language Reading Comprehension, **Language Learning**, 44: pp.189-219.
- Yaylı, D.: 2014 **Yabancılar Türkçe Öğretimi Politika Yöntem ve Beceriler**, Ankara, Anı Yay. , s.58-70.
- Young, D. J.: 1999 Linguistic Simplification of SL Reading Material: Effective Instructional Practice, **Modern Language Journal**, 83: pp.350-366.

EKLER

EK 1- Avrupa Dil Portfolyosu – Sahip Olunan Sertifikalar/Belgeler

[illegible]

EK 2-Avrupa Dil Portfolyosu - Dil Geçmişi

Dil Geçmişi

Language Biography

İKİNCİ BÖLÜM

PART TWO

Dil Geçmişi

Dil Portfolyosunun bu kısmında, okul içinde ve dışındaki dil öğrenme deneyimlerinize, kültürler arası deneyimlerinize, gereksinimlerinize ve amaçlarınıza ilişkin düşünceleriniz yer almaktadır. Aynı zamanda, dil öğrenme sürecinize ilişkin belgeler de bu kısımda yer alabilir.

Dil Geçmişi yılda bir ya da iki kez güncellenen pasaporttan farklı olarak öğrenme sürecinde kişisel bir günlük gibi düzenli bir şekilde kullanılabilir.

Dil Geçmişi kendi dil gelişiminizi değerlendirmenize ve sonraki dil öğrenme çalışmalarınızı planlamanıza yardımcı olacak önemli bir araçtır.

Language Biography

In this part of Language Portfolio, you are expected to reflect upon your language learning experiences, in and out of school, as well as upon your intercultural experiences, needs and objectives. You can also provide the documents relating to your learning process of languages.

Unlike the Passport, which can be amended once or twice a year, you can use your Language Biography regularly, as a personal diary, throughout your learning process.

The Language Biography is an important tool to help you assess your personal language progress and plan further language learning.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Avrupa Dil Portfolyosu: onaylı model No: 56/2004
European Language Portfolio: accredited model No: 56/2004

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

TÖMER
Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi

Dil Geçmişi
Language Biography

Biographie Langagière
Sprachbiografie

Dil Geçmişi 4 bölümden oluşur:

- I. Dil öğrenim öyküsü
- II. Dil öğrenim sürecini değerlendirme
- III. Dil ve kültürler arası deneyimler
- IV. Kişisel Dil Başarılarım

Language Biography consists of four parts:

- I. Language learning history.
- II. Assessing learning process of languages.
- III. Linguistic and intercultural experiences.
- IV. Personal language achievements.

La Biographie Langagière consiste en quatre parties:

- I. Biographie langagière
- II. Evaluation du processus d'apprentissage des langues
- III. Expériences linguistiques et interculturelles
- IV. Mes réussites langagières personnelles

Die Sprachbiografie besteht aus 4 Teilen:

- I. Sprachbiografie
- II. Bewertung des Lernprozesses der Sprachen
- III. Sprachliche und interkulturelle Erfahrungen
- IV. Meine persönlichen sprachlichen Erfolge

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Avrupa Dil Portfolyosu: onaylı model No: 56.2004
European Language Portfolio: accredited model No: 56.2004
Portfolio Européen des langues: modèle accrédité No: 56.2004
Europäisches Sprachenportfolio: akkredit. Fassung Nr: 56.2004

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
TÖMER
Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi

Dil Geçmişi

Language Biography

I. Dil Öğrenim Öyküsü

I. Language Learning History

Devam ettiğim okullar ve devam etmekte olduğum okul The schools I have attended and the school I am attending now				
Okul Adı School Name	Yıl Year	Şehir City	Ülke Country	Sertifika/Diploma Certificate/Diploma

Katılmış olduğum dil kursları The language courses I have attended			
Kurum Adı Institution	Yer Place	Süre Duration	Ülke Country

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Avrupa Dil Portfolyosu: onaylı model No: 56.2004
European Language Portfolio: accredited model No: 56.2004

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

TÖMER
Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi

Dil Geçmişi

Language Biography

II. Dil Öğrenme Sürecini Değerlendirme

II. Assessing the Learning Process of Languages

Kendi öğrenme sürecime ilişkin düşüncelerim
My opinions about my learning process

	Evet	Hayır
Bir sınav ya da test için çalışmak zorunda olduğumda		
Rahatsız edilmeden yalnız çalıştığım		
Kendi kendime çalışırken müzik dinlediğimde		
Çalışmayı tamamlayacak yeterli zamanım olduğunda		
Yapılması gerekenler açıkça anlatıldığında		
Başkalarıyla işbirliği yaptığım		
Bilinmeyen sözcükleri biri bana açıkladığında		
Bazı tümcelerin altını çizdiğimde		
Sözcük ve resimleri gördüğümde		
Drama etkinliklerinde rol aldığım		

... daha iyi öğreniyorum

I learn better when...

	Yes	No
I have to study for a test or an exam		
I study alone without being disturbed		
I listen to music while studying on my own		
I have enough time to accomplish my studies		
the tasks are clearly explained		
I cooperate with others		
someone explains the unknown words to me		
I underline some sentences		
I see words and pictures		
I take part in role-playing		

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Avrupa Dil Portfolyosu: onaylı model No: 56.2004
European Language Portfolio: accredited model No. 56.2004

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

TÖMER
Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi

Dil Geçmişi

Language Biography

III. Dilsel ve Kùltürler Arası Deneyimlerim

III. My Linguistic and Intercultural Experiences

Dil Adı Language Name	Dil Deneyimim My Language Experience
İtalyanca Italian	Bu dili televizyon ve film izleyerek, radyo dinleyerek ve bu dili kullananlarla konuşarak öğrendim. I learned this language by watching TV programs and films, listening to the radio and meeting native speakers.

- Yukarıdaki kutulara öğrendiğiniz dili ve nasıl öğrendiğinizi verilen örneklere de bakarak kısaca yazınız.
- Write the name of the language you have learned in the boxes above, then check the examples shortly and write about how you have learned the language.

Avrupa Dil Portfolyosu: onaylı model No: 56.2004
European Language Portfolio: accredited model No: 56.2004

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
TÖMER
Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi

Dil Geçmişi

Language Biography

Konuştduğum ve/veya anladığım diller
Languages I speak or/and understand

- İngilizce ☐
- English
- Fransızca ☐
- French

- Almanca ☐
- German
- İtalyanca ☐
- Italian

- İspanyolca ☐
- Spanish
- Yunanca ☐
- Greek

Diğer diller:

Other languages:

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

KÜLTÜRLER ARASI DENEYİMLER
CROSS-CULTURAL EXPERIENCES

Yaşadığım ve gördüğüm ülkeler:
Countries where I have lived and visited:

ÜLKE COUNTRY	TARİH DATE	SÜRE DURATION

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Avrupa Dil Portfolyosu: onaylı model No: 56.2004
European Language Portfolio: accredited model No. 56.2004

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
TÖMER
Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi

Dil Geçmişi

Language Biography

Katıldığım Dil Projeleri:

Language Projects I have participated in:

Projeler Projects	
Değişim Projeleri Exchange Projects	☐
Ortak Çalışmalar Joint Studies	☐
Geziler Trips	☐
Diğer Projeler: Other projects:	
.....	
.....	
.....	
.....	

Proje Adı Project Name	Proje konusu Project topics	Katılmamın bana sağladıkları: My participation provided me with:
.....		• başka insanlarla görüşmek ☐
.....		• meeting other people ☐
.....		• yeni arkadaşlar edinmek ☐
.....		• making new friends ☐
.....		• sözcük bilgimi geliştirmek ☐
.....		• improving my vocabulary ☐
.....		• yeni yerler tanımak ☐
.....		• getting to know new places ☐
.....		• farklı gelenek ve görenekleri öğrenmek ☐
.....		• learning different customs ☐
.....		• farklı ve geleneksel yemekleri denemek ☐
.....		• trying different and traditional food ☐
.....		• diğer ☐
.....		• other ☐

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Avrupa Dil Portfolyosu: onaylı model No: 56.2004

European Language Portfolio: accredited model No. 56.2004

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
TÖMER
Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi

IV.

- KİŞİSEL DİL BAŞARILARIM
- MY PERSONAL LANGUAGE ACHIEVEMENTS
- MES REUSSITES LANGAGIÈRES PERSONNELLES
- MEINE PERSÖNLICHEN SPRACHLICHEN ERFOLGE

Dil:
Language:
Langue:
Sprache:

Bu bölüme normal şartlar altında yapabildiklerinizi, kolayca yapabildiklerinizi ve yapamadıklarınızı (sütun 1); bir sonraki ve öncelikli hedeflerinizi (sütun 3) kaydedebilirsiniz. Öğretmeniniz de sütun 2'yi kullanacaktır.

İşaretlemede aşağıdaki sembolleri kullanınız:

Sütun 1'de

- normal şartlar altında yapabildiklerim (+)
- kolayca yapabildiklerim (++)
- yapamadıklarım (-)

Sütun 3'te

- bir sonraki hedefim (+)
- öncelikli hedefim (++)

Use this checklist to record what you think you can do under normal circumstances, what you can do easily and what you can't do (column 1); what your objectives and your priorities are (column 3) your teacher can use column 2.

Use the following symbols to mark:

In column 1

- I can do this under normal circumstances (+)
- I can do this easily (++)
- I can't do (-)

In column 3

- This is an objective for me (+)
- This is a priority for me (++)

Dans cette partie vous pouvez indiquer ce que vous pouvez faire dans des circonstances normales, ce que vous pouvez faire facilement et ce que vous ne pouvez pas faire (la Colonne 1), vos buts essentiels et prochains (la Colonne 3). Votre enseignant (e) utilisera la deuxième colonne.

Utiliser les symboles ci-dessous pour indiquer sur:

La Colonne 1

- ce que je peux faire dans des circonstances normales (+)
- ce que je peux faire facilement (++)
- ce que je ne peux pas faire (-)

Sur la troisième colonne

- mon but prochain (+)
- mon but essentiel (++)

In diesem Teil können Sie das eintragen, was Sie unter normalen Bedingungen machen können, was Sie leicht machen können und was Sie nicht machen können (Spalte 1); Ihre angestrebten und vorrangigen Ziele (Spalte 3). Ihr/e Lehrer/in wird die Spalte 2 ausfüllen.

Benutzen Sie bitte bei der Ankreuzung die unten angegebenen Symbole!

In Spalte 1:

- * Ich kann es unter normalen Bedingungen machen. (+)
- * Ich kann es leicht machen. (++)
- * Ich kann es nicht machen. (-)

In Spalte 3:

- * mein angestrebtes Ziel (+)
- * mein vorrangiges Ziel (++)

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Avrupa Dil Portfolyosu: onaylı model No: 56.2004
European Language Portfolio: accredited model No. 56.2004
Portfolio Européen des langues: modèle accrédité No. 56.2004
Europäisches Sprachenportfolio: akkredit. Fassung Nr. 56.2004

ANKARA UNIVERSİTESİ
TÖMER
Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi

EK 3- Avrupa Dil Portfolyosu - Dosya

DOSYA
DOSSIER
DOSSIER
DOSSIER

Bu **DOSYA**, konuştuğum yabancı dil(ler)e ait belgeleri içermektedir: dil öğretim kurumlarından alınmış diploma ve sertifikalar, mektuplar, resimler, hatıralar, ilgili deneyim raporları, hikayeler, günlüğümden sayfalar, şiirler, projeler, sınavlar, makaleler...

Geçmiş deneyimleri hatırlamak

Bu dosyayı oluşturduktan sonra notları tekrar okumak, o andaki önemini yorumlamaya çalışmak ve bu düşünceleri ailenize, arkadaşlarınıza, öğretmenlerinize ve işverenlerinize aktarmak ilginç olacaktır.

Ce **DOSSIER** contient des documents relatifs aux langues étrangères que je parle: diplômes et certificats obtenus des institutions d'enseignement de langues, lettres, photos, souvenirs, rapports relatifs aux expériences, histoires, pages de mon journal intime, poèmes, projets, examens, articles...

Se rappeler des expériences antérieures

Après avoir complété ce dossier, il serait intéressant de relire les notes, d'essayer d'interpréter son importance à ce moment-là et de communiquer cette opinion à votre famille, vos amis, vos professeurs et vos employeurs.

This **DOSSIER** holds the documents related to the foreign language(s) I speak: diplomas and certificates taken from language teaching institutions, letters, photos, mementos, reports of relevant experiences, stories, pages of my diary, poems, projects, tests, essays...

Thinking over past experiences

After completing in the DOSSIER it will be interesting to read the notes again, try to interpret the importance they had at particular moment and convey the product of this reflection to family, friends, teachers and employers.

Dieses **DOSSIER** beinhaltet die Dokumente über die Fremdsprache(n), die ich spreche: von Sprachkursen erhaltene Diplome und Zertifikate, Briefe, Fotos, Andenken, relevante Berichte über Erfahrungen, Geschichten, Seiten aus meinem Tagebuch, Gedichte, Projekte, Prüfungen, Zeitungsartikel...

Sich erinnern an vergangene Erfahrungen

Nachdem Sie dieses Dossier fertig gestellt haben, wird es interessant sein, die Notizen noch einmal durchzulesen; versuchen dessen Bedeutung zu jener Zeit zu interpretieren und Ihre Gedanken Ihrer Familie, Ihren Freunden, Lehrern und Arbeitgebern zu übertragen.

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Avrupa Dil Portfolyosu: onaylı model No: 56.2004
European Language Portfolio: accredited model No: 56.2004
Portfolio Européen des langues: modèle accrédité No: 56.2004
Europäisches Sprachenportfolio: akkredit. Fassung Nr. 56.2004

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
TÖMER
Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi

-90-

DOSYA

DOSSIER

DOSSIER

DOSSIER

DOSYANIZDA;

- * Sertifikalarınızı
 - * Sınavlarınızı
 - * Yazılarınızı
 - * Makalelerinizi
 - * Şiirlerinizi
 - * Kartpostallarınızı
 - * Proje raporlarınızı
 - * Ödevlerinizi
 - * Grup çalışmalarınızı
 - * Mektuplarınızı
 - * Diğerlerini saklayabilirsiniz.
- Zaman zaman dosyanızı güncelleyebilirsiniz.

DANS VOTRE DOSSIER VOUS POUVEZ CLASSER;

- * vos certificats
 - * vos copies d'examen
 - * vos textes rédigés
 - * vos poèmes
 - * vos cartes postales
 - * vos rapports de projets
 - * vos devoirs
 - * vos travaux de groupe
 - * vos lettres
 - * autres
- Vous pouvez parfois actualiser votre dossier.

IN YOUR DOSSIER CAN CLASSIFY;

- * your certificates
 - * your exams
 - * your essays
 - * your articles
 - * your poems
 - * your postcards
 - * your project reports
 - * your homework
 - * your group work
 - * your letters
 - * your others
- You can update your dossier from time to time.

IN IHREM DOSSIER KÖNNEN SIE:

- * Ihre Zertifikate
 - * Ihre Prüfungen
 - * Ihre geschriebenen Texte
 - * Ihre Artikel
 - * Ihre Gedichte
 - * Ihre Postkarten
 - * Ihre Berichte über Ihre Projekte
 - * Ihre Hausaufgaben
 - * Ihre Gruppenarbeiten
 - * Ihre Briefe
 - * Sonstiges aufbewahren.
- Sie können von Zeit zu Zeit Ihr Dossier aktualisieren.

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Avrupa Dil Portfolyosu; onaylı model No: 56.2004
European Language Portfolio: accredited model No. 56.2004
Portfolio Européen des langues: modèle accrédité No. 56.2004
Europäisches Sprachenportfolio: akkredit. Fassung Nr. 56.2004

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

TÖMER
Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi

EK 4 – Avrupa Dil Portfolyosu – Avrupa Dilleri Ortak Başvuru
Metni –Kullanılan Yabancılar Türkçe Öğretim Setleri
Çerçevesinde Hedef Öğrenici Grubunun Bildiği Varsayılan
Dilbilgisi Yapıları

A1	A2	B1
Ses Olayları (yumuşama, benzeşme, daralma)	Emir Kipi	Zarf Filler (-ArAk, -A – A)
Çoğul Eki	İstek Kipi	Şimdiki Zamanın Hikayesi
Koşaç Tümcəsi	Yapım Ekleri (-İİ –sİz, -İİk)	Zarf Filler (-ken)
Sıralama	Belirli Geçmiş Zaman	İsim Fiil Ekleri (Adlaştırma)
Varoluş Tümcəsi (var,yok)	Koşaç Tümcəsi Belirli Geçmiş Zaman	Emir Kipinde Dolaylı Anlatım
Şimdiki Zaman	Bağlaçlar (çünkü, bu sebeple, bu nedenle,bunun için)	Gerekliklik Kipi
Ad Durum Ekleri	Bağlaçlar/İlgeçler (ile)	Gerekliklik Kipinin Hikayesi
Ulaçlar (-DİktEn sonra, -mEdEn önce)	Gelecek Zaman	Zarf Fiiller (-mAk için/ -mAsı için / -mAk üzere)
İlgeçler (-E kadar, -DEn önce, -DEn sonra)	Koşaç Tümcəsi Gelecek Zaman	Zarf Fiiller (-mAktAnsA / -mAsInA rağmen)
İyelik Ekleri	Karşılaştırma (gibi,kadar)	Zarf Fiiller (-A rağmen / -sA bile)
Ad Tamlaması (belirtili,belitsizi,zincirleme)	Belirsiz Geçmiş Zaman	Dilek Kipi

Saatler	Pekiştirme Sıfatları, Küçültme Ekleri (-Cık, - CA)	Dilek Kipinin Hikayesi
İlgi Eki (-ki)	Doğrudan Anlatım (diye)	Şart Kipi
Karşılaştırma (-DEn daha)	Bağlaçlar (hem hem, ne ne, ya ya)	İsteş Çatılı Fiiller
Üstünlük (en) Belirtme Durumu	Geniş Zaman	Zarf Fiiller (-Inca, -Ir, - mAz)
Bağlaçlar (de/da)	Pekiştirme (-Dİr)	Zarf Fiiller (-DİğİndAn beri)
İsteş (birbiri)	Yeterlilik Fiili	Zarf Filler (-All , -DI – All)
Dönüşlülük (kendi)	Zarf Fiiller (-Ip, - MAdAn)	

EK 5 – Hayat Güzeldir / Özgün Metin

Nasıl olduğunu anlayamadı. Sürati normal, yol boştu. Herhalde orada asfaltın ortası sıcaktan şişmiş, bir tuzağa dönüşmüştü. Şişkinliğe dokununca araba savruldu. Bunu beklemiyordu. Dalgındı, evet, ama ne düşünüyordu acaba? Hatırlamıyor. Direksiyon hakimiyetini kaybetti. Bir an. Zaten hayat bir andır. Şarampole yuvarlanmaya başlayınca ellerini yüzüne kapadı ve kelime-i şهادet getirmeye başladı.

Bir takla. İki takla. Üçüncüde her yer karardı. Gözlerini açtığında ilk gördüğü şey, arabanın açık camından neredeyse içeri girmeye çalışan bir gelincik oldu. Kırmızı, kocaman bir gelincik. Elinde olmaksızın o durumda gelinciğe gülümsedi.

Beynin, zihnin, hafızanın unsurları ağır ağır birleşti; artık düşünebiliyordu. Şarampole yuvarlanmıştı işte. Hiç kıpırdamadan vücudunu dinledi. Şakağından yanağına doğru ılık bir şey akıyordu. Elini attı. Kan. İrkildi. Parmaklarıyla sildi, kanın geldiği yeri yokladı. Bir şey yok, şakağı çarpmış, artık nereye çarpmışsa, kanamış, önemli değil, acımıyor bile.

Yeniden vücudunu dinledi. İyi. Hiç ağrı yoktu sanki. Sağ bacağı saymazsak. Orada baya bir sancı vardı. Elini, kolunu, başını oynattı. Ohh!.. Çok şükür , her şey yerli yerindeydi.

Bir bacağına çekti kaldırdı. Bunda bir şey yok. Ötekine davrandı, canı yandı. Sancılı bacak bu. Sıkışmış ve bayağı ağrıyor. Dişini sıktı. İçinden, 'Kırık var galiba, buna da şükür' dedi. Bacağı sıkıştığı yerden çıkarmak için bir daha yekindi. Asıldı. Bir işe yaramadı. Daha beter ağrıdı. 'Yardım istemek lazım' dedi içinden. Kendini topladı. Evet bir kaza atlatmıştı ama çok şükür ucuz atlatmıştı.

Bu moral ile gelinciğin kadife yapraklarına dokundu 'N'aber güzelim' diye şakalaştı onunla. Sonra papatyaları, öteki kır çiçeklerini fark etti. Arıları, kelebekleri gördü. Toprağa daha bir dikkatle baktı. Karıncalar, adını bilmediği böcekler bir o yana, bir bu yana gidip geliyor. Toprakta nasıl bir hareket var anlatılmaz. Bahar patlamış, her yan yeşil.

Başını kaldırınca şarampolün ortasında bir erik ağacı gördü. Her yanı bembeyaz çiçeğe kesmiş, sanki gelinlik giymiş. İnsan bakmaya doyamıyor. Onun üzerinde mavi gök ve bulutlar. Bir kuş öttü. Aynı kuş bir daha öttü.

Tâ aşağılarda akan derenin şırıltısını duydu. ‘ Yarabbi hayat ne kadar güzel.’ Ama bizim gözümüz kör, kulağımız sağır. Ancak dara düştüğümüzde, paçamız sıkıştığında görüyoruz bu güzellikleri. Bu ne kadar nimet! Bunların hangi birine şükretmeli? Etrafımda olanlara mı, hayatta kaldığıma mı?

Kır havasını derin derin içine çekti. Bildiği şükür dualarını okudu. Demek vadesi yetmemiş, daha göreceği günler var. Üç yaşına giren oğlu Emre var, karısı Şükran var. ‘‘ Bu yaştan sonra bize şehir yeri yaramaz oğlum, varın siz gidiverin. Ananla ben yol gözleriz, bayramdan bayrama görüşürüz, yazları bekleriz’’ diyen köyde kalmış anası ile babası var.

Arkadaşlar, akrabalar, yapılacak işler, alınacak eşyalar, ödenecek borçlar, gidilecek yerler, söylenecek sözler var. Dünya bu. Cenab-ı Hak bunlarla uğraşalım ama esas itibarı ile kendisine ibaret edelim, iyi bir kul olalım diye yaratmış insanoğlunu. Lakin nefsin orduları bu hakikate varmak için çıktığımız seferde yolumuzu kesiyor. Şeytan bizi bir eşyadan ötekine fırlatıyor, gaflet perdesi gözümüzden kalkmıyor.

Şu şarampolde, yuvarlanmış arabanın içinde düşündüğü şeylere bak. Oğlum sen önce kendini buradan kurtarmaya bak.

Yo, yo. Tam bunları düşünecek sıradır. İnsan ömründe kaç kere şarampole yuvarlanır. Bak kalp gözümü açtı bu kaza, gönlümdeki duygular zihnime aktı.

Düşünmeli, sağlam kararlar almalı, Azrail etrafta dolaşiyor ne olur, ne olmaz.

Ramazandan Ramazana; cumadan cumaya kıldığı namazı bütün yıla beş vakit yaymaya karar verdi. Yaşı geldi geçiyor. Fakiri doyurmalı, garibi giydirmeli. Hz.Peygamber’in ahlakı ile davranmaya niyet etti. Ve tabii şu kazayı sağ-sağlim atlattığı için bir de kurban kesecekti. Yukarıda kalan yoldan arabalar geçiyor ama onu fark etmiyorlar.

Aşağısı dereye kadar bayağı dik. Araba neyse ki bir ağaca toslayıp durmuş.

Elini cebine atıp telefonu çıkarıyor. Ortalığı velveye vermeyecek birini çağırmalı, bu kazayı eve duyurmadan, dile düşürmeden tamir etmeli. En iyisi bacanağı Bahattin. Zeki, becerikli oğlandır. Hele ağabeyi Hacı Nurettin ile gelirse daha da iyi.

Zaman sonra Bahattin, Hacı ve trafik polisleri şarampolün ucunda beliriyor. Sağlık görevlileri ve ambulans da var. Bir kısmı kayıp düşmemek için dikkat ederek aşağıya, arabanın yanına kadar iniyor.

İyi olduğu anlaşılnca herkesin yüzü gülüyor. Hacı Nurettin kulağına eğilip, ‘ Bir kurban ve epeyce sadaka gerekir’ diye fısıldayınca aynı fısıltıyla cevap veriyor:

‘Merak etme niyetlendim zaten.’

Gelenler getirdikleri aletler ile bacağı sıkıştığı yerden kurtarıyor.

Sağlıkçılar: ‘Aman kıpırdama’ diye uyarıyor. Usulüne uygun olarak arabadan alınıp sedyeye konuluyor.

Ambulansa bindiklerinde Bahattin:

-Abi, arabada unuttuğın bir şey olmasın, diyor.

-Yok, her şey yanımda, yalnız...

Nurettin’e dönüyor:

-Hacı abi, çantam arka koltukta, aman ona dikkat et, diyor.

Hacı:

-Meraklanma sen, ben bir çekici ayarlar arabayı getiririm. Siz gidin. Hadi büyük geçmiş olsun.

Kaza şehre yakın bir yerde olmuş. Yarım saate varmadan hastaneye ulaşıyorlar. Bacağa bakıyorlar, filim çekiliyor, ufak bir kırık ama yine de alçıya alıyorlar. Başında, kolunda, kaburgasında yaralanan çizilen yerler silinip ilaçlanıp bantlanıyor. Bir de koltuk değneğı. Hadi selametle.

Bir sürpriz olmasın, Şükran endişelenmesin diye taksiye bindiklerinde eve telefon açtı.

- İnanmayacaksın ama merdivenlerden yuvarlandım. Bacakta ufak bir kırık var. Bahattin ile geliyoruz.

Şükran bir çığlık atıyor, sonra aniden sakinleşip:

- Başka bir şeyin yok değil mi? doğru söyle, ölümü öp.

İyice ferahlasın diye telefonda küçük bir kahkaha atıp, rahat rahat:

-Yok hayatım, yemin ederim. Beni böyle ayağım alçada görüp üzülmeyesin diye önceden haber vereyim dedim. Emre nasıl?

-İyi, iyi. Hadi bekliyorum. Hay Allah. Kaza işte, geliyorum demez ki.

Eve varacaklar neredeyse. Arabayı durdurdu.

Bahattin’e : ‘Bacanak şuradan Emre’ye bir çikolata al’ dedi.

Bahattin fırladı.

Eve her gelişinde Şükran'la beraber karşılardı babasını. Babası onu kucağına alınca yüzüne bile bakmadan elini uzatıp ceketin iç cebinden çikolatayı çıkarır, sonra babasının yanağına bir öpücük kondururdu. Alışkın kerata.

Şükran'la Emre kapı önünde bekliyor. Arabadan sağlıklı bir adam gibi indi. Bahattin'in koluna girdi. Bacağının acısına aldırmadan normal biri gibi yürüdü. Topallamak istemiyor, karısına ve oğluna gülümsüyordu.

Şükran fazla dayanamadı, zaten gözü yaşlı takımındandı. Şıpidik terliklerle koşup boynuna sarıldı.

‘ Geçmiş olsun canım, geçmiş olsun. Çok ağrın var mı?’

Emre arkadan bıdır bıdır geliyor, bir yandan ‘Baba, baba’ diye sesleniyor.

Bahattin ‘ Verilmiş sadakanız varmış abla, Allah korumuş abimi’ diyor.

Şükran ona bir göz atıp yeniden kocasına döndü: ‘Ne diyor bu?’

Emre yetişmişti. Bahattin onu kaldırıp babasının kucağına verdi. Emre'nin koltuk değneğinin farkında olacak hali yoktu. Hemen elini babasının ceketinin iç cebine daldırıp çikolatayı yakaladı. Çıkardı ve her zaman yaptığı gibi babasını yanağından öptü. Babası ona tek kolu ile bir daha sarıldı. Yüzünü, gözünü öptü, kokladı.

Çocuk kokusu.

Kendi oğlu.

İşte hayat.

Bahattin taksiye ücretini verip yolladı. Sonra Emre'yi babasının kucağından aldı. Karı-koca-çocuk ve bacanak eve doğru yürüdüler.

Soyunup dökündü. Şükran o zaman alçılı bacağı, yara ve çiziklerle dolu vücudu, bant ile kaplı yerleri gördü. Bu işin öyle ‘ merdivenden düştüm’ lafıyla ilgili olmadığını anladı. Ama üstelemedi.

Kocasının elini yüzünü yıkamasına yardım etti. Eşofmanlarını giydirdi, sedire oturttu, sırtına yastıklar koydu, bir yastık da alçılı bacağın altına.

Şimdi kahve ister, biliyor.

‘Yarabbi sana şükürler olsun, onu bize bağışladın’ diye dua ederek, bir yandan akan gözyaşlarını silerek, titreyen elleri ile kahveyi kotardı.

Emre çikolatasını yiyor, oyuncak treni ile oynuyor. Kahveler geldi. Şükran kendine de yapmıştı. Herkes yerini aldı.

Şükran kocasına döndü, müşfik bir sesle:

-Ee,.. Anlat bakalım, bu iş nasıl oldu?

Evinin sıcak, güvenli kucagında, eşinin ve evladının yanbaşında, çok şükür sağlıklı ama ölümden dönmüş bir adam olarak kahvesinden höpürtülü bir yudum aldı.

Oh, be!..

Sonra ‘Kaza şöyle oldu’ diye anlatmaya başladı.

EK 6 – Hayat Güzeldir / Uyarlanmış Metin (B1)

Nasıl oldu, anlayamadı.

Sürati normal, yol boştu.

Herhalde orada asfaltın ortası sıcak hava yüzünden şişmiş ve bir tuzak gibi olmuştu.

Araba şişkinliğe dokundu ve savruldu.

Bunu beklemiyordu.

Dalgındı, evet, ama ne düşünüyordu acaba?

Hatırlamıyor.

Direksiyonun kontrolünü kaybetti.

Bir an.

Zaten hayat bir andır.

Araba şarampole yuvarlanıyordu. Ellerini yüzüne kapadı ve kelime-i şehadet getirmeye başladı. ‘Galiba öleceğim’ diye düşünüyordu.

Bir takla.

İki takla.

Üçüncü taklada her yer karardı.

Gözlerini açtı. Bir çiçek gördü.

Kırmızı, kocaman bir gelincik çiçeği. Kontrolsüz bir şekilde, o durumda gelinciğe gülümsedi.

Yavaş yavaş kendine geldi; artık düşünebiliyordu. Araba şarampoleydi. Hiç kıpırdamadı, vücudunu kontrol etti. Şakağından yanağına doğru ılık bir şey akıyordu. Eliyle kontrol etti. Kan. İrkildi.

Parmaklarıyla kanı sildi. Bir şey yok, şakağı bir yere çarpmış, kanamış, önemli değil, acımıyor bile.

Yeniden vücudunu kontrol etti.

İyi.

Sadece sağ bacağında çok sancı vardı başka hiç ağrı yoktu sanki.

Elini, kolunu, başını oynattı. Ohh!.. Çok şükür, her şey iyiydi.

Bir bacağını çekti kaldırdı. Bunda bir şey yok. Diğer bacağını tuttu. Canı acıdı. Sancılı bacak bu. Sıkışmış ve çok ağrıyor.

Dişini sıktı. Kendi kendine, ‘Kırık var galiba, buna da şükür’ dedi. Bacağını kurtarmak için bir daha hareket etti. Asıldı. Bir işe yaramadı. Daha çok ağrıdı. ‘Yardım istemek lazım’ dedi içinden.

Kendini topladı. Evet, bir kaza yaptı ama çok şükür iyiydi.

Bu moral ile gelinciğin yapraklarına dokundu

‘N’aber güzelim’ diye şakalaştı onunla. Sonra papatyaları, öteki kır çiçeklerini fark etti. Arıları, kelebekleri gördü. Toprağa daha bir dikkatle baktı. Karıncalar; tuhaf, değişik böcekler bir o yana bir bu yana gidip geliyor. Toprak çok hareketli.

Bahar gelmiş, her yer yeşil. Başını kaldırdı ve şarampolün ortasında bir erik ağacı gördü. Her yanı bembeyaz çiçekli, sanki gelinlik giymiş. Çok güzel bir manzara. Onun üzerinde mavi gök ve bulutlar. Bir kuş öttü. Aynı kuş bir daha öttü. Aşağılarda bir dere akıyordu, onun sesini duydu.

‘Yarabbi hayat ne kadar güzel.’ Ama bizim gözümüz kör, kulağımız sağır. Sadece zor zamanlarda görüyoruz bu güzellikleri. Bu ne kadar nimet! Bu doğal güzelliklere mi, hala hayattayım buna mı? Hangisine şükretmeli?

Uzun uzun nefes aldı. Kır havasını içine çekti. Şükretti ve dua etti. Galiba benim için ölüm zamanı henüz gelmedi, diye düşündü.

Üç yaşında oğlu Emre var, karısı Şükran var.

‘Biz artık yaşlıyız. Şehirde yaşayamayız. Siz gidin. Annenle ben burada sizi bekleriz. Bayramdan bayrama görüşürüz, yazları bekleriz’’ diyen köydeki annesi ile babası var.

Arkadaşlar, akrabalar, yapılacak işler, alınacak eşyalar, ödenecek borçlar, gidilecek yerler, söylenecek sözler var.

Dünya bu. Allah bizi bunlarla uğraşalım ama aslında kendisine ibadet edelim, iyi bir kul olalım diye yaratmış. Ama nefsimiz bu yolda bizi engelliyor. Şeytan bizi aldatıyor.

Şarampoldeki arabanın içinde neler düşünüyorsun?

-Oğlum sen önce kendini buradan kurtar.

-Hayır, hayır. Tam bunları düşünecek zamandır.

İnsan hayatında kaç kere şarampole yuvarlanır.

Bu kaza ile birlikte hayatı ve kendini sorgulamaya başladı. Düşünmek, sağlam kararlar almak lazım, Azrail etrafta dolaşıyor, ölebilirim, diye düşündü.

Ramazandan Ramazana; cumadan cumaya namaz kılıyordu. Bunu bütün yıla, beş vakit yapmaya karar verdi. Artık yaşlandı. Fakirlere, gariplere yardım etmek lazım. Hz. Peygamber'in ahlakı ile davranmaya niyet etti. Büyük bir kaza yaptı ama çok zarar görmedi. Bu yüzden şükür etmek için bir kurban kesmeyi düşündü.

Yukarıdaki yoldan arabalar geçiyor ama onu fark etmiyorlar. Aşağıda bir dere var. Şarampol dereye kadar çok dik. Araba bir ağaca çarpmış ve durmuş.

Elini cebine atıp telefonu çıkarıyor.

Sakin bir insana haber vermek lazım, bu kazayı evdekilere ve diğer insanlara söylememek lazım diye düşündü.

En iyisi bacanağı Bahattin. O, zeki, becerikli çocuktur. Ağabeyi Hacı Nurettin ile gelirse daha da iyi.

Bir süre sonra Bahattin, Hacı ve trafik polisleri geldi. Sağlık görevlileri ve ambulans da var. Bazı görevliler kayıp düşmemek için dikkat ederek aşağıya, arabanın yanına kadar iniyor. Onu kontrol ediyorlar.

O iyi.

Şimdi herkes mutlu görünüyor ve herkesin yüzü gülüyor. Hacı Nurettin, onun kulağına 'Bir kurban kes ve sadaka ver' diyor. O da ' Merak etme, yapacağım. Düşündüm' diyor. Görevliler aletler ile onun bacağını kurtarıyor..

Sağlıkçılar: ‘Sakin kıpırdama’ diye uyarıyor. Onu dikkatlice arabadan alıp sedyeye koyuyorlar.

Ambulansa biniyorlar. Bahattin:

-Abi, arabada bir şey unutma, diyor.

-Yok, her şey yanımda, ama...

Nurettin’e dönüyor:

-Hacı abi, çantam arka koltukta, lütfen ona dikkat et, diyor.

Hacı:

-Merak etme sen, ben bir çekici ayarlar, arabayı getiririm. Siz gidin. Hadi çok geçmiş olsun.

Kaza şehre yakın bir yerde olmuş. 20-25 dakikada hastaneye ulaşıyorlar. Bacağa bakıyorlar, film çekiyorlar. Ufak bir var ama yine de alçıya alıyorlar. Başında, kolunda, kaburgasında yaralar çizikler var. Oraları siliyorlar, ilaçlıyorlar, bantlıyorlar. Bir de koltuk değneği veriyorlar. Hadi güle güle.

Bir sürpriz olmasın, Şükran endişelenmesin diye düşündü. Taksiye bindiler sonra Şükran’ı aradı.

- İnanmayacaksın ama merdivenlerden düştüm. Bacağımda küçük bir kırık var. Bahattin ile geliyoruz.

Şükran bir çığlık atıyor, sonra aniden sakinleşip:

-Başka bir şeyin yok değil mi? Doğru söyle.

İyice rahatlasın diye telefonda küçük bir kahkaha atıp, rahat rahat:

-Yok hayatım, yemin ederim. Beni böyle ayağım alçıda görüp üzölme diye önceden haber vermek istedim. Emre nasıl?

-İyi, iyi. Hadi bekliyorum. Hay Allah. Kaza işte, geliyorum demez ki.

Eve çok az kaldı. Arabayı durdurdu.

Bahattin’e : ‘Bacanak şuradan Emre’ye bir çikolata al’ dedi.

Bahattin hemen koştu.

Babası eve her gelişinde Emre, annesi ile beraber babasını karşılıyordu. Babası onu kucağına alıyordu, o zaman Emre babasının cebinden çikolatayı alıp babasını öpüyordu. Her zaman böyle yapıyordu.

Eve geldiler. Şükran'la Emre kapının önünde bekliyor. Arabadan sağlıklı bir adam gibi indi. Bahattin'in koluna girdi. Bacağı ağrıyordu. Ama önem vermedi. Sağlıklı biri gibi yürüdü. Topallamak istemiyor, karısına ve oğluna gülümsüyordu. Şükran fazla dayanamadı ve ağladı. Terliklerle koşup boynuna sarıldı.

‘Geçmiş olsun canım, geçmiş olsun. Çok ağrın var mı?’

Arkadan Emre geliyor, ‘Baba, baba’ diyor. Bahattin ‘ Büyük bir kaza olmuş, Allah korumuş abimi’ diyor.

Şükran ona baktı sonra tekrar kocasına döndü: ‘Ne diyor bu?’

Emre geldi. Bahattin onu alıp babasının kucağına verdi. Emre koltuk değneğinin farkında bile değildi. Hemen elini babasının cebine soktu ve çikolatayı aldı. Çıkardı ve her zamanki gibi babasını yanağından öptü. Babası ona tek kolu ile bir daha sarıldı. Yüzünü, gözünü öptü, kokladı. Çocuk kokusu. Kendi oğlu.

İşte hayat.

Bahattin taksiye ücretini verdi ve taksi gitti. Sonra Emre’yi babasının kucağından aldı. Karı-koca-çocuk ve bacanak eve doğru yürüdüler.

Kıyafetlerini değiştirdi. Şükran o zaman alçılı bacağını, yaraları, bantları ve çizikleri gördü. ‘Merdivenden düştüm’ sözü yalandı. Ama bir şey demedi. Kocasını elini yüzünü yıkadı, giyindi ve sonra oturdu. Şükran ona yardım etti. Onun sırtına ve alçılı bacağının altına yastık koydu.

Şimdi kocası kahve ister, biliyor.

‘Yarabbi sana şükürler olsun, onu bize bağışladın’ diye dua ederek, gözyaşlarını sildi ve zorla kahveyi yaptı.

Emre çikolatasını yiyor, oyuncak treni ile oynuyor.

Kahveler geldi. Şükran kendine de kahve yaptı.

Herkes oturdu.

Şükran kocasına döndü, sevecen, yumuşak bir sesle:

-Ee... Anlat bakalım, bu iş nasıl oldu?

Sıcak ve güvenli evinde, eşinin ve çocuğunun yanındaydı. Çok şükür sağlıklıydı ama bu gerçekten büyük bir kazaydı. Bu düşüncelerle kahvesinden bir yudum aldı.

Oh, be!..

Sonra ‘ Kaza şöyle oldu’ diye anlatmaya başladı.

EK 7- Uygulama / Hayat Güzeldir- Okuma Anlama Soruları

HAYAT GÜZELDİR

1- Eş / yakın anlamlı kelimeleri eşleştiriniz.

1- sancı	1- diğer
2- irkilmek	2- yüksek sesle gülmek
3- kahkaha atmak	3- korkmak
4- hayat	4- ağrı
5- öteki	5- hız
6- sürat	6- yaşam

2- Aşağıdaki cümleler doğru ise (D) yanlış ise (Y) yazınız.

- 1- Şoför uyudu ve araba şarampole yuvarlandı. (....)
- 2- Araba üç takla attı. (....)
- 3- Kazada ana karaktere hiçbir şey olmadı. (....)
- 4- Şükran, kocasını görüyor ve ağlıyor. (....)
- 5- Bahattin, Emre'nin babası. (....)

3- Aşağıdaki sorulara cevap veriniz.

f- Kaza nasıl oldu?

g- Hikayedeki ana karakter, kazadan sonra hangi duyguları hissetti, neler düşündü?

h- Kaza yeri ile hastane yakın mı?

i- Ana karakter, eve gitmeden önce neden çikolata istedi?

j- Karısına telefonda neden yalan söyledi?

4- Ana karakter, kazadan sonra neden bacanağı Bahattin'i aradı?

a- Bahattin'i çok seviyor.

b- Kaza yerine en yakın kişi Bahattin

c- Bahattin zeki ve becerikli bir adam

d- Bahattin doktor

5- Aşağıdaki boşlukları uygun kişilerle doldurunuz.

(Bahattin – Emre – Şükran- Ana karakter)

- f- Marketten çikolata aldı. (.....)
- g- Kaza yaptı. (.....)
- h- Babasını kapıda karşıladı ve çikolatayı babasının cebinden aldı.
(.....)
- i- Karısına telefonda kaza hakkında yalan söyledi.
(.....)
- j- Onu kapıda karşıladı ve gördükten sonra hemen ağladı.
(.....)

6- Aşağıdaki cümleleri hikayenin özeti şeklinde sıralayınız. (1,2,3,4,5,6,7,8,9)

- Dalgındı ve yoldaki bir sorun nedeniyle kaza yaptı. (1.)
- O kazayı anlatmaya başladı. (.....)
- Hastaneye gittiler.(.....)
- Onu arabadan çıkardılar. (.....)
- Bahattin, sağlık görevlileri ve polisler geldi. (.....)
- Yavaş yavaş kendine geldi, vücudunu kontrol etti. (.....)
- Hayatıyla ilgili sorgulamalar yaptı, şükretti ve cebinden telefonu çıkardı. (.....)
- Yardım için bacanağı Bahattin'i aradı. (.....)
- Eve geldiler karısı onun yalan söylediğini daha büyük bir sorun olduğunu anladı.
(.....)

EK 8- Eskici / Özgün Metin

Vapur rıhtımdan kalkıp tâ Marmara'ya doğru uzaklaşmaya başlayınca yolcuyu geçirmeye gelenler, üzerlerinden ağır bir yük kalkmış gibi ferahladılar(1):

-Çocukcağz Arabistan'da rahat eder, dediler (2)

Hayırlı bir iş yaptıklarına herkesi inandırmış olanların uydurma neşesiyle, fakat gönülleri isli, evlerine döndüler. (3)

Zaten babadan yetim kalan küçük Hasan, anası da ölünce uzak akrabaları ve konu komşunun yardımıyla halasının yanına, Filistin'in ücra bir kasabasına gönderiliyordu. (4)

Hasan vapurda eğlendi; gırıl gırıl işleyen vinçlere, üstleri yazılı cankurtaran simitlerine, kurutulacak çamaşırlar gibi iplere asılı sandallara, vardiya değiştirilirken çalınan kampanaya bakarak çok eğlendi. (5) Beş yaşında idi; peltek, şirin konuşmalarıyla de güverte yolcularını epeyce eğlendirmişti. (6)

Fakat vapur, şuraya buraya uğrayıp bir sürü yolcu bıraktıktan sonra sıcak memleketlere yaklaşınca kendisini bir durgunluk aldı. (7) Kalanlar bilmediği bir dilden konuşuyorlardı ve ona İstanbul'daki gibi:

-Hasan gel! (8)

-Hasan git! ,demiyorlardı. (9)

ismi değişik gibi olmuştu.(10) Hassen şekline girmişti: (11)

-Taal hun ya Hassen, diyorlardı, yanlarına gidiyordu. (12)

-Ruh ya Hassen... derlerse uzaklaşıyordu. (13)

Hayfa'ya çıktılar ve onu bir trene koydular. (14)

Artık anadili büsbütün işitilmez olmuştu.(15) Hasan, köşeye büzüldü; bir şeyler soran olsa da susuyordu, yanakları pençe pençe, al al olarak susuyordu.(16) Portakal

bahçelerine dalmış, göğsünde bir katılık, gırtlığında lokmasını yutamamış gibi bir sert düğüm, daima susuyordu.(17)

Fakat hem pür nakıl çiçek açmış, hem yemişlerle donanmış güzel, ıslak bahçeler de tükendi; zeytinlikler de seyrekleşti. (18)

Yamaçlarında keçiler otlayan kuru, yalçın, çatlak dağlar arasından geçiyorlardı.(19) Bu keçiler kapkara, beneksiz kara idi; tüyleri yeni otomobil boyası gibi aynamsı bir cila ile, kızgın güneş altında, pırıl pırıl yanıyordu. (20)

Bunlar da bitti; göz alabildiğine uzanan bir düzlüğe çıkmışlardı; ne ağaç vardı, ne dere, ne ev!(21) Yalnız ara sıra kocaman kocaman hayvanlara rast geliyorlardı; çok uzun bacaklı, çok uzun boylu, sırtları kabarık, kambur hayvanlar trene bakmıyorlardı bile... (22) Ağızlarında beyazımsı bir köpük çiğneyerek dalgın ve küskün arka arkaya, ağır ağır, yumuşak yumuşak, iz bırakmadan ve toz çıkarmadan gidiyorlardı. (23)

Çok sabretti, dayanamadı, yanındaki askere parmağıyla göstererek sordu; o güldü:

-Gemel! Gemel! dedi. (24)

Hasan'ı bir istasyonda indirdiler.(25)

Gerdanından, alnından, kollarından ve kulaklarından biçim biçim, sürü sürü altınlar sallanan kara çarşafı, kara çatık kaşlı, kara iri benli bir kadın göğsüne bastırdı. (26) Anasıninkine benzemeyen, tuhaf kokulu, fazla yumuşak, içine gömülüverilen cansız bir göğüs... (27)

-Ya habibi! Ya ayni! (28)

Halasının yanındaki kadınlar da sarıldılar, öptüler, söylediler, güldüler.(29) Birçok çocuk da gelmişti; entarilerinin üstüne hırka yerine elbise ceket giymiş, saçları perçemli, başları takkeli çocuklar... (30)

Hasan durgun, tıkanıktı; susuyor, susuyordu. (31)

Öyle haftalarca sustu. (32)

Anlamaya başladığı Arapçayı, küçücük kafasında beliren bir inatla konuşmayarak sustu. (33) Daha büyük bir tehlikeden korkarak deniz altında nefes almamaya çalışan bir adam gibi tıklandığını duyuyordu, yine susuyordu. (34)

Hep sustu. (35)

Şimdi onun da kuşaklı entarisi, ceket, takkesi, kırmızı merkuruları vardı.(36) Saçlarının ortası el ayası kadar sıfır makine ile kesilmiş, alnına perçemler uzatılmıştı.(37) Deri gibi sert, yayvan tandır ekmeğine alışmıştı; yer sofrasında bunu hem kaşık, hem çatal yerine dürümleyerek kullanmayı beceriyordu. (38)

Bir gün halası sokaktan bağırarak geçen bir satıcıyı çağırdı. (39)

Evin avlusuna sırtında çuval kaplı bir yayvan torba, elinde bir ufacık iskemle ve uzun bir demir parçası, dağınık kıyafetli bir adam girdi.(40) Torbasından da mukavva gibi bükülmüş bir tomar duruyordu.(41)

Konuştular, sonra önüne bir sürü patlak, sökü, parça parça ayakkabı dizdiler. (42)

Satıcı iskemlesine oturdu. (43) Hasan da merakla karşısına geçti. (44) Bu dört yanı duvarlı, tek kat, basık ve toprak evde öyle can sıkılıyordu ki... (45) Şaşarak eğlenerek seyrediyordu: Mukavvaya benzettiği kalın deriyi iki tarafı keskin incecik, sapsız bıçağıyla kesişine, ağzına bir avuç çivi doldurmasına, sonra bunları birer birer, İstanbul'da gördüğü maymun gibi avurdundan çıkarıp ayakkabıların altına çabuk çabuk mıhlamaşına, deri parçalarını, pis bir suya koyup ıslatışına, mundar çanaktaki macuna parmağını daldırıp tabanlara sürüşüne, hepsine bakıyordu. (46) Susuyor ve bakıyordu. (47)

Bir aralık nerede ve kimlerle olduğunu keyfinden unuttu, dalgınlığından anadiliyle sordu: (48)

-Çiviler ağzına batmaz mı senin? (49)

Eskici başını hayretle işinden kaldırdı.(50) Uzun uzun Hasan'ın yüzüne baktı: (51)

-Türk çocuğu musun be? (52)

-İstanbul'dan geldim. (53)

-Ben de o taraflardan... İzmit'ten! (54)

Eskici de saç sakal dağınık, göğüs bağır açık, pantolonu dizlerinden yamalı, dişleri eksik ve suratı sarı, sapsarıydı; gözlerinin akına kadar sarıydı. (55) Türkçe bildiği ve İstanbul taraflarından geldiği için Hasan, şimdi onun sade işine değil, yüzüne de dikkatle bakmıştı.(56) Göğsünün ortasında, tıpkı çenesindeki sakalı andıran kırçıl, seyrek bir tutam kıl vardı. (57)

Dişsizlikten peltek çıkan bir sesle tekrar sordu: (58)

-Ne diye düştün bu cehennemden bucağına sen? (59)

Hasan anladığı kadar anlattı. (60)

Sonra Kanlıca'daki evlerini tarif etti; komşusunun oğlu Mahmut'la balık tuttıklarını, anası doktora giderken tünele bindiklerini, bir kere de kapıya beyaz boyalı hasta otomobili geldiğini, içinde yataklar serili olduğunu söyledi. (61) Bir aralık da kendisi sordu? (62)

-Sen niye burdasın? (63)

Öteki başını ve elini şöyle salladı; uzun iş manasına... (64) Ve mırıldandı:

-Bir kabahat işledik de kaçtık! (65)

Asıl konuşan Hasan'dı, altı aydan beri susan Hasan...(66) Durmadan, dinlenmeden, nefes almadan, yanakları sevincinden pembe pembe, dudakları taze, gevrek, billur sesiyle biteviye konuşuyordu. (67) Aklına ne gelirse söylüyordu.(68) Eskici hem çalışıyor, hem de, ara sıra "Ha! Ya? Öyle mi?" gibi dinlediğini bildiren sözlerle onu söyletiyordu; artık erişemeyeceği yurdunun bir deresini, bir rüzgarını, bir türküsünü dinliyormuş gibi hem zevkli, hem yastı dinliyordu; geçmiş günleri, kaybettiği yerleri düşünerek benliği sarsıla sarsıla dinliyordu. (69)

Daha çok dinlemek için de elini ağır tutuyordu. (70)

Fakat, nihayet bütün ayakkabılar tamir edilmiş, iş bitmişti.(71) Demirini topraktan çekti, kösesini dürdü, çivi kutusunu kapadı, çiriş çanağını sarmaladı.(72) Bunları hep aheste aheste yaptı. (73)

EK 9- Eskici / Uyarlanmış Metin (A2)

Vapur rıhtımdan kalktı. Marmara Denizi'ne doğru gitti. Hasan'ın uzak akrabaları onu yolcu ettiler. Onlar mutluydular : (1)

-Küçük çocuk Arabistan'da rahat eder, dediler.(2)

Hayırlı bir iş yaptık, diye düşündüler ama huzursuz şekilde evlerine döndüler. (3)

Zaten Hasan'ın babası yoktu. Annesi de öldü. O zaman uzak akrabaları ve komşuları yardım etti. Şimdi Hasan'ı Filistin'de uzak bir yere gönderiyorlardı. Hasan'ın halası orada yaşıyordu. (4)

Hasan vapurda eğlendi. Gürültülü vinçlere, cankurtaran simitlerine, iplerdeki sandallara, kampanaya (büyük çan) baktı. Çan seslerini dinledi ve çok eğlendi.(5) Hasan beş yaşındaydı. Peltek ve şirin konuşuyordu. Yolcular onunla çok eğleniyordu. (6)

Vapur çeşitli yerlere uğrayıp yolcuları bıraktıktan sonra sıcak memleketlere yaklaştı. O zaman Hasan sessizleşti, sakinleşti. (7) Gemideki yolcular yabancı bir dil konuşuyorlardı ve ona İstanbul'daki gibi :

-Hasan gel! (8)

-Hasan git, demiyorlardı. (9)

Sanki ismi değişti (10), "Hassen" oldu (11)

-Taal hun Hassen, diyorlardı Hasan geliyordu. (12)

-Ruh ya Hassen... diyorlardı, Hasan oradan gidiyordu. (13)

Hasan Hayfa'da gemiden inip trene bindi. (14)

Artık ana dili hiç yoktu. (15) Hasan, trende sessiz bir köşe buldu ve oraya gitti. Bazen insanlar ona bir şey soruyordu ama o susuyordu, hiç cevap vermiyordu. (16) Her zaman susuyordu... (17)

Artık yeşil, çiçekli, güzel, bahçeler bitti. Zeytinlikler azaldı. (18)

Şimdi dağlar vardı. Yamaçlarında keçiler otliyordu. Dik, kuru dağlar arasından geçiyorlardı.(19) Bu keçiler kapkaraydı. Keçilerin tüyleri güneşin altında parlıyordu. (20)

Bunlar da bitti. Şimdi büyük bir düzlükteydiler. Ağaç, ev, dere hiçbir şey yoktu! (21) Sadece ara sıra kocaman kocaman hayvanlar görüyorlardı. Bu çok uzun bacaklı, çok uzun boylu, sırtları kabarık, kambur hayvanlar trene bakmıyorlardı bile...

(22) Hayvanların ağzında beyaz bir köpük vardı. Ağır ağır, iz bırakmadan ve toz çıkarmadan gidiyorlardı. (23)

Hasan çok sabretti ama dayanamadı. Yanındaki askere sordu:

-Bunlar ne?

Asker güldü.

-Gemel! Gemel! , dedi. (24)

Bir süre sonra Hasan bir istasyonda indi. (25) Bir kadın onu bekliyordu. Kadının boynunda, alnında, kollarında, kulaklarında çeşit çeşit, pek çok altın vardı. Kara çarşafı, çatık kaşlı; siyah, büyük benli bir kadın Hasan'ı göğsüne çekti. (26) Bu göğüs, annesinin göğsüne benzemiyordu. Tuhaf kokuyordu. Fazla yumuşak ve cansızdı. (27)

Kadın:

-Ya habibi! Ya ayni! , dedi.

Halasının yanındaki kadınlar da sarıldılar, öptüler, konuştular, güldüler. (29) Orada başka çocuklar da vardı. Çocukların üstünde hırka yoktu. Elbise, ceket vardı. Saçları perçemli, başları şapkalı çocuklar... (30)

Hasan durgundu, sessizdi. Sadece susuyordu. (31)

Öyle haftalarca sustu. (32)

Artık biraz Arapça anlıyordu ama konuşmak istemiyordu bu yüzden hep susuyordu (33) -(34)

Hep sustu. (35)

Şimdi onun da kuşaklı kıyafetleri, ceket, şapkası vardı.(36) Saçlarının ortasını kestiler ve onun da alına perçemler yaptılar. (37) Deri gibi sert, büyük tandır ekmeğine alıştı. Yer sofrasında yemeklerini bu ekmekle yiyordu. Çatal, kaşık kullanmıyordu. (38)

Bir gün sokaktan bir ayakkabı tamircisi geçiyordu. Hasan'ın halası tamirciyi çağırdı. (39)

Adam evin bahçesine geldi. Adamın sırtında geniş bir torba, elinde küçük bir iskemle ve uzun bir demir parçası vardı. Adamın elbiseleri çok eskiydi. (40) Torbasında da mukavva gibi bir şey vardı. (41)

Halası ile adam konuştular, sonra halası adamın önüne bir sürü eski, sökük, yırtık ayakkabı koydu. (42)

Tamirci iskemlesine oturdu. (43) Hasan da merakla onun karşısına oturdu. (44) Hasan bu tek katlı, toprak, küçük evde çok sıkılıyordu. (45) Tamirci mukavvayı çantadan aldı. Bıçağıyla onu kesti. Ağzına bir avuç küçük çivi aldı, sonra bu çivileri tek tek ağzından çıkardı ve ayakkabıların altına çaktı. Deri parçalarını kirli bir suya koydu, onları ıslattı. Başka kutudaki macunu ayakkabıların tabanına sürdü. Hasan tamirciyi izliyordu. Çok şaşırıyordu ve eğleniyordu.(46) Hasan susuyordu ve onu izliyordu. (47)

Çok keyifliydi. Bir ara her şeyi unuttu ve ana dilinde yani Türkçe sordu: (48)

-Çiviler senin ağzına batmıyor mu? (49)

Eskici şaşırdı. Başını kaldırdı. (50) Uzun uzun Hasan'ın yüzüne baktı. (51)

- Sen Türk çocuğu musun? (52)

- İstanbul'dan geldim. (53)

- Ben de o taraftan geldim. İzmit'ten! (54)

Eskicinin saçları, sakalları dağınık, göğsü açık, pantolonunu eskiydi. Dişleri eksik ve suratı sarıydı. Sapsarıydı. (55) Eskici Türkçe biliyordu ve İstanbul taraflarından geliyordu. Bu sebeple Hasan şimdi sadece onun işine bakmıyordu. Yüzüne de dikkatle bakıyordu. (56) Adamın göğsünün ortasında bir parça kıl vardı. Çenesinde de bunun gibi sakal vardı. (57)

Adamın az dişi vardı. Bu yüzden peltekti. Adam tekrar sordu : (58)

- Sen buraya neden geldin? (59)

Hasan eskiciye bir şeyler anlattı. Çünkü o da tam cevabı bilmiyordu. (60)

Sonra Hasan Kanlıca'daki evlerini tarif etti. Komşunun oğlu Mahmut'u anlattı. ' Mahmut ile balık tutuyorduk.' dedi. Sonra ' Annem hastaydı. Doktora gidiyorduk. Bunun için tramvaya biniyorduk. Bir gün evimizin önüne beyaz boyalı hasta arabası geldi. Arabanın içinde yatak vardı' dedi. Her şeyi anlattı. (61) Sonra Hasan sordu. (62)

- Sen niye buradasın? (63)

Eskici başını ve elini salladı. Uzun hikaye dedi. (64) Ve mırıldandı :

- Bir suç işledik ve kaçtık! (65)

Şimdi Hasan konuşuyordu. Sürekli konuşmak istiyordu. (66) Durmadan, dinlenmeden, nefes almadan konuşuyordu. Yanakları pembe pembe sevinçle, sürekli konuşuyordu. (67) Her şeyi söylüyordu. (68) Eskici hem çalışıyordu hem de ara sıra ;

'Ha! Ya! Öyle mi?' gibi sözlerle cevap veriyordu. Hasan devam ediyordu. Adam sanki vatanının deresini, rüzgarını, türküsünü dinliyordu. Eski günleri, eski yerleri düşünüyordu. Hasan'ı dinliyordu. 'Tekrar vatanımı göremeyeceğim' diye düşünüp üzülüyordu. (69)

Daha çok dinlemek istiyordu. Bu yüzden işini yavaş yavaş yapıyordu. (70)

Fakat, sonunda bütün ayakkabıları tamir etti ve işi bitti. (71) Demirini topraktan aldı, kösesini topladı. Çivi kutusunu ve yapıştırıcı kutusunu kapadı. (72) Bunları hep yavaş yavaş yaptı. (73)

Hasan çok mutsuzdu. Üzgün üzgün eskiciye sordu: (74)

- Gidiyor musun? (75)

- Evet gidiyorum. İşim bitti. (76)

Eskici o zaman gördü ki, küçük çocuk, onun hemşehrisi, minik çocuk ağlıyordu... (77)
Sessizce ağlıyordu. (78) Yanaklarından sürekli göz yaşları akıyordu. Hiç durmuyordu.
Göz yaşları yağmur damlaları gibi akıyordu. (79) Eskici :

- Ağlama be! Ağlama be!, dedi. (80)

Eskici başka bir şey diyemedi. (81) Hasan bunu duydu. Daha çok ağladı. Çünkü Hasan
'Bir daha kiminle Türkçe konuşacağım?' diye düşündü. Bu yüzden daha çok ağladı.
(82) Eskici:

- 'Ağlama diyorum sana! Ağlama..' dedi (83)

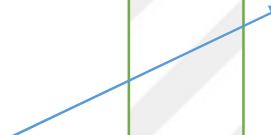
Eskici de çok üzgündü. Onun sert kalbi yumuşadı. (84) Göz yaşlarına engel olamadı
ve o da ağladı.. Şimdi ikisi de ağlıyordu. (85)

EK 10- Uygulama / Eskici – Okuma Anlama Soruları

ESKİCİ

1-) Eş/Yakın anlamlı kelimeleri eşleştiriniz.

1- şirin	a- küçük akarsu
2- ara sıra	b- sevimli
3- memleket	c- yavaş yavaş
4- kara	d- garip
5- dere	e- bazen
6- ağır ağır	f- ülke
7- tuhaf	g- siyah

2-)Aşağıdaki cümleler doğru ise (D) yanlış ise (Y) yazınız.

- 1- Hasan Filistin’de çok mutlu. (....)
- 2- Hasan biraz Arapça anlıyor. (....)
- 3- Arabistan yeşil bir ülke. (....)
- 4- Ayakkabı tamircisi zengin bir insan (....)
- 5- Eskici ve Hasan aynı ülkeden geliyorlar. (....)
- 6- Eskici Hasan’ı sevdi. (....)
- 7- Hasan’ın halası , onun annesine benziyor. (....)
- 8- Hasan eskiciyi sevdi. Ondan ayrılmak istemedi. (....)

9- Eskici ve Hasan birlikte ağladılar. (....)

3-) Aşağıdaki sorulara cevap veriniz.

a-) Hasan; nereden ,nereye gidiyor? Neden gidiyor?

b-) Hasan kaç yaşında?

c-) Eskici neden ağlıyor, Hasan neden ağlıyor?

d-) Eskici, ayakkabı tamir işini neden yavaş yavaş yapıyor?

e-) Hasan yeni hayatından (Filistin'deki hayatından) memnun mu? Neden?

4-) Eskici neden ülkesinden uzaktadır?

a-) Ülkesinde ekonomik durum iyi değil

b-) Bir suç işlemiş ve ülkesinden kaçmış

c-) Ülkesinde mutsuzmuş bu yüzden şimdi başka bir ülkede

d-) Daha çok para kazanmak için

5-) Aşağıdaki boşlukları uygun kişilerle doldurunuz.

(Hasan- Hasan'ın halası – Eskici)

a-Sokaktan eskiciyi çağırdı. (.....)

b-Uzun süre kimse ile konuşmadı ve sürekli sustu. (.....)

c-Daha fazla konuşmak için işini yavaş yavaş yaptı. (.....)

d-Vücudunun çok yerinde altınlar var. (.....)

e-Babası yok annesi de öldü. (.....)

6-) Aşağıdaki cümleleri, hikayenin özeti şeklinde sıralayınız. (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10)

1-Tamirci ve Hasan sohbet ediyorlar. (....)

2-Hasan bir vapurda ve o eğleniyor. (....)

3-Hasan ve tamirci birlikte ağlıyorlar. (....)

4-Ağaçlar, bahçeler bitiyor. Şimdi dağlar, keçiler, develer var. (....)

5-Hasan'ın halası Hasan'ı karşılıyor. (....)

6-Hasan'ın halası ayakkabı tamircisini eve çağırıyor. (....)

7-Bir vapur rıhtımdan kalkıyor ve Filistin'e doğru gidiyor. (.1.)

8-Tamircinin işi bitiyor. Tamirci gitmek istiyor. (....)

9-Hasan vapurdan iniyor.(.....)

10- Hasan trene biniyor. (....)

EK 11- Asfalt Yol / Özgün Metin

İstasyondan kalkıp vilayet merkezine giden kamyon, iki saat kadar sarstıktan sonra, beni gideceğim köye ayrılan yolun başında bıraktı.(1) İki adım bile atacak halim yoktu.(2) Çantamı yanıma koyarak, kenarlarından otlar fırlayan bir taşın üstüne oturdum.(3) Kafamdaki uğultuyu dinlemeye başladım.(4)

İçti tozla karışık ter kokan kamyon dünyanın bu en bozuk yolunda bizi birbirimize vura vura sersem etmişti.(5) Birdenbire duraklamalar, bir çukura yuvarlanır gibi sarsıntılar, bana nerede olduğumu bile unutturmuş ve beni karanlık bir rüya dünyasına atmıştı.(6) Şimdi oturduğum taşın üzerinde bu rüyadan silkinmeye çalışıyordum.(7)

Gideceğim köyü şoför göstermişti.(8) Burası oturduğum yerden yarım saat kadar uzakta, külrengi bir kerpiç yığını idi.(9) Bir kenarda ince ince yükselen yine külrengi birkaç kavak, orada, ufacık da olsa, bir su bulunduğunu anlatıyordu.(10)

Belki bir saat oturduğum yerde kaldıktan sonra yavaşça ve sallanarak doğruldum.(11) Küçük çantamı yerden alıp yürümeye başladım.(12) Kendim köylü olduğum ve bizim köylülerimizi iyi tanıdığım için içimde yabancı bir yere gidiyorum hissi yoktu.(13) İlk vazifemde muvaffak olacağıma emindim.(14)

Akşam olmaya başlamıştı.(15) Köye yaklaşınca ortalığı büsbütün bir kızılık kapladı.(16) Kırmızı bir deniz gibi parlayıp kımıldayan bu bir karış boyundaki kuru bozkır otlarının üzerinde upuzun gölgem yatıyor ve gölgemin başı, ileride, aralarından yer yer çekirgeler fırlayan bu otların arasında kayboluyordu.(17)

Köyün kenarındaki birkaç evin önüne gelince burnuma yanmakta olan tezek kokusu geldi.(18) Gözümün önünde, saç üzerinde yufka pişirilen bir ocak ve bekleyen yalınayak çocuklar canlandı.(19)

Sokaklarda daha evlerini bulamamış birkaç inek kuyruklarını kalçalarına çarparak yürüyor ve ara sıra böğürüyordu.(20) Bu öyle bir böğürüştü ki, uzun uzun düşündükten sonra söylenen derin manalı bir söze benziyordu.(21)

Gitgide daha kuvvetlenen keskin bir gübre kokusu beni daha çok buraya yaklaştırdı.(22) Köy yaşayan, çalışan bir mahluktur ve bu koku onun ter kokusudur.(23) Dünyada hiçbir koku beni bu kadar saramamış, kafamdan birbiri arkasına bu kadar çok hatıralar yuvarlayıp geçirmemiştir.(24)

Kahvenin önünde birkaç ihtiyardan başka kimse kalmamıştı.(25) Beni görünce yerlerinden kalkmadan baktılar.(26) Yanlarına gidip oturdum; kim olduğumu anlattım.(27) İçlerinden biri muhtarmış.(28) Benden önceki öğretmen gideli altı ayı geçtiğini, o zamandan beri okulun kapalı durduğunu söyledi: (29)

-Daha harmanların hepsi kaldırılmadı.(30) Çocuklar okula falan gelmezler.(31) Beş on gün oturup dinlenirsin!- dedi.(32)

...

Çocukları toplamak, dersleri yoluna koymak pek güç olmadı.(33) Köylüler kendi dilleriyle konuşanları anlamakta gecikmiyorlar.(34) Şimdilik hiçbir şeyden şikayetçi değilim.(35) Yalnız bir yol meselesi var ki, bunu kendime iş edindim ve aylardır uğraşıyorum. (36)İlk geldiğim gün kamyonda canımı çıkaran o yol, meğer bütün vilayetin en büyük derdiymiş.(37)

Herkes mahsulünü, yolcusunu bunun üzerinden geçirmeye mecbur.(38) Başka yol yok ve buna da yol demek için pek bol keseden atmak lazım.(39) İşin garibi, vilayet merkezini altmış kilometre uzaktaki demiryoluna bağlayan yol da bu!.. (40) Herhalde daha mühim işler bunun yapılmasını bu kadar geri bırakmış. (41) Ben, hem bizim köyden, hem de başka köylerden vilayete müracaat ettirdim; yolun yaptırılmasının ne kadar lazım olduğunu dilim döndüğü kadar anlattım. (42) Uzun istidaları hükümet memurları pek okumazlar diye, her fikrimi ayrı bir istidaya yazarak bunları ayrı ayrı köylerden verdirdim. (43) Böylece hepsi okunmuş olacak.(44) Yolun yapılmasında köylünün nasıl yardımına olacağına dair de birçok fikirler ileri sürdüm.(45)

Geçenlerde şehre gittiğim zaman maarif müdürü bana biraz tuhaf muamele etti.(46) Kızıyor da kızdığını belli etmeyip alay etmeyi tercih ediyor gibiydi.(47) Neden diye merak ettim.(48) Sonra laf arasında:

-Siz okul dışındaki işlerle de uğraşacak vakit bulabiliyorsunuz galiba, talebeniz pek mi az?- dedi.(49)

-Az değil ama, o da vazifem değil mi?- diye cevap verdim.(50) Alaycı gözlerini üstümde gezdirdi.(51) Bir şey söylemedi.(52) Sonra dışarıda, kahvede arkadaşlardan

duydum.(53) Maarif müdürü bana kızgınmış.(54) Ben köylülere Teşkilatı Esasiye Kanunu'nu (Anayasa) okumuş, anlatmıştım.(55) Kadastro'da işi olan bir köylü bir istida vermiş, bir müddet sonra da cevap istemiş.(56) Ne cevabı, denince: -Basbayağı cevap vereceksiniz! Mecbursunuz! Kanun var!- diye dayatmış.(57) Sormuşlar, araştırmışlar, kanunu benden öğrendiğini anlayınca maarif müdürüne şikayet etmişler.(58)

Hele bu yol işiyle bu kadar uğraştığıma kızanlar pek çok.(59) Bir alakaları olduğundan değil, iş olsun diye kızıyorlar.(60) Benim öğretmen olduğum köyde oldukça zengin bir Rüstem Ağa var. (61)Şehirde arabacı dükkanı işletiyor, yaylıları, kağnıları tamir ediyor.(62) Bunun istida veren köylere gidip benim aleyhime sözler söylediğini duydum.(63) Pek şaşmadım.(64) Bütün teşebbüslerden henüz bir şey çıkmadı.(65) Ara sıra bu işin arkasını bırakacak oluyorum.(66) (Çünkü hükümetteki, hele nafiadaki (Eskiden Nafia (Bayındırlık) Vekaleti'nin kentteki yönetim birimi.) memurlar benimle açıktan açığa alay ediyorlar.)(67) Fakat akşamları köyde, istasyondan dönen arabaların, kağnıların ve zavallı hayvanların halini görünce içim acıyor.(68) Kendi kendime: -Başladığın işi yarıda bırakma iki gözüm, sana yakışmaz!- diyorum.(69)

Ne de uzun muameleleri varmış böyle şeylerin.(70) Vilayet konağında bizim istidaların girip çıkmadığı oda kalmadı.(71) Köylüler bile benim bu gayretime şaşıyorlar.(72) Onlarda da bu işin sonu çıkacağına dair bir ümit yok.(73)

Hala bir şey çıkmadı... (74) Galiba bu yolu yapmayacaklar.(75) Köylü de bana yardım etmiyor.(76) Pek ölü mahluklar...(77) Belki de pek akıllı mahluklar da, boşuna yere uğraşmak istemiyorlar.(78) İçimde hiç şevk kalmadı.(79) İnsana birkaç kelime ile cevap verseler yine neyse, fakat ne evet, ne hayır!... (80) Sanki bu istidaları ses vermez bir derin kuyuya atmışız...(81)

Akşamları köyün yanı başındaki sırta çıkarak uzakta tozlara bulanıp uzanan yolu seyreliyorum. (82) Bazan tozdan bembeyaz olmuş ve üstüne sepetlerle denkler sarılmış bir kamyon görünüyor, bir bataklıkta dizlerini kaldırıp indirerek yürüyen bir insan gibi ileri geri sallanarak, yıkılacak gibi olarak, ağır ağır ilerliyor. (83) Bu o kadar üzücü bir manzara ki, tekniğin en son ifadelerinden biri olan bu makine ile dünyanın bu en iptidai yolunun mücadelesini görmemek için insan gözlerini kapıyor. (84) Bazan koşup yolu avuçlarımla düzeltmek, orada hiç olmazsa beş on metrelik bir yeri bir -yol- haline koyarak kendi hisseme düşen vazifeyi yapmış olmak istiyorum. (85)

Bizim iş birdenbire canlandı. (86) Geçenlerde şehre büyüklerimizden biri gelmiş. (87) Otomobili ne kadar rahat da olsa bu yol yine kendini hissettirmiş olacak ki, bir laf arasında valiye bundan bahsetmiş, vali de hemen atılarak: -İlk düşündüğümüz şeylerden biri de budur, hemen bu sene yaptırmak istiyoruz, projeleri hazırlanıyor. (88) Hatta asfalt yaptırmayı bile düşünüyoruz... (89) Acaba bu yol asfalt olsa şehrimizi sık sık şereflendirir misiniz?- demiş. (90)

O büyük zat da:

-Gelirim tabii...- diye cevap vermiş.(91)

Bunun üzerine asfalt meselesi aldı yürüdü.(92) Ben meğer uykudaymışım, vali projelerden bahsediyor... (93) Demek zannettiğim kadar bu işe lakayt değillermiş, yalnız gürültüsüz, şatafatsız bir şekilde halka hizmet etmeyi daha uygun buluyorlarmış.(94)

Fakat bu sessizliğin aksine olarak bu sefer de iş pek yaygaraya verildi.(95) Vilayetin, yemek listesi büyüklüğünde haftalık gazetesinin yarısını asfalt şose havadisleri dolduruyor.(96) Köyde de itibarım artar gibi oldu. (97) Bizim köylülerin insana muamele edişleri zaten barometre gibi.(98)

Bence bu yolu asfalt yapmaya şimdilik hiç lüzum yoktu.(99) Üç dört misli fazla masraf edileceğine, bu para daha lüzumlu yerlere harcanabilir ve buraya, kendimize göre bir yol, temiz bir şose yeterdi. (100) Fakat belki başka bir düşündükleri var.(101) Belki her şeyin son derece mükemmel olmasını istiyorlar. (102) Bu kadar büyük işlere aklım ermez. (103) Bir yol olsun da, paramız varsa isterse halı da döşetilsin...(104)

Vali Ankara'ya gitmiş.(105) Tetkikat yapan mühendisler yolun yarım milyona çıkacağını söylemişler, halbuki vilayet bütçesi 350 bin lira...(106) Bu parayı bulmak için bankalara müracaat edilmiş, onlar da Maliye Vekaleti'nin kefaleti olmadan para vermemişler, Maliye Vekaleti de Meclis'ten izin almadan kefil olamazmış, hulusa karışık işler vesselam.(107) Vali bütün bunları yoluna koymak için gitmiş...(108) Adamcağız bu yol meselesini kendine iş edindi.(109) Meclisi Umumi'den tahsisat almak için bir nutuk vermiş, vilayet gazetesinde okudum.(110) Bir belagat numunesi. (111) Kendisini bu yol işine dört elle sarılmaya sevk eden, o büyük zatın işaretini olduğunu söylüyor ve onun yol yapıldıktan sonra daima geleceğini vaat ettiğini hatırlatıyor. (112) Hakikaten büyüklerimiz her şeyi görüyorlar ve bir işaretleriyle uyuyanları uyandırıyorlar. (113) Yalnız vali bu yol için halkın da birçok müracaatları

olduğundan hiç bahsetmiyor, yolun köylüye ne kadar faydası olacağını da söylemiyor.(114) Belki bunlar herkesin bildiği şeyler de onun için. (115) Her ne ise, bu yol işinde bir damlacık tesirim olduysa ne mutlu bana... (116)

...

Yolun yapılmasına başlandı bile. (117) Bankalardan borç alınmış, bilmem kaç senede ödenecekmiş.(118) Borç taksitlerine karşılık olmak üzere hastane tahsisatından biraz kırpılmış ve önümüzdeki sene maarif kadrosu biraz kısılacakmış. (119) İşin buraya varacağını hiç düşünmemiştim.(120) Fakat daha ortada bir şey yok.(121) Vakitsiz telaş etmeyelim.(122) Para bulmak isteyince maariften önce akla gelecek çok şeyler var.(123) Mesela vali çok alakadar olduğu bu yol meselesi için şimdilik vali konağı yaptırmaktan vazgeçebilir...(124)

Yol ilerliyor, bizim köye ayrılan köşede de hararetli çalışmalar var.(125) Silindirler gelip gidiyor ve alacalı bulacalı bir sürü köylü amele karıncalar gibi çalışıyor.(126) Bu çalışma akşam geç vakte kadar sürüyor, sonra kenardaki çadırlara çekilip yatıyorlar.(127) Amelenin çoğu açıkta yatıyor.(128) Müteahhit çadır yetiştirememiş. (129) Şafakla beraber tekrar faaliyet başlıyor.(130) Bizim köyden de amele yazılanlar var.(131) Beş on kuruş kazanıp vergi borcunu ödeyecekler.(132) Bunlar geceleri köye dönüyorlar; ama pek bitkin bir halde.(133) Müteahhidin başlarına diktği memur ekmek yemek için bile on dakika zor izin veriyormuş.(134)

Bizim köylü önceleri pek lakayttı, fakat taş döşenip asfalt işi başlayınca hepsini bir merak sardı.(135) Kocaman kazanlarda kaynatılıp sonra yerlere dökülen bu kara şeyin üzerinde yürünebileceğini, hele kamyonların ve arabaların geçeceğini pek kabul edemiyorlar. (136) Tarlaları bu tarafta olanlar akşamları dönerken yolun kenarındaki hendeğe çömelip sigaralarını tütürerek silindir in ileri geri gidişine bakıyorlar ve tanıdıkları amelelerle aldıkları yevmiyeler hakkında konuşuyorlar.(137)

...

Yol bitti. (138) Birkaç gün sonra açılış töreni olacak.(139) Köyün yanındaki tepeye çıkıp bakınca, uzakta kara bir yılan gibi parlıyor. (140) İki tarafına ağaç da dikeceklermiş.(141) Enfes bir şey doğrusu. (142) Bütün Vilayet halkının buradan nasıl akın akın geçeceğini, nasıl kolaylıkla, kayar gibi istasyona varacağını düşündükçe içimde bir şey hopluyor. (143) Yolun sağlamlığı hakkında dedikodular var...(144) Müteahhit adamakıllı vurdu diyorlar.(145) Fakat herhalde dedikodudan

ibaret.(146) Bu dehşetli güzel manzaranın karşısında insana nasıl fena düşünceler gelebilir, şaşıyorum.(147)

...

Bugün ömrümün en mesut günü idi.(148) Şehrin kenarında taklar kurulmuştu, bütün memurlar resmi elbiselerini giyip gelmişler. (149) Hususi muhasebe müdürü bile, bej pardösüsünün üstüne silindir şapkayı oturtmuş, -1.55- boyu ile ön tarafta yer almış. (150) Ben de bir kat elbisemi silip ütüledim ve öyle geldim. (151) Maarif müdürü ters ters bakıyor ama, ne derse desin, bir gün köyden ayrılmakla kıyamet kopmaz ya...(152) Bu yol bir parça benim eserim demektir... (153) Halk ve köylü uzaktan seyreliyorlardı, yanlarına gittim, konuştum, sevincimden herkesi kucaklayacağım geliyor. (154) Yerime döndükten sonra aklıma geldi, köylülere, yakına gelmeleri için işaret ettim.(155) Bu yol herkesten evvel onların demektir.(156) Birkaç tanesi ilerleyecek oldu, jandarmalar bırakmadı, ben de sesimi çıkarmadım ama neşemin yarısı kaçtı.(157)

Vali uzunca bir nutuk verdi, sesi pek gür olmadığı için iyi işitemedim, yalnız kulağıma: -Cumhuriyet, bayındırlık... Rehberlerimiz... Her şey halk için...- sözleri geldi.(158) Birkaç kişi daha, kısa sözler söylediler.(159) Kordele kesildi, önde valininki olmak üzere, bir otomobil kafilesi hızla ileri atıldı. (160) Arkasından memurlar beş on adım yürüdüler, herkes ayağını asfalta alıştırır gibiydi. (161) Köylüler belki acemiliklerinden, belki de bir şey söylerler diye çekindikleri için, asfalta basmaya cesaret edemeyerek yolun iki kenarındaki toprak kısımda yürüyorlar ve büyük gözlerle ortaya, üzerinde taze otomobil lastiği izleri ıslak ıslak parlayan asfalta bakıyorlardı.(162)

Her şeye rağmen köye muzaffer bir kumandan gibi döndüm.(163)

...

Yolun açılışının onuncu günü nafianın fen memurları vilayete bir rapor vermişler.(164) Kağnıların ve öküz arabalarının, hatta diğer arabaların da asfaltı şiddetle tahrip ettiğini bildirmişler.(165) Bunda yolun pek sağlam olmamasının de tesiri olacağını hiç ağızlarına almamışlar, halbuki yalnız kağnıların değil, biraz yüklüce kamyonların geçtiği yerlerde bile çukurlar kalıyor ve yer yer bozukluklar görülüyordu.(166)

Vilayetçe telaşa düşmüşler. (167) Daha parası ödenmeyen yolun, o büyük zat şehri bir kere bile şereflelendirmeden on beş gün içinde eski haline dönmesi tehlikesi karşısında hemen toplanmışlar ve lastik tekerlekli olmayan nakil vasıtalarının asfalt yoldan geçmelerini menetmeye karar vermişler.(168)

Köyde bu havadise kimse inanmak istemedi, fakat birkaç köylü jandarmalar tarafından durdurulup kağnılarını yoldan çıkarmaya, çamurlu tarlalardan geri dönmeye mecbur edilince, herkes işin ciddi olduğunu anladı.(169)

Bu yasak pek ağırdı.(170) Yol iki dağ arasındaki bir boğazdan geçtiği için, şimdi istasyona gitmek isteyenler bu dağı dolaşacaklar ve tam altı saat ziyan edeceklerdi.(171) Bir yere toplanıp bir çare düşündüler, fakat ne jandarmalara karşı koymaya, ne de kağnılara lastik tekerlek taktırmaya, şimdilik imkan yoktu.(172)

Altı saat daha fazla süren ve eskisinden birkaç defa daha berbat olan bir yoldan gidecekler, dağın arkasından dolaşacaklardı... (173)

Hiçbirisi artık benimle konuşmuyor, hepsi bana düşman gözlerle bakıyordu.(174) Bir gün akşamüstü muhtar geldi:

-Oğlum- dedi, -biz senden şikayetçi değildik ama, bu yol meselesi işi değiştirdi.(175)

Köylü başımıza gelen bu derdi senden biliyor ve söz dinlemiyor.(176) Birkaç keredir seni dövmeye, hatta daha ileri gitmeye kalktılar, ben önüne zor geçtim... (177) Başka köylerde de senin düşmanların çoğalıyor.(178) Bir gün başına bir iş gelir.(179) İyisi mi, güzellikle buradan git. (180) Darılma, gücenme, hakkını helal et!-(181)

Ben de bunu düşünmüyordum.(182) Köylünün bana karşı aldığı tavırdan hayırlı mana çıkaramazdım. (183) Birkaç parça eşyayı çantama doldurdum, artanını bir bohça yaptım; bu köye geldiğim gibi yine bir akşam vakti, güneş sarı otlara uzanır ve rüzgar bunları kızıl bir deniz gibi dalgalandırırken, keskin gübre kokularını ve tezek dumanlarını arkamda bırakarak, çıktım yürüdüm.(184)

EK 12- Asfalt Yol / Uyarlanmış Metin (A2)

Kamyon istasyondan kalktı, şehir merkezine gidiyordu. Yolda beni iki saat kadar sarstıktan sonra köy yolunun başında indim. (1) Çok yorgundum.(2) Çantamı yanıma koyarak, bir taşın üzerine oturdum.(3) Kafamda sanki bir gürültü vardı. Onu dinliyordum.(4) İçi tozlu, ter kokulu kamyon, dünyanın en bozuk yolunda bizi birbirimize vura vura sersemletti.(5) Kamyon ani duraklamalar yapıyordu. Yol şiddetli sarsıntılara sebep oluyordu. ‘Neredeyim ben?’ diye düşünüyordum. Karanlık bir rüyada gibiydim.(6) Hala taşın üzerinde oturuyordum. Bu rüyadan uyanmak için çabalıyordum.(7)

Kamyondan inmeden önce şoför bana köyü gösterdi.(8) Köy buradan yarım saat kadar uzaktaydı. Orada bir yığın külrengi kerpiç ev vardı.(9) Bir kenarda ince ince yine külrengi birkaç kavak vardı. Bu yüzden orada ufacık da olsa su vardır, diye düşündüm. (10)Belki bir saat aynı yerde oturdum. Sonra yavaşça ve sallanarak kalktım.(11) Küçük çantamı yerden alıp yürümeye başladım. (12) Ben de köylüydüm ve bizim köylülerimizi iyi tanıyordum. Bu yüzden ‘Yabancı bir yere gidiyorum’ diye düşünmüyordum. (13) İlk görevimde başarılı olacağım, dedim. Buna emindim. (14)

Akşam oluyordu.(15) Köye yaklaştık. O zaman her yer kıpkızıl oldu.(16) Kuru bozkır, kırmızı bir deniz gibi parlıyordu. Gölgem bu bozkırdaki otların arasında kayboluyordu.(17) Köyün kenarındaki birkaç evin önüne geldim. O zaman burnuma yanık tezek kokusu geldi.(18) Bir sac düşündüm. Onun üzerinde kadınlar yufka ekmek pişiriyordu ve yanında çıplak ayaklı çocuklar bekliyordu.(19) Sokaklarda birkaç inek vardı. Onlar evlerini bulamıyordu ve kuyruklarını kalçalarına çarparak yürüyorlardı. Ara sıra böğürüyorlardı.(20) Uzun uzun düşündükten sonra anlamlı bir söz söylüyor gibi böğürüyorlardı.(21) Her dakika daha fazla gübre kokusu geliyordu. Bu koku ile buraya daha çok yaklaştım.(22) Köy canlı ve çalışkan bir canlıdır ve bu koku onun ter kokusudur.(23) Dünyada hiçbir koku beni bu kadar etkilemedi. Bu koku ile birçok hatırayı hatırlıyordum.(24)

Kahvenin önünde birkaç ihtiyardan başka kimse yoktu.(25) Beni gördüler. Yerlerinden kalkmadan baktılar.(26) Yanlarına gidip oturdum; kendimi onlara tanıttım. (27) İçlerinden biri muhtarmış.(28) ‘Senden önceki öğretmen altı ay kadar önce gitti, o zamandan beri okul kapalı.’ dedi.(29) -Daha harman kalkmadı.(30) Çocuklar okula falan gelmezler.(31) Beş on gün oturup dinlenirsin!- dedi.(32)

Çocukları toplamak, dersleri düzenlemek çok zor olmadı.(33) Ben de köylüler gibi konuşuyordum. Onları anlıyordum. Bu yüzden onlar da beni çok çabuk anladılar.(34) Şimdilik hiçbir şeyden şikayetçi değilim.(35) Sadece bir yol problemi var. Aylardır bu problemle uğraşıyorum.(36) Sonradan anladım, aslında bu problem bütün vilayetin en büyük derdiymiş.(37) Herkes ürünü, yolcusu için bu yolu kullanmak zorunda.(38) Başka yol yok ve buna da yol demek çok zor.(39) İşin garibi, demiryolu vilayet merkezine altmış kilometre uzakta ve bağlantı için tek yol, bu yol!..(40) Herhalde daha önemli işler vardı. Bu yüzden yol böyleydi.(41) Ben hem bizim köydeki insanlara hem başka köylerdeki insanlara yolun önemi anlattım. Onlara ‘Gidin ve vilayet merkezine başvuru yapın, dilekçe yazın.’ dedim.(42) Memurlar uzun dilekçeleri pek okumazlar diye, her fikrimi ayrı ayrı dilekçelere yazdım ve bunları ayrı ayrı köylerden verdim.(43) Böylece hepsini okuyacaklar, diye düşündüm.(44) Yol yapımı için köylü nasıl yardım edebilir? Bu konu hakkında da birçok fikir söyledim.(45)

Geçenlerde şehre gittim. O zaman Milli Eğitim Müdürü bana biraz tuhaf davrandı.(46) Kızıyor ama belli etmiyor, bunun yerine benimle alay ediyor gibiydi.(47) Neden diye merak ettim.(48) Sonra laf arasında:

-Siz okul dışındaki işlerle de uğraşmak için vakit bulabiliyorsunuz galiba, öğrenciniz çok mu az?- dedi.(49)

- Az değil ama, o da görevim değil mi? , diye cevap verdim.(50)

Alaycı bir ifade ile bana baktı.(51) Bir şey söylemedi.(52) Sonra dışarıda, kahvede arkadaşlardan duydum.(53) Milli Eğitim Müdürü bana kızgınmış.(54) Ben köylülere bir gün Anayasayı okudum ve anlattım. (55)

Kadastro’da işi olan bir köylü bir dilekçe vermiş, bir süre sonra da cevap istemiş.(56) Ne cevabı, demişler.

O zaman: - Cevap vereceksiniz! Mecbursunuz! Kanun var!- diye ısrar etmiş.(57)

Bu adam kanunu nereden öğrendi?, diye sormuşlar, araştırmışlar.

Sonra fark etmişler ki benden öğrendi. O zaman Milli Eğitim Müdürüne şikayet etmişler.(58) Bu yol işi ile çok uğraşıyordum. Bu yüzden pek çok kişi bana kızıyordu.(59) Onların bu işle alakaları yoktu. Bana yol için kızmıyorlardı. Sebepsiz şekilde sadece kızıyorlardı.(60)

Bizim köyde çok zengin bir Rüstem Ağa var.(61) Şehirde arabacı dükkanı var, yaylıları, kağınları tamir ediyor.(62) Ben sonradan duydum ki Rüstem Ağa dilekçe veren köylere gidip benim için kötü sözler söylüyordu.(63) Pek şaşmadım.(64) Bütün girişimlerden henüz bir sonuç çıkmadı.(65) Ara sıra bu işten vazgeçmek istiyorum.(66) (Çünkü bazı memurlar benimle alay ediyorlar.) (67) Akşamları arabalar, kağınlar ve zavallı hayvanlar istasyondan dönüyor. Bunları görüyorum ve çok üzülüyorum.(68)

Kendi kendime:

-Bir işe başladın, bu işi yarım bırakma. Bu sana yakışmaz!' diyorum.(69)

Ne de uzun prosedürleri varmış böyle işlerin.(70) Vilayet konağında bizim dilekçelerimiz neredeyse tüm odalara girip çıktı. (71) Köylüler bile benim bu gayretime şaşıyorlar.(72) Onlar da bu işin bir sonucu olmayacak, diye düşünüyor. (73) Hala bir şey çıkmadı...(74) Galiba bu yolu yapmayacaklar.(75) Köylü de bana yardım etmiyor.(76) Ölü gibiler.(77) Belki de pek akıllılar bu yüzden boşuna yere uğraşmak istemiyorlar.(78) İçimde hiç istek kalmadı. (79) İnsana birkaç kelime ile cevap verseler yine neyse, fakat ne evet, ne hayır!...(80) Sanki bu dilekçeleri derin bir kuyuya atmışız gibi...(81)

Akşamları köyün yanındaki tepeye çıkıyordum ve uzaktaki tozlu, uzun yolu seyreliyordum.(82) Bazen tozdan dolayı bembeyaz bir kamyon görünüyor, bir bataklıkta insan gibi ileri geri sallanarak ağır ağır ilerliyordu.(83) Bu çok üzücü bir manzara. Son teknoloji makine ile dünyanın en ilkel yolunun mücadelesi. Bunu görmek insanı çok üzüyor.(84) Bazen koşmak ve avuçlarımla yolu düzeltmek istiyorum. En azından beş on metrelik bir yeri –gerçek yol- yapmak istiyorum. Bu şekilde rahatlamak istiyorum.(85)

Bizim iş aniden canlandı.(86) Geçenlerde şehre önemli bir kişi gelmiş.(87) Özel arabasıyla gelmiş ancak yine de yolun bozukluğu dikkatini çekmiş ve valiye bundan bahsetmiş.

Vali de hemen cevap vermiş: -

Bu sorunu biz de öncelikle düşünüyoruz, hemen bu sene yolu yenilemek istiyoruz.(88) Hatta yol için asfalt düşünüyoruz.(89) Acaba bu yol asfalt olsa şehrimize sık sık gelir misiniz?- demiş.(90)

O önemli kişi de:

-Gelirim tabii...- diye cevap vermiş.(91)

Bunun üzerine herkes asfalt meselesini konuşuyordu. (92) Ben meğer uykudaymışım, vali projelerden bahsediyor...(93) Ben, onlar bu konuyla çok ilgisiz, diye düşünüyordum. Aslında öyle değillermiş. Sadece gösterişsiz, sade bir şekilde halka hizmet etmek daha uygun, diye düşünüyorlarmış.(94) Fakat bu sefer ortalık sessiz değildi, herkes bu haberleri konuşuyordu.(95) Vilayetin, yemek listesi kadar büyük bir haftalık gazetesi vardı. Bu gazetenin yarısında asfalt yol haberleri vardı.(96) Benim de köyde saygınlığım arttı gibi hissediyordum.(97) Zaten bizim köylüler insana bazen iyi bazen kötü davranıyor.(98) Bence bu yol için asfalta şimdilik hiç gerek yoktu.(99) Üç dört kat fazla masraf etmek doğru değildi. Bunun yerine bu para ile daha gerekli işler yapmak mümkündü. Buraya kendimize göre bir yol, temiz bir şose yeterdi.(100) Fakat belki başka bir şey düşünüyorlardı. (101)Belki her şey son derece mükemmel olsun, diye düşünüyorlar. (102) Bu kadar büyük işlerden anlamam..(103) Yol işi olsun sonra paramız varsa, isterlerse halı da döşetsinler..(104)

Vali Ankara'ya gitmiş.(105) Mühendisler araştırma yapmış ve ' Yol için yarım milyon masraf olur.' demişler. Ancak vilayetin bütçesi 350 bin lira.(106) Bu parayı bulmak için bankalara müracaat etmişler. Onlar da maliye bakanlığından izin lazım demişler. Maliye bakanlığı da Meclis'ten izin lazım demiş. Yani karışık işler.. (107)

Vali bütün problemleri çözmek için gitmiş...(108) Adamcağız son zamanlarda sürekli bu yol sorunu ile meşguldü.(109) Meclisten para almak için özel bir konuşma hazırlamış ve çok güzel konuşmuş. Vilayet gazetesinde okudum.(110-111) Vali 'Bu yol işiyle bu kadar ilgileniyorum çünkü o önemli kişi bunu işaret etti ve yol olduktan sonra daima geleceğim, diye söz verdi' diyor.(112) Hakikaten bu önemli kişiler her

şeyi görüyorlar ve bir işaretleriyle uykudaki herkesi uyandırıyorlar. (113) Yalnız vali bu yol için halkın da birçok müracaatları var ve yolun köylüye ne kadar faydası olacak, bunları hiç söylemiyor.(114) Belki bunları herkes biliyor, onun için söylemiyor.(115) Her ne ise, bu yol işinde bir damlacık etkim varsa ne mutlu bana...(116)

Yol yapılıyordu.(117) Bankalardan borç almışlar, bilmem kaç senede ödeyeceklermiş.(118) Borç taksitleri için hastane masraflarını biraz azaltmışlar ve önümüzdeki sene eğitim kadrosunu da biraz azaltacaklarmış.(119)

Bu iş böyle olacak diye hiç düşünmemiştim.(120) Fakat daha ortada bir şey yok.(121) Vakitsiz telaş etmeyelim. (122) Para bulmak için eğitimden önce akla gelecek çok şeyler var.(123) Mesela vali bu yol projesi için şimdilik vali konağı yaptırmaktan vazgeçebilir. (124) Yol ilerliyor. Bizim köy yolunda da hararetli çalışmalar var.(125) Silindirler gelip gidiyor ve bir sürü köylü işçi, karıncalar gibi çalışıyor. (126) Bu çalışma akşam geç saate kadar sürüyor, sonra işçiler kenardaki çadırlara gidip yatıyorlar.(127) İşçilerin çoğu açıkta yatıyor.(128) Müteahhit yeterli sayıda çadır bulamamış.(129) Şafakla beraber tekrar çalışma başlıyor. (130) Bizim köyden de işçiler var.(131) Beş on kuruş kazanıp vergi borcunu ödeyecekler. (132) Bunlar geceleri köye dönüyorlar; ama pek yorgun bir halde.(133) Onları kontrol eden memur ekmek yemek için bile on dakika zor izin veriyormuş. (134)

Bizim köylü önceleri pek ilgisizdi, fakat taş döşenip asfalt işi başladı o zaman herkes merak etmeye başladı.(135) Bu kara şeyin (asfalt) üzerinde insanlar yürüyordu, kamyonlar ve arabalar geçiyordu. Bu durum köylüler için biraz tuhaftı bu yüzden bunu pek kabul edemiyorlardı.(136) Tarlaları bu civarda olan köylüler akşamları dönerken yolun kenarında oturuyorlar ve sigara içip çalışan silindire bakıyorlardı. Tanıdıkları işçilerle aldıkları para hakkında konuşuyorlardı. (137)

Yol bitti.(138) Birkaç gün sonra açılış töreni olacak.(139) Köyün yanındaki tepeye çıkıp bakınca; yol, uzakta kara bir yılan gibi parlıyor.(140) Yolun iki tarafına da ağaç dikeceklermiş.(141) Harika bir görüntü olacaktır.(142) Bütün Vilayet halkı buradan geçecek, kolaylıkla istasyona varacak, diye düşünüyorum ve heyecanlanıyorum.(143) Yolun sağlamlığı hakkında dedikodular var...(144) Müteahhit yolsuzluk yaptı, bu işten haksız kazanç elde etti, diyorlar.(145) Herhalde hepsi sadece bir dedikodu.(146)

Bu harika manzaranın karşısında insana nasıl kötü düşünceler gelebilir, şaşıyorum.(147)

Bugün hayatımın en mutlu günüydü.(148) Şehrin kenarına dekoratif süsler yapılmış, bütün memurlar resmi elbiselerini giyip gelmişler. (149) Özel muhasebe müdürü bile, bej montunun üstüne silindir şapkasını takmış, 1.55 boyu ile ön tarafta yer almış.(150) Ben de bir kat elbisemi silip ütüledim ve öyle geldim. (151) Milli Eğitim Müdürü kötü kötü bakıyor ama bir gün köyden ayrıldım diye bir şey olmaz ya...(152) Bu yol bir parça benim eserim demektir...(153) Halk ve köylü uzaktan seyrediyorlardı, yanlarına gittim, konuştum. Çok mutluydum, herkesi kucaklamak istiyordum.(154) Yerime döndükten sonra aklıma geldi, köylülere: yakına gelin, diye işaret ettim. (155) Bu yol herkesten önce onların yolu.(156) Birkaç tanesi gelmek istedi ama jandarma izin vermedi. Ben de bir şey demedim ama neşemin yarısı gitti.(157) Vali uzunca bir konuşma yaptı. Sesi çok yüksek değildi bu yüzden iyi duyamadım. Ama kulağıma : - Cumhuriyet, bayındırlık... Rehberlerimiz... Her şey halk için... , sözleri geldi.(158) Birkaç kişi daha, kısa sözler söylediler.(159) Kurdeleyi kestiler. Önde valinin arabası olmak üzere bir araba kafilesi hızla ileri hareket etti.(160) Arkasından memurlar beş on adım yürüdüler. Herkes ayağını asfalta alıştırır gibiydi.(161) Köylüler belki acemilerdi, belki de bir şey söylerler diye kokuyorlardı. Bu yüzden asfalta basmadan yolun iki kenarındaki toprakta yürüyorlardı. Şaşkınlıkla asfalta bakıyorlardı.(162) Her şeye rağmen köye mutlu döndüm.(163)

Yol açıldıktan on gün sonra memurlar vilayete bir rapor vermişler.(164) Kağnılar, öküz arabaları, hatta diğer arabalar asfaltı bozuyor, demişler.(165) Yol çok sağlam değil bu da sebep olabilir dememişler. Halbuki biraz ağır kamyonlar yoldan geçiyor orada bile çukurlar kalıyor, yol bozuluyordu. Yani sebep kağnılar, öküz arabaları değildi. Yol kalitesizdi.(166) Vilayetçe telaşlanmışlar.(167) Daha yolun parasını ödemedik, o önemli kişi bir kere bile gelmedi, on beş gün içinde yol yine eski haline dönecek, diye düşünmüşler. Ve bir karar almışlar: ‘Lastik tekerleksiz araçlar asfalt yoldan GEÇEMEZ!’(168)

Köyde bu habere kimse inanmak istemedi. Fakat jandarmalar birkaç köylüyü durdurdu ve kağnılarını yoldan çıkardı. Çamurlu tarlalara soktu. O zaman herkes anladı. Problem ciddiye.(169) Bu yasak çok ağırdı.(170) Yol iki dağ arasındaki bir boğazdan

geçiyordu. Bu yüzden şimdi istasyona gitmek için fazladan 6 saat yolculuk ile bu dağı geçmek lazımdı.(171) Bir yere toplanıp bir çözüm düşündüler. Fakat jandarmalara karşı koymak ve kağınlara lastik tekerlek takmak şimdilik mümkün değildi.(172) Köylüler şimdi çok daha kötü bir yoldan, altı saat daha fazla yolculuk yapacaklar, dağın arkasından dolaşacaklardı.(173)

Köylülerin hiçbirisi artık benimle konuşmuyor, hepsi bana düşman gözlerle bakıyordu.(174) Bir gün akşamüstü muhtar geldi:

-Oğlum- dedi,

-‘Biz senden şikayetçi değildik ama, bu yol meselesinden sonra durum değişti.(175) Köylüler, ‘Bu sorun onun yüzünden oldu’ diyorlar ve söz dinlemiyorlar. (176) Birkaç defe seni dövmek hatta daha fazlasını yapmak istediler, ben zor engelledim.(177) Başka köylerde de senin düşmanların çoğalıyor. (178) Bir gün kötü bir olay yaşayabilirsin.(179) En iyisi sen güzellikle buradan git. (180) Küsme, kırılma, hakkını helal et! ‘’(181)

Ben de bunu düşünüyordum.(182) Köylüler bana karşı bir tavır almışlardı. Bu durumdan iyi bir sonuç çıkarmak mümkün değildi.(183) Birkaç parça eşyayı çantama koydum. Diğer eşyalarımı bohça yaptım. Bu köye geldiğim gibi yine rüzgarlı bir akşam vakti gübre kokularını ve tezek dumanlarını arkamda bıraktım. Çıktım, yürüdüm...

EK 13 – Uygulama / Asfalt Yol – Okuma Anlama Soruları

1- Eş / yakın anlamlı kelimeleri eşleştiriniz.

1- vilayet	1- öküz arabası
2- kağıt	2- tuhaf
3- ufacık	3- zaman
4- garip	4- işlem
5- herhalde	5- il
6- vakit	6- çok küçük
7- alaka	7- galiba
8- prosedür	8- ilgi

2- Aşağıdaki cümleler doğru ise (D) yanlış ise (Y) yazınız.

- 1- Öğretmen köyde kendini yabancı gibi hissediyor. (.....)
- 2- Şehir merkezi ile köy arasında yarım saat mesafe var. (.....)
- 3- Köylüler, öğretmene yol için teşekkür ettiler. (.....)
- 4- Köy yolu bozuk ve rahatsız edici bir yol. (.....)
- 5- Öğretmen köylülere bütün işlerinde yardım ediyor. (.....)
- 6- Yol yapımı çok pahalı oldu. (.....)
- 7- Asfalt köylüler için yeni bir şey, çoğu daha önce hiç görmemiş ve üzerinde yürümemiş. (.....)
- 8- Asfalt yolu herkes rahatça kullanabiliyor. (.....)
- 9- Öğretmen köyü ve köy hayatını seviyor. (.....)

3- Aşağıdaki sorulara cevap veriniz.

a- Öğretmen yol yapımı hakkında köylülere nasıl yardım etti?

b- Milli Eğitim Müdürü öğretmenden neden hoşlanmıyor?

c- Köy yolunu daha sonra neden ve nasıl asfalt yapıyorlar?

d- Rüstem Ağa, öğretmen hakkında neden kötü sözler söylüyor?

e- Öykü sonunda köylüler neden öğretmene tepki gösteriyor ve tavrı alıyor?

4- Vali yolu yapmak için nasıl para buluyor?

a- Vali konağını yapmaktan vazgeçiyor

b- Köylülerden para topluyor

c- Bankalardan borç alıyor

d- Önemli kişiden para istiyor

5-Asağıdaki boslukları uygun kişilerle doldurunuz.

(Öğretmen- Rüstem Ağa- Köylüler- Milli Eğitim Müdürü- Müteahhit)

- a- Çok zengin, şehirde arabacı dükkanı var. (.....)
- b- Önce öğretmeni seviyorlar ancak sonra onu istemiyorlar. (.....)
- c- Yol için çok uğraşıyor ve yolu çok istiyor. (.....)
- d- Öğretmenin amiri ve öğretmen yol ile çok ilgilendiği için ondan hoşlanmıyor. (.....)
- e- Yol yapımında yolsuzluk ve hile yapıyor. (.....)

6- Aşağıdaki cümleleri, hikayenin özeti şeklinde sıralayınız. (1,2, 3,4,5,6,7,8,9,10)

- Öğretmen bozuk köy yolunda kamyonundan indi ve yürüyerek köye ulaştı. (.1.)
- Vali hemen yol işini başlattı. (.....)
- Lastiksiz araçların asfalt yolu kullanması yasaklandı. (.....)
- Köylüler öğretmene kızdı ve tepki gösterdi. (.....)
- Şehre önemli bir kişi geldi ve bozuk yoldan rahatsız oldu ve bunu valiye söyledi. (.....)
- Kahvedeki yaşlılar okul kapalı, çocuklar çalışıyor, 10-15 gün dinlen sonra gel dediler ama öğretmen hemen öğrencileri topladı ve eğitime başladı. (.....)
- Milli Eğitim Müdürü yol işiyle çok uğraşıyorsun diye öğretmene tuhaf davranıyor. (.....)
- Öğretmen yolun önemi gördü, köylülere bunu anlattı, dilekçe yazın dedi. (.....)
- Muhtar öğretmenle konuştu ve öğretmen köyden ayrıldı. (.....)
- Asfalt yol yapıldı ancak müteahhit yüzünden kaliteli olmadı ve sorunlar başladı. (.....)